

Universitäts- & Paulus
BIBLIOTHECA

V

R

A

Per
P

NO

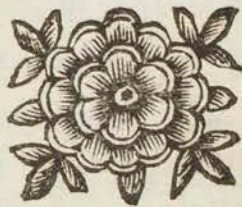

VITA MIRABILIS
ET MORS PRETIOSA
VENERABILIS SORORIS
ROSÆ DE S. MARIA
LIMENSIS,
Ex Tertio Ordine S. P. DOMINICI,
AD SANCTISSIMUM D. N.
ALEXANDRUM VII.
PONTIFICEM MAX.

Excerpta & collecta

Per P. M. F. LEONARDUM HANSEN
Prouincialem Angliæ, & Socium Reueren-
dissimi P. Magist. Generalis Ord. Præd.

ROMÆ, Typis Nicolai Angeli Tinassij M. DC. LXIV.

Superiorum permissu.

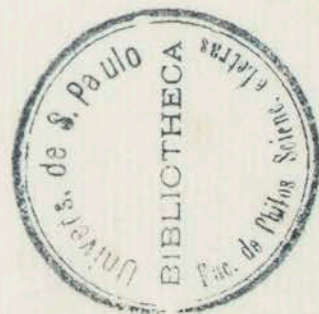

PROTESTATIO AVCTORIS :

CVM Sanctiss. Dominus Noster Vrbanus Papa VIII. die 13. Martij anno 1625. in S. Congregat. S.R. & Vniuersalis Inquisitionis Decretum ediderit, idemque confirmauerit die 5. Iulij anno 1634. quo inhibuit imprimi libros hominum, qui sanctitate, seu Martyrij fama celebres è vita migrarunt, gesta, miracula, vel reuelationes, seu quæcumque beneficia, tanquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione Ordinarij, & quæ hætenus sine ea impressa sunt, nullo modo vult censerì approbata. Idem autem Sanctissimus die 5. Iunij 1631. ita explicuerit, vt nimirum non admittantur Elogia Sancti, vel Beati absolutè, & quæ cadunt super personam, bene tamen ea, quæ cadunt super mores, & opinionem, cum protestatione in principio, quòd ijs nulla adsit auctoritas ab Ecclesia Rom. sed fides sit tantùm penes Auctorem. Huic decreto, eiusque confirmationi, & declarationi obseruantia, & reuerentia, qua par est, insistendo, profiteor me haud alio sensu, quidquid in hoc libro refero, accipere, aut accipi ab illo velle, quàm quo ea solent, quæ humana dumtaxat auctoritate, non autem diuina Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ nituntur, ijs tantùmmodo exceptis, quos eadem Sancta Sedes Sanctorum, Beatorum, aut Martyrum in Catalogo adscripsit.

PROTESTATIO AVCTORIS

Imprimatur, si videbitur Reuerendis. Patri Magistro Sac. Palatii
Apostolici.

O. Archiep. Patracen. Vicesg.

Imprimatur,

Fr. Hyacinthus Libellus Sacri Pala-
tij Apostol. Magist. Ordinis Præ-
dicatorum.

sancti
oracu
nam
Chri
vt ser
vt cit
rim e
Rosa
rena
ruben
gesta
Deni
gnatu
mea e
diciu
perio
V. ca
prim
P
xana

B. ^{ME}

PATER.

ERA ac secura SS. Pontificum letitia est, si Ecclesia vernet Sanctitate, si pace floreat. Et ecce ROSAM. Vsq̄ue ab Indorum mari Pacifico pacem, ver, letitiam adhalat noui Orbis nouus hic flosculus: num & sanctitatem? id verò Sanctitatis Vestrae infallibili oraculo decernendum prestolabimur, ne fallamur; nam scitè Paschasius, aliæ (: inquit) sunt Rosæ, quæ Christi sanguine intus pinguescunt & rubricantur vt semper floreat, aliæ quæ in terra radicantur, vt citò floreat & postmodum arefcant, Crediderim equidem non his sed illis accensendam fore hanc Rosam Peruanã, utpote quæ nec humi serpsit, nec terrena radice aut succo sed Christi sanguine pinguis ac rubens, prodigijs sèper florere pergit, eiusq; Vita, mors, gesta palam clamitant, Christi bonus odor fumus. Denique hanc DEI Filius Rosam cordis sui dignatus est appellare. Verumtamen priuatum sileat mea exilitatis præiudicium, ubi publicum S. Sedis iudicium expectatur. Mihi sat fuerit paruisse, ac Superiorum nutu ex iuratis Processibus mirabilem Rosæ V. tam historico subnodio collegisse in Synopsis, carptim quidem, at non sine compunctione.

Porro, vt quidquid hoc est tenuissima opella Alexandro Pont. Max. auderem inscribere, mihi solus

in pf.
44.

infra
Cap.
XI.

is auctor fuit qui solus me tenet Rome lateri adlectum
suo Generalis totius nostri Ordinis Moderator, nem-
pe ratus, eductam Peruvia gleba aurea Rosam ijs de-
beri manibus, qua Auream Rosam quotannis sancti-
ficant, dum quarta esurialis Quadragesima Domini-
ca fideli populo ait: Lætare. Sanè ut ista Dominica, ita
illa Dominici Rosa est, utraq; floridam apta spirare
latitiam, digna utraq; Summi Sacerdotis benedicente
manu exaltari in candelabrum, ac inde donum fieri
Catholicorum Principum supplici pietati.

Eccl. 24. v. 23.
Init (: fateor:) hodie Autumnus, quo deberi solent
non flores sed fructus; at vicissim à Rosa Sponso reso-
nat Echo: flores mei fructus. Opportunè; simul
quippe in hac Rosa & fructifer autumnus vernat, &
floridum ver fructificat, quinimò hic primus est me-
ridionalis America flos & fructus, quem ubi Sancti-
tas Vestra (uti fore speramus) in primitiarum aram
solemni honoris & honestatis apothecae elevarit co-
ram Domino, toti Ecclesie non minùs fructuosum
quàm floridum lætare intonabit.

Penè exciderat, nobis Germanis Rosam in laquea-
ribus pingi solitam ritu vetustissimo, ut Harpocratici
silentij admoneat hospites. Itaque hic silebo, taciti que
precabor votis, tam prosperè nobis Valere Sanctitu-
tem Vestram, quàm verè suo throno porta inferi non
præualebunt. Roma, ix. Cal. Octobris M. DC. LXIV.

S. V.

Ad pedum oscula demissè pronus
F. Leonardus Hansen Provincialis Angliæ & Socius
Magistri Generalis C. Præd.

FR. IO. BAPTISTA DE MARINIS

Sacrae Theolog. professor, Ord Præd.

humilis Magist. Gen. & seruus.

TEnore præsentium, nostrique autoritate officij facultatem concedimus Admodum R. P. Magistro Fr. Leonardo Hansen Prouinciali Angliæ socio nostro, seruatis seruandis imprimendi librum cuius titulus est *Rosa Peruana, seu Vita mirabilis, & mors pretiosa venerabilis sororis Rosæ de Sancta Maria ex tertio Ordine S. P. N. Domini- ci*, iussu nostro à duobus Theologis recognitum, & approbatum. Dat. Romæ in Conuentu nostro S. Mariæ super Mineruam die 24. Augusti 1664.

Fr. Io. Baptista de Marinis

Magister Ordinis

Reg. fol. 78.

Fr. Antonius Gonsalez
Magister, & Socius.

dilectum
or, nem-
m ijs de-
s sancti-
Domini-
nica, ita
spirare
dicente
m fieri
i solent
so reso-
; simul
nat, &
est me-
Sancti-
a aram
arit co-
uofum
aquea-
ratici
tis que
cti. z-
ri non
XIV.
& Socius

At prædum etiam dicitur
i. Leonardus Hansen Prouincialis Angliæ & Socius
Magister & Socius

Approbatio Theologorum Ordinis
Prædicatorum.

Synopsim hanc admirabilis vitæ Sororis Rosæ de S. Maria Peruanæ descri-
ptam ab A.R.P. Mag. Fratre Leonardo Hansen Prouinciali Angliæ à me
visam de mandato Reuerendiss. P. Magistri Generalis Fratris Io. Baptiste
de Marinis, & à me repertam omni ex parte vernantem floribus elegantissimæ
eruditionis, iudico nihil continere, quod possit impedire ne secundum Sacros
Canones, & Concil. Trident. & Constitutiones Apostolicas imprimi possit.
Et in fidem &c.

Fr. Petrus M. Passerinus Procur. Gen. Ord. Præd.

De mandato Reuerendiss. P. Magistri Generalis Ordinis Prædicatorum
Fr. Ioannis Baptiste de Marinis, vidi librum, cui titulus Synopsis ad-
mirabilis vitæ, morum, operum, & felicissimi transitus Sororis Rosæ à Sau-
cra Maria Peruanæ ex tertio Ordine S.P. Dominici, ab admodum R.P. Ma-
gistro Fr. Leonardo Hansen Prouinciali Angliæ eiusdem Ordinis compositum;
vidi, & in eo miratus sum hominem non hominis stylo, sed Angeli penicillo
depingentem Rosam. E Gaspare de Floribus Leonardus noster Sororem Ro-
sam depinxit natam; & de Leonardo nardum factam, Rosam iam mundus
odorat, en redolent omnia dum progenitoris floribus scriptor addit flores.
Miramur in flore colorum venustatem, odoris argutiem, auctoris artem;
Hansen, has en tibi lector in libro hoc prærogatiuas offert, si venustatem desi-
deras, venustus liber hic, elegansque totus, si argutiem optas, arguto liber
hic expolitur ungue, si artis industriam quæritas, ardua liber hic expeditur
arte. Quid ultra? Sertum tanto operi amas? Laus tua sit sertum, ut sit
certum librum sic floridum, floridam venire ad palmam, auream ruere in
coronam. Sic censeo Romæ apud Sanctam Mariam super Mineruam.

Fr. Vincentius Ferre Ordinis Prædicatorum
Magister, & Regens.

pler
mili
scor
cuti
unt
mul
ta hi
bun

SYNOPSIS

ADMIRABILIS VITAE, MORVM, OPERVM,
Ac felicissimi transitus

SORORIS ROSAE A S. MARIA PERVANÆ

Ex tertio Ordine S. P. Dominici.

Prolepsis ad pium Lectorem.

Tiq; miraberis in tota hac Synopsi tam sterile *Miraculorum* silentium: at precor sustine, prodibit & horum appendix vbertas, mox vt ex lege *Sacrorum Rituum* licuerit. Interim solius *Vita* historiolum accipe ex *Remissoriali* (: quem vocant) *Processu*, iuratisq; testimonijs fide bona extractam, quæ & plenior foret, nisi Virginis Rosæ ingeniosa, & cauta humilitas (: de qua infra cap. v.) sic pleraq; studuisset abscondere, quòd neq; familiarium intimis, neq; domesticis curiosè ocularis, nec ipsi deniq; peruigili Matri innotuerant, præter paucula ista, quæ pene furtim & quasi per rimulas notari subinde potuerunt. Itaq; non nisi comperita hîc damus, quæ in his Capitulis tametsi totidem videbuntur manipuli, spicilegium non excedunt.

A

CAPVT

CAPVT I.

Rosæ patria, natales, cunabula.

Lima, meridionalis Americæ, quæ mari Pacifico lambitur, nobile emporium Regniq; Peruani metropolis hanc nouam in Orbe nouo enixa est Rosam anno Virginei partus M.D.LXXXVI. mense Aprili, qui quòd erupturis floribus terram aperiat, ab officio nomen traxit. Huius mensis vigesimus dies Beatæ Agneti de Monte Politiano Virgini Dominicanæ à *celesti rore, ac diuersis repente enatis floribus* notissimæ sacer est, idemq; Rosæ huic natalis fuit. Itaq; vernant hic omnia, siquidem & Progenitores Virgini fuere *Gaspar de Floribus, Maria ab Oliua*, ille ex Insula Hispanorum oriundus cui à *Portu diuite* nomen est, hæc *Lima* nata; vterq; stirpe non ignobili, sed opibus permodicis, nisi quòd ingentis opulentia loco fuerit tali filiola calitus ditari. Nascenti Rosæ Paterna domus obtigit in vico *S. Dominici*, ac ponè quidem iuxta *Aedem S. Spiritus*, vt vel ipse locus videatur futuræ tum sanctimoniam tum instituti signasse prælagium. Iure iurando testata est genitrix (: in Processu Remiss.) sibi fuisse hunc partum vt felicissimum ità facillimum, minimèq; obnoxium illis angoribus, quibuscum solebat in parturitione reliquarum prolium dirissimè consuetari. Nec minùs adstupuit obstetrix, vt vidit hanc infantem secundarum inuolucris prodire grauem, & quasi penulatam: Nimirum sic nascuntur Rosæ, congenitis integumentis vndiq; velut amictu paludatæ. Ipso dein festiuissimo Pentecostes die (: qui Hispanis *florum Pascha* dicitur) baptizata est Rosa, primoq; rore celestis gratiæ permaduit, nec tamen Rosæ nomen tunc ei impositum, sed Isabellæ siue Elyzabeth;

nimi-

nimirum ab auia materna Isabella de Herrera, cui inter
 lustrales aquas videbatur is honor deberi humano more.
 Potro ut Rosæ nomen diuinitus Soboli destinatum post
 trium mensium ambages demum erumperet, prodigium
 expectabatur, quod tale fuit. Quiescebat in cunis tri-
 mestris paruula, quando cum ancillula & filiabus accita,
 Mater conspexit filiolæ vultum vndiq; opertum repanda
 sed paulò post disparente rosa. Obstupuere omnes, at ce-
 teris altiùs ic̄ta spectaculo Mater subito complexu tene-
 risq; osculis disfluauit paruulam, *mibi* (inquens) *tu de-*
inceps Rosa diceris & eris, nec alio post hac nomine te compel-
labo; quasi cum Præcursoris Matre protestaretur his Am-
 brosij verbis: *habet vocabulum suum quod agnouimus, non*
quod elegimus. Rem tamen indignè tulit auia, doluit suum
 nomen in tenera nepte sic obliterari ac ferè despici, vnde
 placando huic iurgio nec annorum lustrum satis fuit, do-
 nec tandem controuersia finem imposuit Sacramentale
 Chrisma, quo Sanctissimus Limensium Archipræsul Turi-
 bius in Parochia loci *Quiui*, dum Rosæ illiniebat confir-
 mationis signaculum, omissio Baptismali nomine Rosam
 pronunciare maluit, cuius fortasse iam tunc fragrantiam
 senserat in spiritu, quo plenus erat. Sanè videbatur eum
 vñctio docuisse de omnibus, vt neq; errare posset in Ro-
 sæ nomine cui exinde pariter & auia adqueuit. Verùm,
 tamen lapsis aliquot annis de Rosæ nomine aliam indixit
 litem ipsamet Virginis pauida conscientia, nimirum vt ità
 præberetur occasio locusq; cęlesti oraculo quo Rosæ no-
 men vltimò erat confirmandum. Res ità euenit. Creue-
 rat puella, iamq; suimet per ætatem compos vt rescitit, se
 neutiquam in Baptisterio sed in cunis traxisse hoc succe-
 daneum nomen, suspicata est pro solo vanitatis lenocinio
 forsitan hoc sibi inditum fuisse nomen, quo vultus sui
 commendaretur forma ac venustas. Itaq; hoc scrupulo
 saucia & animo inquieta sacellum Dei Genitricis in Aede

FF. Prædicatorum Sanctiss. Rosario dicatum adijt, illic lachrymosè procubua Misericordiæ Matri angorem suum exposuit, remedium poposcit. Nec *Virgo Rosa mystica* Virgunculam Rosam distulit consolari, siquidem in alto sed inexplicabili intimæ illustrationis radio pauidam affata docuit, mirè hoc suum nomen probari Diuino quem gestabat Puerulo, se verò de suo pte nomine hoc insuper adiectum ei velle auctarium, quo Rosa à S. MARIA in posterum cognominaretur. Sic quæ trepidabat in nomine, firmabatur cognomine, secura & læta quòd vtrumq; cælitus datum possideret. Habent quidem hoc (: Ambrosio teste) Sanctorum merita, vt à DEO nomen accipiant, sed qui vltra nomen etiam cognomen è Cælo accipiant, raros puto. Admisit insperatæ nomenclaturæ gratiam puella non sine excelso intimi dulcoris sensu, ad eò, vt die quadam à SS. Communionem domum reuertens ardore insolito obtestaretur Matrem, vnicum hoc gemini fauoris nomen Rosæ à S. MARIA sibi quàm creberrimè repeteret, ac frequentius occantaret, illo se mirificè posthac delectari, mulceri, colliquescere. Hærebat parens mirata nouitatem, at subiecit Virgo: Nunc nunc redire se à pedibus Magnæ Deiparæ, huic rem cordi fuisse, huius benedictione, & materno auspicio suam animam transisse in Rosam florido IESVLO Nazareno sacram: proinde si aliquando suspectum sibi fuerat Rosæ epitheton, iam illud in tuto esse, vtpotè diuinitus approbatum; ideo frequenti huius gratissimæ compellationis auditu velle se sui tum nominis tum officij sæpiculè admoneri. Reliquum quod sibi in illa S. Communionem acciderat, Virgo humilis verecundè subtrahit, Matriq; fat fuit, Rosæ nomen quod infanti primà imposuerat, Cælo placuisse.

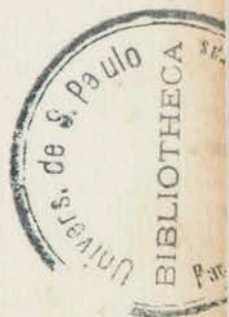
5

CAPVT II.

Rosæ crepundia, indoles, educa- tio Votumq; Virginitatis.

S Catarina Senensis infantia ac pueritia tam dulcis omnibus ac blanda fuisse legitur, vt non Catarinam, sed Euphrosynam pleriq; cæperint appellare. Eadem infanti Rosæ fuit indoles quieta, suavis, lepidula, & continuò serena, vt commune dumtaxat gaudium totius domus videretur. Obseruarunt domestici, numquam in fascijs paruulam voce querula, aut stridulis vagitibus ædium turbasse silentium, numquam plorasse, nisi quòd semel, cum Mater nobilem Matronam visitans foras extulisset Rosam, compesci à planctu non potuit quoadusq; ex aliena in propriam domum referretur, quasi iam tunc nosset publicum fugere, & auersari, vnde ex tunc constituit parens infantem placidissimam deinceps cum exeundum foret, secum non exportare.

Trimula erat, quando in tenerrima indole promicare, cœperunt supra ætatem robusta virtutum specimina. Et primum quidem tolerantia fuit animiq; inter dolores impauidi, fortis, tranquilli, vt liqueret Rosam esse quam spinæ nec terrent, nec terunt, aut deiiciunt. Accidit, quòd prægrandis arca dum incautè properèq; clauditur, dextrum Rosulæ pollicem fortuitò corripere. Aduolauit turbata Mater, sed dissimulabat tranquilla filiola dolorem, abscondit manum, donec post dies aliquot putresceret sub vnguiculo emortuus sanguis. Aduocatur Chirurgus, isq; vt læso articulo tumidum pus educeret, acribus remedijs totum penè vnguem absumpsit, demum & vnguiculi
residu-

residuum lento, ac violento forfice radicitus auulsit. Vidisses immotam sub his cruciatibus Rosam ac si non suus esset pollex, cui toties ferrum insæuiebat. Obstupuit præ alijs Ioannes Perez de Zumeta (: id erat Chirurgus nomen) haud capiens vnde tantillæ Virgunculæ tanta in ijs tormentis obduruisset constantia, nam toto illo acerbissimæ curationis tempore nec gemitum ediderat, nec vnquam expalluerat ad styli, sanguinis, nouorumq; vulnerum aspectum.

Nondum Rosa quadrimula erat, cum mordax suppuratio in eius auricula succreuit. Rursus igitur Chirurgi manu, ac post lene emplastrum deniq; & ferro opus fuit. Rosa, dum exesæ cartilaginis pars vitiata præscinditur, ea vultus animiq; firmitate vulnus excepit, qua nec intueri adstantes poterant sulcantem nouaculam. Fluebat sanguis in humerum, nec Rosa exhorruit tincturam suam.

Quadriennium viuendo expleuerat, cum summam capitis sui cutem species quædam impetiginis cepit obcrustare, Mater obuiio sed imperito suasa consilio modicos pulueres insperfit effectu planè improspero, nam ij vtpotè olentes Hermeticam pyxidem affectas partes caustica sua acrimonia rodebant ità immaniter, vt certis interuallis toto corpusculo tremuisse puellam tacitè notarint domestici: Nec tamen hic iugis, & acerrimus dolor ab ea, vel minimum potuit exprimere gemitum aut molestiæ indicium, nisi quòd à Matre interrogata de dolore, cum totum negare non posset, modicum ac toleratu facilem esse respondit: sicq; in ijs tormentis cum sua Matre pernoctauit silens, immota, quietissima. Sed anxia parens postridie reuulso leniter cataplasmate inhorruit, videns filiolæ verticem hinc bullis turgidum, indè fossulis profundè vlceratum, & ô (: inquit) misera, siccine totam hanc transegisti noctem sub huiusmodi cruciatu voraci ardore? tacuit Rosa, nec vrgenti aliud vnquam replicuit, quàm sterisse.

intra

Intra
rura
ea d
quã
tunc
tam
fide
Io
rurg
scol
lem
tem
alie
tiam
R
con
mo
lusi
an f
inne
di m
con
pit,
pati
pue
que
nam
tu a
cior
alti
mo
repe
hor
tis,

7

inera mediocritatem suos dolores . Accitus deinde Chir-
urgus plagæ sanandæ nouæq; cuti inducendæ quadragin-
ta duos continuos insumpsit dies, tormento vix mitiori
quàm quo prima nox Virginem lancinarat . Sed neque
tunc Rosæ defuit par dolori tam moroso constantia, quan-
tam ab illa imò ab vlla ætate sperari posse Chirurgus dif-
fidebat .

Idem Rosæ iam sexennis patuit robur sub eiusdem Chi-
rurgi forcipe, cum sibi ex intimo nare eximendus fuit pha-
scolus, tertio demum tractu erutus . Dixisses hanc indo-
lem vni patientiæ natam . Sed rudimenta hæc erant ac
tempestiua præludia animi corpusculum proprium ceu
alienum tractaturi . Superest quòd reliquam eius pueri-
tiam cursim delibemus .

Rosæ quinquenni & adhuc inter pueritiæ infantiaq;
confinia constitutæ, notitia ac timor DEI se se insinuauit
modo prorsus admirabili; quia inter ludos. Res ità cõtigit:
luditabat cum ea natu maior germanus frater, isq; (casu
an studio, incertum) luto imbuit rutilam pulcherrimamq;
innocentis puellæ casariem . Locus erat, ac puerilis riden-
di materies, at non ità placuit Virgunculæ, quam non
contemptus sed sordes offendebant . Itaq; ludum abrup-
pit, cui mox frater: hem (: inquit) soror mea, si te detur-
pati capillitij tui iniuria tam seriò affligit, scito, cultos
puellarum cincinnos Inferni rudentes esse, quibus illa-
queantur iuuenum incautæ animæ, vt in gehennam æter-
nam detrahantur . Ergo puta exosos Di o capillos, quos
tu amare videris . Hæc ludibundus puer gestu velut con-
cionatorio profatus repetebat ludum, at puellæ animum
altiùs hæc verba, quàm pro dicentis impetu suæ ætatis
modulo penetrarunt, nec verba erant sed tonitrua, nam
repente mens illa capacissima simul immensum concepit
horrorem Inferni, simul apprehendit vastitatem æternita-
tis, simul Diuinam attentius reuerita maiestatem pondera-
bat

bat secum omnis peccati foedam infelicitatem . Hinc subito in se reducta cepit odisse suosmet capillos , firmare animum aduersus omnes offensas DEI , detestari occasiones quaecumq; Inferno militarent, deniq; ordinato agmine tunc immigrarunt alta DEI æstimatio , filialis timor numinis , cura salutis , abominatio peccati . Quis tot tamq; seria exspectasset è ludò ac luto ? Verùm sub eodem radio progressa vltèrius Rosa limpidè agnouit, DEI auxilium sibi fore & necessarium & iugiter implorandum. Hinc statim exarsit in ipsa conatus orandi, qui & formulam diætavit iaculatoriam , hanc videlicet. *IESVS sit benedictus . IESVS mecum sit , amen .* Dulcescebat exinde in labellis in corculo Virginis hic precandi modus, vt ab ea frequentanda nec dormiens cessaret , vsq; adeò nimirum DEI præsentia iam sensus Rosæ interiores vndiq; occuparat .

Demum sub hac tam præmatura ac sublìmi DEI notitia quinquennis Rosa sensit apertius trahi se ac præparari ad S. Catarinæ Senensis excelsa tyrocinia , siquidem huius exemplo confestim & ipsa Virginitatis votum emisit inter hæc primula tenellæ ætatis crepuscula , quinto nimirum ætatis anno ; quin & postea eiusdem Seraphicæ viraginis imitatione sibimet capillos ad viuam vsq; cutem in scia Matre præscidit, ne quid superesset funium quibus contra iuratum Virginitatis propositum aut traheret, aut traheretur ad nuptias, iam enim satis didicerat ex ludicris, luti inquinamenta suo capillitio quandoq; etiam seriò posse insidiari . Hic igitur puerilis sui lusus & crepundiorum exitus fuit vt mirabilis sic felicissimus , nam rarus est hic gratiæ tractus , qui Rosam ab innocentibus iocis vnico subitoq; passu deduxit in illam maturitatem iudicij, quo simul nosset æstimare DEI celsitudinem, æternitatis pretium, & virginei floris arcanam prærogatiuam . Vnum hic prætereundum non est , quòd qui deinde Virginis conscientiam moderati sunt , prudenter coniecere , superna hæc gratiæ
allecta-

9

allectamenta ipsi obtigisse sub illo primo vsus rationis diluculo, quo iuxta veriore[m] Theologiam quilibet in DEVM finem vltimum sese tenetur conuertere pro suæ capacitatis modulo. Vt ut sit, Rosæ non tam diluculum fuit quàm meridies, dum sic illustrata præferbuit & viam elegit quam debuit; attamen longè maius fuit à via quam elegerat numquam postea vllius noxæ grauioris admissione per totam vitam exerrasse, quod vt ijdem sui Confessarij concorditer asseruerunt, ità patulum fiet ex ijs quæ sequuntur.

C A P V T III.

Rosæ erga Parentes mira obedientia, pietas, sollicitudo.

IN concursu duorum præceptorum, quo simul honorare Patrem, & Matrem, simul DEO magis quàm hominibus obedire iustum iussumq; est, Rosæ frequenter ingenio & solertia opus fuit, vt neutrum offenderet. Trahebat cęlestis Sponsus electam sibi Virginem per arcanas sanctimonix ac perfectionis semitas: Ex aduerso trahebat rudis & cruda Mater Filiam morigeram ad pompas nugasq; seculi, ad vanos corporis ornatus, ad Mundi commercia. In his biuijs plusquàm humanæ artis fuit, incolumi vtrinq; obedientia neque à Sponsi ductu vel latum vnguem deflexisse, nec tamen abiuisse vniquam à maternis præceptis in Sponsi sequela.

Accidit, quòd coram honestis Matronis Rosa præsentem Genitrice importunitis rogaretur suo capiti circumdare, textum è floribus sertum, quod illic fortè odoris gratia in medio positum cunctis arridebat. Verecundè renuit mo-

B

desta

deſta Virgo, inſtabant moleſtæ feminae, quibus complacitura Mater iuſſit edicto parere Filiam. Quàm putas luſtatur hic cum obedientia vani ornatus pudicus horror! Vicit nihilominus Roſæ ingenium: nam ſerto clam ab ima parte ſuffixit oblongam acum, ſicq; corollam latentem aculeatam ſuo Capiti non tam impoſuit quàm impreſſit validèq; impegit, vt ſibi non niſi tormentum eſſet quod ornamentum alijs videbatur. Nimirum obediuit Matri, at ſimul currebat in odorem Sponſi ſpinis coronati. Latuiſſet perpetuò nobile hoc ſtrategema, nî poſtea manu aliena ſat operoſè extrahenda fuiſſet acus quæ ſub florido blandimento profundè ſæuierat; incertum tamen, acus an ornatus exoſi circuli diriùs pupugerit Roſam ſpinis quàm ſertis amicioſem.

Aliud. Affectabat muliebri ſtudio Mater Filia manus vanè poliri ad delicati candoris elegantiam ac nitorem. Huic uſui ſingulare genus ſuaueolentium chirothecarum emerat, vt ijs more femineo Roſa ſaltim geſtatione nocturna cogeret ſuas manus in adſcitiſſimam venuſtatem. Dixiſſes, non Virgini chirothecas ſed victimæ ſartagineſ, & ignem apparari, adeo exterrita dirigit, ingemuit, hæſitauit, donec ferociùs materno compulſa imperio obtemperauit munuſq; inuſum admittit. Optabat numquam fieri noctem, ne ſibi lectulus adeundus eſſet cum tali manuum obuolucro. Adreſſit tamen neceſſaria dormitionis hora, extinctum eſt lumen, & pauida Virgo primum ſoporem vix libans quas chirothecas induerat pyrothecas ſentire cepit, videbantur ſartæ mulcibero, nec videbantur ſolum, ſed reipſa urebant, torrebant, aſſabant vtramq; manum. Adſtupuit nouo huic frixorio inexperta Roſa, gaudebatq; adeſſe licentiam qua manus tormento tam noxiò eximeret. Exemit, viditq; luculentas è chirothecis promicare flammas; his deniq; totum collucere cubiculum, imminere palam incendium: at ijs procul abiectis mox ardor,

flamma,

flam
ger
cruc
rei ſ
buſt
ſupp
piu
inſp
rida
in p
duri
V
Mat
vt p
las
ſtare
adhu
cate
men
geſt
dem
rudi
mul
qual
ſpen
form
corr
prop
dæ
inuid
ſimu
vltim
lent
oppo

flamma, cruciatus euauit, & Rosa miræ suauitatis refrigerio cœlitus perfusa dulcissimè conquieuit. Mane facto crudeles chirothecas Matri placidissimè restituens totam rei seriem candore simplici exposuit, manus fibratim ambustas ostendit, ac ne deinceps ad huiusmodi reuocaretur supplicia obnixè rogauit. Verùm incredula Mater dum, primum hîc Filix commentum suspicatur, curiosius vtramq; inspexit manum, quas vt reuera pustulatas, vstulatas, torridas comperit, vt contrectauit, demum ad tremuit, desijtq; in posterum Filiam obedientissimam ad eadem incendia duriùs inuitare.

Verùm tamen induciæ fu erunt istæ, non sincera pax, nam Mater ad alias artes breui conuersa nunc tentare Filiam, vt puellari vsu se comeret, vt collo monilia, brachijs armillas vultu cerussam pro more regionis admitteret, nunc instare seueriùs, vt saltim formosam (: qua tunc rutilabat adhuc) cæsariem erigeret calamistris, vt bysso, fimbrijs, cæteroq; cultu non nihil sese ampullaret, fucis ac linimentis roseam oris pulchritudinem gratiosè accenderet, gestu, habitu illecebris natiui decoris iuuaret honestatem; demum obiurgare, percellere, cædere innocentem quòd rudis, incompta, & incomposita supino ac nimio mundi muliebris neglectu abiret à seculi genio, quòd infra coæqualium sortem vilissima singularitate descenderet, quòd spem opulenti splendidiq; matrimonij quò ipsam natura formæq; præstantia vocabat vltro hypocrisi abiectissima corrumperet, sordidèq; præfocaret. Sed Virgo memor propositi, ac suæ pulchritudinis obtundendæ quàm acuedæ sollicitior hæc omnia defixis humi oculis excipiebat inuictò silentio, & quotidianam hanc crambem vsu ac dissimulatione surda concoquere assuescebat, quoadusq; vltima materni præcepti violentia deerat, cui refragari aut lentiùs parere æquale nefas putabat. Visum hoc Matri opportunum compendium quidquid vellet extorquendi;

proinde cum quadam vice obtrusisset Filiaē gestandam calanticam aureo sericoq; reticulo interfulgidam, vnā præceptum addidit, vt obediendi religionem iniiceret oblutaturæ. Hic Virgo inops subitanei consilij tantillam impetrauit dilationem, dum adiret Confessarium, cui anxie protestata est, nisi præceptum reuocaretur, se non posse non morem gerere Matri hoc gestamen imperanti, malle se huic quantumuis exosi ornatus redimiculo suum illigare verticem, quàm resistendo soluere ius quo Matris obligabatur imperio; subuenit ergo cordatæ Virginis pietati simul ac nodo prudens Confessarius, ac Matrem è vestigio conueniens grauiter dehortatus est, cessaret tandem pretiosæ vanitatis inutili molestia tentare perplexam Filiam quam ab infantia Diuinus Spiritus præparauerat secretissimis instinctibus ad raram altioris sanctimonix sublimitatem. Extimuit Mater, sicq; & iste fluctus ne fluctuaret obedientia spontè detumuit.

Excogitauit tandem ingeniosa Virgo rationem idoneam, qua deinceps & Matris substaret imperio, & nihilominus reliquam de corporis sui cultu vexam redimeret. Itaq; tenerrimis blanditijs Genitricem obsedit, donec permissionem eliceret, qua decolorem rudemq; faccum ex obuia viliq; materia assumeret pro amictu, quod vestimenti genus nec immodestum est nec inusitatum foeminis, quæ à pompis & nuptijs alienæ sub simplicissimo cultu solitariam nituntur sectari deuotionem. Hoc itaq; castissimo schemate obarmavit se Rosa, vt illius præsidio à se longiùs repelleret omnem secularem muliebris ornatus vanitatem. Nec fefellit euentus, nam sub eiusmodi luteo nullaq; tinctura infecto corporis sui tegumento Rosa tutissimè latuit vsq; ad vigesimum ætatis annum, quo tandem ad Dominicanæ togæ candorem subleuata faciliè perrexit reliquas eludere pomposi luxus insidias. Semel ergo sic abdicato exclusoq; mundo muliebri haud visum

Rosæ

Rosæ
dire
de re
C
cele
mod
ferat
man
Mat
dio
hispi
addi
mod
Q
data
ue e
dem
ter a
simp
rum
tam
Tum
exeg
exca
tè v
obed
A
pro
tunc
mar
ruit
velu
floru
inep

Rosæ difficile , in ceteris quamquam arduis Parenti obedire . Vnicum huius paradigma dabo , vnde conijciatur de reliquis .

Canta in Regno Peruano locus est metalli fodinis percelebris, at putris soli exhalationibus , & algore tetro admodum insalubris . Huc iussa Rosa cum parentibus seceferat , nec multò post noxijs illis frigoribus impar cepit in manibus, ac pedibus dira neruorum attractione laborare . Mater vim morbi præsentissimo (: vt putabat) remedio depulsura quorundam animalium illic frequentium hispidas pelliculas arctè circumposuit patienti Filiaë , sed addito iussu ne iniussa illas à se reuelleret , aut quoquo modo submoueret .

Quatriduum effluxerat , quando applicitæ curæ recordata Mater silentem Filiam interrogauit qui valeret, quidue egisset de pellium inuolucris ? respondit ægra , se quidem nihilo meliùs ac ante valere , pelles autem ita vt Mater adstrinxerat , immotas adhuc sibi adhærere . Mirata simplicitatem parens dum pelliculas dimouet , videt harum mordaci ardore pustulatim Virginis carnem vesicatam, accensam, & turgidis vndiq; tuberculis vlceratam . Tum verò attonita , vt quid (: inquit) tot dies noctesq; exegisti sub his cruciatibus , nec abiecisti pelles quæ sic te excarnificabant ? replicuit morigera Filia: & nonne discretè vetueras Mater , ne illas absq; tuo nutu deponerem ? obediui .

Aliquando Mater exploratura tam accuratè obedientiæ pronitatem mandauit Filiaë , quòd sericos flores , quos tunc fortè pingebat acu , præpostero filorum ductu formaret contra omnem artis idæam rectumq; ordinem . Paruit Rosa , obliquauit opus , flores absoluit . Tum Mater velut substomachans , eya inquit non flores sed monstra florum . Quid egisti ? itane oscitasti somnolenta dum has ineptias tam deformes tua imperita segnitias abortiret ?

cui

cui illa respondit mitissimè, pariter quidè & sibi quamquã indoctæ visum fuisse talem pingendi modum oppidò peregrinum ac deuium, nec tamen ausam aliter quàm Mater præscriperat acum filumq; ducere, aut proprio arbitrato conari in aduersa, sese nihilominùs esse paratissimam sue re ac dissuere quacumq; iuberet Mater.

Quoties sibi per diem ad nendi, suendi, texendiue labores redeundum erat, numquam è scrinio semper è manu parentis acum, fila, colum ceteraq; opificio necessaria demissè postulabat, credens id deberi filiali Matris reuerentiæ. At hæc importunitatem rata, interdum cum bile, ac nausea reijciebat filiam ad muliebris officinæ domesticum armarium, vociferans tot interpellationibus opus non esse, familiaris officij instrumenta vltro patere fœminis laboraturis. Cui Rosa, malebam (: inquit) obsequij debito adiungere lucrum explicitæ obedientiæ, & materni respectus humile tributum vnà cum penso dependere. Tanti nimirum faciebat etiam leuiore parentis occasiones.

Triennio circiter ante felicem Rosæ obitum contigit, eam ab Illustri Matrona D. Maria de Vfateguì consorte Regij Quæstoris D. Gundisalui de la Massa è paterno domicilio inuitari ad suarum Aedium gratuitum contubernium. Obtemperauit Virgo, quia parentes iubebant, imò vt Gundisaluò & vxori in omnibus morigeram se exhiberet imperabant. Hic igitur non mutata sed duplicata fuit obediendi occasio, siquidem humilis Rosa paterno recto at non subiectione exemptam se reputans qua promptitudine domi propriæ eadem aliënæ parebat, nec solùm mandatis Gundisalui aut vxoris, sed ad nutum quoque filiarum, domesticæq; familiæ, vsq; ad infima domûs mancipia. Huius insigne specimen habes infra cap. 5. *S. Testatur.* Vbi leges Rosam in ipso mortis articulo morigeram Gundisaluò.

Sed

Sed
Virgi
sterio
datrix
quiri
sum p
tur cu
nihil
citud
furti f
nitate
conue
verba
obedi
bus, f
sta ve
fuscip
dij, c
mens
obedi
bris a
deret
quam
quòd
Ex
Conf
quo
Patru
obite
culur
diluu
ne,
Conf
no qu

Sed longè mirabilior obedientia vltra mortem. Post Virginis obitum ancillula in Limensi S. *Catarinæ* Monasterio argenteum cochlear per incuriam perdiderat. Fundatrix eadēq; Cænobij tunc Præfecta iusserat omnes perquiri argulos, excuti scrinia, lustrari singula, sicubi amissum pignus inueniretur; quæsitum vbiq; & diu, geminatur cum quæstione anxietas, turbantur omnia, inuentum nihil. Neq; iam de argento sed de fama cruciabatur sollicitudo, nam periculum erat ne qua innocens temerè infurti suspicionem veniret. Itaq; Præfecta Lucia de SS. *Trinitate* ad pendulam illic Rosæ iam defunctæ imaginem conuersa, sub ingenti cogitationum tumultu erupit in hæc verba: audito Rosa benedicta, tibi ego præcipio sub illa obedientia quæ mihi in hoc Cænobio debetur ab omnibus, faxis inueniatur argentum quod perdidimus, in sancta veritate protestor tibi ò Rosa, tuum erit hanc curam suscipere, vt præstò sit cochlear dum à vesperis redeo. Redijt, quæsiuit circumspexit, & ecce cochlear propalam in mensa cellulæ vbi decies fuerat quæsitum. Nempe de obedientia Rosæ iam prædefunctæ remanserat tam celebris apud omnes conceptus, tam alta præsumptio, vt crederetur, vel post mortem obeditura superiori cui nunquam in vita subfuerat, videbaturq; sat esse ad imperium, quod sua illic hospitabatur imago.

Ex his quilibet facillimè æstimârit, quàm accuratè suis Confessarijs obtemperarit Rosa adhuc mortalis, nam ex quo vestem S. P. *Dominici* assumpserat, ab ore suorum Patrum spiritualium pendeat tota, & quidquid hi vel obiter innuissent, id Virgini nō mādatum sed cœlestæ oraculum videbatur. Quondam post lachrymarum proluxa diluua capitis exinanitione languebat non sine discrimine, nec tamen solitis moderabatur vigilijs; admonitus Confessarius mandauit, à media saltim nocte horas omnino quatuor somno tribueret. Conabatur ad amissim parere

rêre Virgo, sed aliter assueta præscriptum horæ punctum, seu dormiendo seu euigilando attingere non potuit, idq; fat fuit vt vehementi scrupulo torqueretur, velut rea violatæ obedientiæ. Notarunt hunc Rosæ spiritum domestici, & quotiescumq; roganda erat vt fomenta suo corpusculo admitteret, aut requiem captaret, aliaue se ratione fineret indulgentiùs haberi, subiiciebant ita mandasse Confessarium, statimq; Rosa sine replica planè infantiliter obediebat.

Sed redeamus ad Matrem. Quòd Rosa bibendi vices in triduum aut quatrimum differre sit solita, ex eo patuit, quòd legem sibi indixerat, dum parentibus cohabitabat, numquam bibere nisi quoties veniam rogata Mater expressè annuisset, quodsi licentia in experimentum virtutis negabatur, plerùmq; in aliud triduum fraudabat sitim, non priùs bibitura quàm Mater annueret: imò & quæsta est, ab ea sibi hanc veniam non crebriùs denegari.

Porro reliquam ipsius erga parentes obseruantiam, amorem, pietatem nulla satis capit historia: quàm sollicita iugiter fategerit vt genitorum suorum inopiæ provide- ret ex labore suarum manuum, quàm officiosa vt iisdem, ex morbo decubuis ministraret, adfisteret, pharmaca ceteraq; necessaria compararet, quàm deniq; intenta ac sedula, vt domesticas illorum præuerteret offensas, placaret animos, mitigaret afflictiones, singulæ propemodum testantur paginæ in iurato Processu. Quæstor Gundisaluis (: de quo supra, & frequentius infra) tacitus mirabatur exhaustam viribus Rosam, ac diurnis operibus extremè lassam nihilominùs in mediàm vsq; noctem labori manuum insistere: Quæstoris coniux, vt semel infirmam vidit fatiscere, totoq; latere imbecillem ac stupidam vix trahendo spiritui sufficere, grauitè hortata est, labanti corpusculo tunc saltim ab ijs laboribus tantillum vacationis indulgeret. Reposuit operosa Virgo, se parentum suorum
necef-

necessitatibus absq; scrupulo deesse non posse . Mirabilis est , quòd Ludouica Vrtado de Bustamante vidua Bartholomæi Alphonfi de Lombra vexilliferi asseuerat in Processu , Rosam tot Sanctis exercitijs interdium noctuq; districtam , tot affatim morbis impeditam , tot supernis raptibus crebrò absorptam , vnico tamen die tot laborum pensa solitam absoluere , quot alia quæuis etiam celerissima ac peritissima vix integro quatruiduo absoluisset : & ne putemus ob tantam festinæ Rosæ velocitatem (:vt fit) hiulca , manca , imperfecta prodijisse opera , affirmat præ alijs testis LXVIII. illa singula tam consummatæ fuisse perfectionis, elegantix, curæ , vt plerùmq; metas humanæ artis & industriæ viderentur excedere .

Neq; hinc stetit anxius amor ac sollicitudo filix conantis omni ingenio parentū egestatem subleuare . In domestico horto areolas discreuerat fatiuis violis cura sua manuq; excolendis , quas simul vt maturuissent, fasciculatim collectas ancillæ dabat vanum exponendas; lucellum qualecumq; illud Matri afferebat . Interrogata aliquando à Viro religioso (: teste xxx.) quantum commodi suis parentibus ex tenui isto flosculorum mercimonio accederet, respondit, illud quidem permodicum esse, nî Sponsus cælestis aliundè miris at arcanis modis suppleret .

Si quando Patrem aut matrem deiecisset corporis aegritudo , nil Filix antiquius nil sanctius nil solemnius erat quàm sepositis omnibus decumbenti seruire , medicinas conquirere, suis manibus parare, inferre, bolatimq; porrigere esculenta , refrigeria adaptare , applicare lenitiua . Tunc noctes transigebat insomnes, assidebat lectulo, stratum componebat , agebat omnia , præteribat nihil quod solatium adferre posset . Interim precibus, gemitibus, suspirijs pulsabat ad Cœli fores; neq; incassum . At hoc commodiùs miraculorum historiæ reseruetur . Vnicum istud singularissimæ pietatis erga Matrem & extremæ commise-

rationis specimen sibi hinc minimè debet. In ultimo vitæ iam iam fugiētis articulo Rosa dolentem Genitricem iuxta se conspicata, neq; ignara quàm immaniter hanc exanimaturus esset proximus ex Filiæ morte dolor, rogauit Sponsum, (: isq; vltimus precantis anhelitus fuit:) Matrem immodico mœrori imparem ac facile succubituram robusto firmaret solatio, adq; fatalem hunc ictum miseram obduraret suauipotenti manu. Factum est ac abundantius quidem, quàm moribundæ Filiæ sollicita pietas flagitârat: simul enim vt Virgo spiritum reddidit, Matrem supernè tanta solatiorum diluuiâ inundarunt, vt sub iuramento fassa sit, diu cor suum capiendæ huic dulcedini angustum laborasse sub quadam tempestate gaudiorum, ac velut pectoris intersepta perrupturum anhelis subsultasse, tripudijs, ita quòd in eodem Rosæ morientis conclau

quærendus sibi fuerit secretior angulus, in quo li-

berius sub tantæ lætitiæ suauissima diuulsione

palpitans respiraret. Cum verò in vicinum

inde cubiculum vocaretur siue à cada-

ueris tristi dimouenda spectaculo, si-

ue vt cum alijs videret Aloysiam

tunc fortè rigentem in extasi,

ire distulit, ne angulum suum

tanti iubili conscium præ-

maturè desereret.

Numquam sanè

officiosissi-

ma

Rosæ pietas aut solici-

tius aut lautiùs re-

fecit Ma-

trem.

CAPVT IV.

Rosa B. Catarinæ Senensis vesti-
gijs ad sequelam prouocata
tertium S P Dominici Or-
dinem amplectitur.

Variæ ac sine numero sunt viæ, anfractus, itinera, quibus Aeterna Sapientia selectas animas in sublimi perfectionis cacumen facit eluctari: At eidem placuit electam Rosam de S. Maria peculiariter per Seraphicæ Catarinæ compendia ducere; quando vel maximè humana prudentia (: plerùmq; inidonea Spirituum ponderatrix :) importunè Virginem ad alias vocationum semitas diuertere conabatur.

In primis haud absurda spe tumida Mater iam à teneris filiolarum nobili atq; honestissimo connubio destinârat: nec abludebant proposito egregia formæ venustas, acre iudicium, suauitas erectæ indolis, moresq; ad omnem ciuitatis gratiam apprimè tum facti tum eruditi. Ex aduerso credebat innocens Rosa, tempestiuo (: de quo supra) capillorum excidio, vt quondam S. Catarina de Senis, amputasse spem Matris ac nuptiarum tendiculas, nec segniùs interea pergebat sui vultûs roseum decorem ieiunijs deterere, eximiam corporis habitudinem sacco pannoso deformare, publicos conspectûs fugere, & ne hominum placeret obtutibus domi latère, adeo quòd toto illo quadriennio quo cum parentibus in *Canta* morabatur, nec pedem ultra domicilij limen extulerit, nec vicinum deliciarum,

hortum videre dignata fuerit, nisi quòd semel dumtaxat ibidem ad inuisendas Indicarum operarum molas iussa fuit Matronarum Filias comitari; quò ut peruénit, vnico semper angulo immota confedit, nullo abrepta famosæ curiositatis spectaculo. Verùm ne sic quidem effugere, fat potuit, quin complures tum celebri virtutis opinione, tum pudici vultûs maiestate in sui admirationem, mox & honesti thalami ambitum inuita accenderet. In his Matrona quædam genere & opibus clara vni Filio suo Rosam coniugem sibi nurum vehementer optabat, vtiq; felici commercio plus bonorum adeptura quàm datura cum hærede Filio. Placuit vtrimq; tam lauta conditio, præsertim quòd Rosæ parentes vt facultatibus tenues, ita graues erant multitudine prolium, nam xi. numerabantur. Solus deerat consensus Virginis, quam voti sui memorem omnis mentio nuptiarum exanimabat, nec tamen impedimentum quo lubens-volens tenebatur, austeræ Matri audebat detegere. Inde quos quantosq; insultus, quæ domestica prælia, probra, conuicia à parente, fratribus, agnatis sustinuerit æquanimis at inermis Filia, nemo ad viuum propiùs aut comprehenderit aut æstimârit, quàm quisquis ad S. Catarinæ Senensis historiam respexerit, vbi Lapa Mater tenacem propositi Virginem inclementer obiurgat, premit, exagitat, nisi quòd in Rosam vltra verba etiam verbera, calces, alapæ sæuierint. Præualuit tamen apud constantissimam puellam idæa Seraphicæ Magistræ suæ (: ita Virginem Senensem appellare consueuerat:) quam à teneris elegerat statu, habitu, moribus imitandam, prout disertè in Processu testis LXVIII. asseuerat.

Videbantur in hoc vnum conspirasse omnia, ne Rosam Tertiariarum assequeretur habitum, quem tot votis ambiebat, tot suspirijs, tanto lachrymarum sumptu licitabatur. Nam ecce alia oblata est religiosi instituti via, quæ quidem Rosæ displicere neuntiquam potuisset, nisi vnicè ad

S. Cata-

S. Ca
Con
steri
rium
aun
men
pho
bilis
sa m
de il
ausp
taba
iam
cent
fateg
voea
dau
fibi
clau
quò
proc
adfu
Sed
tre f
ob t
libu
Obi
nuu
fatif
duo
min
inco
H
fuit

S. Catarinæ Senensis alta vestigia fuisset cœlitus destinata. Consurgebat illis diebus Limæ nouellum S. Claræ Monasterium, totius sanctitatis, rigoris atq; obseruantię Sacramentum, auspicante Illustris. D. Maria de Quiñones, cui auunculus erat ille-ipse famigeratissimus Dei seruus Limensium Archiepiscopus tunc superstes, D. Turibius Alphonsus Mogreuejo, de quo supra, neq; huius incomparabilis Viri admiranda Sanctitas, Pastoralis zelus, numerosa miracula ignorantur Romæ in Sacro Rituum Senatu, vbi de illius apothecosi pridem ac strenuè agitur. His inquam auspiciis formabatur recens Monasterium, & vltro inuitabatur velut ad dignissimum tali flore Plantarium Rosam inter primas eiusdem fundatrices nominatim electa, censa, approbata. Quod vbi certius rescivit, ante omnia fategit explorare Diuinę voluntatis beneplacitum, suęq; vocationis mysterium supremo Arbitro cernua commendauit, non recusans pro asylo suę virginittatis & coeui sibi strictioris vitę desiderio arctissimam oblati Cænobij claustrum arduumq; viuendi genus amplecti; maximè quòd experimentis iam didicerat vix aliter se importunas procorum molestias, parentum, fratrum, domesticorum adsultum, mundi, immundi conspectum posse euadere. Sed en arcanum cœlestis prouidentię ! obstaculum à Matre fuit. Putabatur hæc prima omnium consensura, siue ob tanti Archiepiscopi reuerentiam, siue quòd onusta prolibus Filiam sine dote posset decentissimè accommodare. Obstitit tamen, causata domus inopiam, quam Rosa manuum labore sustentabat. Obstabat simul ætate morbisq; fatiscens auia, cui decumbenti vnica à fomentis erat, assiduoq; ministerio. Obstabant demum alia, prouidente Numine, quod florido S. P. Dominici viridario hanc Rosam incomparabilem per tot ambages reseruabat.

Hoc vt magis innotesceret, binis è Cœlo prodigijs opus fuit; primum hoc ordine euēnit. Qui Rosam viderant
adeo

adeò celestium auidam, adeò spiritualibus exercitijs, solitudini, macerationi corporis addictam, & seculi pertasam, suadebant idemtidem alicuius Monasterij ingressum quo liberiùs vacaret Deo . Idem probauere demum Confessarij, vrserunt Viri graues & spirituum magisterio specta- biles , quorum concordi iudicio vt suum Rosa humiliter submitteret, conscia & annuente auia successum tentauit per germanum fratrem, Diuino interim (: vt supra) arbi- trio se remittens . Iam in SS. Incarnationis Monasterio, (: quòd sub regula S. P. Augustini militat :) à Sanctimo- nialibus Rosam exoptantibus admissionem locumq; inter- nuncia fratris industria impetrârat, nilq; deerat, quàm vt relicta paterna domo clam sine pompa ac strepitu ad Cæ- nobium rectâ pergeret valuis patulis admittenda, candi- disq; ibidem lilijs interferenda. Ergo proximâ Dominica die ad pium hoc sui furtum electa in viam se conijcit, vni- co germano suo lætissimi itineris assumpto comite, ac po- nè iuxta S. Dominici vicinam Ecclesiam transiens in cam diuertit cum fratre, vt illic in Diuæ Virginis Sacello (: cui à Rosario nomen & cultus est) maternam Augustissimæ Deiparentis benedictionem, velut opportunum suæ pro- fectionis viaticum præsumeret, exinde reliquum viæ ala- criùs decursura. Cæterùm vix ad orationem humi genua fixerat, cum sensit pauimento sese immobiliter acclaua- tam. Sic hærentem & ultra condictum morosiùs cunctan- tem interpellauit frater, eundi tempus esse, longiori ora- tioni commodius in Monasterio spatium fore . At Rosa, quòd loco-mouere se neutiquam posset erubescens, vnàq; dissimulans tentabat subinde, si quo modo se tanti prodigij secretissimo retinaculo explicaret. Interea bis, ter ab Ecclesiæ porta reuersus frater cunctantem increpuit, moræ periculum exaggerauit, surgere conanti brachium subie- cit : connituntur ambo, sed in cassum . Rupem dixisses adnatam solo, aut ingentem plumbi massam, nulla troch-

learum

learu
pe ex
fissim
abde
to A
lius C
sepier
ment
rectâ
iusser
quæ p
culam
erat c
cap. X
Al
pilior
rabile
antur
bitu
Ordin
bus v
ni fe
uolita
cuè in
num
nis ta
Ne
stacu
riano
solem
Velaf
uinci
Sener
MDC

learum vi attollendam . Intellexit Rosa mysterium , nempe ex decreto celestis Sponsi non esse quòd ipsa populofissimi illius Monasterij optato receptaculo furtim sese abderet, aliud de genere sui instituti prouisum esse in secreto Aeternitatis consilio , deniq; summa rei erat quòd folius Catarinæ Senensis vestigia Rosam exspectabant spinis sepiendam . Igitur vt erat immobilis , ad S. Rosarij clementissimam Reginam conuersa, promitto inquit Tibi, me rectà ad Matrem hinc redituram , ædesq; paternas quoad iusseris habituram pro Asceterio . Mirum dictu ! repente quæ plumbum fuerat , se plumam sensit , nemine adminiculante surrexit , domum repetijt , Matri ingenuè rem vt erat detexit, proq; monastica aliud clausuræ genus (quòd cap.X. referetur) de consensu parentis adinuenit .

Alterum prodigium . Limanus ager vt psittacos ita papiliones gignit colorum varietate ac elegantia planè mirabiles , vt ferè de vtriusq; gloria hi cum illis certare videntur . Fortè Rosa in Seraphicæ Magistræ suæ bicolori habitu attentius defixa secum de capeffendo Dominicani Ordinis amictu deliberabat anceps, cum ex ijs papilionibus vnus solo nigro alboq; colore pulcherrimè striatus leni sed minimè fortuito allapsu Virginem festiuè circumuolitauit , illa confestim rapta in mentis excessum perspicuè intellexit quòd animo dudum agitârat , nempe Diuinum id esse responsum de tertio habitu Prædicatorij ordinis tandem assumendo .

Nec fefellit euentus iam securam , nam paulò post obstaculis vndiq; submotis facta est voti compos , inq; Rosariano Deiparæ Sacello vbi quondam immobilis hæserat , solemni ceremonia de manibus P. Magistri F. Alphonfi Velasquez Ord. Præd. sui tunc Confessarij (cui id P. Pro-uincialis commiserat :) induta est veste bicolori quam in Senensi Magistræ dilexerat . Contigit hoc anno salutis MDCVI. ipsa S. Laurentij Martyris festiua die , cui haud
absur-

absurdè aptaueris illud Tibulli: *lib. 2. Eleg. 6. At Laurus bona signa dedit, gaudete . . .* Sanè gauisa est Rosa, vt se vidit circūamictā varietate, cūq; Laurétio nouis ardebat ignibus, liquecebat in dulci iubilo, nouaq; Tertiaria reputabat se plus quàm nomine *Beatam*; Nimirum cū infante creuerat hoc desiderium, siquidè à quinto suæ ætatis anno S. Catarina Senensi iam sese addixerat, quod ex ore ipsiusmet Rosæ affirmant se percepisse testes. II. & XXII. in cit. sèpius Processu. Vbi verò Seraphicam eiusdem vitæ historiam domi per capitula legi audiuit, attentissima tamquàm soli legeretur sibi, medullitus se sensit inflammari ad sequelam, non quietura, donec & foris in habitu, & intus in simbrijs aureis tantæ heroinæ ac Magistræ discipula conformaretur.

Verùm si Rosæ perarduum fuit vigesimo demum ætatis anno per tot obstacula eluctari ad Sacrum habitum, vix minori lucta ipsi constitit, eundem vsq; ad mortem retinere. Retinuit tamen, quamquam variè tentata vt alium assumeret: neq; enim cessabat humana prudentia Diuini ignara consilij diuersa suadere, offerre, ingerere quasi meliora ac digniora. Ex his duo referam quæ victrici eius constantiæ validius incubuerunt.

Quæstor Gundisaluis vir optimus, quiq; apud Virginem sibi concreditam valebat autoritate imò & domestico imperio, seu sponte seu aliundè inductus suggerebat reformatam Sacri Carmeli Regulam quam Rosæ genio credebat aptius conuenire; instabat utiq; decentius in celebri Excalceatarum Virginum parthenone quàm foris inter vltimas Tertiarias militaturam Deo, vacaturam spiritui, inhæsuram contemplationi. Quod autem idonea careret dote, replicabat Quæstor, se curam hanc rotam sibi deposcere, acturum se omnia, vt à religiosissimo Monasterio haud grauatè admitteretur. Robustus hic fuit aries ad pulsanda Rosæ præcordia, maximè quòd ipsa quoq;

Mater

Mat
feru
tion
ri, a
dest
lecti
The
quo
Deu
euo
rap
resp
The
sem
pon
plic
fide
resp
li de
uina
nus
eum
neq
nè i
tu p
cha
tam
nou
nun
hac
ni h
E
por
cul

Mater cui res angusta domi contenta iam erat, plurimumque feruorum Dei conspirabant arbitria. Rosa tametsi vocationis suae tenax & certa, noluit tamen aut cerebrosa videri, aut palam tot peritissimorum beneuola iudicia immodesto supercilio aspernari. Itaque ut alias vsa ingenio, selectis ex Ordine Prædicatorum quatuor præstantissimis Theologis rem permisit examini, pollicita id amplecti quod ipsorum potiora suffragia diffinirent, utpotè secuta, Deum non permissurum, quòd consonis horum calculis euocaretur ab humilioris instituti electa semita, quam Seraphica Magistra de Senis felicissimè præcalcârat. Voto respondit euentus, nam operante Numine supradictus Theologorum quaternio paribus vtrinq; votis pependit semper immobilis, stupuitque neutri partium occurrere pondus quo sese à tam constanti æquilibrio tandem explicarent. Vicit ergo constantia Virginis, quæ exinde fidentior Gundisaluum aliosque suasores modesto ac graui responso interpellauit; se quidem re floridis oblatis Carmeli desertis mirificè & capi & affici, verumtamen solius Diuinæ non humanæ inspirationis proprium id opus ac munus esse, Spiritum ubi vult spirare, aptam regularis statutum electionem tum commutationem non esse volentis neque currentis sed miserentis Dei, sibi denique alios supernè impulsus non obtigisse hætenus præter eos quos habitu protestabatur, viuendum sibi moriendumque esse sub charo S. Catarinae Senensis schemate ac magisterio, adfore tamen aliquando tempus, quo huius nominis atque instituti nouum Limæ exsurgat Monasterium, at nondum se scire, num forsitan illi diuinitus sit reseruata. Certè dignus erat hac Rosa Carmelus, digna Carmelo Rosa, nisi hanc Ordini hortulano Rosarij altior zephyrus commendasset.

Eliso igitur hoc ariete superfuit alius, at omnium importunior quia subtilior, nam per ipsos humilitatis cuniculos infernè adactus quatiebat Rosam vnus commotio-

D

ne

ne scrupuli, qua patuit via cogitationi pauidissimæ, nimirum se sordidam peccatricem illo niueo Senensis Catarinæ velamento nimis indignam esse, plus eo vestis candore promitti foris quàm latèret intus, vni sibi deesse omnia quæ extimo nitori probè respondeant, proinde habitum, qui Seraphicæ Magistræ fuerat protestantium virtutis ac religionis symbolum, in se nonnisi laruam esse publicūq; vsurpatae sanctimoniae mendacium. Duplicabat angorem, quòd alba vestis humano plausui videbatur ansam adiutumq; vltro concedere, nam Virgo gliscentem sui nominis celebritatem auersata dolebat ex candido indumento ab alijs foeminis internosci in publico, eminus se venientem monstrari digitis, notari oculis, laudari à prætereuntibus, ipsiq; S. Catarinæ Senensi nonnumquam ab obuijs comparari. Tormenta hæc erant, quæ Sacram illi vestem reddere exosam poterant, ac primò verecundè occultandam deniq; & seponendam suggerebant, vsq; adeo vt suum familiare asylum (: facellum dico SS. Rosarij, in quo Rosa habitū assumpserat:) cursim adierit quasi denuo illic firmitate immobili radicada, solitoq; Magnæ Deiparæ præsidio tentationem molestissimam depulsura. Euēnit vt sperauerat; nam ad Aræ crepidinem defixis humi genibus inter orandum placidissimo animi deliquio sensim dirigit. Notarunt precantis vultum circumstantes eiusdem tertij habitus Sorores, videruntq; Rosam à Sacrae Imaginis obtutu supplici diu pendulam initiò quidem exalbescere pallore niueo, post interuallum decora suffusione rubescere, deniq; tota facie lucescere ac scintillatim radiare. Coniectarunt subito quod erat, permagnum aliquid actitari, velut sub iride Rosarij, cuius mysteria triplici hac tinctura distinguuntur. Et verè sic erat, nam Rosa sibi ac genuino vultus colori demum reddita erupit in iubilum victoriæ: *Eya inquit Sorores, laudandus est nobis Deus, qui nos Tertiarias communi solida charitatis vinculo sibi dignatur adstrin-*

gere ac perpetim sociare . Obscurum ænigma perfacile capiebant , quotquot præiij conflictus consciæ fuerant . At Virgini pœana hæc erant debellatæ tentationis , quam ita fregit vt numquam redierit .

Tanto constitit victrici Rosæ candidum Seraphicæ Catarinæ habitum & obtinere & retinere constantissimè . Porro quàm plenè cum illo Magistræ suæ virtutes induerit (: quamquam id seqq. Capitibus reponamus :) ad coronidem huius Capitis vnicum id argumentum esto , quòd semel tacitè spectanti mirantiq; Confessario visa fuerit Rosa specie, vultu, lineamentis sic transformata, vt viua similitudine ipsissimam S. Catarinæ Senensis effigiem referret .

C A P V T V.

Rosa præiactò solidæ Humilitatis
fundamento securè inædificat
reliquarum virtutum molem.

IN suo Nihilo cominus ac penitissimè agnoscēdo quàm profundè iugiterq; Rosa perstiterit occupata , omnis humillimæ suæ vitæ clamat actio . Paucas hic è plurimis compendio substringemus . Parùm ei videbatur , quòd domi Filiam se oblita ancillæ domesticæ vilissima quæq; ministeria occupabat, nisi & infra ancillam sese demitteret . Mariana quædam seruebat in Rosæ paternis ædibus , Inda genere, agrestis conditione . Hanc sæpius in secreta domus parte orauit, exorauit, adegit Rosa, vt se deiectâ humi nunc pronâ nunc supinam calcaret pedibus, ac velut contemptibile peripsema studiosè plantis deterreret : quin flagitabat

superaddi sputa, calces, verbera, nihilq; omitti quod extremi contemptus saperet vilitatem. Quòd si Mariana conabatur parcere, aut nonnisi obiter imperata exequi, acriùs instabat supplex Rosa, nec nisi voti compos humo se attollebat. Quotiescumq; ob singularitatem vitæ à fratribus aut Matre proscindebatur iniurijs, credebat se ijs imò & decuplò grauioribus tam dignam esse, vt etiam vltro quæ sibi imputabantur ad culpam, soleret in maius atollere, suumq; reatum amplificare, ne præter aut vltra meritum videretur affligi ac despici, quæ tantopere ambiebat vbiq; succumbere & conculcari.

Assueuerat morborum suorum (: quos in agro exhaustoq; corpusculo sustinuit crebros, & sæuissimos) celare magnitudinem, ne quis subueniret. At quando præ nimio aut cõuulsionũ laniatu, aut per symptomatũ periculosam violentiam dissimulari non poterant, ingenuè quantis distabesceret cruciatibus fatebatur, at ea dumtaxat spe verborumq; artificio, vt ex dolorum suorum immanitate æstimarent homines quàm foret Rosa coram Deo enormis ac fœda peccatrix, quæ videlicet assiduè tot scelerum iustissimis vindicijs ab irato Numine meruisset flagellari. Hoc de se credebat ipsa, hoc itidem credi ab alijs peranxiè cupiebat.

Inde est, quòd sæpiùs coram intimis ac familiaribus suis timida frequentabat huiusmodi voces: mirari se, cur Deus nondum horribili abyssò demerferit infelicem Mundum qui tantam ferebat peccatricem. Item, suis demeritis illum apud Inferos deberi locum, qui omnium sit infimus & summè infamis. Vilissimum se terræ pondus, abominabile generis humani carcinoma, purulentam sentinam ac fœcem esse, indignam cui luceant Cœli, cui aspiret aer, cui tellus dorsum substernat, suo contagio inquinari elementa, suis piaculis grauari solum, amarescere Oceanum. Quoties improspèrum quidpiam aut domi aut foris

accide-

acci
feri
noc
repl
vtiq
fi e
enc
ac v
gem
A
zes
ter a
per
tis:
ris
For
con
ren
Qua
eiul
ber
cran
mu
ti v
cap
tur
cep
E
rina
qu
cre
P.
Vir
exc

accideret, non dubitabat suis id imputare delictis; cūq; tā ferio ista & sētiret & diceret, ferre nō poterat, quōd eius innocentiaē gnari talia credere recusarent; grauius dolebat si replicarent, ex mera humilitate similia dici; his regerebat, utiq; sibi quæ sola se nosset fidem habendam esse. Verūm si eō procederent, ut refellendis huiuscemodi vituperijs encomia Rosæ laudesq; opponerent, expauescebat misera, ac velut fulminis icūtu perculsa tremebat, pallore, silentio, gemitu mæstissimè protestans se torqueri.

Accidit quōd Gundisaluum Quæstorem Michael Garzes Canonicus familiariter domi suæ inuiseret; hīc ille inter amica ut fit colloquia delapsus ad varia cœpit narrare perfunctoriè, quæ Rosæ (: tunc iisdem ædibus cohabitantis :) mirabilem vitæ sanctimoniam, castigationem corporis, operumq; & morum præstantiam commendabant. Fortè de proximo conclaui hanc inuita percipiebat Rosa, confabulationem, sed laudum suarum nauseam non ferens exiliit præ dolore, inq; cubiculum interius vbi filiola Quæstoris Michaela erat, sese proripuit; ibi mox liberrimo eiulatu ac lachrymis suam amarissimè fortem incusans verberabat innoxium pectus, despuebat laudationis suæ cramben, caligabat pudore sui, utq; cruciatum cruciatu simul pelleret & vindicaret, pugnum crebrius impegit capiti vbi densioribus aculeis spinea corona (: de qua infra cap. VIII.) tempora clam obsederat. Quæ sic vulnerabatur ex laudum molestia, qua putas animi iucunditate exceperit contemptum, probra, conuicia? Sed pergamus.

Quoddam perarduum heroicae virtutis opus ad S. Catherinæ Senensis imitationem Rosa tentauerat, perfecerat, quōd cum ipsius valetudini summè noxium & exitiale crederet Domina Isabella Mexia, horrore pio stimulata, P. Magistrum F. Alphonsum Velasquez Confessarium, Virginis admonuit, ut acerba reprehensione factum velut excessum temerarium improbaret, ac Rosam à similibus

vltra

ultra vires tentandis absterreteret. Increpuit ille Virginem, utpotè nondum ex circumstantijs tunc assequēs, quid laudis illa potiùs meruisset. Verùm humilis Rosa velut culpam in opere sanctissimo agnosceret veniam deprecata, spondit emendationem, læta ibi se obiurgari, vbi maximè plausum vanamq; gloriam metuerat.

Quandocumq; ad Confessariorum pedes in suimet accusationem procumbebat, ita mox obruebatur lachrymis, interpolabatur singultibus, dehiscēbat profundis ex imo corde suspirijs, ut credidisses nonnisi enormium flagitiorum ream esse quæ sic plangebat. Comparebat velut altera in Ciuitate peccatrix, verecundabatur, tundeat præcordia, trepidabat quasi iam-iam erebi rictu absorbenda; nec tamen in tanto humillimæ contritionis apparatu sufficiens materia semper adfuit in quam tutò proferri posset Sacramentalis absolutionis sententia. Certè hoc postea vno ore facti sunt Confessarij, pluries laborandum sibi fuisse, ut in tanta innocentissimæ vitæ puritate scrutando reperirent quod ad pœnitentiæ forum certò spectaret. E' contra non segniùs laborabat Rosa, ut minimos quosq; defectus in immensum exaggeraret, serioq; ploratu ac gemitu posceret medicinam. Neq; his contenta, præter frequentes in hebdomada exomologeses insuper quotidianam sibi coram S. P. suo Dominico indixerat Confessionem, qua velut in Capitulo correctionis eidem culpas suas minutim exponebat, veniamq; & remedium ab eius suffragio humiliter postulabat.

Testabatur Gundisalui Quæstoris vxor D. Maria Vfatigui, quòd eius in ædibus dum triennium vixit Rosa, adeò sese omnium reputârit infimam, ut non soli Patrifamilias & Coniugi, sed tenellis quoq; filiabus, imò seruis, ancillis, mancipijs domesticis subiecta ad nutum, singulorum æquè placita velut imperia exceperit, fauorem arbitrata, si quid sibi ceu precariò in domum receptæ heriliter mādabatur,

vnde

vnd
difa
Gra
hun
hoc
vlti
tati
uit
iuff
ten
me
in i
deb
cum
for
feu
exig
L
qu
set
cata
sign
tiam
tant
liter
dac
sim
30.
la M
Vir
qua
re c
I
spe

vnde & pro modico aquæ hauſtu flexis poplitibus à Gundifaluo (: ſi fortè aderat) libandi facultatem ſibi exorabat. Grandia ſunt ac proluxa quæ circa manſuetiſſimam Roſæ humilitatem notauit edixitq; Gundifalui domus, ſufficiat hoc poſtremum. Decumbebat agoni proxima, cum in vltimo vitæ ſuæ horario quadrante offertur ei pro confortatione cordis pretioſus liquor ſorbendus è cyatho; negauit ægra ſe poſſe: verùm audito quòd ipſe Paterfamilias iuſſerat, ſe ſubditam recordata paruit, ſumpſit, exhauſit, tenui voce adijciēs: ite nūciate Gundifaluo Domino meo, me quod reuera non poteram, ipſo iubente potuiſſe, nec in ipſa mortis ianua me fore immemorem quid hero ſuo debeat ſubdita. Qua verò animi demiffione tunc ad circumſtantes conuerſa petiuerit condonari ſibi quidquid forſitan in eam domum aut familiam ſeu prauo exemplo, ſeu tetricis ac inofficioſis moribus deliquiſſet, longiorem exigeret periodum, niſi ad reliqua foret properandum.

Diu neſciuit Roſa, quidquam vel minimum in ſe reliquum eſſe quod laudi patēret, aut pulchrum æſtimari poſſet, donec ſcœmina quædam obiter manus Virginis conſpicata (: vt eſt muliebre ingenium ad ſimilia lynceum & inſigniter oculatum:) commendauit in ijs candorem, decenſitiam, proportionem. Exhorruit Virgo ad improuiſam tantilli præconiij vanitatem, arreptaq; viua calce cruciabiliter manum vtramq; deformauit, vſque dum ardore mordaciſſimo pellis vndiq; finderetur in rugas, bulluliſq; ſparſim tumefceret, eo quidem dolore ac damno, vt per dies 30. & ampliùs veſtire ſeiſſam Roſa nequierit, vnde ancilla Mariana in opem ſibi aduocanda fuit: hæc verò poſt Virginis obitum rem totam vt geſta fuerat manifeſtauit, quam Roſæ humilitas (:vt alia maiora & plurima:) de more occultaffet.

Pridem ſtudueraſt humilis Virgo omni arte natiuam ſpecioſiſſimi vultus ſui gratiam abolere, ne qua poſſet mor-

tali-

talibus oculis placere, idq; non solum iugi inedia dirisq; macerationibus, sed & aqua gelida creberrimè toti corpori superfusa videbatur iam affecuta, dum in exanguie facie, præter obscurum pallorem & maciem cauernosam nihil conspicuum apparebat. Verùm vt comperit, his paulatim indicijs omnem austeritatem suorum ieiuniorum à curiosis deprehendi, æstimari, extolli, plus sibi à vanæ gloriæ laudumq; tinea quàm ab eximiæ formæ præstantia timendum rata cõfugit ad solitum orationis præsidium, anxijq; precibus impetrauit à Deo talem sibi aptari vultum, qui saltim abstinentiæ suæ rigores ac tot ieiuniorum extima signa mortalium oculis non vendicaret. Mirum dictu. Mox redijt genis detritis viuudus color, reddita faciei corpulentior plenitudo, fronti nitor, luminibus vigor, vt prope modum iurari potuisset, Rosam quid sit ieiunium penitus ignorare.

Inde lepidum obuênit quibusdam Argis per otium curiosis, qui in feria sexta Parasceues fortè in Templi vestibulo confabulantes obseruauerant Rosam cum Matre domum ab Ecclesia redeuntem. Transegerat Virgo totam illam Quadragesimam solo pane & aqua, sed præsertim illis hebdomadæ Sanctæ postremis diebus vix micatim aliquid cibi admiserat: insuper à summo manè præcedentis feriæ V. (: cui nomen à Cœna Domini:) continuò vsq; ad istius feriæ VI. meridiem immota perstiterat in eodem S. Dominici Templo, vigiliis agens coram Sacrosancta Hostia tunc de more in S. Sepulchri arculam solemni-ter illata, nec bolum aut aquæ guttulam toto illo. 30. circiter horarum interuallo sumpserat. Dum igitur supradditi congerrones inde ad proprias ædes cum matre redeuntem vident roseo vultu instar auroræ subuiuudam, aspectuq; vegetam, amœnam, & minimè decolorem, temerè suspicati sunt, Virginem venire ab epulis ac lautitie, sonorèq; ac liberè in prætereuntem iocati, en (inquiunt) monialem.

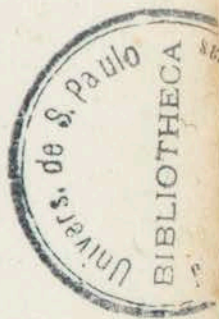
opipa-

rè habitam, en quàm splendide profitetur vultu, se cupedijs ab aliquo dapsiliter hodie refectam ! Siccine ieiunant Beatæ ! Displicuit Matri ineptissimæ censuræ temeraria dicacitas : at mirè placuit humili Rosæ sic sua latere ieiunia, etiam vsq; ad tam ridiculam saginæ ac ingluiei calumniã: Aculeus erat qui Rosam non læderet sed oblectaret.

Par ei sollicitudo & cura fuit abscondendi reliquos suorum charismatum thesauros ne humanis laudibus patêret in prædam . Hinc factum est, quòd pleraq; illustria eius opera, visiones, & arcanæ Spiritus deliciae sic delituerint sub taciturnæ humilitatis abstruso inumbraculo, vt Matris, Sodalium, Confessariorum assidua sagacitas vix ad paucorum notitiam potuerit vniquam penetrare. Quædam Spiritu ac religione apprimè celebris persona flagrabat annofo desiderio penitus Diuinæ gratiæ magnalia explorandi quæ in Rosæ prato celari iam ex toto non poterant. Itaq; omni alio catoscopo desperato Virginis Confessarium auctoritate qua valebat induxit, vt ipse per anfractuosa quæstionis obliquas ambages si quæ posset vel ab inuita eliceret. Diu recusauit, diu cunctatus est Confessarius, haud ignarus quàm sibi id arduum futurum esset. Tandem opportunitate seu facta seu arrepta tectis interrogationibus eminus circumiuit Virginem, at ipsa quò illæ tendebant celerrimè prægressa occupauit indaginem, hisq; mitissimis verbis abruptit molestiam: scito (: inquit) mi Pater, me vsq; à teneris ardentè orasse Deum, ne sinat vlli mortaliu innotescere si quid altissima sua Misericordia cœperit forsan intra animulæ meæ penetralia dignanter operari. Annuì voto meo Inspector cordium, proinde cessat scrutari, nec inutili conatu me teq; lassaueris; secreti huius beneficium quia concessit Dominus non auferat minister.) Nihilominus vbi semel iterumue sub graui onere conscientiæ tum à Confessarijs tum à Doctore Ioanne de Custillo (: vt infra Cap. 12.) Spiritus examini subiecta

E fuit

fuit, grandia ac miranda detexit quia debuit: at tamen ultra interrogata ne quid responderet, cautelam, & parsimoniam verbis suis appendit in trutinam. Vnde quæ tunc verecundè inuita aperuit perpauca ac penè vulgaria crediderim, si conferantur ijs quæ Rosa sub Diuino Secreti beneficio ac humilitatis sigillo retinuit ob signata.

Fauit mirabiliter huic virtuti Deipara humilium idæa, siquidem ipsamet adiuuit Rosam instrumenta suæ mortificationis humiliter occultantem. Res ita se habuit. Ecclesiam S. Dominici de more precatura adierat, cum illic existentem subita consternauit recordatio vnus ex varijs instrumentis domando corpusculo adaptatis quod ipsa domi fortuitò reliquerat loco patulo vbi facile ab aliquo domesticorum absentis cubiculum ingressuro videri poterat. Expalluit confusa Virgo, timens hoc indicio deprehensum iri, quantum exercitijs poenitentia soleret incumbere. Confestim igitur ad Virginem Matrem obsecrando conuersa rogauit anxie, periculo succurreret, ipsumq; instrumentum in altero locorum quos ipsa mente designabat recondere. Stاتم euanuit metus, abscessit pauor, & Rosa ab oratione domum regressa instrumentum suum reperit non vbi reliquerat, sed vbi illud à Matre Gratia recondi flagitarat.

Tantam eius humilitatem indiuulsè comitabatur suavissima mansuetudo, placida affabilitas, mite supercilium; mirati sunt quotquot eam nouerant, numquam ab illius ore excidisse verbum duriusculum, obstreperum, criticum; numquam auditum sermonem iactantia, fastus, ostentationis, nihil in moribus aut motibus apparuisse terrium, vel subtriste quod acidam saperet austeritatem. Tota serena, comis, benigna, de se nesciebat alium sapere, sed tantum subiecti omni humanæ creaturæ. Negasset Rosam esse quæ adeò carebat spinis, at sustine, nam in semetipsam, tota spinosa fuit, quod ex varia corporis sui castigatione proxima. 4. Capitula fusè docebunt.

CAPUT VI.

Rosæ mira abstinencia, prodigiosi
ieiuniorum excessus.

Fundamento tam profundo, lato, ac solido dignum fuit ac tutum, prægrandia, excelsa, ponderosa superstrui fastigia. Sanè vim narrationis transcendunt quæ de Rosæ ieiunijs ieiunè satis innotuerunt, nam vt diximus, latent plurima. Hoc summarie constat, Virginem per S. Catharinæ Senensis vestigia gradatim abstinendi, ieiunandique vsum fermè ad ipsum vsq; inediæ culmen mirabiliter produxisse. Suo ordine dispiciamus singula.

Nondum infantie pannos & annos pupula excefferat, eum sibi (: quod illi ætatulæ peregrinum & graue est) omni fructuum esu interdixit. Sæpe obstupuit attenda Mater, parulam suam nulla talium cupediarum aut suauitate aut varia pulchritudine capi, nam fructus sibi datos mox alijs donabat, numquam vel primis labellis admouebat. Sexennis feria IV. VI. & Sabbatho (nî Mater aut Medicus ad aliud cogere) omni prorsus abstinebat obsonio, nil præter panem & aquam degustans. Anno ætatis quintodecimo votum emisit, toto vitæ suæ decursu abstinendi à carnibus, quoad permitterent ij quibus obedire teneretur. Hoc in tenera puella canæ prudentiæ moderamen fuit, quo sic corpusculo suo detractum voluit vt simul alieno in se iuri atq; imperio nil detraheret. Interim cautæ filiolæ ingeniosa non defuere strategemata quibus Matri diu occuleret hunc seuerum abstinentiæ tenorem, ne ab ipsa valentioribus edulijs vesci cogereetur. Interdum nobiles Matronæ deuotionis ergo Matrem cum

Filia in suas ædes inuitabant, epuloq; sobriè instructo rogitabant vtramq; secum vnà accumbere. Durissimum id erat frugali Rosæ quam vel odor carniū offendebat. Sed parens Matronis quàm Filia complacendi studiosior iubebat hanc omnino carnibus vesci ne inurbana singularitate adstrictioris parsimonix videretur Mensæ honorem profanare. Parebat mæsta Filia, sed maximo inaslueti stomachi supplicio, nam quidquid carniū reluctanti ingesserat, paulò post captato secretiori angulo totum supernè reddendum erat non sine miserabili cruciata. Quòd si aliquando æger ventriculus buccellam exosam nulla vi potuisset eluctari, paroxysmus erat in foribus, ac nauseantem ardentissima febris inuadebat. Nec mitiori successu obediebat Medicis, si quando aut languentem aut lentius cõualescentem tentabant esu carniū ad vires pristinas reuocare; tantum enim aberat isthoc genere alimenti iuuari infirmam, vt etiam à bolo velut à toxico recidiua magis debilitaretur, morboq; redintegrato non ægra sed ægritudo vires acciperet. Semel ex morbo sat ancipiti emerferat, vtq; citius instauraretur, ex præscripto Medici pauxillum carnis pauenti eius stomacho obtruserant, cum ecce repentina totius corporis lassitudo, mox tremor & deliquium prostrauit miseram, subitumq; pectori ac pulmonibus asthma incubuit, pressit, ac respirandi facultatem interclusit. Vix pluribus horis hac sese angustia Virgo explicuit, ac per aliquot dies nec passum progredi nec plantis consistere potuit, donec restituta sibi consueta abstinentiæ potestate sensim & ipsa restitueretur sibi. Iam penè conualuerat, & denuo inuitam ad carnis ferculum compulerunt: denuo item rediere prædicta symptomata, nec remedium nisi ab vsitato panis & aquæ pastu superfuit.

Laborabat frequenti ischiade, ac plerumq; ea dolorum vehementia, quæ stomachi fundum euerteret. Sub hoc

tormento integros quandoq; cum noctibus dies sine cibo transigebat: verum sedato nonnihil cruciatu mox instabat domesticorum pietas vt è carnibus iusculum admitteret. Ipsa hoc vrbaniſſimè recusato potiùs deposcebat familiarrem sibi adferri dapem, panem & aquam; his allatis velut pollucibiliter deliciatura panis medullam intingebat frigida, eâq; sumpta post modicum surgebat è lecto quasi refecta satisq; opiparè recreata. Quæstor Gundifalvus domi suæ bis terue hoc medicamine non anaretico sed planè anachoretico vidit Rosam conualescere, protestans nequam se capere, vnde huic ieiunio vis nutriendi inesset.

Ibidem alia vice obseruatis in Virgine manifestæ debilitatis nimijs indicijs voluit idem Paterfamilias, quòd ex ala coctæ auiculæ quid modicum sumeret quo labentem stomachum nonnihil erigeret. Rosa tot iam edocta malis attamen vrgenti conabatur obtemperare. Vix bolum glutiuerat, cum præfaga periculi comiter mensam reliquit, in vicinum conclaui Oratorium se proripuit, valuas adduxit; cumq; de more sub seram noctem pallidula inde prodijſſet, Quæstori & Coniugi subtrepidè facta est, minimum abfuisse quin exiguum id quod ex auicula gustauerat morte lueret, præ dira pectoris obstructione quæ miseram prope suffocârat.

Impulerunt cruda hæc experimenta commiserantem Quæstorem, vt Virginis Confessarios, Medicos, parentes sigillatim ac penè adiuratò obsecrauerit, ne deinceps imperato carniū esu Rosam in vitæ discrimen adductam vellent, sufficere tot euentuum tragica specimina in testimonium promptæ vltra vires obedientiæ, crudele ac Deo palam ingratum fore quidquid vlteriùs tentaretur ad oppugnandam Rosæ abstinentiam, à qua tam perspicuè illius vita pendebat. Audebat & Rosa sub tali aduocato liberius præoccupare Medicos ne quam sanam vellent, carniū

nium

nium edendarum obiectu trucidarent, imò & alia quæcumq; vegetioris succi esculenta se admissuram negabat, ita visum esse Numini, cui ipsæmet naturæ leges famulantur ad nutum. Alludebat forsitan supernæ quam recolebat visioni, qua Christus increpanti blandienti;q; medius Rosam docuerat, velle se ab ipsa tam rigidis abstinentiæ exercitijs constanter honorari, sibi illius vitam ac valetudinem curæ cordiq; fore, nec diffidendum, quin ille qui pro ea suam in Cruce vitam prodegerat, qui extrema fusi pretiosissimi sanguinis gutta ipsam tã carò emerat, qui in eius animam tot Gratiæ thesauros tantamq; cœlestium donorum opulentiam congesserat, demum & terreno suo corpusculo id præstiturus sit, iamq; præstiterit, quo carnis edulio carere possit.) Ergo cedat Aesculapius, quiescite o Medici, nam Diuinum est mysterium hoc quod cernitis.

Tardiùs. Matri persuasum fuit, vt Filiæ tam seueram tenuissimi victûs ratione formamq; æquanimiter indulgeret. Quoties aut nimiam in exangui vultu maciem, aut vires infra mediocritatem deiectas notabat, vnam hanc rigidã castigatissimæ parsimonie diatam instar atrocis delicti vocabat in crimen, vociferabatur impatiens, ac penè illismet quibus olim in S. Catarinam Senensem Lapa Mater, tonabat verbis, singularem, obstipam, ac sui ipsius carnificem proclamitans. Cumq; nec sic proficeret, imperiosa præcepit, quotidie secum deinceps accumberet communi mensæ cum familia, visura demum, quid quantumq; manducaret. Vicissim à parente Filia supples impetrauit, saltem ea sibi permitti ac parari fercula quæ non modò ingerere sed & digerere possit. His vltro citroq; velut ex pacto mutuo constitutis prudens Filia culinariam ancillam Marianam suarum partium fecit. Huic dextrè ac sub fide silentij extorsit, vt sibi in singula prandia solam pararet offam ex panis frustis & herbarum pugillo, at sine sale & condimento, simplici aqua decoctam, pauculis dumtaxat

vuis passis nonnumquam inspersis, vt Matri in singulos bolos attentæ videretur genialiter obsonare ac dulciter, vbi rarus bolum augebat acinus. Sed diuersissimum erat quod re ipsa gerebatur, nam herbae quas sibi Virgo in partum singulari cura selegerat, amarissimæ erant, & agresti saporis malignitate torquebant palatum. His delicijs mulcebat gustum, quibus ne simile condimentum abesset, per sæpe cineres admiscebat.

Audierat in vicina sylua pronasci herbam insigniter præ ceteris amaram: hanc sibi clam adferri, ex ea deinceps insipidum pulmentarium sibi iussit apparari, & ne tam exquisitæ prouisionis annona deficeret, herbam eandem suo hortulo implantauit, suis manibus sollicitè coluit, persuadens Matri, valere in vsum medicinæ. Semel curiosa Parens in horti sepimento vasculum reperit felle veruecino plenum; statimq; suspicata id quod erat, Filiam interrogauit, cur eo loci id abscondisset, aut cui bono? Rosa deprehensam se videns simpliciter respondit illo se vti ad offulam suam inspergendam. Egregium sanè stimulandæ orexi proritamentum. Innotuit postea (: reuelante ancilla Mariana) Rosam omni ferè diluculo quo Sacra Synaxi reficienda non erat, austero hoc fellis promulsidario in Dominicæ Passionis memoriam os totum imbuerre solitâ. Præcipuè tamen sextis ferijs velut ex acetosa spongia cum Christo in Cruce pransura ex eodem felle & panis crustula sibi componebat electuarium mordaci aceto & copiosis lachrymis stillatim superfusus; suo idiomate *Gaspachos* appellitabat hoc genus embammatis quia frigidum sumebatur. Deficiente fellis copia succedebant in vicem folia quædam amarissimi fruticis quorum suctu & masticatione Christi in morte sitibundi hyssopum malè iurulentum, faucia cogitatione recolebat.

Fruticat in illo occiduarum Indiarum fertili tractu plânta mirabilis, *Granadilla* vernaculis dicitur, Latinis rei tam

serò

ferò visæ proprium adhuc deesse nomen crediderim, nisi quòd supplente periphrasi *Florem Passionis* vocitet fidelis Europa. Hic mirifico naturæ lusu pleraq; Dominicæ mortis nostræq; redemptionis instrumenta velut in exigui profcænij compendium sese conspicuè explicant, nam inter foliola cruentis maculis venustè dispuncta assurgit columna flagellati Dei statumen, huic infernè spinea corona circumiacet, supernè tres clavi infixi prominent, foliorum ambitum quasi filatim pendula flagella interstinguunt, medium sinum aceruatim implent granula eximij saporis. Itaq; Rosæ in cibum placuerunt huius benedicti floris non grana quia dulcia, sed pampini quia amarissimi: his decoctis vescebatur libentiùs, quòd & succi amaritudine & floris sui cognatione aptiùs Parasceuen quàm prandium representarent.

Transeundum nunc ad ieiunia, tametsi dubitari haud immeritò possit, ab ipsa esurie an à talibus cibis durius esse tormentum potuerit. Monuère, qui de Rosæ virtutibus post obitum solemniter testificati sunt, duplex ieiuniorum ei fuisse genus, vnum commune quo semel in die pertenuem panis & aquæ libabat refectiunculam at non nisi sub noctem; alterum verò appellabat suum, quo per totum diem noctemq; penitus gustabat nihil. Primum, tametsi prope quotidianum esset, præsertim vltimis vitæ annis quos in Gundisalui Quæstoris ædibus consummauit, peculiare tamen quotannis ad normam Dominicani instituti septem illos continuos menses obseruabat, qui festo Exaltatæ S. Crucis & Paschati Resurrectionis interfluunt Ordinis ieiunio consecrati. His igitur mensibus etiam herbarum panisq; diminutione accuratiùs se macerabat, donec ineunte Quadragesima omnem sibi omnino subtraheret panem, solis malorum aureorum seminibus parcissimè vitans, nam ex ijs non vltra quinque sumebat sextis ferijs adiecto solo veruecini fellis haustu, vt hac lautitie quinque
plaga-

plagarum Christi acerbitatem præsentius ruminaret. Refi-
duo anni tempore panis mensuram tam sibi curtam indi-
xerat, vt quod vnica diei sat esse credebatur, integro vix
octiduo totum absumeret. Dum Rosa adhuc domi pro-
priae suam de quo infra Recluforium inhabitabat, Gundi-
falui Quæstoris vxor ei hebdomadatim mittebat rudioris
panis octo placentulas, vt dietim vna ad minus necessa-
rio victui tota impenderetur. Sed euoluta septimana, ac
superueniente totidem recentium panum demenso inue-
niebatur, Rosam ex octo panibus permodicis vnum dum-
taxat cum dimidio per totam illam hebdomadam come-
disse, restitutis nimirum sex reliquis cum dimidio qui in
penu superfuerant.

Nescio, ieiunium an planè *inediam* appellauero quod
sequitur. Obseruatum fuit, Virginem cum pane vnico
illoq; sat exiguo & aquæ vasculo integram dierum quin-
quagenam transegisse absq; omni alio cibo aut potu nimi-
rum à Paschate Resurrectionis vsq; ad Pentecosten. Item
alio anno totam eiusdem quinquagenæ intercapedinem
decurrit prorsus sine potu, ne guttulam aquæ sorbens.
Vbi verò Quæstoris eam domus contubernalem excepit,
nil nouum fuit, si complures continuos dies absq; vilo
omnino alimento transmittebat: plerùmq; etiam feria V.
solebat ibidem se domestico Oratorio includere, nec in-
de se mouere vsq; ad Sabbathum, ita quòd infra hoc tridu-
um planè insomnis non modò carebat omni cibo potuq;
corporali, verùm etiam (: quod Quæstorem Gundifaluum
maximè rapiebat in admirationem) toto illo tempore re-
manebat vni affixo angulo, vt neq; ad momentum pro qua-
cumq; necessitate ab illo discederet. Nempe corpuscu-
lum ex inedia vacuum sustentabat pinguedo Spiritûs, cui
coelestium meditatio sagina erat.

Aliquando Communicanti solæ species Sacramentales
tantum roboris contulerunt, vt in fortitudine cibi illius

roto octiduo nullum aliud nutrimentum admiserit. Semel extra consuetum tempus quid modicum sumere coacta, cum illud stomacho retinere non posset, reddidit, ac velut intemperantiæ rea seipsam decem dierum rigida inedia damnauit.

Deniq; vel in simplicis aquæ potu adiuuenit, quo siue biberet siue abstineret, gustum fraudaret: nam vt faucium ardori leuamen ac refrigerium subtraheret, integras hebdomadas transigebat sine potu, bibitura verò non frigidâ sed calentem sorbebat lympham, metuens in aqua subgelida tantillum inuenire deliciarum; Causam rogata, aliam dabat, nimirum hac ratione se mederi somnolentiæ, quam aquæ præsertim frigidæ haustus prouocaret. Alia minora præterire hic liceat, cum putem ista sufficere, vt de inimitabili huius Virginis frugalitate victusq; parsimonia nil vulgare conijciatur.

Longè mirabilius fuit, quod notarunt domestici, Rosam plus viriû semper hausisse à ieiunijs & longa inedia quàm à cibo corporali; verum (: vt infra narrabimus :) etiam hoc ipsi cum Magistra sua S. Catarina Senensi commune fuit, quòd os famelicum vulnerato Christi lateri applicuerit, siquidem extra hunc fauorem & fauum tam discipula quàm Magistra non nôrant aliud quo saturari possent.

C A P V T VII.

Rosa tenerum corpus cilicij, flagris, catenis domat.

Mirum in arido totq; ieiunijs extenuato corpusculo superfuisse locum qui flagella exciperet, sanguinè qui verbera sequeretur. Nihilominus Rosæ tantus inerat castigandi corporis ardor ac studium, vt ei per Confessarios modus fuerit imponendus. Initio, cum S. Catharina de Senis gestare cepisset habitum, non contenta vulgari- bus funiculis, duas sibi catenas ferreas aptarat in flagrum, hisq; ad imitationem S. Patris sui Dominici per singulas noctes tam durè ac dirè sibi dorsum & scapulas cruenta- bat, vt rivi sanguinis in parietibus, in pavimento, in subli- gaculis fuerint notati. Credebat innocens Virgo se suis peccatis has debere vindicias. At præterea publicarum misera calamitarum, satagebat his modis ad exemplat suæ Magistræ placare Numinis iram, mitigare iustitiam, vnde nunc pro ærumnis totius S. Matris Ecclesiæ, nunc pro angustijs periclitantis Reipublicæ cruentam sese victi- mam cædebat inclementissimè, vt clementiam impetraret, plagisq; plagas auerteret. Si qua aut Regno Peruano, aut Vrbi Limensi patriæ suæ flagella diuinitus imminebant, su- is conabatur flagellis diuertere: nec animarum in purga- torijs flammis bullientium immemor duplicabat iētūs ca- tenarum in noua cruoris profluua quæ rogi partem extin- guerent. Pari sumptu connitebatur Agonizantibus impe- trare subsidia pro illo tanti momenti supremo momento à quo pendet æternitas. Caterum pro culpis alienis, pro compensandis Peccatorum in Dei Maiestatem iniurijs, pro

eorundem conuersione ad frugem meliorem dici non potest quot flagellorum sulcis, quot vibicum liuoribus se ipsam in dies exararit, nesciebat ferias quotidianus feriendi labor & dolor, quem sic dispensabat per diuersas corporis partes, vt dum vnus plagis detumescendi & coalescendi dabatur vices, transfiretur ad alteram, ab hac verò postridie reditus fieret ad priorem vix dum coalitam; porro hæc verberum alterna sed cruda vicissitudo tantò diutius cruciabat, quantò acrior sensus inerat partibus pridie læsis. Assueuerant domestici (: quamquam inscia Virgine) ex ædium parte secretissima per singulas noctes audire hos disciplinarum ictus, at semel vltra solitum cohortuerunt, dum Rosa nullo iam læsarum aut illæsarum partium discrimine vehementiùs ac diutiùs in se totam desæuiebat plagarum strepitu latè sonoro. Occasionem dederat popularis quædam in Limana Ciuitate turbatio leuibus (: vt assolet) orta principijs. Vir Apostolicus, ac Seraphici Ordinis iubar eximium Venerabilis P. F. Franciscus Solanus in vita & post mortem constanti fama Sanctitatis ac prodigiorum gloria clarus, pro concione obscuriùs fortè nonnulla protulerat, quæ Limensium vulgus prauè intellecta detorserat in sensum prorsus alienum. Hinc subitus pavor totam peruasit Urbem quasi ex publico P. Solani vaticinio terræ hiatu proximè absorbendam, quod tamen ille nec dixerat, nec somniarat. Rosa periculi admonita quo tum Sancti Viri celebre nomen tum marcentis Limæ nutabat tranquillitas, moesta indoluit, noctemq; illam horrifonis flagris in sua carne depurpurauit, vt propriij sanguinis hostimento sopiret communem populi sui turbationem quæ cordatis periculosior quocumq; terræ motu videbatur.

Magister F. Ioannes de Lorézana Confessarius Virginis cum hunc disciplinarum rigorem imbecillitati corporis paulò æquiùs censuisset attemperandum, Rosa maximis ab

eo pre-

eo pr
dieru
piè c
gella
æquè
quàm
Conf
qua p
pecu
obser
decu
ta, si
prox
um p
rum
fenti
Pari
ferre
nodo
Ordi
inde
posu
Pe
Rosa
abur
mer
puel
pon
nata
mol
arca
erat
in se
caba

eo precibus extorsit, quo saltim liceret sibi intra certum dierum spatium verbera quinquies mille sibi infligere quipie creditur esse numerus ictuum quos in sua crudeli flagellatione Christus excepit. Hac permissione obtenta æquè sollicita erat Rosa, ut eum numerum non transiliret, quàm ut impleret. Siquidem ne transiliret, nouam à Confessario permissionem toties exorabat, quoties aut aliqua proximorum necessitas, aut causa publica videbatur peculiarem ab ea succursum exigere. Ut autem impleret, obseruabat attentissimè quot diebus subinde ex infirmitate decumbens ab usu quotidianæ disciplinæ fuisset impedita, subductoq; diligenti calculo ubi conualuisset, ita in proximam dierum periodum diuidebat omissorum ictuum portiones, ut compensatione facta permissum numerum 5000. exactè adæquaret, nec segniùs numerum præfenti dierum periodo tunc respondentem vnà absolueret. Pari obedientia suo Confessario adqueuit, quando nimiã ferreæ catenæ atrocitatem in aliud ex filis contortum at nodosum asperumq; flagellum præcepit commutari, ut sui Ordinis communiori vsui humiliùs sese conformaret. Proinde Rosa ferreum hunc scapularum vomerem sanctiùsne posuerit an sumpserit, in medio relinquo.

Porro quàm auidè in pœnitentiæ exercitia propenderit Rosæ genius, iam inde fermè ab infantia serijs præludijs abundè ostenderat. Quadriennis erat, cum tenellos humeros (: quibus flagellandis tunc adhuc deerant rudi puellæ funiculi :) incepit vexare nunc crudorum laterum ponderibus, nunc grauis trunci onere, velut ex tunc conata baiulare Crucem post Christum sub infamis ligni molestia laborantem. Mariana ancilla domestica horum arcanorum sola aliquamdiù conscia, sola Virgini à secretis erat; hanc itaq; nunc in remotiorem horti angulum nunc in solarium domûs seuocatam flexis humi geniculis precabatur, ut (: quod suismet ipsa manibus tenella nondum poterat

poterat) humerulos suos vi laterum ibi sparforum oneraret; sub ea mole, grauiq; obtritu durabat paruula in oratione proluxa & laboriofa, tandem innuebat ancillæ, sine strepitu pondus auferret, ne fortè superueniens Mater furtiuæ deuotionis turbaret scenam, aditumq; fimilia iterandi præcluderet.

Alijs vicibus sub eodem silentio rogabat fibi grauari fcapulam informi trabe, collectisq; exiguis viribus conabatur obnixa fufferre duriffimam farcinam dum preculas fuas bene longas abfolueret. Aeftuabat impar oneri, gemit, obluftabatur, donec interdum victa premeretur vfq; ad folum. Rudimenta hæc erant feuerioris militiæ, quam ætas maturior vt promittebat animo fic corpori minabatur.

Nondum quartumdecimum annum egreffa fuerat, cum notari cœpit inter alia pœnitentiæ opera, quòd noctu perambulabat hortum nudipes impofita fibi oblonga Cruce, quam dum liuidis geftabat humeris, femetipfam crebris genuflexionibus terræ allidebat, amariffimam Caluarie viam a quis tum paffibus tum fufpirijs dimetiens; nec vlla malignantis auræ intemperies, non horrida obfcuritas, non frigora, non turbines ventorum infuaues erant Virgini vndequaq; fuo corpusculo quidquid incommodorum poterat accerfenti.

Inhibitum ei fuerat (: vtì fupra attigimus) ne amplius ferream catenam in vsum flagelli adhiberet. Ipfam rem fic interpretata eft, non vt omnino fibi catena parceret, fed tantum non cæderet. Itaq; hanc lumbis fujs triplicato circumductu fortiffimè adftrinxit, extremis commiffuræ anfulis feram immifit, clauiculam abdidit vbi recuperare nec ipfa poffet. Occultiffimum hoc erat tormenti genus, quodq; vel diù vel fortè femper latuiffet vnuerfos, nam Rosa vel ipfam operum fuorum Secretariam Marianam huius infciam voluit, fed noluit Deus; vnde fic demum

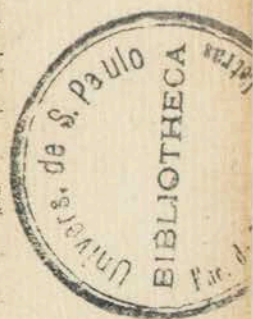
patuit:

patu
xen
na n
carn
ferri
Ang
nam
inter
qui
rand
fuble
obtu
roga
vt ab
cater
curr
lucta
cont
cont
tura
affor
Cœl
dien
rem,
paffi
tur
dem
ad co
V
fuam
incin
uit C
vt er
de nu

patuit : Nocte concubia Rosam in strato acutissimus co-
 xendicum dolor inuaserat, sentiebat afflicta totum à cate-
 na malum esse, velut quæ per extrittam pellem hinc inde
 carni nervisq; profunda incumbibat, vnde renes & latera
 ferri algor in atrocissimi doloris consensum attraxerat.
 Angebatur Rosa, quòd se sola nec rumpere noxiam cate-
 nam, nec sine clauē seram diffibulare poterat. Crescebat
 interim sub indissolubili vinculo atrox Uchiadis cruciatus
 qui demum inuita Rosæ post longos gemitus etiam mise-
 randos eiulatûs extorsit. Euigilans Mariana profiliit, ægrâ
 subleuatura accessit, obsequium quodcumq; in rem foret
 obtulit, simulq; de morbo ac morbi causa perplexè inter-
 rogauit. Hic misera Virgo secretum suum prodere debuit,
 vt ab ancilla consilium modumq; exquireret, quo soluatur
 catena priusquam experrecta Mater in auxilium vtriq; ac-
 currat. Tentarunt ambæ quid possent, alternabat vices
 lucta & consultatio, sed neutri cædebat tenacis seræ firma
 contumacia. Meminerat ancilla, eiusmodi seras valida
 contusione nonnumquam aperiri, dum igitur abijt quæsi-
 tura saxum, anxia Rosa Matrem aut vocari aut sponte mox
 affore timens ad orationem confugit, quæ instar clauis &
 Cœlum, & seram penetrauit. Mira res, cum saxo re-
 diens Mariana audit sonoro crepitu seram spõte diffilien-
 tem, laxatur sensim catena, diducitur, abstrahitur tota, sed
 passim auulsione opus fuit, quam cutis & cruor sequeba-
 tur. Hoc agone defuncta Rosa quietem repetijt vt eam-
 dem ancilla repeteret, ac manè facto velut nil graue passa
 ad consuetos labores properauit.

Vix laceratæ cutis vulnera coierant, quando Rosa ad
 suam catenam redijt, pristinoq; ferri tormento se rursus
 incinxit; donec tandem (: incertum quibus indicijs) rescit-
 uit Confessarius, qui continuò præcepit Virgini, catenam
 vt erat sine mora sibi transmitteret. Paruit illa, catenam
 de nouo carni adnatam à lumbis reuulsit, pannoq; diligen-
 ter

ter vnâ cum sera obuolutam Sacristæ F. Blasio Martinez tradidit rectâ ad Confessarium deferendam. Sacrista ex pondere suspicatus aureos inesse torques aut pretiosa monilia, digressus à Virgine explicuit inuolucrum, ac dissimilimum auro thesaurum reperit, catenam recenti imbutam sanguine, quam frustillatim adhærescens caro & pellicula varijs locis conspicuè satis interpunxerat. Huius aliquot ansulæ seu circuli post Rosæ obitum apud D. Mariam de Vfatégui aliquamdiu asseruati mirabilem at omnibus peregrinam spirarunt suaueolentiam, testes nimirum pœnosi sudoris quem de Rosæ corpusculo imbiberant.

Neq; pulpæ brachiorum ab eiusmodi vinculis immunes erant, his enim Rosa ad cruciatum arcta quædam ligamina circumdederat quæ perpetim torquebant complicatos musculos, at tum vel maximè vexabant lacertos quoties aut aliquid de terra leuandum, aut brachia sursum extendenda erant. In his nexibus clam dolorosis meditabunda vinctum in horto Gethsemani Sponsum comitabatur ad ædes Caiphæ, Annæ, & Pilati. Nec adeo has alligaturas quamquam strictissimas pellis obduxerat, quin videre eas potuerit Mariana, quando medebatur lacris Rosæ scapulis, nam sæpè postulabatur hoc genus officij, eò quòd iugiter in Rosæ dorso patebant scissuræ, quibus ex interuallo iussa Mariana inspergebat ignotos pulueres, ne saniem conciperent, chartâq; bibula obducebat repetitis postridie tunctionibus renouandas. Porro dum brachia & lumbos vincula neruiq; arctabant, manipulatim vrticæ ac minutuli lentes morfu creberrimo vexabant pectus, axillas, latera, ne qua pars vacaret à cruciatu, dum fortè cilicium adhuc deerat præ inopia. Sic nempe Rosa in sentibus configurabat se lilio inter spinas.

Verùm vbi pro ingenti munere ditatam se vidit breui cilicio, quasi purpuram, byssum, trabeamue nacta, sibi suæq; tremulæ carni gratulabatur de nouo pœnitentiæ baltheo,

bal
me
finu
rum
ex
que
lo &
fior
cæ
te g
rob
mar
vnd
in f
gini
quâ
vsa,
cta
A
tion
tudi
mis
pos
fina
rige
fi di
gen
quic
vide
bucu
quas
hilo
prop
ties c

baltheo , rigoris paludamento . Initio quidem illud tametsi asperum, minus tamen quam Virgo optauerat, latum sinuosumq; videbatur , utpote quod vix duorum palmorum mensuram excedebat . Sed paulò post aliud successit ex religiosæ personæ liberali dono, quod Rosam vnde quaque contentam reddidit . Manicatum hoc erat, atq; à collo & humeris infra genua propendebat; hispidum, ex crassioribus equorum setis prædensè contextum vix non loricæ grauitatem æquabat . Ponderosa hæc asperitas vt suapte grossitie ferè implicabilis ita duritie implacabilis cuius robustiori pœnitentiæ alumno sufficere potuisset ad summam austeritatem , nec tamen Rosæ sat fuit , nam infixis , vndiq; breuissimis acubus hirsutam interulam diligentius in se armavit . Herinaceum credidisses, non Rosam , Virgini tamen hæc rudissima Gausapina non tam cilicium, quam abolla videbatur , eaq; per complures annos est vsa, donec ob frequentem sanguinis vomitum alieno coacta fuit imperio noxiam hanc exuere cataphractam .

Aliam tamen ipsa adinuenit castigandi corpusculi rationem quam priori clam substitueret, minori forsan valetudinis damno at nõ leuiori molestia . Saccū villis crassissimis grauem sibimet in formam indusij aptauerat , & ne posset deprehendi pilosa ruditas, extremis manicis carbafina integumenta obduxerat . Sub hoc pondere æstuabat, rigebat, lassabatur extenuata viribus Rosa, incessu non nisi difficillimo gradum promouebat, & siue confederat, siue genua humi fixerat, ægrè se attollebat in pedes, pœna erat quicumq; motus, languebant artus velut sub sarcina, sibiq; videbatur plumbeo magis quam cannabaceo stromate subuculata . Infimæ dumtaxat pedum supererant plantæ , quas neq; cilicium nec disciplinæ verbera attingebant; nihilominus reperit sollicita carnis suæ domitrix, quo & illis propriam dispensaret cruciatuum portionem . Igitur quoties domi coquendis panibus accendebatur clibanus, præfabat

fabat occasionem Rosa, nudatisq; plantis calcabat immota summum fornacis orificium vbi vis ardoris vehementior erumpebat. Meditabatur illic sensu acerrimo diragehennæ incendia, quæ sibi deberi plus quàm seriò autumabat. Sic demum à planta pedis vsq; ad verticem capitis nil ei residuum fuit quo voluntarios cruciatus exciperet.

His blandimentis Rosa demulcebat tenue illud corpusculum cui aliàs à crebris infirmitatibus sat poenarum erat, vt infra suo loco videbitur, neq; animus illi deerat tentandi etiam his maiora, nî prudentes Confessarij vetuissent; qui idemtidem interposito moderaminis præcepto discretam virium rationem habendam occlamitabant. Sanè quàm corpori suo Rosa amica non fuerit, supremum hoc paradigma esto, quòd Virgo cautissima nec delicias Spiritûs vsq; ad corporis solatiû exundare sinebat. Perpaucis Dei amicis id curæ fuisse legitur, de vnico Gregorio Lopez Mexicano id Rosa legerat, statimq; sibi imitandum sumpsit. Igitur vsq; ad hanc subtilissimam diuisionem carnis & Spiritus elegerat conformari Sponso crucifixo quatenus ille nec gloriam animæ in suum adhuc mortale corpus, nec gaudia partis superioris in inferiorem deriuari permisit ne passionem impediret. Sentiebat & Rosa ex mirifico coelestium sapore ac prægustu suum dulcescere Spiritum, inebriari mentem, saginari animum, sed interim cauebat & (: quoad potuit) obstabat, ne in talium epularum quantulamcumq; communionem aut sympathiam admitteretur miserum corpus, quod soli passioni & cruciatui destinarat: & si eam Rex introducebat in cellaria sua, ipsa suum corpus iubebat foris stare. Existimo rarum hoc diuortium sublimioribus Rosæ operibus posse accenseri.

51

CAPUT VIII.

Rosa capiti aculeatam coronam
circumdat, imprimit, infigit,

DEcebat charam B. Catarinæ Senensis discipulam in Schola patientiæ ad Magistræ suæ prototypon laureari. Mira hæc Sanctorum est ambitio, qua malunt Christi spineam quam auream coronam in huius vitæ exilio circumferre. At Rosæ præcipuè nec tutum nec decorum est, spineo carere sepimento. Verùm ad rem.

In ipso adolescentiæ ac pueritiæ confinio Rosæ corculum acerbissimè compunxerat deuota ac tenerrima compassio ex auidissimo obrutu piæ imaginis quæ muto præconio clamitabat *Ecce homo*. Hærebat in illo plexili sententio quod Christi verticem cruentè infederat, pudebat sub spinoso Capite se membrum videri delicatum. Itaq; primam sibi tunc coronam (: de secunda agetur paulò inferius :) ex ductili stanno complicuit, quæ seu funium seu virgularum mutuo implexu contortarum spiram effigiebat. Huic per certa interualla nonnullos indiderat clauiculus introrsum præacutos, eoq; diademate clam sibi caput non sine vulnere obcingebat sub vittis victima coronata.

Annos complusculos durauit & induruit pia Virgo sub hoc oneroso capitis spineto, verùm id nonnisi puerile fuit tyrocinium robustioris tormenti quod ex secunda corona aculeis nonaginta & nouem armata imminebat. Hanc posteriorem decimo circiter ante obitum anno, hoc est paulò post quam Dominicani Ordinis togam sumpserat, sibi imposuit, nec nisi cum vita deposuit; Nimirum ut experat

attētiùs contemplari spineam sui Redemptoris coronā in-
caput S. Catarinæ Senensis mirabiliter translata, mini-
mè sibi quiescendum duxit, nisi eandem pariter in suum
inde verticem æmulatione qua posset religiosiori accerfe-
ret, nec sibi videbatur totum Seraphicæ Magistræ induisse
habitum, nisi & spineam illius induisset coronam.

Nouo igitur ardore, ac patiendi desiderio lamellam ar-
genteam sibi flexit in circulum, huic ab intus ex eodem
metallo tres infixit aculeorum ordines, ita vt quælibet se-
ries triginta & tres contineret aculeos videlicet pro nu-
mero annorum Christi quos mortalis pro mortalibus ex-
pleuit in terra. Certè nil excogitari potuisset aut pro ca-
pitis (: vt appellant Medici :) *pia Matre* magis pium, aut
dura Matri durius, nisi hanc duritiem ipsa pietas sugges-
sisset. Porro ne capilli, qui post rescissionem breuiore
succreuerant, profundiori obstarent aculeorum impressio-
ni, ad viam vltq; cutem nouacula crinem omnem submo-
uerat, aliquid tamen inculti cincinni relictum in fronte
quo corona interdum obtegeretur, vt Matrem latēret. Quā-
quam permodici huius capillamenti in sincipite residui
alius quoq; vsus fuerit, ad noua dolorum incrementa. Ve-
rùm de hoc in seq. capitulo, vbi ad Rosæ vigiliis transibit
succincta narratio.

Dentatum hoc sertum quàm dirè momorderit, quàm
cruciabiliter omni ex parte pupugerit velatum sacræ pu-
ellæ caput, cui torquendo vnica sat fuisset acicula, ex eo
fas est conijcere, quòd spinæ non simul omnes, sed aliæ
post alias binæ, ternæ, pluresue successione molestissima,
nudatam inuadebant cutem, proq; occasione ac varietate
motuum singulæ obliquabantur in singulis vulnerum an-
gustijs. Compertum est, sub hoc densissimo pungentis
metalli vepreto ipsam loquelam Virgini fuisse dolorificā,
quid si tussi concutiebatur pectus, si sternutatione exone-
rabatur miserum caput, aut alia fortiùs excreandi impor-

tuna

tuna necessitas vultum orisq; habitum violentius commo-
uebat ?

Verùm hæc Rosæ ludicra videbantur & artis digna suc-
cursu , quo læurent inclementius . Itaq; vbi Coronæ seu
bractææ extrema coibant , decussatim tæniâs innexuit ,
quarum attractu non solùm cohibebat cuspidatum hunc
circulum, ne aut loco exerraret, aut sponte laxaretur, ve-
rùm etiam quoties lubebat dolorem intendere, tæniarum
capita strictius adducendo ipsi tormento suo vim faciebat:
præcipuè verò sextis ferijs placebat Virgini hoc pœnarû
epimetron in memoriam Sponsi sentibus coronati . Ma-
lisset pro conformiori similitudine gestare coronam ex
veris spinis agrestibus , eaq; de re seriò tractauerat cum
Confessario , at is dissuasit , quòd vereretur facile sub pu-
tri aculeo grauem in Rosæ capitæ purulentiam posse suc-
crescere . Adquieuit & ipsa , considerans eiusmodi coro-
nam nec sub velo sat commodè celari posse, punctis sine
ordine prominentibus , nimiumq; suo conciatui decede-
re , si non omnia vsq; ad vnum acumina introrsum verge-
rent . Idcirco lamella vtendum fuit , eaq; argentea, quòd
& solidius adiaceret vulnerandæ cuti , & infixas spinulas
tenaciùs retineret . Nec fefellit euentus , nam post Virgi-
nis obitum Aurifaber, cui iniunctum erat aliquot bracteo-
læ spinas euellere , (forsitan vt deuotis personis eas flagi-
tantibus in donum vsu mæ cederent) adhibitis forcipi-
bus adeo singulas inuenit firmas, vt extrahi nulla potuerit,
quamquam ad ferri tractum huc-illuc inflecterentur . Vt
intelligas tam suas Rosæ patienti non cessisse spinas, quàm
his non cessit illa .

Nec tamen contenta hoc quotidiano cruciatu modum
reperit quo noua in dies vulnera aperiret; nam coronam
manè circumdatura capiti numquam eodem figebat loco
quo pridie steterat , sed mutato paulisper situ in aliam
aliamq; partem transponebat redimiculum , vt alterna va-
riatio-

riatione immitius pungeret, atq; in intacto dolorem renouaret. Porro qualibet sexta feria hoc addebat in cumulum, vt vsq; ad auricularum cartilagine inumq; occiput coronam demitteret, quò tempora (: vbi caro mollior, sensusq; delicatior) prædensa stimulorum obsidio & molestius incingeret, & profundius sauciaret. Idem Sabbatho repetebat, compassura Virgini Matri, cuius animam in morte Filij doloris gladius peruaferat.

Diu familiares, domesticos, ipsamq; Matrem latuit hoc tam cruenti pectinis vepretum, quis enim sub vitta ac velo cautissimæ Virginis aut notasset aut quæsiuisset tam ferale supplicium? ipse Confessarius, qui Rosæ arcanum hoc poenitentiae genus permiserat (: nam citra illius nutum Virgo morigera nihil aggrediebatur vel minimum) obiter dumtaxat aculeati gestaminis conscius neq; coronam viderat, neq; vel tenui suspitione attigerat peregrinas inuentiones, quibus hanc Rosa in se consueuerat atrocius irritare. Sed tandem Numinis prouidentia rem diutius occultari non siuit, effecitq; vt tantæ virtutis exemplum in plurium opportunam notitiam promanaret. Casus erat: germanum Rosæ fratrem ob puerile delictum Pater quærebat ad virgidemiam; interiecit se blandiusculè Rosa Patris iram propitiatura; is verò dum Filiam sibi obstantem impetuose dimouet, fortuito manus errore impexit leuiter in caput Virginis ea parte qua tecta corona sauebat: mox improuisum ictum tres sanguinis riuus fecuti frontem innocentis Filiae decursim purpurarunt, manifesto satis indicio qualis herinaceus sub candido eius tegmine clam nidularetur. Hic Rosa magis se proditam quam percussam dolens dupliciter erubuit, conata tamen dissimulare quod erat, cautè in secretius cubiculum se subduxit, coronam festina seposuit, cruorem quasi ludibunda absterfit, impositisq; panniculis qui fauciae plagæ stillicidium imbiberent, caput solitis velamentis confestim operuit.

operuit. Verum hac solerti fuga trepidam Matrem nec
 fefellit nec effugit; cum Mariana ancilla è vestigio Fi-
 liam secuta de vulnere interrogat, causam cur leui ex ta-
 ctu sanguis eruperit sciscitatur, deniq; excusante Rosa &
 ne quidquã deprecante suspicacior vittam solui, caput
 nudari imperat, quod vt vidit in orbem vndiq; immani-
 ter dispunctum, facile coniecit, vnde hæc signa tam
 cruento inessent zodiaco. Verum-tamen siluit, haud igna-
 ra Filiam si spinetum suum prodere aut abijcere cogere-
 tur, facile alia & quidem longè truculentiora mox adin-
 venturam, quibus verticem pergeret diuexare. Itaq; tunc
 velut inscia mysterij calente vino caput filiaë leniter ab-
 luit, quantum læsis partibus sat fore ad medelam aut cre-
 debat aut credere simulabat, aliud interim aduersus ip-
 sam coronam remedium excogitatura.

Nec mora: delata fuit rei series ad eum qui certius co-
 ronæ vsum Virgini prohiberet, nempe ad vnum ex Patri-
 bus spiritualibus quorum ductui Rosa obtemperabat. Is
 erat R. P. Ioannes de Villalobos Rector Linensis Colle-
 gij Societatis IESV, Vir sanctimonia ac religione celebra-
 rimus, & animarum per tutiora compendia perfectionis
 deducendarum auriga peritissimus. Huic vt innotuit
 quod gestum erat, extemplò mandauit Rosæ, quidquid il-
 lud esset quo caput suum hætenus spinosè discruciauerat,
 sibi adferret. Attulit illa coronam suam, ne quidem tan-
 tillo sibi indulto spatio quo notas sanguinis inter cuspi-
 dum acumina satis abstergeret; Allatam prudens ac pius
 Pater non sine horrore & commiseratione intuitus rigi-
 diorem esse censuit, quàm quæ illi sexui ætatisq; teneritu-
 dini conueniret. Proinde rationibus adortus est Virginem,
 vt omnino seuerissimum crudelis instrumenti vsum dissua-
 deret. Illa aduertens ratione non imperio secum agi, suas
 vicissim rationes humiliter opposuit; demū in hoc vtrimq;
 conuentum est, quod poscenti sua redderetur corona sed
 mitiga-

mitigata . Sicque prouidus ac discretus Pater arrepta
 lima hinc-inde prominentiores coronæ aculeos hebeta-
 uit , obtudit , defricuit , si non satis attamen nec parum
 hoc temperamento se putans affecutum . At Rosa pluris
 faciens coronam quàm Regnum gaudebat hanc se recu-
 perasse saluo spinarum numero , ac saltim non nisi modi-
 cè ea castigatione exarmatam . Igitur respexit denuo ad
 pristina dolorum supplementa , iamq; pœnoso taniarum
 attractui etiam hoc addebat , vt interdum illiso pugno
 coronam tunderet quò altiùs in caput penetraret ; neque
 enim diligens lima , sic detriuerat aculeos vt suo non
 fungerentur cruentandi officio . Patuit hoc vice quadam,
 cum Rosa fortuito in terram lapsu caput leuiter ad vici-
 num pluteum impegit , vbi confestim ob coronam vertici
 validiùs impactam copiosus sanguis defluxit in humerum .

De Christi seruo spineo canit Ecclesia : *felix spina, cuius
 aculei vires frangunt regis tartarei* . Rosa nostra idipsum
 experiri meruit & in suo : nam quotiescumq; hostis tarta-
 reus appropinquabat Virgini suggesturus fœda ac sordi-
 da , alijs ad eum procul abigendum catapultis opus non
 fuit, quàm quòd vigil Rosa ter digito pulsaret suam coro-
 nam in SS. Triadis reuerentiam . Tympanum erat , cuius
 leui tactu percussus Dæmon fuga turpissima declinabat
 certamen . Suauius, ac fortè mirabilius est, quod de huius
 coronæ virtute post obitum Virginis comperitum est . Qui-
 dam religiosissimus Dei seruus paulò post elatæ Rosæ exe-
 quias domum Gundisalui Quæstoris adierat , eo dumtaxat
 animo vt instrumenta quibus Rosa virgineam carnem vi-
 uens domuerat, deuotè contrectaret . Oblata ei cum anu-
 lo fuit corona spinis horrida, vixq; his manus applicuerat,
 cum repente æfluare cœpit inusitato quodam Diuini amo-
 ris incendio, colliquescere in intimo fundo spiritûs, dulce-
 scere gustu admirabili supernarum deliciarum , tamquam
 ex illismet spinis Paradisi vuas , ex tribulis ficus colle-
 gisset

gisset in animæ palatum . Verùm de hoc prodigio commodior redibit tractatio infra Cap. XI. cum de pronubo Rosæ anulo agendum erit : hìc sufficiat innuisse, quàm seriò ac festiuè Cœlum ipsum huic coronæ applausit , quando in honorem tam rigidæ compunctionis vnctionem distillauit tam suauem ac pretiosam .

Non pigeat , hìc denuo reflectere oculos in spiniferum S. Catarinæ Senensis prototypon, quod Rosa nostra spinis coronata sic imitari visa est vt plenè idipsum non tam expresserit quàm in se transtulerit . Paucis accipe huius rei notabile argumentum quod in Rosæ funere obseruatum est . Dum defunctæ cadauer prostabat in feretro , disposuerat cœlestis illa (: cui nihil fortuitum) Prouidentia , vt deesset florida corolla quæ de more caput virgineum circumdaret ; instabat hora funeris ad sepulturam efferendi , at videbantur fugisse terreni flores velut indigni qui Rosam coronarent iam cœlestem . Ergo in confusa illa trepidaq; hinc vrgentium inde cunctantium perplexitate recurrendum deniq; fuit (: non sine instinctu Numinis) ad coronatam S. Catarinæ Senensis imaginem , quam Rosam viueret ornare consueuerat ; huius itaq; sertum proprium omnibusq; publicè notum tantisper transfertur in Discipulam , sub hoc Rosa effertur Gundisalui domo ad tumulū, vt quæ viua Seraphicā Magistrā ad viuum expresserat gestamine senticoso , eamdē & mortua repræsenteret euidentiùs sub communi vtriq; corona . Probarunt factum quicumq; mysterium agnouerant , certi non ab humano studio sed necessitatis fortunato potiùs quàm fortuito consilio hoc singulare virtutis testimonium Virgini obtigisse .

Huc demum & illud videtur pertinere, quòd dum mortualis pompa sic Rosam coronabat in terris, ostento non absimili Beatorum curia eamdem coronauit in Cœlis , vt vtrimq; deprehendatur successisse in ipsamet S. Catarinæ

H

Senen-

Senensis coronam. Res ita innotuit : mox à felici Rosæ transitu persona quædam eximie sanctitatis ac nominis in visione imaginaria conspexit inter Angelorum myriades gloriosam SS. Virginum cateruam rectâ gradientem ad thronum Sanctissimæ Trinitatis ; in medio agminis fulgebat Rosa palmam manu præferens , niueoq; candicans amictu , sed nondum vt reliquæ coronata , siquidem ad Diuini illius Throni crepidinem stabat Virgo Deipara , coruscantem in dextera coronam tenens, qua Rosam suis ipsa manibus inauguratura solemnem hanc Virginum processionem expectabat . Nimirum simillimo ritu olim S. Cararina Senensis excepta fuerat in Coelis, cum reliquit terras, vt sic inter Magistram ac Discipulam à spinea vsq; ad auream coronam nulla superesset difformitas . Felices spinæ, quibus de tali manu tale successit in Coelis diadema.

C A P V T IX.

Rosæ lectulus , cervical , nocturnæ Vigilæ.

Tanta ei corporis macerandi cura fuit, vt nec pauculas nocturnæ quietis horas tormento vacuas esse permiserit : hinc strati sui voluit eam esse duritiem quæ somnum abigeret magis quàm vocaret : quin & eò tandem processit ars atq; industria , vt qui dormitura lectulus idem & equuleus esset . Ita nimirum nec indulgebatur quidquam afflicto corpori, & demebatur somno quod orationi accederet . Suboluit tempestiuè attentæ Matri quò Filia tenderet, nam pene ab infantia vtrumq; & durius

rius cubandi & austeritatem dissimulandi studium notarat in puella, vnde aliquamdiu hanc secum eodem in lectulo accubare iussit per noctem, vt arte artem deluderet. Paruit Rosa, sed eo ingenio quo nihilominus obediētiae ac poenitentiae merita in illomet lecto materno dexterrimè coniungeret: vix enim obrepserat Matri sopor, cum Virgo culcitrae partem cui incubuerat sensim remouebat, donec substratae tabulae corpusculum exciperent, capiti verò lignum aut prope absconditus later cervicali subducto succederet. Idem S. Catarinae Senensi cum Lapa Matre certamen, idem strategema fuit. Lara successu Rosa pergebat securior non tantum nudare sibi tabulas quibus indormisceret, sed & rudius saxum circumspicere quod cervici supponeret; verum post longas ambages tandem interrumpit Filiae solertiam expergefata Mater, ac velut deprehenso immani facinore puellam increpuit, adiecto callidae obstinationis conuicio, si sic ei constitutum erat Matrem fallere, iret porrò, sibiq; deinceps suoapte arbitrio lectum quem veller contabularet, dum tamen capiti saltem humanius cervical concederet, ipsiq; tabulis vnicum simplicis straguli induceret operimentum.

Ad hanc vocem tripudiabat Rosae animus, maternam permissionem tametsi iurgio ac bile acidam pro dulci blaudimento arripuit, conditionem auida manu acceptauit, Matriq; pro tam liberali indulgentia gratias egit tenerrimas. Exinde mox conquisitis & in sui cubiculi capaci angulo compaginatis tabulis rude stragulum iniecit, bina insuper puluinaria in speciem imposuit, paruoq; labore grabatum vti genitrix permiserat absoluit. Verum quoties nox appetebat, remotis puluillis succedebat truncus vndiq; impolitus, ac lapilli in hunc usum interdum sub lecto absconditi disponebantur sub stragulo, vt ea inaequalitate offenderetur corpus, cui praedura tabularum planities in delicijs fore timebatur. Quantum haec seruporum sub stragulo

gulo extantium diffitæ cotes iacentem Rosam dispunxerint, facilis coniectura est, sanè in ipsis solidis asseribus conspicuè apparuerunt impastinata lapillorum vestigia, ipsæ tabulæ scrobiculatim hinc inde extritæ protestabantur satis, quàm molliter his incubuerit macilenta Rosa.

Ceterùm lapilli sparsim ac mobiliter dispositi facile cedebant moli, quoties in aliud latum vertendum erat corpusculum. Igitur addenda videbantur tum duriora tum stabiliora in equulei supplementum. Nempe tria ligna tortuosa, indolata, nodosa tabulis imposuit, ac inter commissuras tenuioribus paxillis firmavit sub stragulo ne cederent. Attamen per diem hosce truncos exemptiles seorsim occultabat sub thoro, ne Mater aut ex inæqualitate straguli hos deprehenderet, aut palam expositos traheret in legitimæ suspicionis argumentum. Vnica demum Mariana ancilla secreti conscia fuit, quam validis obtestationibus adegit Rosa ne proderet, & si cubiculum euerrendum esset, hæc ligna suo loco vel immota relinqueret, vel acutum reponeret. Diu placuit feruèti Rosæ crudelis hæc supinæ torsionis catastro, placuissetq; diutiùs si fuisset atrocior, hoc est si acutiùs & omni ex parte sæuisset, nam inter lignorum vacua spatia nil erat quod incubuam satis cruciaret.

Subijt ergo noua ac postrema lectuli dirissimè asperandi cogitatio. Tabulis arctè commissis ligna omnino septem instrauit iustis interuallis, quæ ne laxarentur, bubulis loris aptè distrinxit. Porrò singulas distantium lignorum intercapedines præacutis tegularum fragmentis, costilium patinarum frustulis, testarumq; fractarum triquetris sic impleuit, vt singulorum pars mucronata obuertetur corpori, ac ea quidem confertissima densitate qua nutare aut cedere nulla posset, cum infernè fat prohiberent subiecti asseres ne quæ excideret, costasq; obsiderent ligna ne laxaretur phalanx. Quis credet videri deniq; potuisse dignum

dignum huiuscemodi pratum in quo Rosa quiesceret? nec defuit strato tam nobili dignum cervical, sed de hoc infra. Eidē coaptatę lodices, at cilicines, setosę, instarq; subcerviculi aut cribri, vt simul & ipsę pungerēt, & testarū puncturas non impedirent sed obiter absconderent. Insuper ad huius lectuli caput occultē ampullam felle plenam appenderat, nec ante ad somnum sese componebat, quā isthoc sorbillo amaricasset fauces, in memoriam Sponsi felle ac myrrha potati. Aliquando facta est Rosa, in lectuli sui aditu hoc felleū libamen sibi non adeo cum sumeret quā si citiūs euigilabat, fuisse molestissimum, tunc enim sentiebat palatum vsq; ad tonsillas & epiglottidē aruisse penitus, linguam præ siccitate vix non immobilem, gutturis bronchos vndiq; accensos, ita quod siccatis faucibus supplicium esset ipsa respiratio. Proinde nil mirum, si (: quod postea innotuit) Rosam ceterā intrepidam sæpius horror pauorq; medullitus peruaserit ad vnus sui tam immitis lectuli cogitatum, tremebat, æstuabat, sudabat misera priusquam vel spondam attingeret, memor quales ipsam expectarent ibidem plumę, quot minaces cristę arrigerentur illic in suam lanienam, quo sibi cruciatu distabescendum quoties in alterum latus reuoluendum esset lassum corpusculum, deniq; sciebat inde se neutiquam surrecturam absq; omnium membrorum gelido stupore, ac velut ex ossifragio coxis, humeris, cruribus, brachijs miserrimè diuaticatis; vnde cuidam Matronę post annos complures familiariter interroganti, quomodò lectum adeo horribilem & arduum potuerit vel nocte vnica tolerare, respondit cum lepore (: vt solebat) & gratia, talem se ex eo accubitu dolorem capere, quantus vtiq; sufficere posset in satisfactionem pro quāuis amicissimę persona Deo offerendam.

Contigit subinde, Rosam velut iusto pauori pene imparē diutiūs hærere in ancipiti, lectumne tot poenarum
ferti-

fertilem inscenderet ; Verùm dubitanti & prope exanimi subuénit Christus visibili blandaq; specie se Virgini obijciens , ipsamq; placidissimè his verbis compellans : *memento Filia , longè duriores , angustiores , horribiliores fuisse lectulum Caluaria , in quo mortis somnum pro te cepi . Nosti quid fellis ibidem propter tui amorem exhausserim , scis quæ illie non testea sed ferrea cuspides mihi manus pedesq; cerebrârunt , donec ipsam mihi extunderent dilectam animam . Hæc recole , hæc pœnali strato tuo in trutina opponere , & videbitur tibi sub charitatis dictamine lectulus noster floridus . Mirum , quàm altè Virginis animum hæc verba penetrârunt , quantum ei roboris constantiæq; affuderint , ne ab horrido illo patientiæ exercitio resliret ; Sanè per ipsos decem & sex annos in huius agonis acerbissimo tormento inuicta perseuerauit , & (: quod mireris amplius) conscia demum atq; inuita sed tamen coniuente Matre . Conata quidem hæc fuit semel iterumq; Filiam à tantæ austeritatis excessu diuertere , & lectum immanem frustatim dissipare , sed immisso diuinitus conscientiæ stimulo nec manum ausa est adhibere nec imperium . Maluit itaq; per Confessarios tentare successum , verùm & hi velut in magnæ perplexitatis negotio videbantur trepidare , nec certi quidpiam resoluebant ; idq; perspicuum satis indicium erat , Deo sic placitum esse , in asperrimi lecti tolerantia electam Rosam dilecto suo Sponso concrucifigi .*

Dicendum nunc de cervicali . Tentabat Rosa gradatim abiectis mollioribus ad exemplum S. Catarinæ Senensis eò pèrtingere vt inscia Matre demum informe saxū capiti dormitura supponeret , vnde initio grossioris panni incòmodum volumen in cervicali adhibuit , deinde paulatim crudum laterem , deniq; petram polygonam & vndiq; scabram ; Verùm hanc Mater vt animaduertit sustulit , filiaq; puluinar obtrufit lanâ vacuum , sed cum iussu vt illud farciret . Tacuit Rosa , puluinar suscepit , infarsit , sed non

lanâ

lanâ
de
imp
tia,
sub
C
nam
vbi
clar
vsu
disp
per
orig
cal
rios
preh
Filia
tem
qua
tute
suu
rum
nam
gesti
ritie
illuc
Fue
gena
cipe
ferat
colle
in po
ris in
mea

lanâ vti credebat Mater: vim segmentorum collegit quæ de fabri lignarij dolabra excidunt, his puluinarum impleuit, impleto indormiuit; Nec tamen diu latuit Matrem solertia, fartum corripuit, lignea inde retrimenta proijci, lanam substitui, lanam ingeri disertè & cum clamore præcepit. Obediuit Rosa sed non vltra literam, cervicali infarfit lanam at non solam, quia inter lanam extimumq; pannum vbi facies decumbentis excipienda erat, tortiles iuncos clam occuluit quos veteris sportæ fragmento in hunc vsum detraxerat. His Rosæ dormientis vultus immodicè dispungebatur, adeo quòd Mater in genis ac fronte Filix persæpe notarit extemporanea hæc stigmata, nec tamen originem diuinare poterat iam secura de lana quæ cervical impleffer; donec fortuito calu manum cervicali incuriosè imponens contrectauit hostem in latebra, iuncos deprehendit, extraxit. Vidisses hic denuò Lapam Matrem, Filix Catarinæ probra, conuicia, criminationes aceruantem; vix temperatum à verbere. Sic Rosa quòd dura sibi quateret, durissima sufferre debuit. Exinde Mater in virtute sanctæ obedientiæ præcepit Filix, rursus vacuaret suum cervical, lanamq; reponeret, at lanam solam. Iterum obedit Rosa, sed vltra literam, nempe duplicauit lanam, arreptoq; bacillo tantam eius copiam non tam ingessit quàm impressit cervicali, vt hoc suberis tandem duritiem exæquârit. Sic videbatur sibi rediisse ad ligneum illud puluinar, quod pridem sibi Mater subtraxerat. Fuerat is truncus ex arbore quam illic *Paray* vocant indigenæ, excauatus in medio vt caput Virginis collumq; exciperet. Huic per edictum maternum proscripito successerat nodosorum stipitum fascis in extremitate funibus collectus. Verùm & hunc Mater abegerat. Tandem vt in postremum hoc merè laneum cervical incidit, vltioris inops consilij sic Filiam affata est: Sanè paruisti Rosa, mea, paruisti, siquidem hic modò nil nisi lanam reperio.

Satis

Satis est, imò plus quàm satis, nam tibi & lanam in lanienam sciuisti conuertere; quid vltra imperem? ne Matris præceptum flocci-fieret, hos floccos condensasti in solide petrae duritiem. Age vt vis, nec si tibi mortem consciueris, te ampliùs interpellabo.

Demum aduénit Matri tempus optatissimum, quo sibi de PP. Confessariorum permisso licuit pœnosum Rosæ lectulum manibus auidissimis dissipare. Qui conscientia Virginis præerant, tribus circiter ante illius obitum annis considerauerant, ipsam viribus nimium attenuari, corpusculum tot flagris, ieiunijs, morbis exhaustum arduo tam asperi lecti supplicio non ampliùs par fore, & si fomenta illi persuaderi nequeant saltim tormenta debili aut subtrahenda esse aut moderanda. Itaq; Rosæ lectulum, ærumnis trium lustrorum grauem cupidæ matri dedunt in direptionem ac prædam. Quoanimo id acceperit Filia pœnitentiæ quàm Vitæ studiosior, non facile dixerim: at alacris Mater velut signo ad assultum dato sæuissimam illâ catastam non aliter ac hostilem arcem inuasit, truncos, ligna, tigna disiecit, luxauit asseres, & non sine præcipiti manu offendiculo testacea fragmêta sublegit, sparsit, tandemq; in vicinum Vrbi fluuium ne ad vsum redirent abiecit, priùs tamen eorum numerum inire voluit, reperitq; acuminata frustula parùm abesse à trecentis.

Ergo aliter post hæc Rosæ iacendum, & dormiendum fuit, vix tamen blandiùs aut commodiùs, nam tabulas suas asseresq; repetijt, his sine culcitra paleaue simplex ac detritum peripetasma instrauit, sicq; vocato somno exanguia membra deinceps composuit ad soporem. Attamen & pauper hic thalamus ei videbatur sapere delicias, vnde postremis vitæ annis quos in Gundisalui Quæstoris domo exegit, in humili sella collecto corpusculo sedentaria noctes suas transegit, capite paulisper reclinato ad columnam lecticæ in qua Gundisalui minorènes filiola acquiescebant.

ſcebant . Ità breuiſſimum ſomnum Roſa libabat magis
quàm capiebat , præſertim hyberno tempore , quo ple-
rùmq; ex nocturnis frigoribus ſic tremebat , rigebat , ſtu-
pebat, vt ſurgens pedibus conſiſtere vix poſſet. Interdù ni-
mio algore excitata roris marini ramuſculis ad ellychniũ
accenſis obiter hoc fumo tantillum fugitiui caloris quo ſe
foueret, nitebatur concipere . Nouercali corporis odio
nec vigil inſidere uſquàm puluino voluit, ſed vel ſtans per-
agebat labores ſuos quouſq; poterat, vel cum neceſſariò
ſedendum erat, duro palo utebatur pro ſellula .

Interim prioris ſui lectuli memor & cupida, aſſiduè tũ-
debat Confessariorum aures , querebatur ſe vitam ſuam
otioſè perdere dum à priſtinis pœnitentiæ exercitijs inui-
ta cogebatur feriari, omni ſe patientiæ meritò vacuam ex
tanta Patrum indulgentia remanere, S. Patri ſuo Domini-
co indies occantari titulum *Roſa patientia*, ſe verò adem-
pta ſibi patientia nec Roſam eſſe nec tanti Patris Filiam,
deniq; ſinerent eam quæ nil boni ageret ſaltim mala pati,
corpuſq; affligere . Tantum effecit, quòd vnus ex Con-
fessarijs indulſit Virgini , vt per totam illius & proximi
anni (: qui Roſæ poſtremus fuit) quadrageſimam ex pri-
ſtini rigoris forma denuo ſibi lectulum inſtrueret è lignis,
teſtis, tegulis conſtipatum . Fecit conſeſtim Roſa vt ſibi
permiſſum erat, ſummæq; curæ ſummum adiunxit ſecre-
tum, adeo vt neque poſt ſuum obitum (: nam tunc primùm
res innotuit) ſecundus iſte pœnarum lectulus uſquam
potuerit inueniri : Credibile eſt, ipſammet ſtatim vt
cum Quadrageſima expirarat vtendi facultas, vltro ſo-
luiffe cataſtam, diſperſiſſe teſtarum fragmina, proieciſſe
paxillos & ligna, ne quid innoteſceret, quamquam dili-
gens perquiſitio vtrobiqu; tum materna tum Quæſtoris in
domo non defuerit .

Sed nec Roſam morti iam vicinam deſeruerat hoc pe-
nè coæuum duriffimè cubandi deſiderium . Semianimis in

I

ſuo

suo illo extremi doloris extremo lectulo dolebat altero illo se carere lectulo extremè dolorifico: at quis tam crudelem equuleum apparasset innocentulæ iam iam morituræ? Saltem optabat ex illo cui incumbibat humaniori strato humi deponi, ac nudo in pavimento mori. Verùm ut neq; hoc se impetraturam à domesticis intellexit, adstantem germanum fratrem vltimis affata verbis rogavit, cervicalia ut submoueret; his in partem retractis gaudebat moribunda, quòd se lecticæ tabulis sentiret occipite humerisq; acclinem, mirificèq; contenta quòd crucifixo Spōso qualitercumq; commoreretur in duro ligno, felicem spiritum paulò post in manus Creatoris placidissimè exhalavit. Nec defuerunt, qui in morientis pallido vultu notarint ipsissimam Christi in Cruce exspirantis effigiem, quod alio loco, & tempore in S. Catarina Senensi itidem lecto decubua fuerat obseruatum.

Porrò quisq; ex tanta vsualis strati duritie haud difficulter intelliget, quantum Rosa vigilijs dederit, cui ipsemet lectus soporem adimebat. Falsa est aliquando Seraphica Catarina B. Raymundo Confessori suo, cum nullo hostium æquè ut cum somno operosius sibi fuisse confingendum, quem eo tandem reduxit, ut horis omnino duabus contentus esset. Rosam Catarinæ Discipulam idem certamen exercuit, eadem victoria cohonestauit, nam & ipsa somnum suum intra duarum horarum angustias coercuit, & aliquando etiàm minus spatij indulsit importuno exactori. Vnde sic diurnum nocturnumq; tempus distribuit, ut ex utroq; duodecim horas vniuersim orationi seponeret, alias decem impenderet labori manuum, quo Parentes sustentabat, reliquas corporis necessitatibus & breui quieti deputaret. Hanc vigilandi facilitatem iuvene longæ inediæ, cilicij lectiq; carduetum, frigidæ omnisq; potûs diutinâ abstinentia, profunda meditatio & applicatæ mentis ad superna tenax defixio. Nec tamen suas ar-

tes partesue omisit v̄rsutus hostis, quin Virginem tunc maximè quando ad nocturnam orationem surrexerat, molestissimè niteretur reuocare ad somnum. Rosæ permagno steterè hæc prælia, nam siue genibus humi fixis inchoabat preces, videbatur inesse plumbum grauatæ patpebris, siue erecta stabat, capiti vertigo ponderosissima, obtinniebat languidam somnolentiæ cantilenā, siue pan- sis brachijs procubisset in terram, adgliscebatur soporiferi torporis suaue blandimentum. Pudebat Rosam aduersario succumbere tam ignauo, pugnabat etiam cadendo, illidebat ceruicem parietis, tundeat sibi latera, si quo modo extunderet irrepentem lethargum, vincebat tandem at nō sine agone, triumphabat, sed in Cruce: nimirum prostabat in Virginis cubiculo par humanæ staturæ Crux lignea, è cuius brachijs vtrimq; prominebant clauis fortes ac solidi, vt sufficerent corpori sustinendo. His igitur ambas manus applicabat in somnum pugnatura, ab horum tenaci complexu pendulum librabat corpusculum dura Deiparæ Virginis officium absolueret, his cuneolis fidebat impetum somni, erudiebatur ad excubias, crucifigebat hostem, nec nisi victrix obrigidos lacertorum tendines retrahebat à charis victoriæ manubrijs, sic palmam obtinebat sed palmis callosis.

Inuenit & alium pugnandi modū. In cellulæ pariete oblongū fixerat clauū paulò altiozem, quiq; Rosæ verticem palmi ferè interstitio superaret; Huic aduersus somni insidias modicum id capillitij quod obtegendæ coronæ in fronte residuum superfuerat, implectebatur strictissimè, eoq; tormento accersebat vigiliam, recitabat preculas, somnolentiam strangulabat. Ne tamen sic pendula paucis capillis totam corpusculi molem committeret, vtrumq; summis pedum digitis insistens tangebatur terram, sed ægrè satis, ac per alternas successiones nutante lubrico fulcimen- to. Colligito lector ex tam atroci remedio, quàm fuerit

iuuenculæ importuna somni vexatio : in lecto muricibus ac tribulis , foris autem clavis pugnandum fuit , & Rosæ seu dormire vellet, seu vigilare tormenta subeunda erant .

C A P V T X.

Rosæ domestica solitudo , fuga publici, cellula perangusta .

VT olim S. Catarinam Senensem adhuc pusillam solitudinis amor vsq; ad spelunçæ quæstionem abripuit , sic Rosam vel à prima infantia docuit solitarios angulos domi quærere, Mundiq; commercia deuitare . Conueniebant ad eam è vicinis domibus paruulæ , at lusitandi gratia , quod illius ætatis primum est studium : afferbant singulæ suas pupas , quibus vestiendis , comendis , ornandis fœmellarum pueritia cõmunissimo sexûs genio addicitur . Has innocenti æmulatione ostentabant silenti Rosæ , hortantes vt & suam promeret aut formaret . Negabat illa se pupam vel habere, vel etiam contrectare velle , quòd audisset , Malignum aliquando per pupam (: fortasse idolum fuerit :) garritum edidisse . Mox puparum lusu cœqualibus relicto abdebat se in secretum angulum , quasi arcanis cogitationibus quietiùs vacatura : illic interdum deprehensa à fratre ac interrogata , quidni mallet puerulis festiuè nugantibus colludere quàm in puluerulento , ac pulicibus referto angulo desidere , verbis supra ætatem sensatis respondit : *Sinito hic me delitescere solam cum Deo, nam illic inter pupas an pariter adsit Deus quis nouit ?*

Cum annis crescebat latendi studium , vnde in horto
vmbro-

umbrosas platanos muro proximas conspicata locum elegit, vbi auxiliante Ferdinando fratre oratoriolum ab omni domesticorum prospectu semotum efformaret. Illic plexili ramorum, palmitum, virgultorum circumductu modicum inclusit spatium, ac supernè frondosis arcubus affabrè concameravit. Intus humile altariolum muro applicuit, Crucem exdensiori charta flosculis plumisq; versicolorem impoluit, & quidquid Sacrarum Imaginum conquirere poterat in hanc suam Basilicam sollicitè comportabat. Videbatur huic angello Rosula vniuersas suas inclusisse delicias, adeo totos in eo hærebat dies solitaria, illuc velut ad orandi, meditandiq; secessum à prandio, à lectulo, à cæna properabat, ibi domesticis se subducebat tumultibus, iocis, fabulis, vni sibi Cæloq; vacans, extra hunc Paradisum nusquam ei benè esse poterat, adeo vt domi abiret in prouerbum: *Hortum adeas si Rosulam quæris.* Verùm quia isthoc solatio non nisi interdiu licebat frui, paulò grandior facta impetrauit à Matre aliud intra ædes cubiculum, in quo seorsim à ceteris prolibus solitaria pernoctaret. Tempestiua hæc fuère in tenella indole præludia, vt quid maturior esset molitura, ex his præambulis conijceretur.

Paulatim cò statura & ætas Rosam prouexerat, vt idonea esset honorario comitatu stipare Matrem foras egressuram, maximè cum inuisendæ erant digniores Matronæ. At Filiæ suam vnicè eremum amanti molestissimum erat tam videre, quàm videri in publico; Vnde nunc prece, nunc lachrymis ambiebat Matrem obsecrando ne secum se abduceret. Stupebat ista, nondum assequens vnde idipsum quod reliquæ iuuentulæ ultra modum exambire solent, vni Rosæ tam exosum esset. Itaq; inuitam aliquoties adegit imperio, certa edicto sine replica obedituram. Semel cum à Matre inuitaretur ad secum obeunda foris vibanarum salutationum officia, Virgo iuxta domesticum
furnum

furnum transiens saxum à clibani orificio studiosè sibi attraxit in pedem, eoq; vulnere & cõtusione obtinuit, vt non fictè claudicans residere domi sineretur . Et veriùs & venustius hoc vulnere pedis rubuit Rosa nostra Peruana, quàm quod de Rosis Cyprijs fabulata est antiquitas, nimirum has non ante rubuisse, quàm ex Cypriæ Deæ sauciato calcaneo fortuitus eas cruor aspersisset.

Porro & aliud Virgo excogitauit strategema, vt solitudinis amans redimeret vexam prodeundi in publicum. Quoties à Matre præsensit se inuitandam ad visitationis obsequia, clam indico pipere quod mordacissimum est cilia palpebrasq; sibi oblinebat, quo quidem affrictu mox ardebant oculi, rubebant, stillabant, velut si acris è capite defluxio eos suffudisset . Ità dum Mater egressura vocabat Filiam in comitatum, sufficiebat ostendisse fluidos noxiq; pruritu tumentes oculos, tamquam perferendæ apertæ luci tunc minimè pares . Vnde miserata parens ne affectis luminibus liberior foris noceret aer, indulgebat Filix optatissimam solitudinis ac latibuli facultatem . Durum sanè effugium : at Rosæ præ ipsa pupilla oculi charior erat sua anachoresis, longoq; tempore ipsi valuit hæc solertia, donec tandem suspecta frequentia rem prodidit genitrici, quod ità accidit . Condicto mutuo Domina, Ludouica Vargas Caruaial cum Maria de Oliua statuerat, assumptis vtrinq; filiabus vehi ad celebrem Diuæ Virginis stationem cui à *Monte Serrato* nomen est; Venit præfixa dies, & rheda cum D. Ludouica eiusq; Filia Isabella Alexia substitit ante fores . Præparata Mater aduocat Rosam, at hæc prodit turgentibus rursus oculis, palpebrisq; subtristi rubore inflammatis, vt facilè constaret, visum ea defluxione accensum & nimio dolore nictitantem auræ solisq; pericula neutiquam laturum; Hic demum in se reflexa Mater, postquàm se Ludouicæ comiter excusarat, pensitare cepit attentius, quid sibi velit, quòd Rosæ oculos

tunc

tunc
doc
piet
tum
& r
cidi
pius
mor
Qui
Filia
cui
delu
tum
di P
no v
stè r
quã
trix
amp
Tan
illo
vell

pub
niac
nera
supp
per
cern
se o
tatu
sticc
se .
naita

tunc potissimum obsideret importuna ista defluxio, quandoque honestarum Matronarum visitatio aut domi excipienda aut foris exequenda instabat. Hinc in Filiae vultum curiosius intenta vidit non fingi quod apparebat, nam & ruboris incendium, & doloris acrimoniam crebra stillicidia tacite affirmabant. Denique maternâ licentia propius, os naresque applicuit, odorem sensit, exsertaque lingua mordacitatem sæuissimi collyrij lambendo deprehendit. Quis enarret scommata, clamores, dicteria, quæ tunc in Filiam detonuit Mater? quorum (: inquit) hæ fraudes? cui bono tam ineptæ præstigiæ? si libuit Matris oculos deludere, at ludere cum proprijs oculis quale nefas, quantum periculum! tam citò oblita es, nuperrimè Ferdinandi Perez mâcipium simillimo abusu allij & piperis omnino visum vsuque oculorum perdidisse? breuiter ac modestè respondit Virgo: *Satius foret ò Mater, & me cecam esse, quàm vana & secularia assatim videre.* Ista responsio genitrix permisit Filiae quantum vellet latere domi, tantum ne amplius sibi oculos periculoso hoc defricu obpiperaret. Tam carò constitit Rosæ optati secessus tarda licentia, quâ illo pretio perpauca sibi emptam (: pleræque ademptam) vellent.

Vsque adeo Rosæ placebat desertum, displicebat publicum, ut non solum priuata palatia, communiæque Urbis spectacula mordicus deuitarit, Verùm & generales celebrium Processionum circuitus, ac populosas supplicationes curiosè spectare defugerit. Fatebatur, sibi permolestum ac graue esse inter foeminarum colloquia cernere pomposas vestes, pallia fasciasque pretiosas, interesse otiosis fabulis, distineri reciprocis tot inanium urbanitatum ritibus; præcipuè tamen dolebat, se neque in domestico sui recessus asylo tutam à visitationibus liberamque esse. Iam desierat Matrem ad eiusmodi officia foras commitari, sed ne ipsa domi visitaretur, effugere cupiebat nec poterat

poterat . Mansuetudo, comitas, modestia Virginis trahebatur notas foeminas, vt specie honoris dum accedebant ad Matrem, postularent videre & Filiam, quam suavis odor virtutis, honestas indolis, admiratio sanctitatis quam plurimis etiam illustribus commendarat inuitam . Neq; his facile accessus poterat denegari quantumcumq; se Rosa absconderet, deplorans iacturam pretiosi temporis . Et quamuis sermo non nisi de Deo esset, protestabatur, vtilius sibi ac iucundius semper fore, cum Deo quam de Deo loqui .

Igitur aspirante Numine sublimiorem speculata est viam qua sese ab ijs impedimentis viriliter explicaret: parentes verecundè supplex orauit, permitti sibi in extremo horti angulo locum solitarium pro architectanda cellula, quam cupiebat vnicae dumtaxat staturæ suæ capacem, cum exigua fenestella quæ lumen exciperet, ostioli clauem sola (: si vellet) Mater teneret : ibi se labori manuum, orandi meditandiq; studio, & collectioni spiritus absq; vllò minimi temporis dispendio vtillissimè vacaturam . Addebat rationes solidas ac ponderosas quas Coelum ac zelus diuini obsequij dictarant . Verùm negabat Mater se permisuram Filiaë, quòd tali sepulchro viuam se abderet . Post cassas preces, & obstinatas repulsas Virgo de more confugit ad Coelitem auxilia, Deum in primis Deiq; Matrem, assiduè inuocans, vt maternum sibi consensum potenti afflatu elicerent : nec dubitabat exaudiri, verùm tamen altius mota in certitudinis experimentum coelitus arrham quasi pignoratitiam expectauit, & obtinuit, quæ talis fuit: habebat in paupere thesauro coronam precariam ex corallijs, hanc prompsit, vt in sacello SS. Rosarij imaginem Diuæ Virginis speciosus hic torques ornaret. Ergo notum Religiosum adiit, coronam porrexit collo Imaginis quantumcunq; immittendam . Neglexit ille quòd scala sibi deesset qua ad sublimem in Ara imaginem pertingeret . Postridie

ad sacellum Virgo redijt missam auditura, cumq; notasset suam Imagini coronam deesse, magnis precibus maiorem (: quem vocant) Sacristanum exorauit, vt tandem ipse coronam Imaginis collo circūdaret, sua interesse plurimum, vt id fiat, velle se pretioso hoc vinculo suauiter captiuare Matrem-Virginem, vt ita Filiolus vadem seu fideiufforem se interponat. Postrema hæc verba ænigma erant, quod tunc quidem Sacristanus non satis assequeretur, fecit tamen quod Rosa petijt, scalâq; applicita coronam haud sine labore circumdedit collo Imaginis, ac scalam remouit. Adfuit demum statuta dies, qua Rosa obtentæ gratiæ Fideiufforem intuitura festinauit ad Ecclesiam S. Dominici: & ecce SS. Rosarij sacellum ingressa vidit coronam suam, à collo Diuæ Virginis solutam pendere palam de manu paruuli IESV. Idem viderunt quotquot promiscuè aderant in Sacello, at mysterium ignorabant, quòd supponerent, coronam per ipsummet Sacristam è collo Deiparæ in digitos filioli fuisse translata. Sacrista prodigij admonitus venit, vidit, adstupuit, certus nec se nec suorum vllum attingisse coronam à die, qua collo Diuæ Virginis circumducta fuerat. Sola Rosa conscia miraculi, signiq; tacita interpretes exultabat arcano iubilo, fat intelligens quò ista spectarent; nempe Regina SS. Rosarij supplici Rosæ gratiam, quam optabat sponderat, Filius tandem Fide iubeat pro Matre, sicq; corallinum illud sponsonis vinculum ab exsoluta Matre in se transtulerat.

Rosa ex hoc mirabili ostento iam sui voti secura ac penè compos, grauem ac honorificam adornauit legationem ad Matrem, hanc obierunt Magister & Cathedraticus P. F. Ioannes de Lorenzana, Gundisalvus de la Massa Quæstor Regius, & Quæstoris Vxor Maria de Vfatigui. Festus erat dies Beatissimæ Virginis in Templo purificatæ, quando internuncia hæc trias Mariæ de Oliua gratulando magis quàm flagitando exposuit Rosæ suæ constans deside-

K

rium

rium fabricandi sibi cellulam angustam ac solitariam, in qua sine Confessarij permisso nullius admitteret conspectum aut alloquium. Mater, quæ in illam usq; horam ad eiusmodi voces apenninis cautibus durior fuerat, statim ut cera liquefacta cessit, nec vel momentum temporis aut deliberationi aut dilationi in re tã ardua deposcens. Nimirum sic exoluit promissa Fide-iussor Deus, qui non minus parentis cor quàm coralium Filia gestabat in manu sua.

Porrò obtenta hac permissione, quàm putas festiuo dulciq; gaudio diem illum transegit Rosa? videbatur in se quadrare id, quod canebatur de iusto Sene: *Responsum accepit Simeon*. Audebat cum eodem cantillare iucundum hoc celeusma: *Nunc dimittis*, velut quæ portum suorum desideriorum iam penè attigisset, fruitura deinceps secretis amplexibus infantis sponsuli, qui ducit in solitudinem, locuturus ad Cor. Deniq; sentiebat Rosa se compellari primo illius diei Responsorio: *Adorna thalamum tuum Sion*. Certè non nisi thalamum pollicebatur cellula, quam sibi designabat Rosa, longumq; putabat expectare diei sequentis diluculum, quo opus inchoaret. Nec mora, postridiè adornauit thalamum, comportauit in hortum tabulas, intraq; pauculos dies perfectum stetit solitariae deuotionis breue, arctum, humile Sacrarium. Tuguriolum erat quinque pedes longum, quatuor pedes latum, dixisses arcam potiùs aut cistam grandiusculam, nisi modica ad latus fenestella esse domunculam clamitasset. Vnus ex Confessarijs Virginis obiter habitaculi angustiam perstrinxit, cui Rosa lepidè replicuit, tantum inesse spatij, quantum sibi Sponsoq; cœlesti abundè sufficeret. Nempe ut dicebam, thalamus erat, quem Virgo Filia Sion adornârat. Nacta hanc Eremum felix Rosa hoc fategit, ne quis illic temporis punctus sibi efflueret sine fructu, hïc toros hærebat dies addita maiori noctis parte, hïc aptissimè per varia pietatis exercitia dispensabat horas, hïc liberrimò contempla-

tionis

tior
du
quã
in r
ius
pac
alic
Ste
Ob
ser
ade
inte
dul
Sph
rea
no
fide
qu
inte
me
qua
fun
nov
adh
adi
cor
int
gu
did
Ro
Ma
Ecc
die

tionis vsu ascensiones in corde suo disponebat propemodum ignara in corpore an extra corpus degeret. Huc postquam se recluserat, cuidam probatae Sanctitatis Matronae in raptu visa est sub specie ac figura lucidissimae *Stellae*, cuius radios & quaquaversus scintillantem claritudinem opaca parietum angustia cohibere nequaquam poterat. *Lima* alio nomine dicta *Civitas Regum* debuit & suam habere *Stellam*, ad arcta Salvatoris cunabula tacite inuitantem. Obiter hic attigerim, quod in Rosa dum vixit plurimi obseruarunt, mirifice oblectatam fuisse aspectu sereni Coeli, adeo ut puella omnis Astrologiae penitus ignara magnam interdum noctis partem immota soli fiderum spectaculo dulciter inhaereret: nimirum noua *Regum Stella* amabat Sphaeram suam, eò anhelabat, hanc vnice deperibat fide rea indoles, nec facile à coelestium flammularum nocturno obtutu auelli poterat mens Coelo nata; fatebatur, Coeli fiderumq; diurna contemplatione se instaurari ac refici, quin & alijs suadebat, clarum sereni firmamenti aspectum inter potiora quae spiritum eleuant allestamenta posse numerari. Usque adeo non aberrauit religiosa Matrona, quae Rosam stellis amicam in Stellae figura agnouit, cui tunc pro firmamento exiguum cellae latibulum erat.

Qui Virginis in templa & res sacras ardentem affectum nouerant, mirabantur ipsam iugiter suo Reclusoriolo sic adhærescere, ut ferialibus diebus vix aliquando Ecclesiam adiret, proinde à nonnemine interrogata fuit, quomodo cor eius pientissimum sufferre posset, quòd non saltim ad interueniendum Missae Sacrificio tantisper omni manè tuguriolum suum relinqueret mox repetendum? audi candidissimae simplicitatis responsum & obstupesce. Subiecit Rosa: neutiquam id suo Reclusorio imputandum, sed quia Mater (: quacum sola iusserant Confessarii primis annis Ecclesiam adire) domesticis impediatur curis, ne omni die ad Missam exiret: sibi tamen diuina bonitate prospere

Etum esse, vt in Cellula residens non vnicam sed complu-
sculas quotidie Missas videret audiretq; . Quæsitum de
modo, & compertum, id supernè datū fuisse Virgini, quòd
spiritu (: non secus ac si corporaliter præsens adfuisset) in-
tererat quotidie Missis singulis , quotquot in vicino S:
Spiritus xenodochio legebantur; nec solùm istis , sed & ijs
quæ procul celebrabantur in dissita S. Augustini Ecclesia,
quæ non minùs quatuor aut quinq; platearum anfractu
seu interiectu distabat à Rosæ domicilio . Reclusæ Virgi-
nis arctissimæ solitudini magnum id, prodigiosumq; fuisse
solatium nemo ibit inficias .

Aliud Rosæ iam solitariae priuilegium à culicibus fuit,
imò obsequium . Vbi anachoretica Virginis cella consti-
terat, soli humiditas & arbuscularum frequentia infinitam
culicum multitudinem aut gignebat aut trahebat in ami-
cum suo generi vmbra culum . Molestum hominibus ani-
mal si quod aliud, nam vnica sua proboscide & tubicinem
agit & militem, cum non minùs feriat tubo, quàm tuba,
ac bombo sopitos infestet: Horum examina & agmina
immigrabant Rosæ tugurio, præsertim quando vel per
diem siccantes radij solis, aut sub vesperum serenæ noctis
algores tenuissimis corpusculis imminebant . Nec tamen
in tot culicum legionibus vel vnicus fuit, qui Rosam in
sua Cellula vniquam attingeret . Scatebant his vndiq; pa-
rietes, personabat ostiolum, implebatur fenestra perpetuo
commeantium refluxu, sed cauebant singuli ne Rosæ insi-
derent, ac velut ex condito suæ parcebant hospita . Ac-
cidit, quòd vel Mater, vel ex permissione Confessarij non-
nullæ religiosiores personæ Rosam in angusto suo habita-
culo de Diuinis collocutura inuiserent; has verò, mox vbi
ad ianuam aut fenestellam confedisissent, hostiliter inuade-
bat culicum exercitus, his faciem & manus obsidere festi-
nabat importuna societas, repellebatur vnus, succedebant
quaterni, & plerùmq; ex insidijs etiam incautorum sangui-
nem

nem hauriebant, relicto pruritûs ac tuberculi vestigio. Mirabantur sub ægyptia hac plaga Rosam integros dies immotam consistere, at stupebant magis, postquam obseruarunt, in eius vultu ac manibus nec minimum huius cruentæ molestiæ signum apparere. Subrisit Virgo, Matricq; & alijs respondit: quando huc intraui, cum culicibus amicitiam pactumq; iniij, ne vñquam me turbarent aut affligerent, vicissim in nullo me ipsis nocituram. Stetimus vtrimq; pactis, nec solùm communi hoc tecto fruimur sine hostilitate, sed insuper ijdem in decantandis Deo laudibus strenuè pro modulo suo me iuuant. Planè sic erat: nam quotiescumq; Rosa primo diluculo referabat cellulæ portam, & laxabat fenestellæ valuulas, culicibus quotquot intus ad parietes densi pernoctarant, præcipiebat: *eya amici*, ad laudes omnipotentis Dei; confestim illi concentu lenissimo erumpebant in bombos, sparsiq; in gyros variè miscebant arguta murmura, phalange tam ordinata ac in se flexibus aptissimis retorta, vt credidisses aut chorum aut choreas esse quibus ratio dux præsideret. Hoc perfuncti officio euolabant ad partem similiter vbi ad Solis occubitus repetebant hospitem domunculam, rursus instabat Rosa, vt priusquam se quieti darent, secum tantisper serotinas laudes communi depangerent Creatori. Mox hilares susurri certatim implebant angulos, organiq; pneumatici modulos gestiebat æmulari volatilis harmonia, donec iubente Rosa simul omnes conticescerent velut sub vna lege nocturni silentij. Tantum in vilissimas bestiolas imperium statui Innocentiæ reseruatam fuerat, quem quidem Rosa tam prope attigit, vt in solitudine cellæ versaretur; tamquam in Paradiso.

Soror Catarina de S. Maria tertij Ordinis S.P. Domini-
ci; ac D. Eleonoræ de Castro annosa contubernalis Rosam in sua eremo visitabat, sed culicum insolentiam non ferens, vnum qui sanguine iam turgebat, manu occidit.

Rosa

Rosa miranti similis, quid agis (:inquit) charissima Soror? meos mihi hospites trucidas? at Catarina: dic potius hostes, non hospites, ecce enim quam sanguine meo plenus sit iste culex. Replicuit illa: quid verò magni est tantillum animalculum nostro pauisse sanguine, dum eius conditor nos suomet toties pascit cruore? ergo ne perrexeris meos interimere culices, & ego vicissim tibi spondeo quòd æquè tecum uti mecum pacem colent. Factum est, nam nullus deinceps ibi culex Catarinam punxit aut suxit. Idem Matri, Quæstori Gundisaluo, huius consorti, alijsq; accidisse constat, ne dubitari posset de innocentis Rosæ in domesticos sibi culices admirando imperio. Paulò aliter id experta est Soror Francisca de Montoya itidem S. P. Dominici alumna Tertiaria. Hæc inter sacra cum Rosa colloquia viso tot muscarum famelico assultu nonnihil extimuit. Quod ubi aduertit Rosa, ne (:inquit) metuas Soror, ad SS. Trinitatis honorem soli tres hodie culices te pungent, deinceps ut ego immunis eris. Contigit, prout Virgo prædixerat, Franciscam ter culex adrosit, exinde illo die semperq; in posterum libera ab his fuit præsentente Rosa. Quòd hoc miræ immunitatis priuilegium secessus ille solitarius è Cælo possederit, bene est, quòd verò id ibidem alijs Rosa communicare potuerit, singulare fuit.

Ultimo vitæ suæ triennio in Gundisalui Quæstoris domo paris ferè solitudinis desertum sibi Virgo diffinierat, totosq; cum noctibus dies vel in domestico Oratorio latebat abdita, vel in ultimo ædium cubiculo arctis sese cancellis iugiter cohibebat, omnia præstruens omnia interponens, ut inutiles visitationes deuitaret. Nonnumquam de Confessariorum ipsiusq; Gundisalui permisso maternā adibat domum, ut pristinae cellulae suauis eremo per aliquot dies frueretur, ac sæpè coram intimis grauissimè questa est, iugi se dolore affici, quòd sexus ac seculi conditio

ditio
cede
ni h
prisc
ad o
lo ab
nent
etori

R
f

E
sto
ipfa
adol
prof
Spor
trò a
nea
tjjs
quò
Aug
Puri
quæ
man

ditio sibi non permetteret in asperrimos montes procul secedere, ibiq; cauam rupem inquirere vbi remota ab omni humano commercio vitam degeret: Laudabat assidue priscorum eremicolarum felicissima tempora, suspirabat ad omnem Nitriæ ac Thebaidis mentionem, & vt verbulo absoluum, migrarant in Rosam ignita S. Catarinæ Senensis desideria quibus olim antra deserti haud perfuntoriè depoposcerat.

C A P V T XI.

Rosæ mira cum Christo desponsatio, pronuba Augustissima Imperatrice Angelorum.

EX Historia Vitæ B. Catarinæ Senensis Rosa didicerat, Virginem Seraphicam adhuc mortalem Christo Sponso fuisse mirabiliter subarrhatam. Currebat & ipsa per huius Sponsæ vestigia *in odorem Sponsi*, sed inter *adulescentulas* vt sibi videbatur, neq; enim illa animi sui profunda demissio permittebat, quòd vsq; ad singularem Sponsæ dignitatem tantæq; celsitudinis titulum auderet vltro aspirare. Et tamen in Rosæ thesauris eminebant virginea puritas & abyssalis Humilitas, quæ propriam his nuptijs dispositionem parant, dotemq; constituunt, quo fit, quòd raris eiusmodi hymeneis peculiari iure præsideat Augustissima Angelorum Imperatrix, vtpote supremæ tum Puritatis tum Humilitatis priuilegio *Virgo singularis*, quæq; vt in ceteris ita celebrius in his duobus nec primam similem visa est nec habere sequentem. *Humilitatem*

Rosæ

Rosæ iam Cap. V. utcumq; tractauimus ; *Puritas* hic tractanda foret ante cœlestes nuptias , verùm de hac nobis ad compendium sufficiat concors depositio Confessoriorum , quotquot generalem Virginis exomologesim exceperunt ; hi fuere XI. nimirum VI. ex Ordine Prædicatorũ , V. ex Societate *LESV* , singuliq; seorsim velut vno ore ac sub fide iuramenti testati sunt, Virgineum Rosæ candorem ea semper nituisse puritate , vt neq; veniali macula vllius lasciuia vniquam fuerit attaminata , nec in tota ipsius vita vel semel ei obrepserit foeda aliqua cogitatio . Nempe hyblæam Rosam non tangit scarabæus .

Itaq; tam rarum pudicitiaæ donum , tam humilis ac pura Virginitas à primo aetate suæ quinquennio iam Christo sacrata per votum flos simul & dos erat futuro Sponsi Nazareni connubio, sed Rosa quantum amabat *Lilium inter Spinās*, tam abiectè sentiebat de seipsa , vnde prodigijs opus fuit, quibus à longè præpararetur ad mysterium, erigeretur ad consensum . Primum (: ex ijs quæ innotuerunt) hoc fuit : quando bicolor ille Papilio , de quo supra Cap. IV. supernè aduolans infedit Rosæ, notatum est quòd aliquamdiu per sinistrum Virginis latus reptando oberrabat donec rectà è regione cordis constitisset ; illic videbatur morosius & amorosius occupari, nam instar apis fauo cōstruendo intentæ vertebatur in breues gyros quasi penicillo quidpiam delineans . Expleto opere disparuit, & ecce cordis effigiem plenè ac scitissimè formatam in veste Rosæ, quam à Papilione ibi depictam relictamq; conspicuè obseruarunt puellæ quotquot in eodem conclauilaborabant : at hæ ignorabant arcanum symbolum cordis virgineo cordi inaratum, sola Rosa sentiebat (: sed obscurius adhuc) clamantem eminus Sponsum : *præbe mihi cor tuum*. Coniectabat se à variegato Papilione nō solùm vocari ad concolorem Senensis Catarinæ habitum, verùm etiam insigniri eodem emblemate cordis quod olim cum Sponsa

Senen-

Sen
mo
inu
lici
F
tert
oste
cies
imò
quò
don
ftiu
fibi
pla
cor
Gra
Sec
stif
Spe
pri
cer
du
re
Ro
po
qu
Ro
abl
qu
hu
lin
ne
esse
xin

Senensi Sponsus æternus permutârat . Nihilominus remotiora hæc erant , quàm vt tanti Thalami spem certam, inuengerent , & tamen (: vt postea claruit) eminus ista felici Sponsalicio præludebant .

Paulò apertius alterum, quod sequitur . Post assumptam tertij Ordinis candidam vestem nocte quadam in somnis ostensa fuit Rosæ pulcherrima ac decentissima Viri species : penè suggerebat animus cœlitem quemdam esse , imò ipsummet speciosum forma præ filijs hominum , nisi quòd habitus latomum fingebat, seu marmorum cædendorum nobilem artificem . Et reuera is erat , sed tunc festiuus & amans venerat , tamquam Virginem illic Sponsam sibi quæsiturus . Rosa, cui nec per somnium vlla vmquam placuerat nuptiarum cogitatio , sentiebat intus , vno isto coniugio nihil felicius in tota sibi vita posse obtingere . Gratia sympathia hæc erat , quæ Rosam docebat amare *Secreta quæ non nouerat* . Annuit ergo oblato fœderi castissima turtur , ac data vtrimq; maritali fide gratiosus ille Sponsus tamquam necessarium iter peracturus discessit ; prius tamen nouæ suæ Consorti aliquot ibidem marmora certo numero incidenda , formanda , polienda commisit dum peregrè rediret . Quòd verò coniugum sit relinquere Patrem , & Matrem , vt sint duo in carne vna , monuit Rosam suam Neonymphus , alendorum parentum curam posthac ipsa deponeret , aliundè se illis prouisurum ne quo egeant . Visus deinde ab itinere rediisse Sponsus , at Rosa quæ interim opus suum lapidarium ex toto nondum absoluerat , pudore suffusa, multis excusare se conabatur, quòd necessitatibus parentum impedita , quòd rudis adhuc illius artis quæ tam inusitata esset foemineis manibus lino dumtaxat ac lanæ assuetis . Hic Sponsus subridens , ne credideris (: inquit) Dilecta mea, solam te in foeminis esse, quam duris hisce laboribus occuparim : statimq; proximi conclauis ostio latissimè diducto ostendit Rosæ lapidariam

dariam officinam per amplam ac spatiosam, quam solæ implebant Virgines arduo labori gnauiter intentæ; his pro acu malleus & scalprum, pro lana durissimi lapides & saxa erant, his tundendis, æquandis, & ad normam affabrè conquadrandis instabant totæ, secabāt, excuabāt, læuigabant, defricabāt, & vt ferramēta citius durior lapis admitteret, hunc affatim emolliebant crebro suarum lachrymarum stillicidio. Quodq; sat mirabile videbatur, inter hos impolitos saxorū cumulos & puluerulentas operas vestis erat singulis virginibus non plebeia ex more opificij, sed pretiosa, fulgida, solemnis, quæ nuptiale conuiuū, aut publicā theatri pompā saperet, magis quā sudoriferā officinā. Mirabatur Virgo Virgines operi tam insueto implicitas, at significabatur virtus occupata in arduis; circumspiciebat singularum artificum marmora iam elaborata, absoluta, seposita, quorū nulli ad perfectionem exactissimam quidquam deerat. Tandem Rosa nictu fortuito in se reflexa vidit eodem quo reliquæ ibi Virgines splendidissimo amictu se pariter circumdatam inclaruisse, & quæ illa tenus suo dumtaxat habitu Dominicano simpliciter canduerat, repente se deprehendit in cyclade gemmis & auro distincta, vt ad easdem illic operas se quoque nosset auctoratam. Quot quantaq; mysteria ex vnica hac visione didicerit Rosa, particulatim apparebit in sequentibus, hinc ad folius cum lapicida depacti sponsalitij euentum festinat historia.

Iamq; post eiusmodi præambula supererat vltimum, quod demum hic Sponsus manifestè ac palam se insinuaret vigili Rosæ, & exuto latorum schemate Virginem ad connubialem thalamum apertius inuitaret. Ità accidit, & quidem hoc ordine: Dominicā Palmarum annuo ritu peracta benedictione distribuebant Ramos Sacrifæ per chorum, & Ecclesiam dum adornatur solemnis Processio: interea cum alijs Sororibus tertiarijs expectabat ibidem & Rosa

palmam

pal
cel
(:q
cid
den
difi
fue
nen
ani
ces
po
Sac
des
chr
sta
no
int
die
qu
ma
Ca
mo
uer
vel
ign
fir
flu
vn
lap
Ph
ser
qu
ra
ita

palmam suam, geniculata in Rosariano Diuæ Virginis sac-
 cello. At siue incuria, & errore properantis Sacristæ, siue
 (: quod potius crediderim) singulari Numinis consilio ac-
 cidit, quòd hac Vice Rosa sine ramo fuit, omnino qui-
 dem præter morem, nam annis superioribus in palmarum
 distributione (: utpotè Filia Ordinis) præterita numquam
 fuerat. Hac igitur nouitate confusa Virgo, ut assolent te-
 neriores conscientiæ extimuit, ne aliquo forsan obliquo
 animi motu indignam se reddidisset illius ramiferæ Pro-
 cessionis consortio. Circuiuit tamen cum reliquo fidei
 populo, at mæsta & verecunda, peractoq; circuitu rectè
 Sacellum Rosarianum (: suum portum) repetijt, ibi ad pe-
 des Deiparæ Virginis cor suum effudit per vndantes la-
 chrymas, seipsam reprehendens si fortè palmam benedi-
 ctam aut nimis ambitiosè concupierat, aut per inertiam
 non quæsierat. Deinde in vultū Augustissimæ Deiparentis
 intenta, ut vidit hunc sibi serenum & solito dulciùs adblā-
 dientem, resumpsit animum, iamq; complacebat sibi in eo
 quo fuerat contristata, & absit (: inquit) quòd à mortali
 manu palmam accipiam, tu Domina, tu *Palma exaltata in*
Cades me ramo ditabis immarcessibili. Ad hæc verba
 mox vidit Coeli Reginam vultu exporrecto & hilari con-
 uerti in paruulum quem vlnis gestabat Filium, ac inde
 velut à fausto oraculo suauius respicere in Rosam; hæc
 ignoto percussa gaudio vertit oculos in paruulū, ipsumq;
 similiter arridentem sibi conspexit. Inter hos duos melli-
 fluos vultūs æstu reciproco oberrabat Rosa, festinabat ab
 vno ad alterum, deliciabatur in alterno spectaculo, & quò
 læpius ad alterutram redibat faciem inueniebat dulciore.
 Pluries in eadem S. Imagine (: ut infra narrabitur) demul-
 serat huiuscemodi suavis annictus orantem Rosam, at nū-
 quam eo quo tunc dulcedinis excessu, ea familiaritatis au-
 ra ac gratia, illo reconditi fauoris singularissimo fulgetro;
 ita quòd sentiebat iam in animæ suæ fundo, magnum ali-

quid secum agi, nec suum procul abesse lapicidam. Affectus erant, quibus nondum inuenit nomina inops mortaliū ruditas.

Quid multa? erupit tandem puerulus *Iesus* in hoc canticum dramatis: *Rosa cordis mei! tu mihi Sponsa esto.* Penetrarunt medullas Rosæ hæc verba, & velut ictu improviso exanimis in se recidit, breuiq; iusta confusorum affectuum simul & dehiscebat tremula in abyssum sui nihili, & natabat sublimis tumore lætitiæ, nec tamen succumbens tantæ dignationis miraculo animus inueniebat quid responderet, n̄ succurrissent verba Humilitatis purissimæ: *Ecce ancilla Domini.* *Ecce* (: inquit) *ancillam, ecce mancipium tuum* ò *Rex Maiestatis aeternæ; tua sum, tuam me profiteor, tua ero.* Plura parabat dicere, sed continuò reuoluebatur in eandem paræmiam sobria liquefcentis animulæ ebrietas, & infans amor quod eloqui non poterat, balbutire gestiebat. Certè non errauit, *quicumq; ille fuit puerum qui pinxit amorem.* Sed quæ olim in Cana Galilææ nuptijs interlocuta fuerat Virgo Mater hic minimè tacuit, eò vel maximè, quòd sola ipsa huius Sponsalitiij paranympa aderat, sola Rosam promouerat, Filiumq; pronuba exorârat. Itaq; & ipsa nouellam Sponsam affata, *Vide* (: inquit) ò *Rosa eximium fauorem quo te Filius meus dignatus est.* Epithalamium id fuit, quod non Dauidis plectro, sed ore proprio Sponsi Mater accinuit. Laborabat sub gaudiorum mole, nec se capiebat Rosa, experta, verissimè dici: *Sit licet ignis amor, non leue pondus habet:* Aestuabat, arctabatur iam palmę oblita Virgo, pro qua successerat *Lilium conuallium* tam speciosum, tam pretiosum. Deniq; iucundissimum ipsi erat, quòd eodem die ac loco & palmam & Rosam amiserat, vtpote post hoc connubium non ampliùs *sua.*

Subsecuta deinde opulentissimi Sponsi nuptialia antidora: nam vt in examine (: de quo infra Cap. XIV.) fa-

teri
dam
secu
rior
lust
tia
rhab
go d
gare
se ex
P
tur
re d
nup
ac p
pau
arre
deb
Virg
de l
con
ille
nup
seri
mut
libe
bol
cha
grat
aut
inst
in
dor
mai

teri compulsata fuit) de intimis Gratiaë thesauris rara quaedam Seraphici amoris incendia descenderunt in Rosam, secumq; traxere longo ordine diuitias inæstimabiles variorum charismatum, quibus animam Sponsæ ditabat, illustrabat, ornabat profusa tam nobilis Sponsi magnificentia: pignora erant, & monilia, datæq; fidei pretiosi arrhabones humanis verbis inexplicabiles, vnde & Virgo de his à suo examinatore pressius interrogata, nec negare ausa, simplicissimè per solam vocabulorum inopiam se excusauit.

Porro vt iugiter tanti beneficij Mnemosynon versaretur ante oculos, domum reuersa cœpit extemplò cogitare de conflando connubiali anulo, quem cordis digito in nuptiarum suarum gratam memoriam gestaret perpetim ac palàm; aduocatoq; in consilium vnico germano Fratre paucis desiderium suum explicuit, mysterium celauit. Ille arrepto circino iustam anuli formam delineauit in charta, debitæq; proportionis addidit palam figurâ circuli cui Virgo paruulum *Iesum* optarat insculpi. Supererat vt de lemme quod anuli conuexo inscriberetur per gyrum, conuenirent. Hic Rosa Fratrem intuita exspectabat quid ille decerneret. Is nil moratus, veluti si arcanis Rosæ nuptijs arbiter interfuisset hæc eademmet verba circumseripsit anulo: *Rosa cordis mei, tu mihi Sponsa esto*. Obmutuit, stupuitq; repentino gaudio Rosa vt vidit non deliberatione sed impetu raptim incidisse Fratrem in symbolum, quod vnica ac propria totius negotij erat periocha, in lemma quod Christus ipse dictarat & ore proprio gratiosè expresserat: sciebat, illud humanitus non potuisse aut Fratri suo aut vlli mortalium innotescere, altioris id instinctûs fuisse dictamen, proinde nouo iubilo subsultâs in dulcissimo prodigio ludentem Sponsi manum tacitè adorabat. Anulum deinde ex hoc iam chariorem eiusdem maioris hebdomadæ feria V. in Ecclesiã detulit, magnisq; preci-

precibus à P. Sacrista impetrauit eidem locum in arcula
 quæ illo triduo SS. Eucharistiæ repositorium est & sepulti
 Redemptoris monumentum. Illic volebat suum hoc amo-
 ris pignus tantisper cum Sponso mortuo tumulari, vt cum
 eodem resurgente pariter rediret ad lucem, sic protesta-
 batur amabili Sponso, se nec illo defuncto solutam esse à
 lege Viri, cum quo & mortis thalamum cupiebat sortiri
 communem. Denique solempni die Paschatis hic anulus
 ex triduo Dominici sepulchri contubernio iam sacrator
 gratiorq; ad Rosam redijt, & coram illamet Diuæ Virgi-
 nis Imagine Rosariana vbi contractum fuerat S. Connubij
 foedus, cordialem Rosæ digitum inclusit, non sine nouo
 prodigio, nam ceremonia tam secreta fuit, quòd nec pro-
 ximè Virgini adgeniculans Mater quidquam vel minimū
 aduerterit, quamquam ad omnia Filiæ intentissima.

Post Virginis obitum vnà cum reliqua ipsius permodi-
 ca supellectile anulus remansit penes Vxorem Gundisalui
 Quæstoris, istudq; memorabile accidit anno 1618. mense
 Februario in dicti Quæstoris ædibus. Vir ille sanctitatis fa-
 ma conspicuus (: de quo supra in fine Cap. VIII.) dum
 Rosæ defunctæ coronam spineam deuotionis ergo contre-
 ctarat, diutiùs hæsit in anulo, quem vt sibi à D. Maria de
 Usategui porreçtus fuerat, modicæ chartæ inuolutum
 stringebat intra pugnum. Et en, quidquid sentire ex atta-
 ctu coronæ coeperat, longè validiùs sensit ab anulo, super-
 nos attractus præpotentes, dulces, delicatos, lumina
 inusitata, excelsa, pretiosa; ardores Spiritus vsq; ad animæ
 liquefactionem efficaces, blandos, subtiles. Videbantur
 analecta esse nuptialis cõuiuij quo Rosa cum Sponso frue-
 batur in Cælis. Paulò post hic seruus Dei velut internis sti-
 mulis impar erupit in voces: *Benedictus Deus, qui tam mi-
 rabilis est in Rosa sua. Laudetur SS. Trinitas cui in excel-
 so Gloria fastigio inter præcipuos Paradisi Cives assistit Rosa.
 Rosa dilecta! Rosa prælecta! Rosa candidissimi Agni Spõsa!*
 magna

mag
 es in
 etab
 pore
 & o
 quò
 stup
 plic
 clau
 palp
 vide
 natu
 brac
 Inter
 batu
 tota
 Quæ
 ritur
 offic
 simu
 mine
 mox
 di fo
 enim
 spirie
 felici
 flamm
 punt
 antic
 etabi
 etui
 latiti
 gaud
 fed e

magna es, sublimis es, gloriosa, præfulgida, incomparabilis
es in Triumphali Sanctorum agmine. Permulta similia ru-
 ctabat idem tunc corde pleno, affectu suauissimo, ac cor-
 pore prorsus immobili, nam intus ille iubilus ut linguam
 & os sedentis laxauerat, ita reliqua membra ligarat, adeo
 quod nec valebat de sella surgere nec brachia aut crura
 stupore obrigida mouere. Dextra manus quæ anulum im-
 plicauerat, sedis costæ laterali innitebatur, ac fixè, velut ac-
 clauata. Sinistram cordi apposuerat contra immodicam
 palpitationem exundantis lætitiæ, sed & illa insolubiliter
 videbatur adglutinata: conabatur semel iterumue fortu-
 natus homo se excutere de sedili, disjungere tibias, aut
 brachia saltim attrahere, nec quidquam horum poterat.
 Interim pergebat lingua, quæ sola mobilis erat, prosequen-
 batur nunc Dei nunc Rosæ encomia, dum simul persona
 tota cum nimia interni sui gaudij vehementia luctabatur.
 Quæstoris vxor deuoto spectaculo iam diu oblectata ma-
 ritum aduocat quasi ad perfunctoriæ salutationis debitum
 officium, nam hospes qui confederat illis in ædibus notis-
 simus & charus erat. Accedens Quæstor Gūdisalvus ho-
 minemq; comiter salutans vidit hunc minimè assurgere,
 mox vidit nec posse. Hic resalutandi pariter & excusan-
 di formulas tentabat proloqui, sed frustra, relabebatur
 enim in eadem Dei & Rosæ præconia, inde querula su-
 spiriorum dulcedine accusabat violētiam gaudiorum quæ
 felicitis Rosæ anulus ingerebat: *ô (: inquit) amores! ô quæ*
flammulæ! qui feruores! quàm torrent suauiter, quàm re-
punt tenerè per medullas! ô ignes, ô delicia, ô anima estu-
antis vincula tenacissima, nexus periucundi, amplexus inelu-
tabiles! Gundisalvus commiserantis & gratulantis affe-
 ctui medius rogabat, num placeret anulum (: vnde hæc
 lætitiæ tormenta erant) manumittere, ut illo sedilis &
 gaudij se carcere expediret? tacuit homo, demum annuit,
 sed explicare manum implexosq; exserere digitos nequa-
 quam

quam potuit. Auxilium offerebat Quæstor : admisit. Mirum dictu ; brachium Viri Gundifalvus obstipum reperit ac inflexibile , dexteram algido sudore madidã vt in mortuis solet , digitos circa anulum ita contortos , implexos , nodosq; incuruos , vt vi ac morã opus fuerit qua sensim explicarentur . Hinc itum ad sinistram , quæ vt pectori auelleretur, pari anhelitu laborandũ fuit. Sic deposito anulo cessarũt gaudia cesserũt vincula, surrexit liber è sella qui paulò ante tenebatur in captiuitate lætitiæ nuptialis. Videbatur anulo restituto simul exuisse manicas & pedicas , quãquã fateretur , longè meliùs sibi fuisse in illo deliciarũ compede, quàm in miserantis Amici præpropera solutione . Deniq; fidem silentij obsecrauit & abiit . Quòd si in aliena manu tanta potuit nuptialis Rosæ anulus , ipsæmet nuptiæ quid non potuerint in Sponsæ anima ?

C A P V T XII.

Rosa perpeti orationis studio miram assequitur cum Deo vnionem .

SI, qui adheret Domino vnus Spiritus est cum eo, 1. Cor. 6. fas erit inde conijcere , quàm sublimem vnionis Diuinæ gradum Rosa attigerit , quæ orationis familiaritate iugiter soli Deo inhærebat . Adhuc infantem interna vnctio Spiritûs orare docuerat, feruorem indiderat quem plerũmq; nec ipsa nocturna sônia distrahere ad alia obiecta potuere . Hinc sæpius per noctem audita est dormiens numeratò totidemq; verbis reddere precatiunculas
quibus

quibus per diem prolixius inuigilârat. Crescebat cum ætate religio, cum staturâ corporis eleuatio mentis in Deum, nam & pueriles ipsius annos exercebat seria meditando frequentia, subitîsq; & præcocibus incrementis excelsa contemplationis peritia eò maturuit ac pertigit, vt circa duodecimum ætatis annum deprehensa fuerit iam conscēdisse illum Orationis gradum, quem *Vnitium* mystica Theologia appellat. Sic compertum in examine de quo infra Cap. xiv.

Porro duplici assueuerat orandi modo: prior isq; præcipuus erat, quando exoccupato simul tum corpore tum animo quietissimè se totam collegerat ad loquendum cum Deo; alter, quando inter labores manuum externasq; occupationes mentem immobiliter figebat in Deum. Priori (: vt supra attigimus) cuiusuis diei naturalis horas non minus. 12. seposuerat. Posterior ei continuus erat, & quantum nostræ mortalitatis via permittit, nulli interruptioni obnoxius, nisi dum ad horam patiebatur visiones de quibus Cap. seq. Rarum hoc & singulariter admirandum in Virgine donum fuit omnipotentis dexteræ, quòd siue dormiret Rosa siue vigilaret, numquam & nusquam mentis suæ oculo elabebatur cœlestis Sponsi præsentia; dum nebat, texebat, suebat, dum sericos acu pingebat flores, dum alijs colloquebatur, dum comedebat, legebat, ambulabat, in templo, in horto, domi, foris, in platea, in cellula, vbiq; obuersabatur interno obtutui cominus (: at velut in speculo) amabilis illa Maiestas cui seruiunt Angeli, cuius pulchritudinem sol & Luna mirantur. Et, quod omnem tum rationem tum admirationem supergreditur, occupabat Diuina hæc præsentia interiores Rosæ potentias sine notabili abstractione à sensibus, ità quòd dum Deo loquebatur intus, absq; impedimento simul aliquaq; necessaria cum domesticis tractaret foris, respondebat ad interrogata seriatim, appositè, ordinatè, conuersabatur.

labatur expeditè, disponebat agenda, agebat disposita, facilitate, attentione, promptitudinè qua solent qui vnicè negotijs exterioribus intendunt. Nempè in S. Catarina Senensi simillimum gratiæ paradigma præcesserat, quando streperis culinæ officijs damnata construxit in intimo animæ recessu felicissimum illud imperturbabilis quietis cōclauē quò nulla exteriorum tumultuum importunitas penetrabat. Sic Rosa tota foris & tota intus, dum exterius fatagebat circa frequens ministerium, simul in secretissimo cordis thalamo deliciabatur cum Sponso. Hinc pluries in ipsa obseruarunt Quæstoris filiolæ, quòd cum inter suendum Rosa filum & acum trahebat sursum, vnà cum brachio videbatur & animus eleuari in exstasim, breuiq; morula in sublimi suspensa manus redibat ad opus, nec aberabat acus à puncto quem reliquerat.

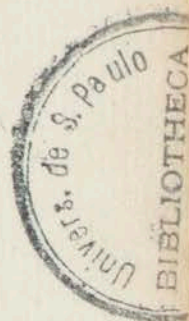
Aliud æquè mirabile huic dono accessit in cumulum, quòd inter orandum non facilè mouebatur obiectis quæ ad ipsam minùs pertinebant, tamquam si ad hæc sola obtorpuissent Rosæ externi sensus. Hinc sæpè in ea notarunt religiosæ foeminæ, quòd sicubi in populosissimo Templo angulum occuparat è regione maioris Aræ attentius precatura, sedebat per horas immota, defixis in Aram oculis, nec prætereuntes videbat, nec ad repentinos circa se strepitus dessectebat obtutum; imò si quid videbatur rectà incurrere in pupillas non attrahebat niçtu cilia, non clauderat palpebras, non declinabat vultum; vt putasses cæcam esse, quandò vel maximè aquila erat acie irretorta suum admirans solem. Hinc & illa Virginei sui corpusculi rupea immobilitas dum in Templo, in Sacello Rosarij, in domestico Oratorio fundendis precibus vacabat: nam quo loco situq; ad orandū initio se cōposuerat, eodè post horas, post diem integrum, post solidum cum die binoctium reperiabatur omnino inuariata. Sic Gundisalui vxor quandòq; pomeridiana hora quarta inuenit Rosam eodem genicula-

nicul
nis ex
rarum
tum p
feder
fedi
cum
bath
roga
terfi
sa Re
didè
pau
torij
- T
ridie
his a
mira
prod
ralit
ribu
fibi
ignit
peru
Ver
geni
it, T
men
dau
gnit
lum
supp
pert
uit,

niculatam angulo quem in puncto meridiei ad meditationis exercitium occuparat. Sic in Ecclesijs, ubi aut 40. horarum supplicationi, aut aliàs SS. Eucharistiæ Sacramentum prostabat adorandum, Rosa quem summo manè infederat loco velut impetrata durabat in vesperam sine refectione, sine motu. Sic in Quæstoris domestico Oratorio, cum sese occludebat Rosa à manè feriæ V. vsque ad Sabbathum (nonnumquam & vsque in Dominicam) primò rogabat D. Mariam de Vfatogui, ne toto illo temporis interstitio euocaretur quidquid demum occurreret, si vel ipsa Rosæ Mater veniret Filix locutura: causam rogata candidè respondit, se toto illo temporis spatio immobilem de pavimento surgere in pedes non posse, nequidem ad Oratorij ianuam aperiendam si quis fortè pulsaret ad limen.

Tres dietim horas selegerat, quas sigillatim manè, meridie, vespere solis gratijs Deo reddendis insumebar. In his affectu tenerrimò relegebat singula Dei in se beneficia, mirabatur eius erga se dignationem, adorabat munificam, prodigamq; tot donorum, gratiarum, charismatum liberalitatem; & sanè habebat quotidie noua quæ ex pugillaribus attentissimæ gratitudinis recitaret. Familiare quoq; sibi effecit quoddam orandi genus altissimum, luminosum, ignitum, quo nominatim gloriosa Dei attributa mente peruoluens, singulis proprium patriæ cultum exhibebat. Verùm-tamen vt in his alieno potiùs quàm suo fideret ingenio, pium doctumq; è Societate IESV Theologum adiit, Diuinorum epithetorum sinceram è Sacris Paginis nomenclaturam sibi in epitomen colligi flagitauit. Obsecundauit ille, collegitq; pluscula, sed Virgini pro affectûs magnitudine videbantur pauca. fascem cupierat non fasciculum; itaq; à P. Magistro F. Ioanne de Lorenzana grandius supplementum obtinuit, donec summa numeri ad CL. pertingeret. Hæc ordine aptissimo in XV. decades secreuit, vnicuiq; decadi versum subiecit: *Gloria Patri &c. Si-*

cut erat &c. Porro affirmabat hanc orandi formulam terro-
ri esse demonibus; utiq; numquam id affirmatura nisi ex-
perimento suo comprobasset. Deniq; in his Dei attribu-
tis pene tota mouebatur sui cordis systole atq; diastole,
tantumq; in ijs profecerat, vt modeste aliquando facta sit,
etiam inter nendum ad singulas acus puncturas nouo se
Deum encomio compellare.

Insuper notatum fuit, adeo Virginem orationi adhefisse,
vt familiares sermones quibus erga alios utebatur, simul
vim orationis plerumq; continerent, quodq; interrogan-
tibus responsum dabat simul idioma erat mentis in Deum
elevatora; exempli gratia, si cum alijs foeminis hortum in-
tranti operosius laudabatur viridarij amantitas, responde-
bat comiter: *Venustus ac pulcher est hortus, Deus illi flores
adaugeat.* Verum ipsa praecipue indigitabat hortum ani-
mae, cui a Deo precabatur florida augmenta virtutum:
sicq; ingeniose vni praemia duplicem sensum includens
altero satisfaciebat alloquenti, altero Deum alloqueba-
tur ipsa. Obseruatum id crebro, inq; diuersissimis materi-
js, quarum vix vlla effugiebat hanc spirituales & sanctam
aequiocandi solertiam, ne quid Rosae ori excideret quod
non esset oratio.

Accidit quod die quadam ab Ecclesia domum rediens,
vt sensit male sibi esse, pulmentum sibi ex aqua tritoq; pa-
ne obiter parare constituerat, utq; focum accenderet, ar-
dentem aliunde titionem fuerat mutuata. Dum reuerti-
tur, audit e pergula canoram auiculam. Substitit Rosa non
dedignata volucrum auscultare tantisper vtpote Dei lau-
des (: vt sibi imaginabatur) modulo suo cantillantem. Per-
gebat auicula modulari, variabat lepidae vocis argutias,
duplicabat gargarysmos; at Rosa subito pudore in se re-
ducta obiurgauit seipsam: *quid?* (: inquit) rudis ista
bestiola meum suumq; Creatorem laudat pastus sui obli-
ta, & ego parando mihi cibo occupabor? quantulum est

quod

quod
praco
vero d
no pr
tioner
mirata
tim ex
rae qu
fan he
cta,
Rosar
explic
auicu

Pa
debat
horta
nis st
alios
licere
atq; i
rem o
dicab
facili
aeq; f
tit R
medi
defix
tione
alijs
Ludo
ditati
hebd
sibi c
PP. C

quod huic donauit animalculo naturæ Autor, & en totis præcordijs totis viribus ei rependit laudis tributum, ego verò de pastu cogito, nec sollicitor quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi! Hinc conuersa ad titionem quem manu gerebat, vnde quaque extinctum vidit, mirata se tanto tempore illic substitisse, dum totus paulatim extingui titio potuerit: credebat, se nec dimidium horæ quadrantem in auiculæ musica hæsisse attentam, & forsitan horæ integræ effluxerant. Proinde in se denuo retracta, cepit & ipsa laudare Deum, eo feruore qui sensim Rosam abripuit in extasim, nec ab ea vsq; ad vesperam sese explicuit, cum manè tribus circiter ante meridiem horis auiculæ melodiam cœpisset auscultare.

Paradoxum foret, si Rosa quod alijs tanto conatu suadebat, sibimet ipsi non æquè seriò persuasisset. Quidquid hortabatur proximos, quidquid inculcabat, vnum orationis studium erat. Ad huius exercitium Scholamq; inter alios Ferdinandum germanum suum fratrem nitebatur allicere, promittens laborem exiguum, fructum eximium, atq; inæstimabilem fore. Ille de fructu nil dubitans laborem difficultatemq; maiorem credidit quàm Soror aut prædicabat aut credi vellet; quidquid de saluberrimi exercitij facilitate iactabat Virgo, meras ipse hyperboles fœmineæq; simplicitatis fabulas interpretabatur: nec tamen destitit Rosa docere fratrem, qua methodo ac ratione inter medias seculi occupationes animum teneret in oratione defixum. Pari sollicitudine pios libros, quotquot de Oratione peritiùs tractare nouerat, & legebat ipsa & legendos alijs facunda efficacitate consulebat. In his eminebant Ludouici Granatensis erudita Opera de Oratione ac meditatione, quibus assiduè euoluendis reuoluendisq; Rosa hebdomadam diuiserat, varijsq; colorum signaculis quid sibi quoquo die legendum distinxerat. Nec minore cura PP. Confessarios quotquot adire poterat, monebat, rogabat,

bat, obsecrabat, vt suos poenitentes omni suadela & arte inducerent ad mentalis orationis subeunda gymnasmata, aduerterent magnam hanc esse pharmacopeiam omni aduersus peccata antidoto instructissimā, orationis vsu purgari spiritum, alligari animarum vulnera, hac aperiri cellam Sponsi vnguentariam, omnisq; ceromatis apothecam. Nec Rosa his contenta, ipsos quoq; Diuini Verbi præcones frequentissimè compellabat, suos auditores ad orationis exercitamenta inflammarent, vsum piarum meditationum populariter inueherent, disciplinæ huius utilitatem, suauitatem, præstantiam omni argumentorum vi, totoq; facundiæ suæ connisu priuatim ac publicè commendaret. Peculiariter afficiebat Rosam Parthenici Rosarij deuota recitatio, at sub eo ritu ac norma, qua illam primitus ex instructione Deiparæ tradiderat mundo S. Pater Dominicus, hoc est cum innexa decadatim consideratione mysteriorum nostræ Redemptionis. Amabat hanc precandi formulam, quòd in ea coaluissent mentalis simul & vocalis oratio, singulæq; huius partes & affectus, petitio, vox laudis, gratiarum actio &c. Hinc Rosa velut armillam brachio circumligarat paruum ex minutissimis orbiculis Rosariolum, cuius granula occultè trahebat ad singulas salutationes Angelicas, etiam vbi alloquijs & conuersationi se reperiebat implicitam. Profuit sanè permultis hoc exemplum Rosæq; ardens hortatio, vt frequentandis Dei laudibus familiaritè aduescerent.

Quinimo hic orandi affectus in Rosa tantæ energiæ fuit, vt vel ipsas insensibiles plantas, stupida ligna, mutosq; stipites ad laudem, reuerentiam, adorationem Deo exhibendam mirabiliter inclinârit. Rem adfero inauditam. Matutino crepusculo Rosa de more ad cellulam suâ anachoreticam reditura, simul vt horti ianuam pandebat, eminus conspectas arbores, virgulta, herbulas omnes inuitabat vt secum benedicerent Creatori: *Benedicite vniuersa*

germi-

germ
euph
fron
ros,
mina
dām
nian
in t
rent
sona
trara
incu
ram
ado
quò
nam
quer
potu
ille
rari
hoc
pos
tribu
A
per t
adue
ac so
dato
vesp
mod
metr

L
P

germinantia in terra Domino. Et ecce, moueri subito in euphoniâ & concentum ramusculos, collidi frondibus frondes, plaudere omni ex parte streperos foliorum susurros, motitari humiliorum plantularum capita; ipsa legumina, flores, frutices, corymbos agitatione varia quodammodo animari in placidâ hymnidici murmuris harmoniam. Neq; id satis: ipsa simul arbuſta ſectebant ramos in terram velut osculatura ſolum in Conditoris ſui reuerentiam. Accidit, quòd mane quodam probatæ fidei perſona ſe Roſæ hortum adeunti comitem adiunxerat, vix intrarant, cum ad ſolitum Roſæ inuitatorium vidit certatim incuruari arbores, adeo quòd ſummitatum cacumina terram attingebant lentèq; verrebant ſolum, velut profundæ adorationis ſolemniſſimo ritu. Obſtupuit Socia, præſertim quòd videret id Roſæ peregrinum aut nouum non eſſe, nam aliundè quoq; innotuit huius prodigij conſpicua frequentia, vt illud Virgo nec celare conata ſit, nec negare potuerit, ſubiungebat tamen: vide, num amari dignus ſit ille admirabilis mundi artifex! vide an laudari, coli, adorari mereatur à nobis illa æterna Maieſtas, cui terrenum hoc germen, rudes trunci, cuncta vegetabilia modo quo poſſunt laudis canticum adſulurrant, pronæ venerationis tributum pendunt?

Aliud ſuppar, & finio. Anno qui Roſæ vltimus fuit, per totam Quadrageſiman Sole occiduo aduolabat propè aduerſus Roſæ cubiculum auis paruula ſed mirè vocalis ac ſonora, ibiq; vicinæ arboris frondem occupabat, quaſi dato ſigno eruptura in cantum. Roſa conſpecto hoc ſuo veſpertino choraule ſeſe & ipſa parabat ad laudes Deo modulandas. Exin quaſi teſſera data inuitabat auiculam metro quod hunc in vſum compoſuerat, ferè hoc ſenſu.

Laxa fibras philomela, dulce prome canticum,
Pangat hymnum vox anhela, collaudemus Dominum.

Tuum

Tuum lauda Creatorem: meum ego Salvatorem
 Deum vtriusq; nostrum collaudabo, Pande rostrum,
 Pande guttur cantillando. *Alternantes concrepando*
Melos demus vocibus.

Confestim auicula tractu vocis lenissimo inchoabat argutulam cantilenam, ac sensim vocalior affurgebat in epiphonema, multisq; flexibus sinuosam absoluens Oden, Virgini cedebat vicem. Tacenti auiculæ succedebat Rosa, ac voce qua præstabat tinnula suauissimaq; prosequebatur Diuinas laudes ingenio ad miraculum fœcundo ac prompto: Mox conticescente Rosa ex abrupto carmen suum, resumebat auicula, duplicabat intercissionum minutias, tremulis arteriis volubiles confundebat accentûs, deprimebat, eleuabat, torquebat facillimas lubricæ voculæ argutias, & repente velut ad pauzæ signum interquiescebat. Subintrabat continuò æmula vox Rosæ, instaurabat iubilum, magnificabat ineffabiles perfectiones altissimi Numinis, attollebatur vrgente spiritu, languescebat facundis suspirijs, demum prærupto suo silentio antiphonascum suum reuocabat ad cantum. Ita in Dei laudibus alternabat Rosa & auicula, idq; non perfunctoriè, sed integro labentis horæ spatio, tanta lege ac ordine, vt canente auicula ne quidem mutiret Rosa, & vicissim Rosâ modulante auicula attentissima nec pipiret; tandem in puncto horæ sextæ pomeridianæ quasi perfuncta officio auolabat, postridie ad idem reditura. At Virgo piorû rythmorû extempore ferax Odæi profœniû claudebat hoc ferè epilogo.

Vt amem te ò Rex me cuncta stringunt iura,
 Cum tu Creator sis, & ego Creatura.
 Deinde ad adstantes socias lepidè conuersa subdebat:
 Auicula me deserit, fugit succentor meus,
 At semper mecum permanens sit benedictus Deus.

Latinae

L
 Ros
 Sat
 coel
 soci

R

C

diui
 subi
 inte
 stia
 tibi

A

Virg
 ma
 obit
 vt f
 carc
 ocu
 mor
 sola
 obfo

Latinè hæc satis efferri non possunt, quæ in Hispano Rosæ idiomate proprijs numeris venustius illigabantur. Sat esto, quòd Rosæ ea Orationis vis fuerit, qua volucres cœli, qua terræ germina sibi attraxit in alternam adorandi societatem.

C A P V T XIII.

Rosa desolatorijs visionibus exercetur, ac horrendas alterius vitæ pœnas degustat.

Quod auro fornax, id iustis & electis tribulatio: præcipuè vbi obuiandum periculo ne magnitudo reuelationum extollat. Hæc Paulo hæc Rosæ fornax diuinitus obtigit, sed diuerso igne. Illum stimulus carnis subiecit colaphis, hanc carbones desolatorij coxerunt in internæ derelictionis pœnali sartagine. Vterq; præ angustia clamauit in cœlum, vtriq; responsum cœlitus: *Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.*

Ad rem. Vsq; ad gradum perpetis cum Deo vnionis Virgo ascenderat, simulq; coepit in dies singulos atrocissima pati mentalium obtenebrationum interualla, quæ non obiter sed solidis plerùmq; horis eò deprimebant miseram, vt sæpè nescierit in gehenna esset, an in Purgatorij duro carcere, vel quibus in ergastulis retrusa caligaret. In ictu oculi se inueniebat illic, vbi nulla suauissimi Numinis memoria, nullus Diuinæ præsentis gustus, nullum cuiuscûq; solatij aderat vestigium, vmbra, mentio. Desertum erat obscuritatis, languoris, hebetudinis; regio mortis, nox

N

deli-

deliquij, antrum vltimæ calamitatis; in eo quàm longinquus Virgini Deus, tam procul ipsa sibi. Iacebat sub tenebrarum immani pondere gemens Rosa, nec ad obiecta supernaturalia, imò neq; ad naturalia sese valebat attollere. Conabatur intellectus vel minimas Deitatis arripere stricturas, sed omne lumen diffugerat, cupiebat voluntas amare, sed congelata obtorpuerat, laborabat memoria è multis aliquam saltim præteritorum fauorum imaginem menti adducere, nec poterat. In pænarum cumulum recordabatur velut in nebula, aliquando se nouisse Deum & dilexisse, at sentiebat se nunc eundem nec nosse nec diligere, vtpote quem velut peregrinum, absentem, alienum, extraneum, vixq; de fama notum eminus, raptim, tenuiter adniçtabat. Hoc verò omnium molestissimum erat, tam procul exulare à Dilecti notitia. Tentabat deinde, saltim per vestigia illum quærere in creaturis, sed nec illa nec istæ apparebant sub lineamento quo solita analogia repræsentarent Creatorem. Interea terror & angor strenuè obibant partes suas. Vociferabatur cor afflictum, *Deus Deus meus, ut quid me dereliquisti?* Sed in vacuo animæ exinanitæ respondebat nemo, nec echo quidem. Redibat ad luctam conatum, sed consopitus erat omnis affectuum calor, obtusa omnis ratio, omnem vndiq; pietatis sensum profundissimus obsederat lethargus. Quid ageret sub his tormentis Virgo tam diuulsa in se, quàm auulsa à Dilecto?

Verùm præcipua dolorū pars erat, quòd hi faciem præferebant quasi æternum duraturi, nec finem vllum promittebat vasta miseria, nusquam patebat huius labyrinthi exitus, videbatur quasi muro adamantino obstructum effugium: vnde perplexa Rosa non reperiēbat quo ab infernali *pæna damni* hanc suam infelicitatem secerneret. Conabatur inde venari tristissimum solatium, quòd putabat sub his cruciatibus se sensim interituram, neq; enim videbantur

bantur tales, qui sine totali destructione fragilis creaturæ subsistere diu possent; at tunc ei importunè occurrebat animæ suæ immortalitas quam nulla poenarum vis interire nullus infernus extinguere sufficeret. Interdum prope erat, vt inconditos clamores ederet imploratura auxilium, at reprimebat cassos impetus, memor neminem posse calamitati tam inexplicabili succurrere, sibiq; deesse verba idonea quibus eam proximis vel tenuiter adumbraret, sed neq; in orbe toto reperiri Doctorem adeo disertum, profundum & eruditum, qui huius poenæ gravitatem aut speculatione assequi, aut animo complecti posset.

Per ipsos quindecim continuos annos quotidie minimum semel in hanc desolationis caliginem demergebatur pauens ac tremens Rosa, nec minus horâ integra (: quandoq; diutiùs) palpitabat sub hoc agone; tantùmq; abfuit quòd vlla hos terrores mitigârit assuetudo, vt penè adauerit: nam vbi postridie Virgo relabebatur in idem chaos, denuo sub eadem luridæ æternitatis larua recurrebât horridi pauores, nec marenti suggerebat ligata memoria, quòd inde pridie emerfisset. Vnde iterum anima eius in malis tabescebat, iterum diffugiebat omne euadendi solacium, iterum exanimem abyssi operiebant, & Rosa tota iam spinea imò spina rigebat in ima voragine tribulationum. Attamen quibusdam diebus velut per rimulam irrepebat afflictae lentum tantillæ spei crepusculum, quo vtcumq; suspicaretur hoc animi supplicium sine nõ cariturum, sicq; videbatur Purgatorij magis quàm inferni ærumnam sustinere. Nihilominùs & tunc sæuissimè vrebatur Sponsi morosa absentia, affligebatur durissimi exilij cruda relegatio, contristabat amarissimæ viduitatis longum diuortium, & quod reliquam superabat molestiam, tunc quoq; conabatur & nosse, & amare, sed neutrum poterat; cæcutiebat mens confusa, oberrabat, palpabat, impingebatur orbata lumine, quarebat, pulsabat, gemebat spiritus contribulatus nec

audiebatur, exaruerat cordis fundus, distabuerat vigor, nulloq; vitali motu, nullius affectus sapore Diuinis afficiebatur. Denique tantus fuit istarum figurarum horror, tanta horroris acerbitas, quod Rosa tametsi ad quiduis sufferendum à teneris impauida vnicum hunc amaritudinis calicem à se transferri enixè petierit tamquam suis viribus omnino superiorem ac simpliciter intolerabilè; vnde rogabat Sponsum, dignaretur potiùs ipsam deducere per vias ordinarias suorum electorum, nec vltra permetteret sic amantem dehiscere ad ima profundi, vbi non est substantia. Et reuera, vt durum sit animam separari à corpore, durius reuelli à semetipsa, durissimum fuit reuelli à Dilecto post experimentum vnionis ac suauissimorum amplexuum, siquidem Augustino teste quod corpori est anima hoc amanti animæ Deus, illiq; minor est pœna ab animando quàm ab amando desistere aut repelli. Nihilominus Rosa vt agnouit sic placitum esse ante Deum, virili planèq; heroico spiritu amplexa tormentum, *non mea* (: inquit) *voluntas fiat sed tua*. Sicq; constanter ad securæ diei similem equuleum sese præparabat, numquam secuta in quam horam is pavidam exspectaret.

Tam abstrusa, monstrifica, ignota erat harum desolationum figura & natura, vt vix demum reperti fuerint Theologi perspicaces & gnari, qui de illarum crasi quidpiam certi præsumerent diffinire. Initio Rosa diuersos adibat Confessarios, si quid fortè remedij, leuaminis, aut saltim consilij dare nossent: at illi nec satis assequerantur quid Virgo dicere conaretur, nec peregrina tot ænigmatum inuolucra cogitatu sat capaci adæquabant. Vnus respondebat, aut deliria esse, aut insomnia. Alius rem ad lemures & spectra imperitè reijciebat. Non defuit qui nugas, aut sanè dæmonum præstigias & vana terriculamenta suspicaretur. Aequiores fumantis melancholiæ seu atræbilis esse paroxysmos interpretabantur, quòdq; cerebrum

inedia

inedi
dorun
nis, a
certo
tur g
geret
quam
præ in
scitia
plica
totam
sicut
penit
set.
ctariu
rens,
re, ac
nè qu
mula
poter
adiu
stiga
com
cum
loru
litas
diq;
inno
temp
sed
fuit.
diti
nil p
ræ su

inedia ac vigilijs attenuatum nimis patèret horridis luridorum phantasmatum incurfibus, ex aduftione vitiati fplenis, aut foeculenti fanguinis corruptione. At Rofa, quòd certò fciret hanc calamitatem non effe à corpore, triftabatur grauiùs, neminem fe inuenire qui vel morbum intelligeret, vel in tantæ perplexitatis charybdi cynofuram aliquam oftenderet. Ingemifcebat deinde ruditati fuæ, quòd præ inopia fterilis (: vt putabat) ingenioli ac loquendi infcitia non poterat afflictionem fuam idoneis vocabulis explicare. Sic ergo incurabilitatis fuæ culpam imputabat totam fibi. Vnum supererat exile folatium, quòd Mater ficut auxiliari non poterat, ita hos Filiaæ terribiles agones penitus ignorabat, turbanda aliàs & turbatura fi refciuiffet. Verùm & hoc Virgini tandem nouæ vexationis auctarium fuit: nam vt aliquoties in vultu Filiaæ notarat parens, eam ftatis horis interdium expallefcere, angi, palpitare, ac mortuali fudore propemodum congelari, importunè quod repentinæ agritudinis id genus effet, curq; diffimularet rogabat, & quò minus Filia quid pateretur eloqui poterat, eò vehementiùs miferam vrgebat mater, inftabat, adiurabat, quali internum tormentum alio tormento inueftigatura. Excufabat puella, feipfam non fatis habere, compertum quid in anima fuâ pateretur, fed Mater fonticum morbum fufpicata (: præfertim quòd eadem nonnullorum Confeffariorum erat feu crifis feu imperita credulitas) Medicum aduocat, eiusq; curæ inutili fuam tot vndiq; tribulis vexatam Rofata commendat. Proteftabatur innocens Virgo, incaffum huiufmodi fumptûs, labores, tempus difperdi, malum fuum nequaquam in corpore, fed intus in fpiritu fœuire ac dominari; fed audita non fuit. Proinde videns fuftra fe repugnare, nec fidem fuis didis haberi, tacuit ac medicinæ fe fubiecit quam fciebat nil profuturam. Nempe hoc vnum adhuc defuerat tantæ fuæ calamitatis fiftigio, quòd infuper cogebatur velut malè

malè sana ad nauseam catapotia , pharmaca , phlebotomias admittere .

Nitebatur subinde Rosa , vbi de hac suæ desolationis fornace fidentiùs loquendum erat, adinuenire similitudines quibus vtcumq; rem adumbraret , sed mox fatebatur se actum agere . De igne hoc nostro elementalì aiebat ridendam esse comparisonem , quia is nonnisi *pœnam sensus* quam vocant infligere aptus est ; Videbatur aliquid huius attingisse Augustinus, quando inuenit se longè à Deo *in regione dissimilitudinis*: aliquid item in se percepisse Rex citharædus ps. 54. quod appellauit *pusillanimitatem spiritus, & tempestatem*, vel quod Paulus emphaticè vocat *anathema à Christo*. Sed plura sentiebat in se Rosa , quàm verba ista exprimerent , aiebat terrores illos horridasque imagines talem sibi inferre dolorem , qui millies & millies sufficeret cor , vitam , animam eripere , nec se illi sustinendo parem vmquam fuisse , nisi quatenus prodigiosè manu Omnipotentis conseruabatur in vita . Fuit qui putarit Virginem deduci à Deo per scrupèas vias S. Antonij Eremitæ, quem inferni monstra formis terrificis agitarunt . Verùm is confictus erat non afflictio , aut fuga roboris . Creditur S. Catarinam Senensem aliquando idem quod Rosa passam esse ; de B. Henrico Sufone id velut comperitum tradit historia . Visa est ad huius doloris aliquam similitudinem aut proportionem assurgere ille què à mordacissimis scrupulis patitur mens delicata , cum Cœlum sibi vectibus clausum, Deum hostiliter auersum, infernum rictu immani patulum suspicatur anima sibi met ad modicum derelicta . Deniq; viuaciùs hunc Rosæ cruciabilem horrorem effigiabat Christi in supremo Iudicio vultus asperatus, rugosus, ipsiq; dæmonibus terribilis , dum cogitatur velut iam iam dicturus horrendum illud: *Ite maledicti*. Has rugas, hoc tonitru, hunc pauorem videbatur sibi experiri mæstissima Rosa dum laborabat sub hora sui deliquij ,

quij
para
sirc
B
part
la ill
ille
infig
liata
ac c
euac
tùm
gnal
ban
exci
tam
de h
beat
ctum
dedu

R

A
tituc

quij, adeo quòd post varias at numquam sat æquas comparationes effari aliud non poterat quàm : *dolores inferni circumdederunt me, praoccupauerunt me laquei mortis.*

Bis Virgo compulsa fuit edicere alteram huius scenæ partem, videlicet qualis sibi soleret post huiusmodi nubila illucescere Phœbus ; fieri enim non posse quin Sponsus ille dulcissimus post tam diram ac tenebricosam eclipsim insigniter recreet ac reficiat animam tot doloribus humiliatam . Ad hæc verba maluisset Rosa aut tacere, aut arte ac dissimulatione sermonem aliò deflectere , sed vt vidit euadere se non posse, ingenuè candidèq; fassa est (: quantum per congruorum vocabulorum penuriam potuit) magnaia Dei , quæ sibi post tristissimam ærumnam obtingebant, vt in momento se videbat repositam in vnione qua exciderat aut se excidisse putarat , vt repente sentiebat totam simul animam collucescere & inflammari . Verùm de his opportuniùs in descriptione examinis Cap. seq. Libeat interim mirari lusum Aeternæ Sapientia, quæ ad fructum vberiore electas animas sic *mortificat & viuificat, deducit ad inferos & reducit.*

C A P V T XIV.

Rosa Doctorum examen subit,
vt probetur spiritus an ex
Deo sit .

ARcanum Gratia lumen quod ab infantia Rosam deduxit per vias rectas, simul reflexu admirabili certitudinem indiderat attractus verè Diuini minimèq; fallacis,

eis, ita quòd de rectitudine semitæ per quam ibat, ambigere non posset, quàmuis hanc parùm tritam, verisque & obscuris vestigijs vix notabilem comperisset. Nec tamen (: quantumuis certa) videri volebat quod erat, vnde humillima Rosæ modestia graue, serium, perq; interualla repetitum examen suæ vocationis ac spiritûs recusare non præsumpsit. Inter alios præcipui quos bona fors huic subtilissimæ explorationi destinauit, fuere Doctor Ioannes de Castillo & P. Magister F. Ioannes de Lorenzana, cui in Rosam totum vsq; ad extrema competebat imperium. Fuere & alij, at succedanei, quiq; ex occasione dumtaxat penitentia Sacramentalis interdum studiosius intimas eius animæ latebras peruestigarunt. De primis duobus pauca hic præfari necessum est, vt ex horum sanctitate & peritia vis, pondus, fides maturrimi examinis aptius innotescat.

Doctor Ioannes de Castillo professione Medicus, statu quidem Secularis, at exercitio, conuersatione, spiritu planè religiosus, Limæ illis diebus inter selectos Dei seruos eximius habebatur. Philosophiæ ac Medicinæ studijs ad summum apicem eruditus, insuper in omnia Metaphysices adyta summo ingenij acumine penetrarat; celebris ob id in Scholis, in exedris, in doctissimorum virorum congressibus, præsertim quòd mira perspicuitate conceptus sublimes & altissimos proprijs terminis nosset explicare. Vita ipsius merum erat pietatis speculum, ita quòd putaretur virtutes singulas in gradu heroico possidere. Mysticam Theologiam non nudis speculationibus sed viujs & altissimis experimentis exactè didicerat, suisq; principijs, regulis, & capitibus methodicè digestam egregiè callebat, adeo quòd famosus ille nostri Seculi Mystagogus Didacus Alvarez de Paz Soc. IESV in Peruano tunc Regno Prouincialis, dum suas de Oratione, Meditatione, & Contemplatione præclarissimas lucubrationes apparabat, huc Virum in plurimis sibi duxerit consulendum, ipsumque

Tomo 3. de contemplatione Lib. 5. circa punctum *an uoluntas ferri possit in incognitum*, suppresso nomine (: siquidem adhuc in viuis erat) allegat, velut Orationis ac solidæ perfectionis Magistrum, tantumq; digito intento non demonstrat. Scripsit iubente Didaco Aluarezio Castillus iste nobilem Tractatum de ijs, quæ sibi inter contemplationum radios ac lumina occurrerunt. Vidit librum & obstupuit Myrensis Archiepiscopus talium rerum scientissimus, illumq; transcribi fecit Romano Pontifici coram offerendum. Hæc de Doctore Castillo tunc superstite post alios iuridicè testatus est Petrus de Ortega Sotomayor ex Eimensi Cathedratico primario, Canonico Magistrali, Archidiacono Metropolitano, & S. Officij consultore Episcopus Truxilli, dein Arequipæ, deniq; Cusci. Addebat, plura de hoc Viro ac grandiora se prolaturum in publicum, dummodo vltra illum superuiuere contingat. Nunc (: sed breuius) ad alterum.

P. Magister F. Ioannes de Lorenzana Ord. Præd. testante eodem Illustris. Præsule eundem cum D. Castillo, aut saltim non inferiorem obtinebat sanctimoniam publicamq; opinionis gradum. Eminebant in ipso certabantq; de primatu excelsa vitæ perfectio & Scholasticæ Theologiæ profunditas : concurrebant ardens contemplandi studium & actiua gubernandi dexteritas, vis perspicacis ingenij & alta iudicij maturitas, fuga seculi, & vsus negotiorum. Hinc successiuè tot siue Scholarum siue Cœnobiorum ac Prouinciarum in eum confluerant Præfecturæ, nam Regiæ Vniuersitatis Limanæ matutinus erat Cathedraticus Theologiæ, quam primus inuexit Regno, & in Peruano S. Inquisitionis tribunali censor quem vocant *Qualificatore* item Conuentus Limensis Prior, deinde Prouinciæ S. Ioannis Baptistæ Vicarius Generalis, tandè Prouincialis & Visitator, æquè in rebus tum Ecclesiæ tum Reip. versatissimus, omni hominum ordini, summis, medijs, infimis charus &

O

admi-

admirandus, ad quem velut ad commune vrbis oraculum
 ardua quæq; negotia certatim adferebantur ex consilijs
 Antistitum, ex Regio *Audientia* (: vt vocant) Senatu, ex
 Consistorijs, Iudicijs, Dicasterijs, ex interno extimoq; fo-
 ro, quia donum Consilij mirificè in tanto Viro eminere
 sentiebant omnes. Porrò quantus fuerit Lorenzana in ea
 quam iure *Scientiam Sanctorum* dixeris mystica Theoso-
 phia, quantus in sapore & experimento rerum cœlestium,
 quàm exercitatus in altissimæ contemplationis disciplina,
 quàm oculatus ac Lynceus in prudenti spirituum discre-
 tione, hoc vnum (: si reliqua deessent) indicio sufficeret,
 quòd Diuina prouidentia singulariter ipsi spiritum Rosæ
 commiserit gubernandum. Vnà hinc commemorandi fo-
 rent laude non multum impari P. Didacus Martinez Soc.
 IESV, Patres Magistri F. Alphonfus Velasquez, F. Ludoui-
 cus de Bilbao, & F. Ioannes Perez, at primorum duorum
 examen tot ac tanta complectitur, vt ex reliquis nil addi
 possit. Modò ad rem pressius. Assedère primo examini
 honestatis gratia Rosæ Mater & D. Maria de Vfatègui. Co-
 ram his D. Castillus integro trium horarum spatio Virgi-
 nem in domestico cellulæ horto velut indagine cinctam,
 per varias quæstiones distinxit, animæq; venis diligentissi-
 mè pertentatis omnia sana ac salua inuenit. Primò inter-
 rogata, à quanto tempore cœlestes stimulos & tranquillū
 orationis spiritum concepisset, respondit simplicissimè,
 temporis quidem se non meminisse, eò quòd à prima pue-
 ritia se repererit fundendis precatiunculis apprimè dedi-
 tam, ac tota mentè ad serios meditandi conatūs erectam,
 vt nihil occurrere sibi dulcius potuerit, quàm Deo loqui,
 Deum cogitare, inhiare supernis. Non puduit fateri ista
 coram Matre, quæ quàm vera diceret, nimis conscia erat.
 Interrogata de successiuis in hoc studio profectibus, an-
 pari semper applicatione animi, facilitate, collectione, ac
 imperturbatæ mentis serenitate orauerit? respondit, vsq;
 ad

ad d
 dum
 pisse
 tiffin
 beci
 bus
 expe
 ter à
 pote
 mori
 te se
 bus
 mira
 bat
 ret,
 Dei
 susp
 vim
 mag
 suau
 nem
 um
 care
 do p
 cert
 quã
 De
 libr
 uer
 prie
 Vir
 sola
 se
 pot

ad duodecimum circiter ætatis annum se varia inter orandum temperie, difficultatum subinde vicissitudines percipisse at breues & modicas, plerumq; animo libero & quietissimo perrexisse in Deum, at interdum quoq; cum imbecillitate corpusculi, cum somnolentia, & distractionibus luctandum fuisse, verum ab illo tempore in posterum expeditius se orare, eò quòd inter initia sentiret mirabiliter à Deo introrsum attrahi totam animam cum singulis potentijs, gustuq; indicibili intellectum, voluntatem, memoriam Diuinæ pulchritudini sic intus affigi, vt nec sponte se phantasmatum intercursum diuellere, nec occupationibus sensuum externorum distrahi possit à complexu & admiratione præsentis in anima dulcissimi Numinis. Instabat Doctor, an non suæ Imaginatiuæ vim aliquam adhiberet, dum reliquæ internæ potentiæ sic inhærebant satori Dei, an & quo quantouque connixu, labore, fulcro in hac suspensione dulcissima se sustineret? negauit Rosa laborè, vim, connixum adesse à parte sua, vltro ad tractum quasi magneticum potentias sequi & suo centro obuerti cum suauitate, cuius vel vnica stilla infiniti Oceani amaritudinem corrigeret ac dulcoraret; Inde notabiliter in cor suum descendere calores & æstus periucundos, quos explicare non possit. Hinc radiare continuò in animæ suæ fundo præsentiam serenæ, amabilis, propitiæ Diuinitatis, hanc certò se illic deprehendere, nec alio oblectari se posse, quam quòd experimentali hac certitudine sentiret intra se Deum. Quæ fuit Doctor, num fortè de mystica theoria, libros leætaret, qui aut methodum artemq; huius introversionis docuissent, aut saltim illius naturam, signa, proprietates, effectus dissertando exponerent? Negauit inops Virgo talium librorum sibi adesse copiam aut vsum, in his solam experientiam & praxim sibi fuisse pro codice, ideoq; se intima animi sui sensa vtì vellet appositè efferre non posse, ruditati suæ ne nomen quidem si quod proprium ex-

taret huius intuitiue orationis, innotuisse.

Tunc Castillus, vt erat in hac Schola versatissimus, aggressus est proprijs notionibus explicare Virgini secretam huius excelssæ illustrationis hieraticam, nempe asceticæ disciplinæ Magistris hoc genus contēplandi *orationem unionis* dici, hinc intellectum formari specie non acquisita sed supernè infusa, neq; conuerti ad corporea phantasmata sed imaginibus vacuum spiritualis formæ luminosa puritate, imprægnari: hinc Deum immediato intimoque illapsu implere sacrarium fidelis animæ, hinc partem affectiuam increati Amoris decidua flamma igniri & candescere, atq; in palato voluntatis felicem beatæ fruitionis prægustum inchoari. Plura addidit ex mysticæ Theologiæ aphorismis, de simplificatione cordis, de cynolura purificatæ intentionis, de nuditate affectuum, de indifferentia resignata, de arcanis introductionibus, de abyssu luminis, de sopore omnis discursus in intuitu cœlestium, de fonte vitæ, de alijs, quæ Rosæ talium capaci & placuere supra modum, & profuere deinceps vt suis Confessarijs ex hoc vocabulario se nosset clariùs atque significantiùs explicare.

Perrexit Doctor, & studiosè in viam purgatiuam resiliens quæsiuit, quàm diu, quibus industrijs, quanto sudore pugnandum sibi fuerit in prauas animi inclinationes, in vitiorum armata latibula, in morbos indomitarum effreniumq; passionum? Respondit, vix se meminisse talium certaminum, ab infantia se magno Dei fauore sensisse faciles & summè connaturales propensiones in virtutem, absq; vllò tumultu passionum, à prima Dei notitia repletam se fuisse timore & horrore peccati, & si quis motus indeliberatus aduersus rationem nitebatur assurgere, repente ex apprehensione Diuinæ præsentis citra conflictum euanuisse. Interrogata, quid solatij captaret ex creaturis, si contingeret animum contemplandi labore fessum non-

nihil

nihil
Resp
vnic
cum
quer
acer
Doct
los &
nes
rent
cont
larit
Veri
illas
actu
lius
prop
eusa
in ill
re pe
dilat
tibi
peru
erat
lucis
nihil
& ist
tur s
fimi
præf
mor
ritas
dilig
quit

nihil remittere, aut per eutrapeliam tantisper relaxare? Respondit, nulla re creata recreari se posse, in hoc solo & vnico omne suum oblectamentum consistere quòd tantum cum certitudine sentiebat in anima sua præsentem Deum, quem si vel ad momentum è conspectu perderet, id sibi acerbius omni iactura, dirius omni gehenna videri. Petijt Doctor, quandoquidem in eum gradum non nisi per tribulos & spineta ascenditur, num saltim aliunde persecutiones & ærumnas passa fuerit? annuit Virgo, sed ob reuerentiam Matris illic præsentis ad singula non descendit, contenta dixisse generatim, se à domesticis ob vitæ singularitatem varias molestias, insultus, vexationes tolerasse. Verùm ab ijs opportuna digressione incidit in horrendas illas visiones, figuras, pauores, de quibus Cap. superiori actum est, magnisq; precibus exorauit Doctorem, vt sibi illius desolationis ac supplicij naturam, originem, critiria, propriamq; interpretationem doctè elucidaret. Non recusauit Castillus edicere quæ sentiebat: quando (:inquit) in illa obtenebratione videbaris tibi exitum finemq; sperare posse, scito animarum in carcere Purgatorij lugentium dilationes pœnosissimas te delibasse; at quando nulla tibi affulgebat spes euadendi, & quidam æternitatis fumus peruadebat horroris caliginem, ipsissimus Inferni typus erat. His pœnis eruditur anima ad sui notitiam, dum in lucis ac tenebrarum vicissitudine discit experimento sui nihili, quid à seipsa, quid à Deo habeat, quidq; inter illa & ista intersit. Huius antibari molestissimo pondere tenetur spiritus in suo æquilibrio, ne extollatur in donis Altissimi. Eclipsis hæc docet æstimare Diuinæ familiaritatis præstantiã & dignationem purè gratuitam, sufflamina Timoris donum. Hac fornace probatur aurum, nitescit charitas, loricatur mascula virtute robustus amor, assuescens diligere non tam delicias Dei quàm Deum. Memini (:inquit) de nonnullis præcipuis ac Sanctissimis Dei amicis (:quo-

(quorum nomina publicis Ecclesiæ tabulis adscripta sũt) eadem legisse quæ de te commemoras; neq; defuere ex ijs qui rogarint Dominum, vt ab huius terroris atroci tormento ipsos demum immunes vellet, libenter se quoduis aliud poenarum genus subituros. Deniq; huc respexisse Dauidem cum gemeret: *dicitur mihi quotidie, vbi est Deus tuus? anima mea sicut passer solitarius in tecto; ad nihilum redactus sum, & nesciui, &c.*

His cursim explicatis vicissim rogauit Virginem Doctor, post illas inferni tenebras & horrores qualiter sibi fuerit? Hic Rosa exterrita, quasi colubrum prestisset pede resiliuit, expalluit, obmutuit, probè conscia si respondendum sit, quanta & rerum copia & verborum inopia sibi foret laborandum. Urgebat interim Doctor, instabat bis, ter, at nihil elicuit. Tandem seueriùs attracto supercilio, aduertito (:inquit) ò Rosa hinc tergiuersandi ac silendi locum non esse; tua res agitur: si quid dissimulaueris si quid celaueris in examine, Dei beneficium negasti; ni totum quod exquiro dixeris, nec ego te nec tu me quantum sat est intelliges; & figurarũ quas partim explicui partim explicaturus sum ænigmata sensumq; integrè non assequeris. Paruit humilis Rosa, cui metus & pudor totum verecundo rubore vultum accenderat, veniamq; præfata si quod paradoxum rudi, & incautæ excideret, sic orsa est: dum in ima caliginosæ derelictionis voragine absorptam me puto & lugeo, en repente in ipso pristinæ vnionis meridie velut in Sponsi brachijs me deprehendo, restitutor quasi numquam excidissem, sentio auidos liberrimi amoris impetus, vt cum rapidi amnes disruptis obicibus non fluendo sed ruendo sese euoluunt per cataraçtam; aspirat mox gratiarum placidus Auster & fluunt aromata: immergitur anima Diuinæ bonitatis immenso pelago, & metamorphôsi ineffabili à se desciscens transformatur in Dilectum, sitq; vnum cum illo. Iussa vlteriùs dicere, nouo pudore hæsit, rubuit,

rubu
ctissi
Dec
tire
quo
quis
mor
se v
dicit
si fo
nia
flagi
rem
tum
dixi
das
nun
mos
ama
& q
turn
spar
nom
sti h
clare
proc
lo v
ræ p
subi
riùs
tiam
tand
falita
figu

rubuit, titubauit, attamen subiecit: inter hos fauores ar-
 etissimæ Vnionis se sibi videri immobiliter radicatum in
 Deo, securam in eius amicitia, confirmatam in gratia, sen-
 tire donum quoddam inexplicabile, fundamentale, solidū,
 quo reputabat se impeccabilem, vt ille qui fidenter aiebat:
*quis nos separabit a charitate Christi? certus sum, quia neq;
 mors &c.* Verū tamen hic protestabatur Virgo, numquā
 se vlli mortalium hoc dicere ausam, & ne nunc quidem id
 dicturam fuisse, nisi coegisset rigor præsentis examinis, &
 si fortè errasset in phrasi locutionis, quam necessitas om-
 nia efferendi expresserat, censuram correctionis demissè
 flagitabat. Laudauit simplicem obedientis Rosæ candor-
 em Doctor, præcepitq; ne trepidaret, nihil hætenus erra-
 tum esse, tantū ad reliqua procederet. Processit Rosa,
 dixitq; voce humili ac intercisā: plerūmq; post illas horren-
 das tenebras conspicuè sibi ostendi Humanitatem Christi
 nunc virili nunc infantili aut puerili facie blandam, for-
 mosam, affabilem; sapius & Virginem Matrem decoram,
 amabilem, dulciterq; familiarem. Interrogata de modo
 & qualitate visionis, imaginaria sit an intellectualis, diu-
 turna an momentanea, facie ad faciem an obliquè per trā-
 sparitiones? Respondit, propria illa differentium visionum
 nomina sibi quidem adhuc ignota esse, at gloriosam Chri-
 sti humanitatem exhiberi sibi in transitu quodam vicino &
 claro, sicut cum fulgidum aliquod sidus moroso tractu
 procurrit in cœlo; nec totam illius videri staturam sed so-
 lo vultu, & pectore-tenus. Attamen maiestatem Deipa-
 ræ paulò diutiùs obtutui suo solitam indulgeri. Vnde
 subintulit Castillus imaginarias esse visiones, petijtq; vltè-
 riùs qua igitur forma apprehenderet Diuinitatis præsen-
 tiam? Laborabat hic Rosa vt verba reperiret idonea, sed
 tandem per solos terminos remotionis, eminentiæ, & cau-
 salitatis vtcumq; se explicuit, insinuans lumen esse absque
 figura, mensura, fine (: vnde patuit ex ea parte visionem
 purè

purè intellectualem esse) incomprehensum & omnia comprehendens, subtile, stabile, mundissimum, summè multiplex summèq; vnum, summè distans & summè propinquum, intimum & ambiens, nobile, excelsum & nulli prorsus creaturæ vel tenuiter comparabile, quodq; magis in vitalium quarundam effluxionum mirandis & immediatis effectibus quàm in suamet substantia deprehendi possit ab anima. Sed quinam hi effectus? teneritudo (inquit) robusti gaudij super omne gaudium imaginabile, cognatio filiationis Diuinæ, interior renouatio vetustatis in ipsa animæ essentia, impletio sinuum voluntatis, vita & alacritas omnium affectuum, firma, sancta, lepida, & demum vndequa; ineffabilis.

Videbat sibi Doctor satisfactum in eo quod maximè scrutabatur, haud ignarus, in materia Vnionis quò plura dicuntur minus dici. Vnde ad faciliora effatu prudenter digrediens inquisiuit de exercitijs mortificationis ac pœnitentiæ. Rosa, quòd putaret in hoc genere se pauca & admodum vulgaria præstare, obiter de suis ieiunijs, cilicijs, disciplinis, & reliquis austeritatibus nonnulla edixit absente Matre, quòdq; in his non suo sed Confessariorum arbitrato modum ac mensuram constituisset. Deniq; post multa vltro citroq; de sui diffidentia, de ardore fidei, de securitate spei, de stimulis superni amoris ventilata & sagacissimè explorata conclusit Doctor, sinceram ac tutam esse viam qua Virgo ambulabat, nullam hìc subesse vaserrimi dæmonis imposturam, tales affectus, effectus, lumina ab illusione aut principe tenebrarum nequaquam esse. Pluries deinde Virginem non tam examinaturus quàm collaturus fidenter conuēnit, noua semper inueniens quæ miraretur & approbaret.

Idem Patri Magistro de Lorenzana sensus fuit, postquàm crebriori & per partes interciso examine spiritum Virginis diligentissimè explorauit. Prolixum foret singula

mem-

mem
suffic
pit,
cum
Verb
rum
alijsc
axion
ac su
ac po
cta, v
quar
se, la
prud
labar
fiten
tum
renz
logia
tas, a
ne a
dam
plo i
ter lo
cora
vniu
spect
Lo
F. L
conf
taba
ter a
tater
pro

membratim persequi, vnum hoc superioribus addidisse, sufficiat, quòd vbi Rosam in via illuminatiua probare cæpit, adstupuit responsis puellæ simplicis atque illiteratæ, cum de arcano SS. Trinitatis mysterio, de hypostatica Verbi vnione, de Sacramento Altaris, de gloria Beatorum, de libro vitæ ac prædestinationis, de natura Gratia, alijsq; Fidei ac Theosophiæ secretis interrogata promebat axiomata tam profunda ac solida, conceptus tam acutos ac sublimes, sententias tam perspicuas, breues, fœcundas, ac ponderosas, verba tam propria, apposita, clara, succincta, vt alijs examinators non dubitârit fateri ingenuè, numquam se in tam luminosum & perspicax ingenium incidisse, laudabatq; Patrem luminum, qui tanta sapientibus ac prudentibus abscondita, humilibus, paruulis, indoctis reuelabat. Idem hoc deinceps admiratus est in methodo confitendi qua Rosa utebatur, ea sermonis tum perspicuitate tum proprietate ac circumspèctione, vt sibi videretur Lorenzana non fœminam audire sed annosum vtriusq; Theologiæ professorem, tanta erat verborum proportio, grauitas, ac mensura, sine parergo, sine circuitu, sine confusione ac superfluitate. Hinc fuit, quòd vocatus ad excipiendam Virginis confessionem, dicente Subsacrista, in templo ipsum expectari à *Rosula* seu *Rosella*, velut irreuerenter locutum increpuit, tibi (: inquit) *Rosula* videtur quæ coram Deo Rosa est ac grandis quidem? veniet dies, qua vniuersi intelligent, quàm sit eximiè al'a, quàm magna & spectabilis hæc Rosa.

Lorèzanæ suppar Magister & primarius Cathedraticus F. Ludouicus de Bilbao notauit eadem in Rosa dum eius confessiones excipiebat: nempe vario & ipse examine scrutabatur Virginis spiritum. Fessus est postea, multoties inter arcana illius fori alloquia se obmutuisse ad profunditatem & eruditionem solidorum discursuum, quibus Rosa promptè, facillimè, & ex ordine satisfaciebat quæstioni-

p

bus

bus præarduis & abstrusis, ac subito se agnouisse spiritum altiorem qui in Virgine loquebatur. Sanè apud omnes (quotquot tunc Limæ viuebant) multorum opinione sanctimonix & perfectionis fama celebres ea sensim inualuerat constantissima opinio, Rosam spiritu Dei agere & agi, Dono sapientix abundare, scientia cœlitus infusa gubernari. Hinc Ludouica de Melgareyo fœmina sanctissima tanti Rosam faciebat, vt sicubi cum ea concurrisset, non nisi flexis humi genibus exciperet repugnantem honorari; & si quâ transeuntem obseruasset, gestiebat animo illic os oculosq; affricare vbi Rosa vestigium fixerat; & si ad absentem litterulæ sibi formandæ erant, has nudo solo ingeniculata scribebat.

Præcipuè verò Castillus & Lorenzana de Rosæ vijs perfectissimis aliquoties mutua collatione instituta concordēs mirabantur hæc duo singularissima: primum, quòd breuissimo compendio & quasi transultu gradum illuminationum mox & vnitiuum possederat absq; eo quòd gradum purgatiuum vix obiter attigisset, quia nimirum ab infantia benedictionibus dulcedinis præuentam ij semper comitati erant purissimi affectus, in quibus nil terrenum, forduerat operosius depurgandum. Alterum, quòd in illo horrendo solisq; inexpertis parùm formidabili obtenebrationum tormento ea fuerit Rosæ fortitudo, animositas, constantia, vt fragilis virgo non solum ferendo esset, verùm etiam præmissa spontanea resignatione quasi cū Deo certaret, tristiùsne ille affligere an illa affligi vellet, dummodò per omnia Diuino beneplacito victoria ac triùphus remaneret. Cordatissima est, planèq; extrema hæc sui abnegatio, sed simul difficillima taliter amanti, cui felicis videtur non esse, quàm non amare. Immarcessibilem fateri oportet Rosam, quam eiusmodi spineta non suffocant.

CAPVT XV.

Rosa cum Christo, Deipara, & B.
Catarina Senensi familiariter,
iucundè, assiduè deliciatur.

A Nimo cui amarescunt terrena, dulcescunt coelestia, seseq, vltro insinuant. Hoc Rosæ obtigit, cui tota conuersatio in coelis erat. Legebat quandoq, interdum libellos spirituales, & seligebat studiosè capitula præsentis affectui temporiq, magis accommodata; immorabatur tæstis per lineolis vbicumq, prædulce IESV nomen occurrisset, nam è singulis horum characterum apicibus quasi igniculos & amores aculeos in corde sentiebat. Neq, hoc factis: ipsemet paruus IESVLVS digiti statura vix procerior sæpe apparebat amanti Rosæ in eadem pagellæ planitie: stabat pusillus ac nudus amor, mox inambulabat passu leuissimo, ac interim obtutu serenulo, tenero, suavi abblandiebatur Virgini, ingerebat se, vtpotè *Verbum* attentæ Rosæ lectione dignissimum, in quo omnes thesauri scientiæ & sapientiæ Dei. Familiarius est quod sequitur. Dum Rosafando occupabatur in telæ confutura, en iterum Dilectum IESVLM nentis puluillo infantiliter & quietissimè insidētē, illic nutibus taciturnis loquebatur ad cor Dilectæ, huic arridebat, huic protendebat breues vlnas velut amplexum, offerens, hanc ardentibus ocellis iugiter adurebat, omniq, gestu, motu, flexu protestabatur amorem. Quis porrò netricj inter hæc solatia fuerit sensus lætitiæ, æstiment quibus vacat, plus miror, tunc Rosæ oculos superfuisse quibus filum, acum, telam videret. Et videbat tamen, quia sic mul-

cebant hi fauores, vt ab exteriori opere attentionem nec totam auocarent, nec partem exdiuiderent. Has cum IESULO Sponso delicias Virgini frequentes obtigisse, imò fortasse quotidianas argumento est, quòd si ille tardabat interdum nec solito more adesset, Rosa querulis at submissis vocibus quasi secum perplexè sermocinans ita lamentabatur: *Hora est, & nondum appropereat? duodecima sonuit & nondum adest? me infelicem, qua illo nunc careo! felicem animam qua penes se illum nunc distinet!* cumque Amor poesim doceat, Rosa pariter has querelas familiari metro illigarat, hoc ferè sensu:

Heu mihi! Dilectum quis detinet? Ecce, moratur:

Hora duodecima est, nec tamen ille venit.

Languedo, deficiunt oculi: præcordia frigent,

Implexas alibi dum trahit ille moras.

Accidit Rosam infirmari ex dolore gutturis, & en *totus ille Desiderabilis*, cuius guttur *suauissimum* prædicatur Cant. 5. apparet Virgini, inuitat ad ludum, vtrinq; victoriæ fructus relinquatur victoris arbitrio. Confestim iacitur alea, fauet fors Virgini, lucratur, vincit; nec mora, fructum exigit, memor fortasse ex Canticis quod ait Sponsa: *Fructus eius dulcis gutturi meo*. Quid multa? dolores sui gutturis mitigari poscit infirma, & impetrat. Verùm Diuinus collusor quasi iacturam non ferens redijt, ludum instaurauit, iactuq; feliciori victor euasit. Victoriæ præmium fuit Rosæ patientia, adauctis repente doloribus qui totam ei noctem fecêre insomnem. At Virgini placuit secum disquirere, primo an secundo lusu plus lucri-fecisset, cum longè ardentius faueret Sponso quàm sibi met, vnde tam victam esse quàm vicisse par gaudium fuit miranti Aeternam Sapientiam, quæ ludens in orbe terrarum protestatur delicias suas esse cum filijs hominum. Mater aduertens

Filiæ

Filiæ decumbenti pristinos redijisse dolores, & quidem, cum auctario, suspicata periculum extimuit. Sed cordata Filia vt metum eximeret, blandè modestèq; detexit secretum, nempe merum hunc Sponsi ludum esse; dumq; verbis humillimis enarrat successum, visa est (: vt quondam Stephanus) vultu prorsus Angelico aliquamdiu radiare.

Alia vice, cum diutiùs ac ferè ad mediam vsq; noctem in solitaria horti cellula substitisset Rosa, inuasit fatigatam subitaneus languor ac virium defectio; sperabat transitoriam fore debilitatem, sed durabat vltra consuetam periodum. Sentiebat ægra incerti mali certa incrementa, sed sera nox erat, qua nec Medicum aduocare nec domesticorum vllum ad opem importunè lubebat accersere: agnoscebat electuario vel sorbitiuncula se indigere qua vtrumq; stomacho succurreret ac vires instauraret, at Sabbathum erat ac manè proximo ad S. Synaxim accessura cauebat ieiunio, si fortè medietas noctis iam præterierat. Quoquò se verteret, præuidebat aut virium defectu, aut sumptione cuiuscumq; fomenti impeditam iri ne postridie S. Communione frui liceret. Quid hic remedij inter saxum & sacrum? confugit Rosa familiari fiducia ad cælestem Sponsum *adiutorem in opportunitatibus*, huius pharmacopeiæ se commendat, medicinam corroboratiuam petit, impetrat, nec aliunde quàm ex illo pretioso myrothecio vulnerati lateris vbi quondam S. Catarina Senensis auidè suxerat. Hanc nectaream sanguinis & aquæ mammillam non ori sed cordi Virginis benignè applicuit, hinc illa debilitati suæ pharmacum, hinc vitalem succum inuenit & traxit. Porrò visionem neque cassam aut inanem fuisse, nec purè imaginariam, probauit effectus, nam Rosa mox conualuit, redierunt corpusculo vires, agilitas, robur, quo postridie Templum adiit, panem Angelorum manducauit, satur, vegeta, sana domū

repe-

repetijt, vti que experta, quàm sint Sponsi vbera meliora vino, quàm fragrantia vnguentis optimis. Magna profectò Rosæ dignitas, Matris ac Magistræ Senensis fuisse, non modò Filiam ac discipulam sed & collactaneam. Verùm ad alia.

In domo cuiusdam illustris fœminæ Rosa de more post sancta colloquia veniam petijt secedendi tãtis per ad orationem. Matrona honoris gratia secedenti comitem adiunxit septennem puellam è mancipio domi suæ natam. Hæc vbi Rosam meditationi implicatam reliquerat, clam sese proripuit ad matrem suam in vicino conclaui laborantem; inde post horæ spatium erepsit visura num Rosa ab oratione surrexisset. Et ecce vidit iuxta Virginem, puerulum IESVM amictu polymito carulei purpureiq; coloris decentissimè tunicatum, quem vt conspexit fulgida claritate circumdatum ac radijs vndiq; coruscantem, non ausa conuersionem irrumperere, substitit eminus, contenta permissione dulcissimi spectaculi, cuius arcana pro ætate nondum capiebat, nec ante quàm Rosa migrasscè viuus rem detexit. Idem in ædibus D. Isabellæ Mexia cõtigisse quæ vidit retulit Filia Isabellæ; nimirum procul inter secretiores ædium porticus ambulabat Rosa, & cum ipsa IESVS in statura octennis pueri sed amictus iam lumine sicut vestimento. Spatiabãtur ambo pariter confertis manibus, gressu gestuq; tenerè amantium; miscebant secretissima inuicem colloquia, hærebant in mutuis vultibus tamquam rerum aliarum aut obliti aut incurij; sed paruuli incessus grauior erat quàm puerorum esse soleat, maiestas inerat, & quæcumq; fixisset pedem subitaneo lumine resplendebat pauimentum.

Zelus vt intensi amoris præco simul & explorator est, ita vel ipsummet Sponsum cœlestem curis sollicitat, riualem non patitur, ne flosculum quidem. Rosa nomine florebat & opere, nam vt altaribus nulla anni parte deessent

flores

flore
are
imp
ac
apt
tric
Ver
dan
dun
gem
bla
ego
reto
teru
es,
typ
brie
flor
ciut
ni,
in i
in e
tare
p
fam
trix
ætate
gini
fari
eua
illic
alta
deu
ex f

flores diligentissimè procurabat , discretis hunc in vsum areolis, quarum vni Basilicum (: plures Ozimum dicunt) implantarat . Hunc fortè colebat studiosius, quòd odore ac nomine Regius *Regi seculorum immortalis & inuisibili* aptius conueniret in tributum . Respondēbat planta cultricis industriæ, & quò prodibat lætior magis lætificabat. Verùm vt breue est à floribus gaudium, Rosa mane quodam inuēnit Basilicum suum non modò siccum ac marcidum, sed radicitus euulsū ac mortuum . Cadaueri adgemuit Rosa & abiit, sed occurrit eunti visibilis Christus, blandèq; affatus Virginem, quid doles? inquit, an non ego *Flos campi* melior tibi sum omni Basilico totoq; floreto Paradisi? & vt scias me tuum esse Basilicum, ego alterum illum his manibus eradicaui, fregi, proieci . Flos es, ac florem amas? ecce me . Didicit Rosa vel ad zelotypiam vsque amari se à Sponso, & pro tantæ gratiæ crebriori experimēto facile exposuisset in prædam quidquid florum sibi residuum erat . Vtiq; plenam hæc fidem faciunt illi religiosissimæ cuiusdam mulieris extaticæ visioni, cui in raptu protestatus est Christus, se Rosam gestare in intimo sui Diuini cordis penetrals, cum sciret, vicissim in eius virgineo corculo se solum tranquillissimè habitare .

Porro quàm affabili, serena, frequenti apparitione Rosam suam dignata fuerit Augustissima cœlorum Imperatrix, sat inde conijcere fas erit, quòd ab vndecimo suæ ætatis anno ad extremum vsq; non defuerit vmquam Virgini hoc pretiosum assiduæ familiaritatis solatium . In Rosariano Beatissimæ Virginis Sacello Rosa planè domestica euaserat, illic totos hærebat dies, illic Ordinis sui habitū, illic *IESVVM* Sponsū nacta diuelli à loco non poterat. Ibi altaris ornandi curam, ibi totius nitoris œconomiam sibi deuotè assumpserat, ibi quotidianum sibi cum Deipara ex sedulo ministerio commercium erat ac mutua conuersatio.

fatio . At vicissim Angelorum Regina famulam suam eo honore dignata est vt ferè officia Cubiculariæ ipsi exhibuerit, manè Virginem excitando à somno . Tanti fauoris occasio hæc fuit: Rosam à multo tempore continuis integrisq; noctibus adeo destituerat necessarius somnus, vt valetudini suæ non parùm fuerit timendum si medelam respueret. Hinc opus fuit Confessariorum imperio, qui Virgini præcepere vespertinum lactucæ ac soporiferorum seminum vsum, deinde & temporis spatium quo dormiret, horam qua mane surgeret præscripserunt. Conabatur obedire infirma, sed præualente serotinarū vigiliarū assuetudine nō obediebat sōnus seu veniēdū seu abeūdū esset. Præsertim manè dum instabat surgendi hora, incipiebant soporifera modicum operari, somnumq; lentissimum vi attrahebant in cerebrum . Cruciabatur ingenti scrupulo Rosa, quòd exactè ad præscriptam horam euigilare non poterat vt summè cupiebat . Ergo luctam & afflictionem suam Deiparæ ceu veræ *Stella matutina* quæta est vt subueniret. Subuenit illa, imò & venit: siquidem exinde, vbi imminuisset surgendi hora, en in puncto aderat conspicua Dei Mater, & voce melliflua compellabat sopitam Rosam: *Surge ad orationem Filia, surge, nam instat hora* . Sic placidè experrecta videbat cominus & (: vt iassa est) facie ad faciem illud gloriæ sidus gratiosum, illum frontem decora maiestate plenissimam, illum gloriæ & amænitatis paradisum, agnoscebat vocem, venerabatur præsentiam, tacitè secum disquirens: *Vnde hoc mihi, vt Mater Domini mei veniat ad me? ô gratum surgendi tintinnabulum* .

Semel euēnit, quòd veniente Domina profundius dormiebat Rosa: primus hic somnus erat ac nonnisi paulò ante cœperat. Excitata Virgo respondit: *surgo Domina, nunc surgo; confeditq; erecta in lectulo, sed prægrauante somni pondere, oculisq; caligantibus recidit misera in*

cerui-

cerui-
ante
tus
cor
roga
filio
Ros
hui
fit
peb
eni
ami
sub
Ma
emp
ela
E
tari
frec
terr
phi
te F
tran
con
lon
in v
rin
qua
Lin
app
ret
ter
Ser
co

cervical. Accessit denuo Augustissima excitatrix, & (quod ante non confueuerat) protensa niuea manu pulsauit latus dormientis, agitauit familiarissimo tactu resupinum corpusculum, iterumque ait: *Surge Filiola, ne pigeris, rogasti me, & ecce ad solitas preces te uoco; Surge inquam filiola mea, surge, iam hora sonuit.* Longè suauius erat Rosæ filiolam se vocari à tali Matre quàm Rosam. Cessit huius compellationis dulcedini somnus, at simul discessit suauissima excitatrix, nam ut Rosa diduxit graues palpebras, ut respexit, agnouit Deiparam sed à tergo, iam enim suspensis vestigijs abire cæperat, velut perfuncta amico officio. Heu tantilla soporis indulgentia quantam subinde iacturam infert! quàm doluit Rosa, pro illa vice Maternum sibi vultum ereptum fuisse dum cunctabatur! empyrei fauores delicati sunt, nisi promptè strinxeris, elabuntur.

Ex quo semel à Christo (: ut compertum postea) B. Catarina Senensis cælitus Rosæ missa ac data fuit Magistra, frequenter hæc charam Discipulam visibiliter conuenit in terris, præsertim dum occupabatur in perlegenda Seraphicæ Magistræ Regula, quam sibi è Cusco (: procurante Fr. Ioanne Miguel Ord. Prædicatorum Religioso laico) transmitti demum impetrârat. Mutua harum Virginum conuersatio tam amica et crebra fuit, ut sicut Moyse post longam cum Deo in Monte confabulationem remansere, in vultu luminum vestigia, ita viderentur ex vultu B. Catarinae in faciem Rosæ transiisse lumina, quæ hæc illi per aliqua oris lineamenta propemodum assimilarint. Hinc apud Limenses suos Rosa vulgariter altera Catarina Senensis appellabatur, præcipuè ab obitu, quando in mortuali feretro Rosæ facies liberiùs videnda omnibus patuit. Ceterùm de miris delicijs, fauoribus, officijs quibus hæc Seraphica Magistra demulset Rosam suam, crebrior & commodior infra redibit sermo locis proprijs.

Q

CAPVT

CAPUT XVI.

Rosa familiari tutelaris Angeli
 consuetudine fruitur. Variè
 luctatur cum Dæmone,
 semper victrix.

Sanctos Angelos esse ipsissimum cor Dei sensit Bernardus serm. 12. in Psal. *Qui habitat: Vbi hæc verba apponis erga eum cor tuum.* Iob. 7. adaptat missioni Angelorum ad hominis custodiam. Rosa Angelum suum, non modò custodem, sed & congerronem habuit amicissimum, imò Pararium, symmistam, dinomilum, vt etiam hinc aduerteret, quam dulciter Christus apposuerat erga eam cor suum. Inde Virgini cum suo Angelo tam domestica fiducia ac necessitudo, vt illo soleret vti veredario, quotiescumque ad horam consuetam sponsus non comparebat. Metrico sui idiomatis rythmo tunc familiaris affabatur Angelum, hoc ferè sensu:

Vola Ephebe cælice: dic nostro Creatori,
 Me sine vita viuere, me præstolando mori.
 Cur ille tardet, Rosa dum ardet
 Velociter inquirito:
 Roga, festinet: cælos inclinet,
 Ad me descendat, vultum ostendat,
Quia amore languo.

Nocte quadam oclusis horti ianuis Rosa de more vigilabat

gila
 repe
 in c
 priu
 hor
 filia
 supi
 ris p
 libu
 Euro
 aqu
 mul
 ptus
 defu
 tota
 Rosa
 Infr
 quis
 re n
 diffi
 guic
 fa vt
 dom
 ret;
 obst
 iam
 nam
 feru
 stori
 caler
 conf
 oppo
 plici
 vt ta

gilabat in angusta sui Eremi cellula, sensitque se viribus repente destitui, adeo ut grauem timeret syncopen, unde in domum sese recipere ad Matrem constituit, collato prius consilio cum Angelo suo tutelari: Mater (: quæ horti clauem iugiter tenebat secum) ut notauit in vultu filia signa instantis deliquij, sine mora promptis è marsupio duobus denarijs iussit ancillæ adire subito viciniore propolæ apothecam, emere saccharum, carbonem, & libum indicum quod *Chocolate* vocant indigenæ, iam & Europæis tam vsu quàm nomine sat notum, quippe in aqua calida resolutum cum triente sacchari stomacho simul & cordi potenter succurrit. Filia ne sui causa is sumptus fieret, obnixè rogauit Matrem, affirmans, sibi non defuturam Chocolatam. Replicuit Mater, putasne in tota hac domo vel micam Chocolatæ reperiri? negauit Rosa, at subiecit, hanc breuè adfore ex domo Quæstoris. Infremuit parens, & aut nugaris (inquit) aut somnias, quis enim intempesta hac hora calentem Chocolatam ad te mittet? Vel unde in Quæstoris domo procul hinc dissita innotuisse potuit, te subitanea debilitate languidam isto medicamine indigere? tu in horto occlusa utique non habuisti quem illuc mitteres, neque ex hac domo ullus abiit qui tuam necessitatem Quæstori indicaret; igitur vade ancilla, iussa exequere. Denuo supplex obstitit Rosa, certò asseuerans Quæstoris mancipium iam iam cum præparato medicamento adfuturum. Ità fuit, nam Matre adhuc disceptante cum filia pulsatur ad fores, seruus erat Quæstoris, intromitti petijt, adferre se à Quæstoris consortè quod Rosæ traderet. Vas erat argenteum calenti Chocolata plenum. Obstupuit parens, at Rosa confestim seruum expediens heræ suæ renunciare iussit, opportunè beneficium venisse. Hic Mater confusa multiplici prodigio sciscitari, quid Gundisalui vxorem mouerit ut tali profundæ noctis hora vernam ædibus emitteret,

quisnam aut Virginis languorem illi Dominæ, aut certum aduentum emissi mancipij nunciasset Rosæ. Tandem supremo obedientiæ præcepto adegit filiam, ediceret, unde sciuerit, tali hora è domo Quæstoris sibi adferri Chocolatam. Respondit subridens filia: ne mireris dulcissima Mater, nam sæpe huiusmodi officijs me dignatur Angelus meus tutelaris. Mox vbi in mea cellula capi deficere, misi Angelum, qui D. Mariæ de Vfatigui suggereret me illo quem vidisti succursu indigere. Perfecit ille, quod mandaueram, ac certa eram illum officio non defuturum. Hac fiducia cellulam reliqui, ad te huc veni, con sedi, expectatura hic seruum Quæstoris, & cum parente beneficium diuisura. Mirata est Mater præsentaneum & velox Angeli obsequium, at magis, vt vidit filiam non mirari, vtpote his vlu ac frequentia dudum assuetam.

Alia vice in eadem horti cellula vltra mediam noctem expectabat, dum in ædes vocaretur pro more ad nocturnam quietem: solebat enim circa horam, quæ medium noctis antecedit, descendere Mater ad aperiendum horti ostium, vt filia inde abducta ad suum cubiculum sese reciperet. Verùm pro illa vice Mater, vel quòd crederet se filiam ab horto iam reduxisse, vel quòd alijs distracta, minùs applicuisset animum, oblita fuerat hortum ad horam consuetam exituræ Virgini aperire. Dum ergo se vidit frustra expectare, dum hæsitat quid agendum, prospiciens per fenestellam vidit cominus vmbra candidam, motu decoro agilem, aspectuque non iniucundam, quæ Virginem vt se versùs domum sequeretur inuitabat. Facile ex internis critirijs quæ à sancta Catarina Senensi didicerat, agnouit Rosa latentem sub vmbra tutelarem Angelum, itaque cum illo se fidenter in viam coniecit. Peruenere ambo ad horti ianuam quæ ad vmbra tactum mox sponte patuit sine clauis. Denique vmbromaticus ille ductor

sequen-

sequ
par
m
pro
sum
C
lam
tax
hat
pv
cess
aue
sub
min
sè
ign
Ne
van
sim
gel
in
eua
Vi
ip
ne
no
A
ob
ad
qu
tu
va
qu
spe

sequentem Rosam ante Genitricis cubiculum stitit & disparuit. Fortè hanc petebat umbram qui ambiebat à Domino custodiri ut pupilla oculi, & sub umbra alarum eius protegi, ne miremur lucis Angelos umbræ speciem assumpsisse dum gerebant officium.

Occasio Angelicæ custodiæ exigit, sequentem historiolam hic subnecti, qua fortè patebit, non proprium dumtaxat, verùm & alienos tutelares Angelos sibi ad nutum habuisse obsequiosos. Religiosus quidam per ardua, & per olixia itinera Prælatum Ecclesiasticum associaturus necessitatem suam Virgini aperuit, precum suffragia pro auertendis periculis flagitavit. Promisit Rosa, ut erat ad subueniendum proximis mirè liberalis & prompta, hominemque proficiscentem Deo & custodi Angelo impensè commendauit. Perrexit illè securus promissi, quòd non ignoraret quid Rosa valeret apud Deum, & Angelos. Nec spei euentus defuit, nam è Lima vsque Potosium per varios casus per mille rerum discrimina iter habuit tutissimum. At exinde sensit simul oratione Virginis, & Angelicæ tutela se repente destitui, nam Truxillum petens in eius conuallibus grauissima quæque passus est, & vix euasit incolumis. Limam redux amarè questus est de Virgine, tandem & coram Virgine, quòd in medio viæ ipsum destituisset orationum suarum præsidio. Non negauit Rosa id verum esse, tantùm interrogauit vnde id nosset: Respondit ille, se Lima Potosium vsque vallante Angelicæ custodia feliciter aut calcasse, aut declinasse obuia quæque pericula; Verùm Potosio Truxillum eunti aduersa fuisse omnia; ità vt aliud suspicari nequiverit, quàm Rosam ab oratione promissa, & Angelum suum à tutela commissa interea destituisse. Subiecit Rosa: non vanè coniectasti; at scito illa tibi accidisse incommoda, quia non ille eras qui esse solebas. Deinde fidentiùs ad specialia descendens monuit hominem de arcanis ipsi
foli

soli notis, quæque à tanta distantia non nisi diuinitus aut Angelo internuncio Virgini potuerant innotuisse.

Quantùm verò Angelicam hanc puellam amabant; am-
biebant, mulcebant SS. Angeli, tantùm dem ei clam,
palam, vi ac fraude nocere conabantur furia infernales.
Torquebat Dæmonem illa hortensis cellula tot Cæli deli-
cijis plena, dolebat superbus illic se non timeri ab imbel-
li iuuenula, imò ea solitudine vltro ad monomachiam
se prouocari. Itaque Virginem per tenebras aggressus est
tenebrio. Forma ingentis molossi erat, villosa, tetra, pic-
ea: lucem qua videretur dabant solæ rubentes flammæ
quas naribus, oculis, auribus affatim protrudebat. Hac
specie circuibat orantem Rosam latratu horrifono, rictu
immani ferociterque dentato, lingua fœdissimè exserta,
odore sulphureo, simulque pendulas aures, caudam, vil-
los arrigebat quasi impetum facturus; nec solùm terrere
venerat, sed & nocere si posset, nam vt vidit ab immota
se despici, rabido morfu pertentabat virgineum illud
corpusculum; assultu, dente, vngue sæuiebat qua po-
terat, tandem ausu furibundo quam discerpere non pote-
rat, raptabat per solum, trahebat, versabat ceu lacerum
aliquod peripsema: donec impauida, sed temeritatis per-
tæsa Virgo exclamauit ad sponsum, *ne tradas bestijs animas
constitentes tibi.* Nec alio fuste ad abigendum hunc Cer-
berum opus fuit; nam continuò elumbis, victus, fractus
resiliit, fugit, euanuit, & Rosa prorsus illesam indem-
nemque se admirata corde tranquillo ad orationem
rediit.

Semel à domestico Gundisalui Quæstoris oratorio ad
interius cubile se Virgo recipiebat: per viam adrepens ex
insidijs cacodæmon quanta vi potuit improuisum ei co-
laphum impegit, maiori tamen sonitu quàm nocumento,
subrisit enim intrepida Virago, insuper alteram maxillam
dare parata, si hostem conspicuum palàm habuisset. Alio

loco

focce
host
terg
petu
nec
liffir
uit.
læ n
piffi
Gra
ticu.
cera
mag
quar
lom
redu
bæ f
A
uera
parte
rumi
rùm
mus
bant
fuso
terar
faue
dom
latib
demi
bant
lis ag
Nec
cand

loco & occasione in ædibus D. Isabellæ Mexiæ ignauus
 hostis Rosam à fronte, & cominus aggredi formidans, à
 tergo eminus rude saxum in eam librauit conuulsu tam im-
 petuoso ac valido ut euntem solotenus prostrauerit. Rosa
 nec læsa, nec territa agilior surrexit quàm ceciderat, vi-
 lissimoque diabolo pudendam imbecillitatem exprobra-
 uit. Ille vitæ animositate confusus, rabiem qua puel-
 læ nocere non poterat in eiusdem libellos spirituales tur-
 pissimè effudit. In his Rosæ eximiè charus erat Ludouici
 Granatensis codex, quo ad meditationum digerendos ar-
 ticulos diligentius utebatur. Hunc miser corripuit, la-
 cerauit, ac procul in spurcitiarum sentinam abiect, rem
 magnam se præstitisse ratus, quòd tantæ Amazoni quid-
 quam saltim armorum furto ignobili sublegisset. Nihi-
 lominùs Virgo & librum suum recuperauit, & pudefecit
 reduncum depeculatore, quem non alio quàm impro-
 bæ felis aut *scabiosi* nomine dignabatur.

Alia vice, postquàm in eodem oratorio preces absol-
 uerat, incumbente vespero secretius in altissima ædium
 parte cubiculum adiit, solitaria meditatione dulcedinem
 ruminatura quam in oratorio gustarat inter preces. Ve-
 rùm illic populosissima glirium orchestra imò hippodro-
 mus erat, præcurrebant decuriatim, saltitabant, pugna-
 bant, sursum deorsum per muros, armaria, tegulas con-
 fusò venatu turbabant omnia, nec sperari quietiora po-
 terant, cum foedis ac lucifugis bestiis nox ipsa locique
 faueret conditio. Itaque Rosa mutato consilio in infimam
 domus partem descendit profundioris silentij quæsitura
 latibulum. Cella erat penuaria, ubi tunc instrumenta vin-
 demiæ, canistra, lebetes, & id genus utensilia asserua-
 bantur. Huc Rosa ut intrauit, arreptis horrore subito pi-
 lis agnouit, ibidem sese à *scabioso* ad pugnam expectari.
 Nec paori cedens mandauit transeunti illac ancillulæ
 candelam sibi adferri; qua allata dimisit ancillam, præ-
 cipiens

cipiens ne cui domesticorum diceret vbinam Rosa late-
 ret, nec se diutius solito ibi fortasse moraturam euocaret
 ad cœnam, donec vltro ipsa prodiret. Abierat ancilla,
 & Rosa vix ianuam clauserat, cum repente audiuit, simul
 à foris inducto pessulo sese à cæcodemone velut captiuam
 obserari. Mox intra penum occlusa animaduertit porri-
 ginosum hostem suum in prægrandi sporta, quam labri
 fundus occultabat, licentiùs tumultuari. Puduit genero-
 sam Virginem præsentis ibi luminis vti solatio, aut qua-
 licumque præsidio, candelam igitur vltro extinxit ipsa,
 statimque latentem inimicum è sporta in arenam prouo-
 cans, *heus tu (inquit) porce scabiose, ades dum, hic te ex-
 specto: prodi si audes, experire si quid vales, age in hoc vile
 corpusculum quæ tibi Deus permiserit, certè in animam nil
 poteris, a caelesti sponso hac mihi securissima fiducia est. Con-
 gredere cornuta bellua, eya congredere.* Nec mora: profi-
 liit ferocissimus hostis gigantea mole qua contremuit cel-
 la (nil tremente Rosa) Virginem per humeros corripuit,
 strinxit, contorsit, quasi in minutissimas partes membra-
 tim laceraturus obluçantem, vtque terrores duplicaret,
 fecit eam experiri contactu quàm pilosis, hispidis, eri-
 cinis lacertis esset, his inermem iactando, trudendo, pre-
 mendo miserrimè concutiebat, vt iam singula Virgini
 ossa viderentur commolita, luxatæ scapulæ, nervi distra-
 cti: at sub fragili carne vigeat infractus animus, & cor-
 culum in Deo fixum ridebat, despuebat, laxabat furen-
 tem cyclopi insaniam. Pluribus horis duravit obscu-
 rissima lucta, ingenti probro aduersarij, qui victoriam
 desperans, vel vnicum saltim gemitum, aut metùs indi-
 cium extorquere tentabat, nec poterat. Interea Quæ-
 storis vxor familiam de Rosa interrogans, ab ancillula
 didicit quo ipsam loco reliquerat cum candela, quòdque
 disertè vetuerat euocari ad cœnam. Accessit, vidensque
 nulla ex parte promicare lumen subduxit pessulum, ta-

citè-

citè
 med
 qua
 rem
 illas
 non
 pro
 hui
 gini
 vme
 A
 cina
 non
 Ang
 erat
 præ
 sine
 pro
 laru
 tit,
 lo it
 mer
 cur
 rept
 bis
 chry
 tem
 ret,
 laru
 com
 dixi
 rep
 diti
 gen

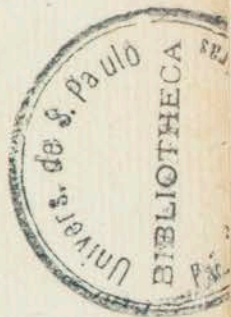

citèque abiit cunctationis exitum præstolatura. Tandem media nox dispecuit longum certamen, prodijt Virgo quàm lassitudine anhela, tam vultu hilaris, ac vltra morem lætissima, vt nemo dubitârit magnum aliquid inter illas tenebras gestum esse. Postridie Gundisalui vxor non destitit, donec enarrante Rosa vniuersam rei seriem prolicuisset, vbi inter alia & hoc notatum fuit, quòd huiuscemodi cõflictuum duri agones constantissimæ Virgini neque peregrini erant, aut minùs frequentes; nec vumquam formidinis sensum expresserant.

Aliquando in hortum oratura processerat, cum de vicinarum arborum opaco vidit obuium sibi antagonistam non iam terrificum sed blandum, candidum, ac penè in Angelum lucis transfiguratum: nam species illi humana erat, sed formosa, decens, vrbana. Doluit Virgo illic præter consuetudinem apparere hominem, vbi ipsa erat sine teste, sine comite. Interim cœpit eminus ille nutibus procum mox & procacem agere. Hic Rosa mendacem larvam sonoris vocibus detestata lemuri dorsum obuertit, & quæ in ceteris conflictibus generosè steterat, in solo isto (quia de Castitate erat) à nobili fuga victoriam mendicauit, vt verò ad horti ianuâ volando magis quàm currendo peruenerat, in propinqua porticu substitit, correptâque ferrea catena nudas sibi scapulas flagris acerbissimis cruentauit, inter fluentes tum sanguinis, tum lachrymarum riuos Sponso suo querula, quòd ipsam ad tempus destituerat, dum in eiusmodi angustias incidere, nunquam enim sibi præsentem ipso tam periculosam laruatæ impuritatis imaginem fuisse occursum. Sed confestim Sponsus gloriosus Virgini se stitit conspicuum, dixitque: *Audi Rosa, nē tecum ego fuissē, tunc victoriam reportasses?* Grande id fuit victrici solatiū, grandis & eruditione plenissima lectio. Simillima hæc sunt, & planè germana ijs, quæ B. Catarinæ Senensi in certamine haud

R

quid-

quidquam dispari contigerunt, quando videlicet huic respondit Christus: *Dum pugnabas, dum vincebas, intus eram, in tuo corde spectator aderam & fidus adiutor.*

Eminebat in Rosa (Confessarijs attestantibus) mirabile donum internoscendi sincerarum visiones ab illusionibus Sathanæ, & distinguendi sanctas inspirationes à versutis suggestionibus antiqui Serpentis, quod Apostolus *discretionem spirituum vocat.* Quodque admirare magis, à prima pueritia hoc insigni munere dotata fuit, quo sibi & alijs mirificè profuit, ut nulla umquam Virgini occurrerit tam fallax aduersarij tentatio, nulla tam fraudulenta seductoris varicies quam non clarè statimque primo in limine deprehenderit, arguerit, exarmarit.

Mirum, quot quantasque vno hoc telo victorias contra stygios dolos reportarit. Adhuc iuuenula examinanti Confessario eruditè recensuit dignoscendorum spirituum regulas ab effectibus, aiebat illustrationes verè Diuinas esse cum in anima relinquunt humilitatem, affectum reuerentiæ, agnitionem propriæ vilitatis, ordinem ac vnitatem cordis, gaudiumque in Deo. Ex aduerso contrarias his impressiones, tumorem, confusionem diuisi cordis, complacentiam sui, & inquietudinem erga Deum non nisi picem improbi auctoris redolere. Id porro erat, quod Christus Beatam Catarinam Senensem, hæc Rosam absque alio Magistro edocuerat.

✠

CAPVT XVII

Rosa persecutionibus, morbis,
ærumnis pressa, strenuè sese
ad patientiam exercet.

Rosis spinæ non tardè accedunt, sed connascuntur. Idem huic Virgini accidit, nondum primæ infantiæ cunas reliquerat, quando Rosarum speciem, nomen, spinas induit. Nonum ætatis mensem attigerat, cum lactanti Matri aruerunt vbera, lac defecit, & ne aliundè nutrix cõduceretur, obstabat res angusta domi, en primos infanti tribulos. Conabantur pulte liquidiori supplere lactis inopiam, sed perdifficilis ingestio os paruulum ductione cruciabat. Nec tamen plorabat Rosula, sed proprii pollicis inutili suctu famem tacita fraudabat, magis quàm solabatur. Adeo à teneris discebat pati prius quàm vagire aut loqui.

Creuit ætas, sed pariter cum ætate afflictio, nam vix ambulare ac fari cœperat, cum quotidie ob muliebrem Auia, Matrisque de nomine Rosæ controuersiam innocens puella vtriusque persecutioni se vidit miserrimè implicitam. Siue enim inuocata sub Rosæ nomine accurisset domesticis aut Matri, frendens Auia in paruulam virgis sæniebat: siue ad Isabellæ nomen respondisset vocantibus, irata Mater expediebat virgidemiam, cædebat immeritam. Sic alternante fœminarum bile patiens Virguncula quoquo se verteret, incidebat in pœnam, & ob hoc ipsum quòd non peccarat luebat.

R 2

Quàm

Quàm suavis erat indoles filiolarum, tam aspera conditio Matris, ut penè videretur sola patientiæ biga par illud dissimillimum coniunxisse. Virginis modestia, sobrietas, deuotio, seculi fuga, silentium, vigiliæ impatienti Matri mera delicta erant, quibus castigandis non clamores, scommata, conuitia, non demum pugni sufficiebant, & calces, nodosus ex malo cydonio baculus per sæpè ad manum fuit, hoc puellam iam grandiusculam frequentius delumbare solebat, præsertim quando comperita fuit exemplo Sanctæ Catarina Senensis rutilam sibimet caesariem præcidisse. Nec mitiores in eam fuere domestici; postquam nimirum innotuit eius vitæ singularitas, caelestium visorum frequentia & commercium, ac præcipuè illa humanis vitibus euidenter superior abstinentia, qua facillè arguebatur tam modico ac ferè nullo alimento iuuenulam naturaliter in vita sustentari non posse, timuerunt germani fratres, ne fortè propèdiem soror magno familiæ suæ dedecore ad S. Inquisitionis tribunal raperetur velut suspecta de imposturis ac fraudibus, aut sacrilegi mendacij fidaq; sanctimoniam palam vel ream, vel conuincenda. Hos itaque timores quotidie ingerebant cum iurgio, his minis exagitabant vndique derelictam. Nec verebatur vltro improuida Mater publicè coram suis & aliorum confundere filiam proclamando vti hypocritam, fallacem, simulatricem, omnisque sinceræ virtutis inanem & vacuam. Accessit in persecutionis cumulum incredula quorundam Confessariorum seu oscitantia, seu ruditas, dum initio quod sibi persuaserant, nitebantur & Virgini persuadere, videlicet ipsam itinere non recto aut saltim non tuto incedere, vertigine cerebri aliisque noxijs intemperijs laborare, friuolas illusiones esse, quas ipsa supernas illustrationes credebat. Hæc & similia quamcumque aliam exanimassent, at minimè Rosam, cui intus patientia pro chalybe erat, eoque amplius, quod

ex h
deb
vias
lustr
Mag
erip
rere
mib
calce
quic
tura
ris f
sola
extr
E
tien
tern
cuti
Can
cub
pass
inco
in h
salu
dine
Sæp
infla
peri
nib
pist
cum
tide
sine
mor

ex huiuscemodi p[er]turbatis afflictionum cautibus deprehē-
debat manifestius, se per ipsissimas B. Catarinae Senensis
vias deduci ad sponsi vniōnem. Hinc vice quadam ab il-
lustri foemina interrogata, cur non rogaret seraphicam
Magistrā suam, vt his ærumnis potenti illius suffragio
eriperetur, heroicè respondit: *quid, putas, ad ea mihi rege-
reret Seraphica Mater mea? quæsitura utique, egone aliam
mihi exoptem semitam præter illam quam ipsamet gloriosa
calcauit? absit a me tam ignaua desidia.* Sciebant ambæ
quidquid Rosa à B. Catarina peteret, continuò impetra-
turam, id que patebit infra, sed generosa Discipula plu-
ris faciebat Magistræ dolorosa Stigmata quàm delicata
solatia, pudebat Crucifixi sponsam, vel per momentum
extra Crucem ac passionem reperiri.

Et sanè aut numquam aut rarò deerat grandi eius pa-
tientia grandis materia, siquidem vacantem à Cruce ex-
terna grauior occupabat interna, cessantique foris perse-
cutioni agminatim corporis ægrotudines succedebant. In
Canta ex dira neruorum attractione triennium lecto de-
cubuit cruciatu immenso, gemitu nullo, nisi quòd com-
passione acerbius quàm passione torquebatur ex illorum
incommodò quorum ministerijs carere non poterat; vnde
in hac alijsque suis infirmitatibus solebat dicere: *ò quàm
salubris, quàm iucunda & felix fors foret crebriori ægrotu-
dine diuexari, dummodò proximorum abesset incommodum.*
Sæpe Virginis guttur & fauces ex inferiorum musculorum
inflammatione acutissima inuadebat angina, cui interdum
periculosior succrescebat cynanche: sæpius totis pulmo-
nibus & bronchis decertandum fuit cum asthmate: sæ-
pissimè permolesta ischias vtrique coxendici grauitè in-
cumbebat, non segrè interim costas vellicante pleuri-
tide. Stomachi, pericardij, intestinorum dolores sine lege,
sine numero frequentes conuulsiones inuehebant; istique
morbi, qui prosternendo cuius robustissimo sat erant sin-
guli,

guli, plerùmque bini, terni, quaterni simul ex diuersis oppositisque causis in languidulam irruerant, mirantibus interdum Medicis, vbinam in exsucco, arido, exhaustoque corpusculo tam diuersi ardores incendium fomitemque reperirent. Virgo sat peritè sentiebat, non tam à noxa vel intemperie humorum quàm à beneuola Sponsi manu hæc sibi agonalia festa prouenire.

Febres tum ephimeras, tum reliquas contumaciores ipsa assuetudo penè in iocum verterat, non item articulares illas manuum, pedumque fidiculas quibus notissima, (: attamen pauenda) chiragræ, podagræ, arthritidis nomina infederunt. Hic morbus, quòd vitæ minùs putetur insidiari, pro quantitate miseræ commiserationem, pro magnitudine doloris remedium nusquam inuenit aut leuamen, nec fortè alius est, qui diurnam infirmi patientiam aut citiùs abigat, aut voraciùs absumat. Hunc tamen Rosa & hospitio frequenti æquanimiter excepit, & cum inuictæ tolerantia virtute, pacificè vno communi lectulo coniacere fecit. Prodigiosum erat videre tenerrimam Virginem ardentibus iuncturis, tumentibus nodis, inflatis articulis, lancinantibus ex consensu musculis & ligaminibus inter extremos dolorum laniatus decumbere, quietam, serenam, placidam, nec gemitu ac leui suspirio cruciatùs suos accusantem. Si rogabatur qui valeret, nonnisi benè sibi esse respondebat, vel comparatione suorum scelerum permodicum esse quod patiebatur. Alijs de morbi atrocitate sciscitantibus aiebat, suaue ac mellem esse quidquid à manu tam dulcis Sponsi veniebat; alijs de inferorum pœna cogitandum esse, hac vna meditatione acutissimos quosque huius temporis dolores obtundi. Sæpius conuersa ad Sponsum: *Domine, inquit, auge auge dolorem, dummodo augeas & amorem.*

De his aliquando familiaris deuotæ cuidam personæ collocuta, vniuersam hanc morborum seriem inter pretiosos

tiofo
fuit,
qua
tante
puta
se cr
per è
impe
tient
ta co
se su
par e
omn
mam
mod
suos
tam a
erat,
H
inter
cæ T
pau
narr
quit
fulge
tis, e
præse
trum
ci lun
alius
dinis
picuè
rata,
titulo

tiosos ac illustriores sibi à Deo collatos fauores recensuit, subiiecitque, nisi hos ipsamet experta fuisset, numquam persuadere sibi potuisse, vnicum miserabile corpus tantorum ac tam multiplicium dolorum capax fore, neque putare se, vllum cuiuscumque partis aut membri superesse cruciatum, quem ipsa non senserit; nihilominus semper è Cælo sibi adfuisse præsidium & robur quo vniuersos imperturbatè sustineret, numquam sibi obrepisse impatientiæ motum quo vel latum pilum discesserit à resignata conformitate ac amissi Diuinæ voluntatis. Proinde se sui pudere, quòd tantis Cæli beneficijs nondum vti par erat responderit, atque ex hoc capite se Creaturarum omnium quotquot per Orbem viuunt meritò ingratisimam esse reputandam, ex quo nimirum viderat eo se modo tractari à Domino, quo ipse non nisi amicissimos suos tractare solet, nec tamen se pro dignitate redamare; tam amabilem, & amantem Deum: & forsan hic ei sensus erat, quando cū doloribus vnà augeri amorem flagitabat.

Huc planè referenda videtur celebris illa visio, quam inter diuiniore Rosæ excessus tanti fecêre graues mysticæ Theologiæ professores. Eam hîc, prout ipsamet Virgo paucis ante obitum diebus Doctori Castillo ex fide pacta narravit, nudo simplicique adtexam filo: suspensa (inquit) in vnitiuo quietissimæ contemplationis lumine vidi fulgorem admirabilis excellentiæ, decoris, ac Maiestatis, quem sine termino quaquaversùs diffuderat omnipræsens ac subtilis immésitas. Huius amœni fulgoris centrum infederat arcus multicolor, splendidus, ac multiplici luminum pictura gratiosè variegatus, supraque istum alius extendebatur arcus paris cum inferiori pulchritudinis, ac maiestatis, & hunc in conuexi meditullio conspicuè exornabat gloriosa Crux nostri Saluatoris, purpurata, madida, locisque clauorum perforata, & Crucifixi titulo triumphali insignita.

Porro

Porro interiorem arcum impleuerat Humanitas Domini mei Iesu Christi radiosa, clara, prælucida, tanto Gloriæ amictu circumdata, quantum in ea numquam aliàs fueram conspicata, placuitque ipsius dulci Bonitati conferre mihi vires extraordinarias, ac mirè viuaces, quibus acie irretorta liberrimè & prolixè intuerer Magnificentissimum Regem meum in toto decore suo; non enim vti aliàs ex obliquo aut solo capite ac pectore tenus, sed integrum ac totum cernebam à vertice ad plantas vsque, & ex directo facie ad faciem. Interrupit hinc Virginem Doctor sciscitando, cuius coloris fuerint illi arcus? Respondit: multiplicis ac peregrini, adeò quod nulli prorsus color in Mundo isto visibili possit vel tenuissimè aptari comparatio, nisi quòd arcuum venustas omnium possibilem colorum varietatem, ac gratiam in se collegisse videbatur cum infinita quadam excellentia & dignitate. Inde pergebat Rosa. Perseusi ex vicina Christi humanitate suauiter in animæ meæ fundum defluere inexplicabiles flammæ & gloriæ stricturas, adeo quòd existimarem à Mundo corruptibili me penitus iam solutam, & ad perpetuæ fruitionis beata gaudia translata esse. Post hæc ille speciosus forma præ filiis hominum bilancem & nescio quæ pondera disposuit in propatulo; mox populosæ Angelorum phalanges festiuo ornatu, ac nitore illustres accessere, decora cum reuerentia sese inclinantes Domino Maiestatis accessere item copioso numero felices Animæ, similique adorationis ritu Salvatore reueritæ seorsim constiterunt. Angeli correpta bilance ac ponderibus coeperunt onerare trutinam, afflictiones afflictionibus exaggerantes in cumulum, velut earum molestiam ad amulsum exploraturi. At conantibus intercessit Christus, officiumque velut Angelico sublimius arbitrio sibimet assumens manibus proprijs stateram leuauit in æquilibria, & de cumulis impositis afflictiones distribuit præsentibus

ani-

anim
fina
cum
acce
terce
funct
distr
uos
prat
tatis
adm
thef
ore
fona
(; in
tia;
non
geri
hac
est q
inu
que
clar
sex
ex
pra
opt
glo
ner

can
an
ri i
cla

animabus, inter quas & mihi portionem seposuit grauif-
 simæ aduersitatis. Deinde ponderibus denuo impositis
 cumulabantur exaduerso gratiæ super gratias; cumque
 accedentes Angeli pararent libram attollere, rursus in-
 tercessit Christus velut omnipotenti suo brachio dignam
 functionem accuratiùs peracturus, & ad proportionem
 distributarū afflictionum pretiosos illos gratiarum acer-
 uos inter præsentis animas attentissimè diuisit; neque me
 præterijt, siquidem & mihi ad pondus concessæ aduersi-
 tatis gazam inæstimabilem supereffluentium gratiarum
 admensus est. Notauit adstantes animas eodem gratiæ
 thesauro tam distentas & ad summum vsque refertas, vt
 ore & oculis exundaret arctata plenitudo. His peractis
 sonoram decentissimè extulit vocem Saluator: *Nouerint*
 (: inquit) *uniuersi, quòd tribulationem subsequitur gra-*
tia; sciant absque pondere afflictionum ad gratiæ cumulos
non perueniri: agnoscant iuxta ærumnarum incrementa au-
geri pariter charismatum mensuram. Nolint errare, unica
hac & vera est scala Paradisi, nec præter Crucem alia super-
est qua in cælum ascendatur. His auditis (: pergebat Rosa)
 inuasit me validissimus impetus quem verbis effari ne-
 queo, profiliendi in medium fori, vt publicè fortissimisq;
 clamoribus vociferarer ad omnem hominum ætatem,
 sexum, statum: audite Populi, audite Gentes vniuersæ,
 ex ore Christi vobis denuncio, non adquiri gratiam sine
 præuia afflictione, ærumnis supra ærumnas concumulatis
 opus est, vt ad intimum Diuinæ naturæ participium ad
 gloriam filiorum Dei, ad perfectam animæ pulchritudi-
 nem pertingatur.

Idem me stimulus vrgebat impetuossimè ad prædi-
 candam Diuinæ gratiæ venustatem, angebar, sudabam,
 anhelabam, videbaturque anima corporeo carcere tene-
 ri iam non posse quin eo relicto sola agilior erumperet
 clamatura per Mundum: ô si nossent mortales quid sit

CVPT

S

Gra-

Gratia, quàm formosa, nobilis, pretiosa, quantas in se complectatur diuitias, quas opes, iubilos, delicias, utiq; ambirent omnes affligi & pati, vltro postularent cuncti molestias, persecutiones, ægritudines, tormenta pro solo Gratia opulentissimo lucro assequendo, hoc sanctæ patientiæ mercimonium est & vtile fœnus: nemo quereretur de cruce, si hanc tantorum thesaurorum agnoscerent legitimam stateram.

Interpellauit Doctor, cupiens explorare magis, sub quali specie aut figura Virgini apparuisset Gratia? promptè respondit Rosa, nil eam cum corporeis figuris habere commune, at longè minùs cum colore aut quauis creata pulchritudine, naturam ei omnino Diuinam esse, attramen bene se obseruasse quòd Gratia res sit alia à Deo tamen si Dei imaginem mirabiliter contineat, animamque constituat Deiformem. Tandem interrogauit Doctor, quo genere locutionis intellectuali an vocali Christus verba superiùs recitata protulerit? respondit Virgo, nescire se quo illa nomine apud talium rerum peritos appelletur, modum tamen locutionis hunc fuisse, quòd ab ore Christi promanabat clarus & purissimus sapientiæ conceptus, qui animæ fundum penetrans significabat intus quæcumque vellet intelligi.

Hæc illustris visio tempestiuè Rosam preparauit ad vltimos illos extremæ suæ paralysis dolores qui præmaturam ei mortem intulerunt, proinde cum de felici

Virginis transitu agetur infra, opportunus de

his redibit sermo: neque enim vnico

Capitulo tota Rosæ patien-

tia potuit expli-

cari.

CAPVT XVIII.

Rosa varijs indicatijs ardentem er-
ga Sponsum amorem
prodit.

QVanta in Rosæ pectore flagraret Diuini amoris Aetna, placuit Deo interdum visibilibus signis palam facere, dum ex vultu orantis iussit splendores & flammulas scintillare. Nocte quadam Rosæ dormiendum fuit in vno conclauicū socia Virgine, hæc circa gallicinium euigilans vidit per tenebras frequentia micare lumina in cubiculo; mox pavidè circumspiciens aduertit non aliunde esse quàm à facie orantis in angulo Rosæ, hæc enim lectulo suo clam ad fundendas preces in pauimentum sese demiserat, & vbi maximè in obscuro se latere credebat, prodebat lucidis igniculis per os oculosque inter orandum euibratis, testante prodigio quantum incendium feruebat intus. Hoc ipsum Rosæ insciæ pluries coram diuersis accidisse compertum est.

Nec minùs eiusdem ardoris indices ac fauillæ erant ignita illa suspiria, quibus veluti flabellis cor illud succensum & æstuans simul difflabat calores suos, simul eisdem validiùs succendebat. Crebrum hoc ei in ore erat: *Domine ecquis te non amaret? ego verò mi bone IESV, quando te dignè amare incipiam? heu me! quàm procul disto à perfectâ, intima, robustissimâ tui dilectione! necdum scio congruè te amare. quis pudor! ad quid mihi cor istud, si nondum id pro tuo amore totum diffluxit in cineres! nimirum*

rum propria hæc est superno amori hydrops, vt solum id fitiat quo magis abundat.

Hoc affectu calefcens Rosa pro impetrando Diuino amore ex ipsa Diuini amoris ignita pharetra nonnullas iaculatorias collegit in formam precatiunculæ, quam lubet huc verbatim transcribere, quia cunctis ea placuit, multis vsu profuit, amandique tum signis tum stimulis scatet. Hic ei tenor est: *Domine mi IESV Christe Deus & homo, vere conditor & Redemptor noster, quòd umquam te offenderim equidem mente discrucior, quia es qui es, & quia te amo super omnia. Mi vere Deus & Sponse anime mee, tota latitia cordis mei: ego ego amare te desidero benignissime IESV, amore illo perfectissimo, amore efficacissimo, sincerissimo, ineffabili, intensissimo, incomparabili, incomprehensibili, irrefragabili, inuictissimo, quo simul vniuersi ciues empyrei te diligunt. Insuper concupisco amare te ò Deus cordis ac vite mee, Deus delictum meum, amare te velim quantum te amat Sanctissima Mater tua, Domina mea Virgo purissima; quinimo te ò salus ò gaudium anima mee, te inquam opto amare quantum tu ipse mi Deus te amas. Concremer ego, deficiam ego, consumer ego igne tui Diuini amoris ò mi benignissime IESV. Rudis ista rhetorica est in auribus seculi, at schola Diuini amoris hic suam agnoscit reperitque phrasim.*

Nouerat ingeniosa Virgo ceteras in se virtutes abscondere, sola Charitas (: quia flamma est) premi ac celari nequaquam poterat. Hinc Rosæ colloquia, salutationes, responsa iugiter amoris diuini mentione condiebantur. Si cum familiaribus, Matronis, Virginibus sermocinandum, prima Rosæ vox erat: *amemus Deum nostrum, amemus*. Si de quacumque persona absente proferendum encomium, rem totam Rosa hoc absoluebat compendio: *Deum fortiter ac serio amat*. Quotiescumque sacramentaliter confessura procubuerat ad Confessarij pedes,

mun
nus
eum
rate
le&
re a
di M
dist
den
uis
& a
ced
taci
nan
gna
ama
ca,
des
cen
pot
F
tab
pro
Ser
cur
bat
fer
hæc
ord
los
rep
De
ter
his

munita crucis signaculo erumpebat in hæc verba: *Domini-
nus tecum mi Pater . Deus sis amor noster . O quis donet ut
eum perfectè diligamus . Heu ! qui eum non diligunt , boni-
tatem ignorant .* In omni conuersatione vnicum Rosæ ob-
lectamentum erat ac solatium de amore Diuino aut audi-
re aut loqui , inculcare supremam obligationem diligen-
di Numen quod tantopere nos dilexit & diligit , varios
distinguere titulos , modos , stimulos huius dilectionis ,
denique omne aliud dissertationis argumentum quantum-
uis diuersissimum comi dexteritate huc inflectere, vt amor
& amabilitas Dei in thema reliquorum discursuum suc-
cederet, quo obtento mirabile erat audire Virginem aliàs
taciturnam verbis aptissimis at vehementer ignitis ratioci-
nantem de debito charitatis , de affabili bonitate Dei di-
gnantis amari , de pulchritudine Maiestatis tam dignæ
amari; tantùm hîc Rosæ non deerant vocabula emphati-
ca , hîc solùm abundabat fluida eius facundia, hîc ei inar-
descebat spiritus , acuebatur vox , fulgurabant oculi, suc-
cendebantur præcordia , nemoque præsentium dubitare
poterat , ex abundantia cordis os loqui .

At verò cum sola erat in recessu tugurioli , aut cum pu-
tabat à nemine se obseruari, teneriùs simul atque liberiùs
prosa , versu , sermone cantu ructabat solemnissima quæq;
Seraphici amoris axiomata . Quæstor Gundifalvus vnà
cum vxore & liberis aliquando domi suæ clam ausculta-
bat Rosam loco solitario Diuinos amores pijs clamoribus
feruidiùs celebrantem ; summa contentæ vociferationis
hæc erat , sinuitabat per ordinem singulos creaturarum
ordines ad amorem dulcissimi Creatoris , elementa , Cæ-
los , Angelos, plantas , animalia compellabat, idemtidem
replicando: *amemus Deum , Deum amemus , amor Deus ,
Deus amor .* Nec perfunctoriè hæc dicebat, duabus ac in-
terdum tribus horis vno defixa loco cœlumque respiciens
his vocibus immorabatur , eo calore & impetu, vt audien-
tium

tium corda ad amorem & compunctionem ignara commouerit. Subinde non inueniens modum quo sibi inter hos feruores aut temperaret aut satisfaceret, citharam, (: quàm pulsare nunquam didicerat) arripiebat de proximo pariete fortè pendulam, tactuque chordarum moderabatur impetum vocis, suauiter cantillando saucij querimonias amoris, vt omni ritu gestuque sese dilecto suo ostentaret amantem. Contigit aliquando citharæ omnes deesse chordas, nihilominus Rosa citharizabat, intenta magis interiùs sonanti *decachordo psalterio cum cantico*. Videbatur sub his innocentissimis symphonix conatibus Rosa cum puello suo Amore repuerascere, & oblita omnium dolorum indulgebat simplici teneritudini intimorum affectuum: bulliebat corde, & existimans nullos è vicino sibi imminere arbitros, tantilla euaporatione feruentem spiritum solabatur. Accidit tamen quòd abrepta dulcore intrantes & exeuntes domesticos non obseruârit. Vnde pluries de cantatis ore auditi sunt versus isti numeris Hispanicis illigati, quos vtcumq; latinè reddiderim:

En; inter flores pulchrescis, & inter oliuas
Iesule, nec molli spernis adesse Rose.

Lepôres erant, quibus Virgo liberiùs adblandiebatur dignationi sui Dilecti, qui Rosam pauperem (: vtpote Matre *oliua* & Patre *de floribus* natam) minimè fastidierat, ex quo ab ea se permiserat tam tenerè amari. Multa de similibus amantis Rosæ vaporarijs, de anteroticis ad Spõsum aspirijs, & eclogis dicenda superessent fortè non indigna relatu, sed properandum ad solidiora.

Vehementissimæ dilectionis comes & testis est zelus, nec huius in se ardores Virgo celare poterat; hinc tantopere vrebatur, sicubi priuatim aut publicè quidquam committeretur, quod Dei honorem vel in minimo viola-

ret;

ret;
Eccl
testat
cont
tiã d
hum
pere
bant
tur c
puel
fina
nuit
tia se
ætati
liget
inno
gitiu
que
chry
rum
lent
ma
veri
raba
corri
sed t
aut
Virg
quer
defic
bona
voca
feru
cem

ret; certè nec leuissima dissimulabat. In primis otiosas in Ecclesia fabulas (: nobilitatis rusticum malum) adeo detestabatur, vt quamquam timida verborumque parcissima continere se non posset, quin loquaces ob loci reuerentiã debitæ urbanitatis admoneret, ea tamen moderatione, humilitate, prudentia, vt obsecrare potius quàm corripere videretur. Domi quotquot de familia erant, cauebant ne quas coram Virgine proferrent ineptias, verebantur censorium Rosæ adhuc paruulæ supercilium, nouerāt puellam ad suas tam atroces & crebras iniurias patientissimam ea sola tolerare nequaquam posse quibus vel tenuiter Deum offendi existimaret. Hic illi à prima pueritia sensus fuit, nam vbi ceteræ proles pro garrulo rudis ætatis genio aut sordes loquebantur quas nondum intelligebant, aut cantilenas amatorias aliunde forsan auditas innoxie repetebant, plorabat Rosa, fugiebat, puerile flagitium deferere Matri, querebatur offendi Deum, quodque alia ratione castigare satis non poterat, in seipsa lachrymis amarissimis vindicabat. Mendacia, quæ puero- rum assiduis iocis & loquacitati abesse vix vnumquam solent, tam dirè execrebatur, vt proprium suum apophtegma esset: *nec pro cælo nec pro terra mentiendum, quia Deus veritas est*. Hinc si quidpiam falsum etiam bona fide narrabatur ab alijs, pro accurato veritatis zelo placidissime corripere referentem, interloquendo comiter, non sic sed tali modo rem accidisse, non istud sed illud factum, aut dictum fuisse. Accidit vnâ circiter hora ante felicem Virginis ad meliora transitum, venire illuc Religiosum quemdam Sacerdotem, quem illa videre ante mortem desiderauerat, huic intranti vna ex adstantibus foeminis bona fide dixit: opportunè venis ô Pater, iam enim Rosa vocari te iusserat. Audiit moribunda, deque veritate scrupulosius sollicita attenuatum spiritum collegit in vocem, *non (: inquit) erremus; te quidem videre ante meum obitum*

obitum desideravi, idque solum dixi, nil ultra. Nimirum tanta ei inerat cura veritatis, quia Deus est veritas. Lachrymas quia vnicè ad Dei ærarium pertinere didicerat, non patiebatur aliò à quoquam inutiliter profundi, cupiens has soli Diuinæ Maiestati in tributum ab omnibus reseruari; vnde quadam occasione videns plorantem Matrem, quasi Diuinæ Quæsturæ correpta zelo, hem (inquit) ô Mater quid agis? gazam prodigis soli Numinis thesauro inferendam? quin tu potiùs memineris pretiosum hunc liquorem deberi soli Deo in ablutionem nostrorum peccatorum. Tanta Virgini zeloti cura fuit, ne quid vel honori vel tributo cælestis Sponsi decederet.

Eiusdem amicissimi zeli genuina soboles erat immensum illud gaudium quo vernabat Rosa quotiescumq; Dei honorem & obsequium insigni aliquo successu videbat promoueri. Limense emporium fama impleuerat, quamdam mulierem Deo solemniter dicatam, fracto Religionis vinculo è Cantabria profugisse in Indias, ac sub virili habitu in ciuitate *Guamanga* diù errabundam, denique miro Dei beneficio redijisse ad cor, iamque in dicta ciuitate resumpto sacro schemate sub religiosa clausura inter Sanctimoniales degere. Hæc vt Rosæ innotuerunt vidisses flammigerum eius zelum rot succendi affectibus, quot rerum species in diuersa sensum abripiebant. Doluit primum de sacrilega iniuria, qua Diuinus honor facinore tam fœdo ac publico fuerat violatus, at simul ei tripudiabat animus in victoria Diuinæ gratiæ: compatiebatur lapsæ peccatrici, simulque effusè lætabatur in ea miram Domini bonitatem ac Misericordiam publicè ab omnibus celebrari, huic triumphum, huic festum diem agebat Rosa, non sic lætatura si totius Americæ sceptrum sibi imperiumque sorte vel dono obtigisset. Denique metuebat simul ac sperabat conuersæ peccatrici constantiæ ac stabilitati, verùm in solatij cumulum adfuit superna re-

uel-

uel
ria
mo
gra
M
fica
tab
nes
dur
cid
por
qu
seru
tud
dol
te o
son
mij
terr
nor
cert
ade
one
fui C
rina
Dec
rer
fest
retu
nem
etus
tam
sup e

uelatio, qua Rosam Christus ipse securam reddidit de feria reductæ Monialis poenitudine, adiungens, eam non modò perseueraturam, sed insignem quoque sanctimoniam gradum adepturam.

Nil erat quod satiaret Rosam amores suos Sponso testificari cupientem, vnde iugiter apud Confessarios lamentabatur, ingrata se esse tam suauis Numinis in se bonitati, nescire se modum aptè colendi tam excelsam amicitiam, dumque agebat omnia, nihil se egisse querebatur. Accidit, vnum ex suis Confessarijs grauius infirmari, ac tempore quidem valde importuno, siquidem instabat propinquus dies, quo illi habendus erat sollemnis ad populum sermo. Misit igitur qui Rosæ nunciarent, improuisa ægritudine se obrui, nec vires sibi futuras ad prædicandum, dolere se ob notabilem defectum qui festiuitatem ex parte obscuraturus erat, maximè cum ingens illustrium personarum multitudo ad concionem (: de qua fructus eximij sperabantur) fuisset inuitata. Rosa tristi nuncio exterrita post breuem deliberationem respondit: de Dei honore & obsequio hic agitur. Eya itote, dicite infirmo, certissimè ipsum statuta die prædicaturum, tempestiuè aduerunt vires vt possit, tametsi non sine conditione alteri onerosa. Conditio autem hæc erat, quòd Rosa interea sui Confessarij febres in se reciperet, prout olim S. Catharinæ Senensi contigit. Nec dubitauit Virgo pacisci cum Deo sub tali onere, malebat enim alienis febribus torreri per omnes medullas, quàm quòd ex concionis defectu gloria Dei in mutila festiuitate detrimentum pateretur. Euénit vt Virgo prædixerat, paucis ante concionem horis Prædicator conualuit, officioque præclarè functus est. Interea Rosam coquebat febris non sua. Nec tam en sermone abesse voluit, quia febrilem æstum facile supererat exæstans Diuinæ gloriæ zelus.

Inquietissima vis amoris nihil non comminiscabatur

T

quo

quo feruiret vnice dilecto. Compererat dictante historia,
 S. Catarinam Senensem aliquando latenti sub forma pau-
 peris Christo dedisse vestem, excogitauit ergo & amans
 Rosa methodum ac ratione qua Christum indumento spi-
 ritualibus lacinijs operose contexto deuotissime amici-
 ret. Nusquam is sibi occurrebat pauperior quam vbi in
 Bethlehem nascebatur paruulus, nudus, cum inopi Ma-
 tre extorris diuersorio, algens in stabulo, panniculis ob-
 uolutus in vili præsèpio. Huc igitur artes artusque om-
 nes intendebat Rosa, vt piorum operum singulari ac pre-
 tiosa confutura dignos Amori infantulo vestes præpara-
 ret. Labet hie simpliciùs ex ipsis Rosæ pugillaribus reci-
 tare formulam, qua sibi mèr Virgo hoc opus præfiniebat,
 ac ne labente memoria quidquam præteriret, hoc ordine
 singula notarat in pagella. *IESVS. Anno 1616. fauente
 & auxiliante IESV Christo suaque benedicta Matre incipio
 parare vestimentum dulcissimo meo IESV nascituro tremulo,
 nudo, egeno in Bethlehem. Indusolum sunt 50. Letania,
 9000. Rosaria, 5. dies inedia in reuerentiam SS. Incarna-
 tionis. Panniculi constant 9. stationibus ad SS. Eucharis-
 tiam, nouem trientibus psalterij Rosariani, & 9. diebus ie-
 iunij, pro numero mensum quos in utero purissime Matris
 exegit. Stragulis, 5. dies esuriales, 5. stationes, totidemque
 integra Rosaria impendantur pro honore sui Natalis. Fasciam
 prabent 5. Corona Domini, 5. dies inedia, totidem
 stationes in reuerentiam sue Circumcisionis. Fimbrias ac
 limbos tam straguli quam fasciolarum ambiunt 33. SS. Com-
 muniones, 33. interuentus Missarum, 33. hora mentalis ora-
 tionis, 33. orationes Dominica, Angelicaque salutationes,
 totidem vicibus recitatio symboli Apostolorum, cum Gloria
 Patri & antiph. Salve Regina item 33. trientes Rosarij Ma-
 riani, 33. dies ieiuniorum, & tria millia verberum in ve-
 nerationem sue ætatis quam vixit in terris. Denique pro
 crepundijs puerulo offeram meas lachrymas, suspiria, actus
 amoris*

amoris, cumque his animam meam & cor meum, ut nihil mihi remaneat, quia conuenit nihil me possidere.

Constat ex deuotæ Rosæ mystica officina pluries hoc vestimentorum genus prodijisse, nam subinde amicissimis personis eadem liberali dono cedebat offerenda, applicanda, circumponenda IESVLO nudo Amori suo. Et quid non egit ut is ab omnibus diligeretur? Placuit hic Rosæ ardor Saluatori, tantamque propagandi sui amoris sollicitudinem ingenti miraculo obfignauit Deus, quod Capiti sequenti seorsim narrandum sepono.

C A P V T X I X.

Rosa, ut Christum omnibus amandum persuadeat, manifestum sudantis Imaginis miraculum impetrat.

IN domestico Gundisalui Quæstoris oratorio inter alias sacras Imagines, tum venustate tum reuerentia, celebris eminebat illa quæ virilem Christi vultum scitissimis coloribus ac lineamentis exprimebat in tela. Huic Rosa peculiari deuotione erat addictissima, hanc effigiem quotiescumque diducto velo prostabat in altari, fixis obtutibus, auidissimis oculis hauriebat ac ferè sorbebat intensissima contemplatione, nimirum sentiens cor suum concalescere dum illius aspectui inhærebat.

Anno igitur MDCXVII. die xv. Aprilis (: qui Sabbathum erat) ad vesperam circa pulsum Angelicæ Saluta-

tionis Rosa cum vxore Gundisalui & filiabus in prædicto Oratorio de more insistebant orationi: detecta erat venerabilis illa Saluatoris effigies, cui ad vtrumque latus binæ ardebant candelæ in altari, ac tertia procul inde lucebat seorsim in mensula. Hic Virgo ultra solitum cœpit vehementius succuti amoris stimulis, vt nec voci temperare iam posset quin erecta in pedes feruidissimè ac sonore affaretur sacram Imaginem, quasi sola in oratorio fuisset. Summa vaporantis alloquij hæc erat: Domine, ô quando te omnes diligant prout diligi mereris? quousque patieris hominum peccatis te irritari atque irreuerenter haberi? ô quis det, vt cuncti agnoscant, quali quantoque amore dignus sis? vt capiant, non poenarum feruili formidine, non mera spe mercenaria præmiorum, sed propter te amandum te esse? *eya* fac Domine, fac te amari vt decet, excute pharetram, vibra quaquauersum ignita purissimi tui amoris iacula, erumpant vbique luculenta cordium incendia, tibi tibi famulentur vniuersi, tibi sese eneruet omne pectus præ violentia charitatis, tibi omnium affectuum sudent balsama, tibi inquam, tibi amabilissime Iesu, qui tanto humani generis amore bullis & æstuas. Inter has similesque voces Quæstoris vxor clam ex oratorio in vicinum atrium se proripuit cum filiabus, ne fortè loquenti Virgini interstrepere, aut liberioribus hos impetus respectu importunæ præsentia impedirent. Vna tamen filiarum non abnuente Matre irrepfit quasi candelas emunctorio in Altari purgatara: statimque velut subitaneo pauore Rosam interpellans, quid video? inquit, en vultum Saluatoris totum sudor operuit. Audiuit hæc foris Mater, & confestim ingressa vidit copiosas sudoris guttulas instar minutissimorum vnionum tota sacratissimæ Imaginis facie conspicuas lucere ac prominere: subnascabantur aliæ alijs, & mutuo attritu resoluebantur influxum, diversisque lineis per pictos capillos & barbam

stil-

stillatim decurrebant. Attonita spectaculo, nec ausa propius accedere, misit qui maritum domo fortè absentem citissimè aduocaret, is enim Secretarium Ioannem de Tineo tunc è portu Callaoensi Limam reuersum negotiorum causa conuenerat. Venerunt ambo, ignari quid rerum ageretur: vixque oratorium ingressi, vbi vxor cum Ioanne de Benauides & Petro Chiandro familiaribus taciti expectabant, viderunt non sine ictu pietatis effigiem vndequaue velut roris antelucani guttulis confertim madidam & obductam, iamque stillæ ad ipsum vsq; marginem ligneum qui picturam includebat defluerant, ac nouæ identidem guttæ à fronte, maxillis, oculis succrescebant.

Obest miraculorum fidei præceps credulitas, prodest circumspecta dubitatio, vt seueritate examinis ceu polituræ defricu simul exploretur soliditas & clarescat veritas. Ita hic euénit: nam Gundisalvus in primis Angelinum Medorium Romanum qui imaginem pinxerat, in ædes suas aduocauit, vt sudoris originem, si fortè à natura colorum esset inuestigaret. Adfuit pictor, limpidissimi humoris claritatem miratus, digito guttas aliquot delibauit, fricuit, naribus admouit, cumque nihil aut oliudum aut oleaceum posset deprehendere, lustratis diligenter omnibus edixit, supernaturale sibi omnino videri quod in imagine gerebatur; coloris, odoris, tactus aliarumq; circumstantiarum experimenta neutiquam fallere, naturæ artisque industrias tali prodigio longè abesse. His minimè contentus Quæstor fidum hominem Andream Lopez ablegat, iubetque è vicino Societatis Iesu Collegio accersiri nominatim Patres Didacum Martinez & Didacum de Peñalosa, sic tamen vt neutri ad quid ea hora vocarentur indicaret. Venit P. Peñalosa cum socio Francisco Lopez coadiutore, nam impeditus erat P. Martinez, & tertia noctis hora imminebat. Intrauit vterq; ac breui
ora-

oratione præmissa ad altare propior accessit, sudantem adhuc vultum diu attentèque contemplatus demum petito gossipio leniter humorem absterfit. Verùm quò plus detergebatur plus noui sudoris erumpebat, rursus ergo Peñalosa gossipium quàm siccum erat applicuit, rursus guttulis guttæ, riuus riuuli succedere. Dehinc chartam adhibuit, visurus an fortè ex coloribus oleo temperatis vnctuosa aliqua pinguedo humori inesset; commaduit charta, sed paulò post siccabatur, vnde purè aqueum esse collegit. Quatuor continuis horis & vltra durauit piùm ostentum, cunctis per gyrum admirantibus, quòd nullo colorum aut venustatis detrimento vultus ille sacerimus post sudores pulchrior viuidiorque solito apparet. Nec adeo euanuit hic sudor quin sub barba vsque ad oram marginis vestigia reliquerit multis post annis & lustris palam conspicua.

Supererat publicæ autoritatis legale examen & disquisitio, vt euentiùs innotesceret miraculi certitudo. Itaq; Limanus Archiepiscopus D. Bartolomæus *Lobo guerrero* capiendis legitimis informationibus Iudicem constituit Doctorem Ioannem *de la Rocca* Parochum & Archidiaconum Metropolitanum, qui coram Notario Iacobo Bláca Presbytero auditis omnium qui spectaculo interfuerant vnisonis testimonijs rei gestæ seriem ex ordine totam excepit, ac tabellioni ritè in protocollum referendam commisit. Interea Gundisaluum, vxorem, familiam grauissimus inuasit timor, ne fortè ob aliquod suum aut domesticorum occultum scelus hoc in suis ædibus portentum accidisset, aut impendentem aliquam Diuinæ vltionis cladem miseris comminaretur. Verùm his facilè Rosa totius arcani probè conscia occurrit, voce tranquilla & placida iubens ne timerent, nihil terrificum, nil sinisterum horridumue portendi, totum hoc quidquid fuerat miraculi eò dumtaxat spectare ac tendere, vt Saluator quàm

quàm enixè cupiat amari ab omnibus, ipsomet sudorifero vultu æstu que præter ordinem luculentò manifestaret; proscænium istud solius fuisse Diuini amoris reciprocòs hominum amores inuitantis: non vnico ore sed poris omnibus clamasse in imagine Redemptorem: *redamate amantem vos*. Quis enim perciperet laxari in hunc clamorem poros nisi cum sudant? Nondum Rosa loqui desierat cum Gundisalui vxori in memoriam recurrerunt ignita alloquia quibus Virgo Imaginem affata fuerat ante sudorem, conferebat anteriora postremis, & mirè inuicem consonareprehendit. Nec minùs apertè quotquot sudoris spectaculo coram frui erant, fatebantur, se sub illius intuitu novos, acutos, insolitos sensisse Diuini amoris stimulos, idque erat quod Virgo tam ardentè & anxie flagitârat. Non satiantur sic amantes orare iugiter: *flammeat igne charitas, accendat ardor proximos*.

Neq; hic stetit miraculum quin partu noui miraculi & suâ certitudinem assereret, & Rosæ brachium fide mqliberaret. Paucis ante diebus (nempe feria 2. Paschatis) Rosa lapsu fortuito terræ allisa brachium grauitè offenderat; Chirurgi tumidis ac liuentibus indicijs territi indicarunt aut Virginem deinceps mancam ea parte remansuram, aut saltem curationis laborem admodum prolixum incertumque fore, periculum longè minus fuisse intercessurum, si ossa in partes diffracta crepuissent; Rosa patiendi assuetudine ac desiderio fortis hæc quasi de alieno brachio dicta tranquillè excipiebat: nihilominus die quadam familiariter cum Gundisalui vxore de prodigio sudâtis Imaginis conferens, repente se sensit excitari ad fiduciam recuperandæ sanitatis, modò gossipium quod prodigioso Imaginis sudore maduerat, cõtusis brachij sui neruis ac musculis applicaretur. Quæstoris vxor quasi de virginis ore verbum rapiens confestim gossipium attulit, fascias solui, floccos imponi iubet. Cunctabatur Virgo, metuens præ-

pro-

properè sibi dolores eripi, quos pro Sponsi amore diutiùs tolerare optabat, causabatur se citra Confessarij permissionem nil præsumpturam. Ne tamen oblatam remedij gratiam videretur aspernari, continuò ipsamet Confessarium adiit in Aede S. Dominici, candore quo solebat rem exposuit, nutum expectavit. Confessarius nil differendum esse edixit, iret, properaret, gossipium apponeret, seseque Diuino fauori submitteret. Factum vt ille imperauerat. Meridiei punctus erat, quando D. Maria Vlategù proprijs manibus Rosæ domum reduci brachium nudauit, gossipium circumduxit, alligaturam reposuit. Mox Virgo in Oratorium se proripuit, ac inde post duas circiter horas egressa brachium vndequaque sanum & flexibile ostentauit. Gauisa Domina de modo ac mora curationis inquisiuit; cui Rosa: vix (inquit) in Oratorio ad preces coram S. Imagine me composueram, quando attractu præualido sensi redire ad sua loca distortos nervos, detumescere pulpos, distringi musculos, nec tamen prodire statim volui, donec cœlesti Medico grates ex debito persoluisssem; in his nõnihil me distinui; tolle iam gossipium, tolle fascias, quia in tuto sunt omnia. Beneficium tam, repentinum totas ædes exciuit in securæ gratulationis lætitiã, mirabantur omnes, & præcipuè Chirurghi qui pridie metuerant oleum & operam perdi, siquidem intractabile viderant brachium & in omnem medelam contumax, vt non vererentur tamquam de incurabili ambiguè mustitare.

Exinde grauior tempestas formidinis Gundisaluo incubuit sed nouo Rosæ solatio mox dissipanda. Serpebat incertus per urbem rumusculus, sacram Imaginem de priuato Oratorio auferendam iri, velut publico ac celebriori loco dignissimam. Torquebat hæc fama Quæstorem, consortem, filias, quòd ægerrimè paterentur domesticum hunc thesaurum quotidiano suo ac suorum conspectui, deuo-

deuotioni, gaudio subduci, præsertim quia pluries à Rosa didicerant, gratiosam hanc Saluatoris effigiem toti domui salutarem esse, in ea Diuinam misericordiam secretius operari sua magnalia, frequenter ab illa benedictionem supernæ dulcedinis emanare. Sed animosa Virgo, vt comperit anxium Gundisaluum hac formidine cruciari, ne quidquam dubites, ait, mi Pater (: nam ipsum & uxorem parentum nomine honorare consueuerat) ne inquam timueris, non enim huiuscemodi ostenta nobis indulget benignus iste Saluator tamquam propediem his ædibus abiturus; nobiscum ille habitare dignabitur, certus esto. Quòd si ob gratiam nuperrimi miraculi pictura, illa hinc auferenda est, totum simul oratorium cum reliquis eiusdem sanctis iconibus auferant necesse est, quia pleræque miris in nos beneficijs certant, scatentque arcanis prodigijs.

Ita esse pridem coniecerant ex affectu, deuotione, reuerentia, quam peculiariter modò huic modò illi ibidem Imagini Rosa impendebat, velut inde fauoris Diuini copiosior eam aura afflasset. Prostabat in Altari Oratorij imago IESV paruuli venustis coloribus adumbrata; in hac Virgo sæpissimè iaciebat ardentes oculos, huic mittebat crebra ex imo pectore suspiria, hanc deperibat, nec toto cautissimæ suæ modestiæ velo sufficiebat intimos erga illam feruores abscondere. Obseruauit hæc tacitè Maria de Vfatègui, prudentique solertia demum à Virgine per ambages elicuit quid rerum illic lateret. Fatebatur ingenuè Rosa ad omnem illius picturæ intuitum nouo se perfundi calore & gaudio, subsultare præcordia, inflammarì spiritum, eò quòd Diuinus ille puerulus videbatur sibi nunc blando arrisu salutem dicere, nunc suauis radiorum effluxu animam transfigere, aliquando etiam curta brachiola foras protendere velut in amplexum Rosæ iam iam vltro procururus. Hæc narrans inardescibat, nec

cohibere se poterat quin fortiùs vocē attolleret in parænesim; eya, inquebat, ô Mater, æstimato hunc cœlestem paruulum, famulare huic Domino, cole, venerare, ama hunc Regem gloriæ, qui sine intermissione ex pusilla icone tam grandia in nos dona congerit, paratus maiora & plura effundere, modò velimus capere. Redibat inde protinus ad eam de qua supra virilem Seruatoris nostri effigiem, afferebat hac se medullitus instaurari ac refici, nonnullosque in anima & corpore effectus experiri simillimos ijs quos in sumptione Sanctissimæ Eucharistiæ percipiebat. Denique ingemiscebat querula, tam raros & paucos esse qui Dominum tam suauem toto ac puro affectu redamarent, hunc sibi dolorem videri prorsus intolerabilem, optabat sibi obtigisse sexum, facundiam, vires, quibus vniuerso terrarum orbi solum IESV Christi amorem persuaderet; nempè id ipsum olim Seraphica sua Mater ac Magistra optauerat, & tandem inter hos ardores increpabat seipsam quòd non arderet satis.

C A P V T X X.

Rosam imago Deiparæ in SS. Rosarij Sacello creberrimè solatur, mulcet, instruit.

SVpra-dictis penè gemella sunt quæ hîc narrabimus; at prælibanda sunt ex multis paucula de singulari prærogatiua celeberrimæ huius Imaginis, quæ inde ab introductæ Christianæ Fidei primis initijs prima toti Per-

uano

uano
Rosa
St
tater
paræ
Mun
quir
uectâ
veræ
æuun
trum
prop
in ho
præsi
fuit
fons
cti ca
ouiu
bant
prom
gina
circu
A
prou
gnis
capit
gare
ex Pr
Sanct
est vt
sis in
hoste
culsi
perin

uano Regno per publica beneficia innotuit, & priuatim Rosæ nostræ tam eximiè chara fuit atque propitia.

Statua est ex ignoto ligno ad humanæ staturæ proceritatem affabrè sculpta in formosam effigiem Magnæ Dei- paræ paruulum IESVM gestantis in vlna, manūque altera Mundo Rosarium suum porrigentis. Hanc Christiani conquiendarum Indiarum auspiciem ex Hispanijs secum aduectā inter prima Limanæ vrbs molimina primo ibidem veræ Religionis Templo (: cui à Sanctissimo Rosario co- æuum nomen est) solemnī ritu collocarunt, adstructo Fra- trum Prædicatorum insigni cœnobio. Prosperrimum id propagandæ illic Fidei nomen & exordium fuit, nam simul in hoc Templo quod vnicum tunc extabat, sub tutelari præsidio Diuæ Virginis ad titulum S. Rosarij constituta, fuit Parochia, hic primus instructis catechumenis patuit fons lustralis quo infideles ad veri Numinis cultū adducti capere per S. Baptismi ianuam intromitti ad caulam, ouium Christi; hinc demum ad alias quæ paulatim funda- bantur sacras Aedes tota Sacramentorum administratio promanauit, ac velut ex vno Augustissimæ Cœlorum Re- ginæ parthenico Roseto Ver nascentis Fidei in omnem circuitum floridè se diffudit.

Anno 1535. iuxta *Caxaguayanam* in Cusco ac finitimis prouincijs gentilium Indorum plusquàm 200000. sub si- gnis erant vt Catholicum exercitum sexcentis nō amplius capitibus numerosum proculcarent potiùs quàm profligarent. Aderant Christianæ phalangi aliquot Religiosi ex Prædicatorum Ordine, ac implorata in opem Regina Sanctissimi Rosarij, dum vtriusque concurrunt acies, visa est vtriusque in aère conspicua Diua Virgo sub suæ Limen- sis imaginis notissimo agalmate, virgam dstringens in- hostes, ac nō cederent internecionem comminitans. Per- culsi superno spectaculo idololatræ pacem armorum ex- perimento prætulerunt, & obstinatione vnà cum ferro ex-

cussa certatim iugo Fidei cum gaudio succollarunt. Exinde creuit S. Imagini popularis veneratio, cumque famâ tanti miraculi Regnum ac vniuersam regionem peruasit mirifica salutiferæ deuotionis propago.

Demum anno 1643. vj. Idus Maij Rex Catholicus Regnum suum Peruanum cœlesti Virginis Matris præsidio firmitus contra impêdientia pericula communiri exoptans mandauit hanc ab vniuersis incolis publico ritu eligi Proretricem, simulque ad aliquam huius sacram Imaginem (: quæcumque illa esset toti regioni celebrior ac de fama beneficiorum illustrior) publici refugij perênem tesseram communi voto collectam firmissimè stabiliri. Factum est: cum Archiepiscopo Prorex & vterque tum Ecclesiasticus tum secularis Regni Senatus inuito consilio collatisque suffragijs Limanam D. Virginis Sanctissimo Rosario præstantis imaginem elegerunt, & quotannis feria secunda post Dominicam *Quasi modò geniti* instituta publica supplicatione (: cui tum ipsi, tum singulorum Ordinum Regulares & vniuersa tribunalium dicasteria interueniunt) eandem in suo apud FF. Prædicatores Sacello inuisunt. Eadem vbi festiua Processione effertur in publicum, (: quod annuè fit in die octaua Sanctissimi Rosarij mense Octobri) à dispositis per forum chiliadibus crepera scloporum displosione salutatur, fulgente in singularum cohortium explicitis vexillis nomine, tessera, figura imaginis Rosarianæ. Nec reliquum anni tempus vacuum est à perpetuo concursu, præsertim quoties aut terræmotus, aut epidimiæ contagium, aliaue seu publica seu priuata necessitas admonet ciues præsentanei sui asyli. Hæc obiter de Rosea imagine, nunc ad Rosam.

A teneris hic Rosæ quamquam nil minùs quàm ferreæ magnes fuit ac fiderites, adeo hac sacra Imago trahebat adeo firmabat virgunculam. Nonnulla attigimus supra: succedant alia. Quando in isto Rosarij sacello Rosa co-

ram Virgineo hoc simulachro Dominici Ordinis habitum suscepit, adfuit publicæ functioni plorans Mater, viditque filiam blando fauore Deiparæ eleuari in cœlum, vnde perfusa gaudio facilè compescuit lachrymas, cœpitque tacito applausu felici puellæ gratulari. Sublime augurium & obseruatu dignum, nam quæ tanto suffragio dignabatur nouitiam suam, *excelsa supra sidera* hic operabatur vt *felix cœli porta*. Quoties Rosa sibi aut alijs grande aliquod ac peculiare è cœlo subsidium postulare constituisset, supplex ad Aram Sanctissimi Rosarij procumbebat in preces, illic vultum charæ Imaginis speculabatur attentissima, & non sine ingenti fiducia post teneros affatus ab illius faciei pendeat oraculo. Sæpè Quæstoris vxor notabat Rosam à Sacello reducem aliquid noui solatij ipso premendi conatu prodere, plerùmque enim bulliebat lætitiæ feruor vt familiarem & piè curiosam obseruatricem latere indicia aut fallere ex toto non possent; quare domestico necessitudinis iure audebat verecundam vltro compellare dicendo: *hodie è Rosa vt video rursum pluerunt fauores*; cui modesta Virgo, leui subrisu aiebat: *continuo affabilis illa cœli Regina fauoribus cumulat miseriam hanc peccatricem*. Memor deinde, eandem Gundisalui vxorem assedisse examini de quo supra Cap. XIV. atque ex eo plura & potiora rescuuisse de arcanis suis cum hac Imagine commercijs, visionibus, alloquijs, paulò fidentiùs deinceps huic Matronæ passa est magnam eorum partem quæ Examinatori suo pridem aperuerat eo candore quo debebat.

Inter alia de modo, quo Deiparam in hac Imagine sibi loquentem percipiebat, interrogata simplicissimè respondit, mirabile hoc genus allocutionis sine idiomate, sonitu, motuque labiorum purè sympatheticum esse, ac solum iconis vultum varia serenissimæ frontis eradiatione, velut quibusdam notis ac nutibus tam appositè, dextrè, & per-

perspicuè exprimere sensa & affectus pro re nata, vt nulla exquisitissimorum verborum facundia meliùs præstare id possit; eandem vultui Diuini Filioli vim inesse, vtrimque velut in viuo ac animato libro se responsa distinctè legere multò significantiùs, quàm si mutis characteribus descripta vel picta decerneret, his velut fiduciarijs intimorum conceptuum indicibus excitari in anima sua quamdam attentionem luminosam, qua sine discursu penetraret limpideque percipiat singula, denique in vtriusque figuræ labijs, genis, oculis quoddam velut arcanæ affabilitatis horologium inesse signorumque congruam diuersitatem nulla linguarum peritia explicabilem, humana tamen locutione longè certiozem. Fama erat, Rosam impetrare omnia, quæcumque apud sacram Imaginem ab Augustissima Rosarij Regina seriò flagitaret. Hinc sæpè rogata vt hoc illudue peteret, si videretur è re publicæ aut cuiusquam priuatæ salutis esse, curam in se haud grauatè recipiebat, deinde à sacra Imagine rediens bonos successus tanta securitate pollicebatur, quasi concessæ gratiæ diploma recepisset.

Accidit permisso Dei, quòd inuidus sathan cuidam regulari Communitati Limæ inseuerat discordiarum zizania. Excrescebat infelix lolium, quodque initio nonnisi opinionum proelium fuerat, ipsa repugnandi dulcedine, paulatim degenerabat in amarulentiam voluntatum, non sine scissura pacis & offensa Numinis, cui extra fines pacis habitare non lubet. Innotuit Virginis Confessario gliscens malum, isque Rosæ iniunxit, Sanctissimi Rosarij Sacellum adiret, ibiq; coram Deiparæ Imagine periclitantis illius Congregationis necessitatem Matri misericordix fuis precibus commendaret, nec curam dimitteret quoadvsq; gratiam & succursum impetrasset. Paruit Virgo ad obsequia charitatis mirè procliuis, sacellum adiit, preces fudit, sed mœsta præter consuetudinem ani-

moq;
S. Ima
mas a
rem e
Stura
repen
Virgi
rauit
mum
quid
ctè qu
post à
quam
inter
li vult
asper
ac ma
fuera
redie
diè m
terce
obsti
piend
tiam
suau
lij, v
& Ro
to ian
mani
rabil
diæ, d
quicu
inuer
moni
alia.

moq; faucibus domum redijt. Postridie reuersa ad pedes
 S. Imaginis diutius procubuit, feruentius orauit, lachry-
 mas addidit, proluxaque moræ æquanimi patientia fauo-
 rem expectauit à solo Deiparæ vultu pendula, nec surre-
 ctura de loco, donec exauditam se intelligeret. Tandem
 repentina hilaritate perfusa in pedes se erexit, & gratijs
 Virgini Matri deuotissimè persolutis lata domum prope-
 rauit. Quæstoris vxor vtraque vice frontem Virginis do-
 mum redeuntis tacitè obseruabat, ac diuersitatem mirata,
 quid nouæ rei gereretur interrogauit. Huic Virgo succin-
 ctè quantum oportuit eam scire respondit. Verùm paulò
 post à Confessario sollicitius examinata, nec ausa quid-
 quam reticere, totam ingenuè seriem exposuit, vt pridè
 inter supplices preces vtrumque tum Deiparæ, tum Filio-
 li vultum inuenerat non modò chalybis instar præ durum,
 asperum, inexorabilem, sed & seuerè minacem, austum
 ac manifesta indignatione caperatum: vt frustra conata
 fuerat Filium emollire per Matrem, vt tristissima domum
 redierat post insolitam hanc repulsam. Deinde vt postri-
 diè multis demum lachrymis Dei Matrem flexerat ad in-
 tercessionem negante Filio placari se posse illi coetui tam
 obstinatè discordi, vt tremuerat afflictum cor suum, perci-
 piendo alternos Matris, Filijque affatus, quibus illa gra-
 tiam, hic iustitiam ac pœnas vrgebat, vt denique Matris
 suauissimæ præualidis gemitibus cesserat exarmata ira Fi-
 lij, vt iste iam placatior benigno arrisu Matrem, deinde
 & Rosam indulgētissimè respexerit: exinde gratiam in tu-
 to iam esse, ne dubitaret Confessarius, breui effectum
 manibus contrectandum. Ità euēnit: nam paulò post mi-
 rabiliter coaluerunt diuisi animi, euanuit pomum discor-
 diæ, dissiliit sathanæ cuneus qui fissuras diduxerat. Notēt,
 quicumq; Religiosis communitatibus diuisionis machinas
 inuergunt, quàm abominabilè Deo, quàm gratam cacodæ-
 moni, quàm perniciosam proximis operam præstēt. Sed ad
 alia.

Non

Non abs re fuerit paucis subnectere, quæ Rosæ cum alia Deiparentis imagine non sculpta sed picta in Gundisalvi oratorio contigerunt. Representabatur coloribus in tela Genitrix Virgo dormientem paruulum IESVM complexa firmi. Rosæ videbantur in hac imagine omnia spirare, ac viuere, sæpiusque fatebatur hanc apud se peculiariter magno in pretio esse quòd inde suauissimis interdum solatijs fuerat delibuta, IESVLI somnum, & Mariæ vigilas ignem suis medullis iniicere, vt nec paruuli mansuetissimum soporem audeat interrumpere, nec tamen vigilem Matrem possit sine canoro succensi cordis alloquio præterire; at sub hoc affectuum duello animam suam liquefieri ex arcano Dilecti alloquio, quasi dicat: *Ego dormio, & cor meum vigilat*. Accidit, quòd in oratorio Maria de Vfatègui coram Rosa, & duabus familiaribus instituta de beneficijs Beatissimæ Virginis spirituali collatione incideret in magnalia, quæ ad Imaginem Deiparæ in *Atocha* vico Matritèsis vicino manus superna dignatur operari, Rosa in præsentem Imaginem defixis oculis auidè quæ dicebantur auscultabat: sed cum Matriona sensim ad alia diuerteret, insolita verborum emphasi interpellauit Rosa, perge (: inquit) Mater, perge de hoc argumento plura quæ nosti differere. Matriona facillè animaduertit inter Imaginem & Rosam singulare quidpiam geri; vnde digressis alijs secretò extorsit à Virgine, cur interpellasset, utique mysterium subesse, quod rescire sua intererat omnino se scire id velle. Rosa, vt prodigium quod viderat non suo, sed Matrionæ merito tribueret, inò (: ait) mysterium suberat, nam interea dum tu miracula narrabas absentis Imaginis de *Atocha*, hæc præsens edebat signa inusitata lætitiæ, mouebat in nos colubinos suos ocellos, attollebatur nouo corpulentia typo extra telæ superficiem velut inde ad nos exitura cum sopito Filiolo, spargebat arcanas dulcedines, renidebat, radiabat augustior,
nunc

nunc paruulo suo nunc nobis maternè adblandiens . Et nonne sub tanta gratia dignum erat Reginae nostrae laudibus diutiùs immorari ?

Sed redeundum tantisper ad Sacellum Rosarij, cui Rosa toto anno per omne sabbathum flores quos ipsa coluerat, fasciculatim aut mittebat aut deferebat . Mirati sunt, quicumque Rosæ hortulum norant, eius areolis numquam deesse flores quos Altari dedicaret; siue enim hoc germen alibi sustulisset consueta variantis anni temperies, siue ardentior Sirius ubique torrida siccitate hoc terræ solatium corruperat, semper in modico Rosæ viridario intacti vernabant pulluli quos in proximum sabbathum cœlesti Anthonoræ consecraret . Maluisset auro gemmisque rigentem cycladem subinde offerre sacræ Imagini florum loco, sed obstabat inopia . Verùm tamen & hanc suppleuit ingeniosæ deuotionis industria, nam vt quotannis Regina in Sanctissimi Rosarij bis spiritali veste amiceret, materiam, artem, formam excogitauit lōgè pretiosiore, ad modum quem supra Cap. XVIII. descripsimus . Vnius idea reperia fuit in Virginis pugillaribus, hoc tenore : *Memoria . Pro vestimento quod ego Rosa de S. Maria indignum mancipium Regina Angelorum ordior contexere Virgini Dei Matri auxiliante Domino . Primò Tunicam interulā conficiunto 600. Salutationes Angelica, totidemque vicibus recitanda Antiphona Salue Regina, cum 15. diebus ieiuniorum, in reuerentiam purissimi gaudij ex nuncio Angelico, quòd in suis castissimis visceribus humana carne induendum erat æternum Patris Verbum . 2. Pannum huius amictus contexunto 600. Salut. Angel. totidem vicibus Salue Regina, 15. Rosaria, & 15. dies ieiunij, in reuerentiam latissimi gaudij, dum visitabat Cognatam suam Elizabeth . 3. Oras ac fimbrias huic vestitui circumdanto 600. Salut. Angel. toties Salue & 6. (vti supra) in reuerentiam altissimi gaudij, dum pariebat Filium suum Dominum meum IESVM Christum . 4. Fibulas*

X

appo-

apponunt 600. Salut. vt supra, in reuerentiam intimi gaudij dum benedictum Filiolum suum offerebat in Templo, 5. Collari impenduntor 600. Salut. Salue, ieiunia, vt supra, in reuerentiam felicissimi gaudij, dum amissum triduo Filium inuenit in Templo inter Doctores disputantem. 6. Ramusculum Virgineis suis manibus gestandum componunt. 33. orationes Dominica, totidem Salutationes Angelica, cum versu. Gloria Patri, Salue Regina, totidemque Rosarijs laudum Diuinarum, & rursus totidem Rosarijs de laudibus Virginis, in reuerentiam. 33. annorum, quos Dominus meus IESVS vixit in terris. Et paulò infra: iam hoc vestimentum confectum est; benedictus sit Deus, eiusque Mater Sanctissima pragranti sua pietate suppleat defectus meos, & ausui det veniam. Laus tibi Christe. Simile at multò operosius vestimentum Diuæ Virgini consuere cœpit prima die anni MDCXVI. in huius textura sum-

ptuosa Dominicanarum orationum, & Angeli-

carum Salutationum numerum Virgo non

iam centurijs (: vt supra) sed chi-

liadibus diffiniebat. Verùm

singula quæque

sux de-

uotionis exercitia minutim prosequi non

vacat, præsertim cum ex innu-

meris innotuerint pau-

ciora.

CAPVT XXI.

Rosæ in salutiferum Crucis signum religio. Imaginem S. Catherinæ exornans ab ea vicissim honoratur.

Solitariae in horto cellulae (: de qua supra) prima & ferè tota supellex Crux erat Virgine procerior altiorque vt plenius tum Caluarie supplicium meditati ingereret, tum pijs nouæ Magdalenaë complexibus comodiùs stringi posset. Illam quot osculis Rosa dissuauiarit, quot lachrymis humectarit, quot ignitis suspirijs adufferit, quam tenacibus vlnis ad liuorem vsque sibi interdium noctuque adstrinxerit, quam crebra & supplici adoratione coluerit, non omnino domesticos latuit, qui interdum per rimulas insciam obseruabant. Sicubi in Templis, sacellis, ædibus frequens viuificaë Crucis simulachrum incurrisset in oculos, singula mæsto obtutu & calente gemitu salutabat, in omni familiari confessu, conuersatione, societate Crux (: si qua prostabat) Rosæ sol, ipsa Cruci heliotropium erat, ad huius aspectum cor Virginis pulsu validiori, & concitato videbatur in horologium transmulari. Præcipuè in maiori Dominicaë Passionis hebdomada, à Cruce fidelium adorationi palam exposita diuelli non poterat, huic assidebat immobilis, hanc dilapso frequentiori populo cominus tenerrimis basijs obterebat, in hanc eminus acclauabat oculos, nec alio vel ad momentum respicere

poterat. Quin vsqueadeo menti Virginis infederat Sanctæ Crucis Religio, vt vbiicumque à fortuita trabium cōmissura, in fenestrarum clathris, in decussatis sepium bacillis, in ostiorum cardinibus, in vectibus, in ipsis demum festucis ac paleis, aut alio quouis reiectaneo figura Crucis occurrisset, hanc sine attendita ac tacita veneratione nusquam præteriret.

Subinde Rosam ad sacras ædes processuram comitabatur honestatis causa germanus frater, doluitque toties sibi cum ea subsistendum esse quoties Soror ibidem ad stipulas de terra subleuandas sese inclinabat. Animaduertit fortuitas Crucis figuras esse quas in proiectis stipulis aura vel casus effinxerat, has autem Rosa iacere humi, & commeantium pedibus neglectim proculcari nō ferebat. Hinc Ferdinandus (: id fratri nomen erat) tot morarum impatiens, ac velut superfluxæ pietati fororis admurmurans, putasne (: inquit) decere Virginem, toties in publico ad leuandas paleas explicare faciei operimentum? quid cogitabunt, quid dicent obuij, hæere te in plateis, vt transversas vbiique stipulas fatuo labore diuarices? Quod si hac ratione Crucis figuræ prospectum cupis, vtique ingentem tibi sumpsisti operam, imò ridiculam, cui à prætereuntium sannis, ac sarcasmis totum sit præmium.

At grauitèr modèstèque replicuit Virgo: ah frater nimio dolore crucior, dum video, contemptim iacere solo & calcaneis proteri qualemcumque rudissimum typum illius adorandæ Crucis in qua innocens Agnus Dei suæmet vitæ inæstimabili pretio nos redemit. Scio hæc retributa sine scrupulo aut culpa promiscuè calcari ab alijs, horum incuriam nec damnare ausim, nec arguere præsumo, sed neque illis displicere meritò queat meæ deuotionis simplicitas. Denique subsannent, rideant, cogitent de me, vt lubuerit, ego quoad potuero, non cessabo à cura, ne Crux Domini mei, vel in abiecta, vilissimaque stipula
vsquam

vsquàm conculcetur. Addebat (: mirum dictu) ad istud quod puerile, nimirum foemineum alijs videbatur Crucis honorandæ studium se stimulis tam excelsis ac serijs excitari, vt repugnandi modus aut ratio numquam sibi ad manum sit; proinde & hoc inter alia complura condonandum esse ardori suorum affectuum, maximè si verum foret quod aliunde obscura persuasione acceperat, ex sacris Indulgentiarum thesauris aliquod repositum esse lucrum fidelibus, quicumq; hoc simplicitatis religioso obsequio S. Cruci reuerentiam exhiberent.

Rosa in suo hortulo plantauerat libanotim, Rosmarinus vulgò dicitur, eiusque tres arbusculas distinctis cespitibus ità in Crucis formam coegerat, vt singulae glebæ seorsim accuratam montis Caluariae figuram vndeque exprimerent. Gaudebat inter flores & odorifera plantaria pariter & Crucem oculis suis continuo obuersari. Placuit multis nouum amoenitatis artificium, quod irrigante gratia sub hortulanæ deuotione feliciter adoleuerat. Verùm operante Magistro P.F. Alphonso Velasquez Rosæ Confessario ex tribus vnica dumtaxat Rosæ hortulo mansit residua, siquidem is alteram poposcit sibi, alteram Proregina dono eiusdem obtinuit, summaque cura penes se nutrire studuit, sed incassum, vix enim dies perpauca effluxerant, cum Crucifer cespes apud Proreginam funditus exaruit, manifesto indicio, propriam sibi defuisse Crucis & Caluariae hortulanam. Narrauit Virgini Confessarius dolorem Proreginæ, at subrisit Virgo monuitq; huiuscemodi Cruces inter seculares Aulæ pompas & assidua Mundi commercia virere non posse: vetuit tamen emarcidum arbusculæ cadauer projici, iussitque ad se remitti propediem resuscitandum. Vix in quartum diem exsucca plantula penes Rosam fuit, cum speciosior quàm ante fuerat vndique reuiruit, nouis ramusculorum comata pullulis, nouo radicularum ac medullarum succo re-

diui-

diuina, plexilique virgularum obedientia in pristinam Crucis figuram reformata; cui Rosa in ornamentum extractabili ficulneæ medulla complusculos cœlestes genios ordine aptissimo circumposuit; & Crucis basi accubam Sanctæ Mariæ Magdalenæ icunculam peritè adiecit, sicq; renatam, ornatam, pampinatam remisit Confessarius Proreginæ, miranti libanotim suam sub Rosæ manibus tam celeriter, tam amœnè, tam plenè reuixisse. At Virgo id totum gloriæ Crucis tribuebat, quod & S. Catarinam Senensem iugiter fecisse meminerat.

Digrediendum nunc ad huius Seraphicæ Magistræ imaginem Crucis ac Stigmatum characteribus insignitam, quacum Rosæ plurimùm fuit commercij, nec sine prodigijs. Limæ ab annis centum & amplius floret sub inuocatione B. Catarinæ Senensis deuota secularium Confraternitas: huic solemne est quotannis ter in publici circuitus festiuam processionem sublimi gestatorio efferre conspicuam Sanctæ suæ Tutelaræ statuam coronis, floribus, multoque gemmarum fulgore ac pretio decenter adornatam. Porro quæ statuæ ornamenta conquireret, tractaret, circumponeret, vna hac Rosa (: dum vixit) nulla reperiebatur aptior, dignior, peritior, quia prototypo nulla aut deuotior aut similibus. Ita cunctorum suffragio vni Rosæ delatum hoc religiosæ pietatis officium. Ipsa diligenter collectis vndequaque monilibus, velis, torquibus, floccis, lemniscis, omnique pretiosa supellectile (: cuius nulla vmquam pars amissa fuit quin tota rediret ad Dominos) operi strenuè incumberebat, assumptis fidissimis adiutricibus in laboris ac meriti participium. Sed dum circuibat charam Iconem, dum vestiebat, dum plicas distinguebat, temperare sibi à lachrymis, ab osculis, ab alloquijs præ ardore non poterat; affabatur, venerabatur, dissuauiebat sacram Imaginem, ac si præsentem è cælis haberet Magistræ suam. Quadam vice inter suspiria, exciderunt Virgini

gini
que
mih
nou
ciab
rony
litte
Con
mula
his
Susp
quar
emita
D
ni a
Phil
glon
vultu
spera
cubi
respe
dicio
agim
pula
cary
cond
illis
rat.
phyl
pturi
ta pe
omin
bat: p
imò

gini (: at perfunctoriè, & submissè) hæc verba: nosti utique Mater mea dulcissima, quòd si 15. aut 16. *pataconum* mihi facultas esset, vestirem te pro genij mei dictamine, nouo candidiorique amictu. Et ecce post paululum sociabus nil minus cogitâtibus adfuit illustris foeminae *Hieronyma de Gama* ancilla Aethiopiâ, cumque pecunia litterulas attulit, quarum hic tenor: *Salve Rosa Soror. Coniugio te nunc in exornando gloriosa Matris Senensis simulachro occupari; en 16. patacones quos penes me reperi, his utere ad Seraphicae Imaginis ornatum, si opus est. Vale.* Suspexit in Cœlum Rosa, & ô (inquit) suauissime IESU, quàm fidelis amicus es! Mox niuei candoris Attalicam emit, nouamque Iconi vestem aptauit.

Dum Rosa oblongam trabeâ (:scapulare dicimus) Iconi amiciendæ consuit, mittit in Conclauē vbi hæc stabat, *Philippam de Montoya* conciuem suam vt inde serici filii glomerem sibi apportaret. Iuit illa, viditque Imaginis vultum insolito splendore fulgidius radiare. Expauit insperato gaudio, remque trepida ad Rosam in proximo cubiculo nentem retulit. Verùm hæc minimè admirans respondit paucis: numquid vidisti Soror, quàm sereno iudicio dignatur approbare Seraphica nostra Mater quòd agimus? placet ei, quòd ambæ in elaborando ipsius scapulari iucundè occupamur. Alio tempore optabat Rosa, caryophylli copiam ad manū esse, qua sacram Imaginem condecoraret. Abnuebat præsens anni temperies, quæ in illis Regionibus mense Maio id genus flosculorum ignorat. Quæsitum diu in Rosæ hortulo, sicubi fortè in caryophyllorum areola, vel noduli apparerent propediem erupturi in florem, at inuentum nihil. Iteratur bis ter frustrata perquisitio, sed eo vespere nec spes residua fuit. Nihilominus Rosa quòd futurum erat spe bona præcipiens aiebat: potens est Dominus concedere quòd optamus, quinimò hac ipsa nocte in honorem Sanctissimæ Trinitatis vha

hæc

hæc virgula (: digito monstrabat surculum nulla foecunditatis nota tunc vsquam turgidum) tria nobis caryophylla protrudet. His dictis foeminas (: *Catarina & Francisca de Montoya* vocabantur) dimisit domum ridentes, quod illo anni tempore ex languido, sterilique frutice caryophylla expectaret, imò promitteret. Postridie summo mane (: siquidem is Processioni decretus erat dies) properarunt ad Rosam, vt quod in ornanda Imagine reliquum erat, cum ea perficerent. Rosa tunc in oratione defixa venientibus innuit, hortum adirent, atque in nomine Sanctissimæ Trinitatis tria inde caryophylla confestim sibi adferrent sacra Iconi coaptanda. Replicuit Catarina: tu verò charissima non meministi, nos heri tecum inutili quaestione floris totum aliquoties hortum permeasse, nec vsquam vel nodulum in stylis aut denticulum reperisse in scapis qui huic integro Mense pubem vllius flosculi polliceatur? Verùm institit Rosa efficaciori imperio: itote Sorores, trinum quem dixi florem maturimum, decussatum, repandum ocyus aderte; quid hæsitatis? quid curamini? qui virgam Aaronis florere iussit, prouidit & nobis. Iuerunt, & vt Virgo dixerat inuenerunt, tria caryophylla de illomet quem pridie Rosa indicarat cauliculo trepidæ carpserunt, apportarunt, suæque diffidentia veniam precatae cum Rosa in gratiarum actionem Deo se prostrauerunt, insimul admirabundæ ac lætæ, quod illa die sacra Imago cum ornatu tam peregrino in publicum erat proditura. Quodque mirabilius est, ab eo tempore quoad Rosa superuixit, eius hortulo nulla anni parte recentia caryophylla defuerunt.

Alia vice Rosa ad vestiendam Sanctæ Catarinæ Iconem cum alijs adiutricibus vocarat Mariam Euphemiam de Parejas viduam. Huic periculosè infirmabatur ancilla domestica Francisca nomine, quæ simul nutricisungebatur officio, & tunc quidem Viduæ filiolum Iosephum

lactabat, sed medicus vi crescentis morbi perterritus mandarat pridie, ne infans ab ægra lac sugeret. Attamen Euphemia ægram suam domesticis anxie commendans ad Rosam perrexit communi pietatis officio suam operam adiunctura. Finitis demum omnibus, ac Imagine decenter exornata Rosa fatigatis sociabus compatiens, ite (: inquit) respirate, lentaque deambulatione pariter vos reficite, nam lassæ estis. Respondit Euphemia: deambulare me iubes, cum non ignores quæ me domi meæ expectet afflictio? quin tu potius apud hanc Seraphicam Matrem qua polles & gratia, & fiducia, vitam ac valetudinem ancillæ meæ exora. Annuit Rosa, statimque ad præsentem Imaginem amica, qua solebat familiaritate conuersa dixit: heus tu gloriosa Mater, num acerbam huius foeminæ afflictionem non vides? succurre huic necessitati, nec distuleris solatium, nunc experiar quàm chara sint tibi Stigmata nostri Redemptoris; per illa te obtestor, periclitanti Franciscæ salutem impetra. Dixit, viduamque consolata bene sperare iussit, Sanctam Catarinam Senensem cui modò ipsa famulata erat, famulæ suæ discrimini minimè defuturam. Rectà domum festinauit Euphemia, illic Franciscam suam depulso periculo conualescentem inuenit, adeo ut postridie iubente Medico rursus infanti nutritias ut antè præbuerit mammillas.

Aliquando eadem quæ supra *Francisca de Montoya* Rosam in exornanda S. Catarinæ Senensis Icone per totam noctem adiuuerat, completoque opere dum non nihil quietura discedebat, ut post aliquot horas festivæ Processioni interueniret, Rosa digressam Beatæ Catarinæ impensius commendauit, rogans ut ipsam tueretur ab imminente periculo. Nec sine fructu abiit sollicita intercessio: nam dum gyrantem processionem hinc-inde pro magnifico applausu vario fragore excipiunt sulphurata missilium ignium crepitacula, vnum istorum rectà Franciscæ oculum petijt

Y inque

inque supercilium impegit, nullo tamen Franciscae damno, non quod deessent nocendi vires, nam idem à Francisca impetu obliquo resiliens aliam corripuit foeminam, eique cum togæ lacinijs intimam subuculam raptim succendit. Francisca fat certa se incolumitatem suam Rosæ orationibus debere, Virgini euentum retulit, ac pro beneuola cura gratias egit. Cui Rosa: quidni curam tui peculiarem haberet Se raphica nostra Mater per totum hunc diem, posteaquam tu integram hanc noctem in eius obsequio mecum laboriosam exegisti?

B. Catarina in reliquas Imaginis suæ vestiarias & excultrices tam munifica utique in suam Rosam illiberalis non fuit. Vnicum paradigma dabo, & finiam. Anno M.DC. XVI. mense Augusto Rosa Beatæ Catarinæ Iconem in præcipua S.P. Dominici solemnitate circumferendam de more vestierat, eandem transacto festo deuestiendam in domo Gundisalui Quæstoris exspectabat. Allata est, ac oratorio domestico illata, vt ibi pretioso ornatu quem commodatò à diuersis Rosa acceperat exueretur. Verùm bi duo vel triduo ante horrenda arthritidis dexteram Virginis manum per omnes articulos importunissimo cruciatu inuaserat, vt non modò operi vel tenuiter attingēdo prorsus inutilem reddiderit, verùm etiā pro immunitate mōstruosæ inflationis Medicum terruerit grauioris mali atheromata suspicantem. Intumuerat manus ad æqualitatem doliorum quibus mella selectissima ex Hispanijs Limam deferuntur, vt iam neque digitorum vllus moueri, multò minus forcem aut quiduis aliud tenere posset vel apprehendere. Dies erat Sancti Laurentij Martyris, quando sub vesperam Medicus inspecta manu purulentam meliceridem aut aliud quodcumque genus apostematis subesse ratus lenta cataplasmata decreuit applicanda, iussitq; in diem posterum distrahendo sanguini venam in læuo brachio aperiri scalpello. Gundisalvus, qui fortè cum
Medi-

Medico aderat, tristi manûs spectaculo eger oratorio ab-
cessit velut nimia compassioni impar. Sed magis dolebat
Rosa, quòd illo die, qui sibi anniuersarius erat assumpti
Dominicani habitus, prohiberetur Seraphicæ Matris suæ fe-
stiuum habitum solito Religionis ministerio contrectare.
Itaq; corâ S. Imagine (: quæ adstabat mēsulæ imposita) pro-
cubuit, breuiterq; orauit. Mox confurgens hilariori voce
poposcit forfices ab vxore Gundisalui, quæ illic cū alijs ad
opus substiterat. Hæc lusum aut iocū arbitrata subrisit, in-
ter rogans qua manu hos arripere velit, fat sciēs in dextra
sic timere digitos vt nullis forficum anfulis immitti queāt;
sicque velut per ludum angustiores quos reperire potuit
forfices porrexit. Nec mora: hos Rosa digitis induit,
opus arripuit, coepitque sedulitate liberrima gemmas,
torques, monilia suo quo adhærebant ordine disnectere,
fila ligaminum aptè dissuere, nodos incidere, ornatum
per partes concinnè deponere, Imaginem nudare. Excla-
mauit denuò Matrona: quid agis Rosa? parce manui ad
ista iam inutili; noster hic labor & cura esto. Pergebat
alacris Virgo, nec aliud replicuit, nisi quòd idem ille,
qui sibi manus dederat, quas vestiendæ S. Imagini impen-
deret, nunc dextram sanarat, qua eidem deuestiendæ fa-
mularetur. Post horulam superuēnit Quæstor, vidensque
Rosam vtraque manu expeditissimè operantem adstupuit,
ac leniter interpellans, itane (inquit) dextra tua valet vt
ad ista sufficiat? cessa, videamus manum. Vidit, illamque
sinistræ nihil ab similem reperit, sanam, valentem, agilem.
Marcebat stupore lætissimo Quæstor, ac tacitè in vxorem
respiciens pēdebat attonitus ab ore narrantis, vt Virgo se
in preces ipso abeūte prostrauerat, vt breuissimo interual-
lo sana in pedes se erexerat, vt strenuè laborem forficibus
postulatis fuerat auspicata. Maluit deinde ab ipso Virginis
ore modum repentinæ curationis ediscere; respondit illa:
se breui illo quo coram Imagine orarat spatio sensisse re-

ducem in articulos vigorem, illosque detumuisse statim violento spiraculo, vt solet aëre plena vesica dum premittur, sicque vnà cum tumore omnem pariter euanuisse dolorem.

Accersitus postridie Medicus examinavit manum deinde Virginem, quæ quod pridie dixerat simplicissimè confirmavit totam rei gestæ seriem grato animo in suæ Seraphicæ Magistræ fauorem, & gratiam refundens. Accessit beneficio, quòd exinde nunquam in posterum arthritidis manum illam inuasit quoad Rosæ superuixit. Verùm præstantius fuit alterum, quod intus Rosæ animam dulcorabat eodem illo momento quo foris conualescebat manus; facta est, modico illo tempore quo cum sancta Catarina Senensi de curanda sua dextera supplex egerat, simul in intimos cordis sui recessus largum insolitæ suauitatis rorem depluisse, qui etiam inde exundârit in corpus. Nec mirum si medicinæ cælestes

à centro ad superficiem soleant operari, ac priùs animam quàm corpus attingere. Sed mirum est hæc Rosæ nequaquam fuisse mira, vtpote

cui à B. Catarina Senensi ceu Matre penè quotidiana erant ex mutuis commercijs solatia.

CAPUT XXII.

Rosæ feruidus in SS. Eucharistiam affectus, cultus, deuotio. Pro ea ad agonem Martyrij se accingit :

SI talia acciderunt Rosæ Virginem Senensem vestienti ex aliena substantia, longè mirabiliora accepit ab illo mirabili Sacramento, in quo Christum vestiunt aliena accidentia. Hunc cibum *parauit in dulcedine sua pauperi Deus*, attamen recolendum, cui dixerit: *Cibus sum grandium, cresce & manducabis me*. Rosa nondum ultra pueriles annos creuerat, iamque hunc manducabat, sed ipsam Confessarij iam spiritu grandem repererant, quando tam tenellæ suæ ætati permiserunt accubitus in sacro Conuiuio quod *præbet delicias Regibus*. Quinimò de illorum consensu bis quot hebdomadis puella reficiebatur Diuino hoc pabulo; maluisset frequentius, at tunc nondum ei licebat sine Matre adire Ecclesiam. Quàm benè mellifluus Bernardus in suo exclamat Iubilo: *Qui regunt esuriunt!* nam Rosæ à frequenti Communione adeo increuit pascentis Sacramenti esuries, vt paulùm adultiori sacra synaxis ter in singulas hebdomadas fuerit permittenda. Neque id satis erat, nam si qua interueniebat aut festæ diei celebritas aut solemnis statio, etiam quater, imò quinquies intra septimanā diuino hoc edulio auidissimè fruebatur. Confessarij quò penitiùs animæ statum
nosse

nosse cœperant, facilius hanc ei frequentiam indulgebant, vnanimiter attestantes in Processu, tam limpida se inuenisse in eius spiritu munditiem, tamque nitidam, innocentiae puritatem, tantam insuper Eucharistiae famem, tam robustum deuotionis calorem, vt exinde nunquam ausi fuerint à participatione tanti Mysterij Virginem distingere. Vnde facile obtinuit, vt tum in Paschate, tum in solemnitate Corporis Christi quotidie per totas Octauas sibi licuerit vesci hoc delicato Pane Angelorum. Qua in re vt humanum effugeret plausum nec de singularitate notari posset, singulis his diebus studiosissime variabat horam, nunc maturius nunc serius ad S. Communionem accedendo, coelestis enim thesaurus (: monente Gregorio) absconditur vt seruetur: & qui facit quod nemo, mirantur omnes.

Hic verò notatu dignum est, quòd Virgo in tanta Communicandi frequentia, simulq; tanta immaculatae suae conscientiae serenitate nihilominus quotiescumque ad Diuinum epulum accedendum erat, toties sacramentalem Confessionem praemittebat; nec perfunctorie, sed ea sollicitudine examinis, eo contritionis stimulo, eo gemituum ac lachrymarum apparatu, ac si per hebdomadas & menses vtroque Sacramento penitus caruisset. Pridie sacrae Communionis asperius emacerabat corpusculum flagellis & rigido ieiunio, vt famem animae comitaretur esuries corporis: venturo Sponso adornabat secretum mentis thalamum affectibus reuerentiae, humilitatis, ac desiderij, accendebat piarum meditationum lumina praecipue ex Ludouici Granatensis libello qui de Oratione inscribitur; vaporabat habitaculum cordis sui pretiosis odoribus ignitarum aspirationum, totamque omnium suarum potentiarum ac virium familiam colligebat in obsequium chari hospitis postridie ad ipsam diuersuri. His verò exercitationibus tantum insumebat studium & curam, ac si per
totam

totam vitam suam pro illa dumtaxat vnica vice commu-
nicandum sibi fuisset.

Porro in ipso ad tremenda illa myſteria accessu quis fuerit Virgini attentissimæ deuotionis ardor, quæ vultûs gestuumque religiosa compositio, quod bullientis spiritus incendium, aliter describi non potest, quàm si ipsammet quis Catarinam Senensem Eucharistico bolo excipiendo procubam huc transcribendo delineet. Verùm Angelico ad hoc opus foret tum calamo tum penicillo. Nec tamen omnino id latere permisit Altissimus, dum pluries in vultu Rosæ visibiliter scintillare fecit interioris flammæ indices euibrationes atque stricturas, tunc cum anima sumptione Diuinæ hostiæ succendebatur.

Quadam feria secunda Pentecostes in sacello Rosarij sacris operante P.Fr. Antonio Rodriguez Prædicatore generali, Rosa cum alijs fidelibus adgeniculabat cancello Altaris Eucharistiam receptura. Ad hanc vbi Sacerdos cum sacratissima Hostia peruēnit, faciem Virginis totam flammeam vidit & medullitus expauit, nondum gnarus quid indicaret mira hæc & improuisa coruscatio. At postea ex crebriori eiusdem prodigij successu didicit Rosam esse, cui ad sacratissimæ hostiæ cōtactum interior subito micabat amoris rogius, tam viuudus ac potens vt vel exteriorem faciem mutaret in facem. Magister Fr. Ludouicus de Bilbao post Missam in eodem Sacello dum Virgini S. Synaxim porrigit, notauit sæpius, vultum ipsius cœlesti splendore perfusum, ita quòd præ fulgoris vehementia sibi tremuerint oculi velut impares illi sideræ claritati, quam gratiæ venustas conspicuè accenderat, & panis Angelorum in Angelicam (: vt iiebat) pulchritudinem mirificè transformarat. Magister Fr. Ioannes de Lorenzana simillimo ostento feliciter percussus occasionem inde obtinuit penitiùs Rosam cognoscendi, quam illactenus numquam de facie nouerat. Litarat & ipse in Rosarij Sacello, & post
sa-

sacrificium promiscuo populo ibidem communicato Sacramentum distribuebat. Ad Rosam ut venit, (quæ ut S. Hostiam sumeret, illo momento vultum orâ pallij reducta detegebat) vidit speciem humana formosiorē, clarā, niueam, fulgentē, ac cælesti quadam pulchritudine obradiatā; Transiit, certus eiusmodi coruscum decorem à mortalitatis nostræ regione non esse. Mox cogitabundus ait intra se: quæcumque est hæc Virgo, sublimi apud Deum gratia polleat necesse est, utinam animæ suæ tam lucidæ ac flagrantis intimum statum nosse liceat. Factus est deinde voti compos, dum minimè cogitabat, nam superna prouidentia hunc postea Rosæ non modò Confessarium dedit sed & Præceptorem, cui Virgo obedientiam vsque ad mortem velut regulari suo Superiori exhibuit. P. Fr. Bernardus Marques dum adhuc Nouitius sacrificantibus in Sacello Rosarij subinde ministrabat, ac de more post Sacerdotem abluitionis scyphum communicantibus circumferebat, quotiescumque coram Rosa cum scypho substitit, sensit à Virgine tamquam è clibano aut fornace vaporare ardores, ut interdum putârit sibi manum comburi qua pateram seu porrigebat seu resumebat. Verùm tunc mysterij ob ætatem ignarus, tacitèque mirari contentus præteribat, sed post annos 15. ab obitu Virginis iam Sacerdos iudicioque maturior prodigium uti acciderat sub fide iuramenti enarrauit, adiiciens ex eiusmodi sacris ardoribus sibi iuenculo rude cor nihilominus concaluisse arcana veneratione præsentis Sacramenti, quod suscipi tanta religione & æstu viderat.

Voluit Deus per extima hæc & sensibilia utcumq; manifestari foris, quanta deuotionis pyra flagrabat intus. At huic cum accedebat corporaliter is qui *ignem venit mittere in terram*, non aliter atque inter Seraphim videbatur sibi Rosa eeu tota empyrea ambulare in medio lapidum ignitorum. Hinc in ipsius anima mirabiles illi effectus

tam-

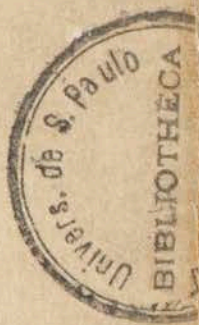

tamque isti Sacramento connaturales ac proprii, quos nemo nouit, nisi qui accipit. Iubentibus Confessarijs obtemperans Virgo conabatur ex his nonnullos indicare, sed penè in singulis hærebat verbis, causata vocabulorum inopiam, nec aliter de ijs fari nouerat, quàm quòd ineffabiles dictitaret. Aiebat tamen, ex Virginea Dei carne in animam suam diffundi quamdam admirabilem mansuetudinem cœlestis Agni, simulque vegetari se inusitato robore ex nobilitate huius nutrimenti, instaurari ac refici vires per quamdam velut nouam transubstantiationem, sui spiritus in hoc Diuinum alimentum, suaue, succosum, potentissimum; interea clarescere in corde suo placidam altioris sphaeræ serenitatem, pacem, temperiem nulla comparatione explicabilem.

Porro de immensitate gaudij ex arcta vnione cum Sponso amicissimo, de fruitionis altitudine, de spirituali sapore veræ dulcedinis vbi gustatur in suo proprio fonte, de fructuum præstantia, copia, sagina, deque similibus pigebat tentare quemcumque sterilis elocutionis modum, fat erat in his, aut planè elinguem fieri, aut compendio protestari, nil esse iucunditatis, lætitiæ, iubili in isthoc mundo inferiori, quod vel vmbra-tenus assimiletur gaudio istius pretiosi conuiuij, vbi infinita animæ fames incidit in pastum Deo dignum, in cibum filiorum, in mammillam Verbi Incarnati, quod solum *esurientes replet bonis*. Ex ore Virginis hæc audierat Confessarius P. M. de Lorenzana, qui adstans eidem iam moribundæ, dum pro extremo viatico sacram hostiam in extasi sensim deglutiebat, hæc pauca subiecit: Filia, nunc fruire Sponso tuo, ac sola cum solo deliciare, quia verè dulcissimus est, pete vt more suo ijsdem nunc bonis te repleat quibus solebat. Alius itidem Rosæ Confessarius meminerat dicere solitam, quòd in Sanctissima Communione sibi videbatur ipsummet è coelo Solem in pectus recipere, nam quid-

Z

quid

quid Sol visibilis operatur in mundo, dum luce & calore omnia recreat, dum terram floribus & fructibus obornat, dum maria vnionibus, montium viscera gemmis ac pretiosis metallis ditat, dum auiculas cæli lætificat, plantas & animalia vegetat, omnesque vasti hemisphærij angulos diffusa amœnitate collustrat, succendit, deaurat, id totum in nudis animæ suæ spatijs efficere Dominicæ carnis realem præsentiam. Et forsitan ob id Virgini datum fuit diuinitus, quòd plerumque species sacramentales in eius stomacho ad septem vel octo horas perduraret, antequam ventriculi calore dissoluerentur, nempe vt interea sub hoc diuino Sole fortius incalesceret deuotum pectus, & viuifica Sacramenti coniunctione vegetius foueretur.

Ne isti Solares effectus omnino laterent abditi, prouidit Christus, dum ex ipsismet foras redundare fecit vsque in Rosæ corpusculum duo prodigia, robur & saturitatem. Robur ex S. Communione deprehendit in filia Mater, nam quotiescumque Rosa S. Synaxim receptura Templum adibat cum parente, ex pridianis ieiunijs, flagris, ac vigilijs tam fessa, attenuata ac debilis erat, vt sæpe per viam in angiportis hinc-inde fuerit vtrique subsistendum quoad lassâ Virgo recuperaret anhelitum. Sed Diuinæ bucellæ refectâ pabulo, cum à Templo redibat domum, præibat Matrem, & hortabatur sequi, velut si in fortitudine cibi illius vsque ad montem Horeb fuisset ambulandum. Corporalem verò ex Eucharistico pastu saturitatem ipsamet Rosa tum Confessarijs tum domesticis fassa est. Nam reuersa domum & vixdum euoluta palliolo rectâ properabat ad secretum cubiculi, ibi in seram vsque noctem se recludens meditabatur suscepti beneficij magnitudinem, neque in vllius prodibat conspectum aut conuersationem. Rogata cibum sumere, maximè quòd pridiano exhausta ieiunio videretur refectio indigere, meminissetq; diem dominicum à lege ieiunij exsortem esse,

respon-

respo
se cib
mam
guttu
reipla
inger
vespe
Accio
missu
& tu
corpo
tatum
nè cu
pore
na Se
vno v
C
hoc S
crific
supra
quot
rerat
nec la
se cer
sequi
integ
demi
deflex
ram g
nec t
mou
Altar
sus n
tentia

respondebat, præ ingenti satietate à mensa Domini aliam se cibum admittere nondum posse, adeo vt citra extremam vim & cruciatum nec panis bolum glutire, nec aquæ guttulam sorbillare se posse aduerteret. Vt ergo ita esse, re ipsa comprobarunt, desiere cibi mentionem importunè ingerere, sicque Virgo cum sua saturrime inedia vsque in vesperam, subinde in sequentem vsque diem perseverabat. Accidit, quòd Rosa per integram quamdam Octauam permissu Confessarij dietim Altaris Sacramento pasceretur, & tunc quidem integro illo octiduo ab omni abstinentia corporali alimonia, eò quòd superna illa saturitas notatùm reliqui edulij omnem abegerat appetitum, sed plene cuiuscumq; alterius alimenti reddiderat pro illo tempore incapacem. Simillima hæc sunt ijs quæ de S. Catarina Senensi prodit vitæ suæ historia, vt patèret euidentius, vno vtramque spiritu excelluisse.

Ceterùm quanta religione solita fuerit Rosa venerari hoc Sacramentum, sicubi aut immolabatur in Missæ sacrificio, aut prostabat adorandum in Altari, vtrumque supra attigimus. Missas quidem auscultabat omnes quot in Aede FF. Prædicatorum celebrabantur; his intererat vsque ad meridiem tanta quiete ac silentio, quantum nec lapis in suo defigitur centro. Et reuera proprium Rosæ centrum S. Hostia erat vbiicumque eam poterat visus sequi, huc toto ferebatur amoris pondere, adeo vt huiusmodi integris vix (: aut fortè ne vix quidem) nictu vnico demisisset, multò minùs faciem vel ad momentum ab ea deflexisset notata sit. Noti ignotique ponè transibant eorum geniculata Virgine, ac ferè incurrebant in oculos, nec tamen ipsa quemquam tunc nôrat, nec vel leuiter mouebat palpebras, intensissima ijs quæ gerebantur in Altari, quorum intuitum forsitan alieni obiecti intercursum nec obiter eclypsabat. Idem Virgini erat immoræ attentionis tenor, quando in hierotheca expositum venerabile

rabile Sacramentum adorabatur à populo, vt fit in publicis 40. horarum supplicationibus : illic à manè vsque ad vesperam continua & prorsus immota geniculatione hærebat Rosa oblita prandij, neque vel aquæ guttulam acceptabat in refrigerium contenta iubilo atq; delicijs quas percipiebat ex corporali Sponsi præsentia. Sic per totam quæ festo SS. Corporis Christi appendet solemnem octauam integros illos dies transigebat coram patulo extantis Sacramenti tabernaculo, mirantibus præcipuè Confessarijs, vnde tam extenuato corpusculo vires suppeterent ad genuflexiones tam prolixas, continuas, arduas cum dierum inedia sustinendas. Videbatur fortitudo lapidum fortitudo eius, & caro eius ænea, id quod inuictissimus Iob sibi deesse querebatur. Porro quatuor postremis vitæ suæ annis in maiori (:quam vocamus) hebdomada, quàm diu sacrum Christi corpus adorabatur clausum de more in monumento, nec noctu inde recedebat affixa tumulo Rosa, nec loco vbi ferria v. genua fixerat surgebat, donec postera die Parasceues Diuinus ille thesaurus (: cum quo semper erat cor suum) transferretur ritu solito ad tabernaculum.

Interim esurie, fitis, lassitudinis immemor, tota occupabatur cum dilecto, ea quidem veneratione ac reuerentia, vt toto 24. horarum decursu nec sedere coram illo, nec muro contiguo tantisper acclinari præsumeret.

Neque segnior erat ad cultum huius adorandi mysterij, etiam quando extra conspectum erat. Quotiescumque in colloquio seu proprio, seu alieno ore nominabatur sanctissimum Altaris Sacramentum, Rosa capitis totiusque corporis profunda inclinatione reuerentiam testabatur. Sicubi audisset eminus campanis signum dari ad eius adorationem, vel sacris eiusdem Solemnij tintinnabula præsonare, subitanea intimæ lætitiæ signa cohibere non poterat, quin cor & caro sua exultarent in Deum viuum.

succendebatur viuidior in facie color, & exultabat spiritus eius in Deo salutari suo. Auscultandis verò de ineffabili hoc Mysterio solemnibus panegyricis nusquam satiari poterat, illosque semel auditos penè verbatim post annorum interstitia recitabat mira felicitate memoriæ. Nullus ei manuum labor iucundior erat, quàm quo Altare, tabernaculum, aut in Maiori hebdomada S. Sepulchrum veniebat exornandum. Hinc tanto deuotionis studio suebat lintea quæ corporalia dicimus; mappas & pallas altarium, operimenta calicum, vela bombycina, & quidquid textile ad sacram hanc supellestem spectare poterat, omni pietatis ingenio, arte, elegancia conficiebat. Insuper viuis floribus neutiquam contenta pretiosiores è filisericis fingebat versicolori artificio; addebat eiusdem sumptus & operis ramusculos prafinos, porraceos, herbidos, omnique viroris amoenitate variegatos. Non probabatur Matri sumptuosa Filix deuotio, ægrè que ferebat tantum temporis subduci alijs Rosæ laboribus qui parentes & inopem familiam sustentabant. Itaque Virgo vt Matri satisfaceret, post diurni laboris pensum aliquam noctis partem conficiendis Altarium ornamentis seponebat. Verùm & hoc Patri spirituali (: forsitan suggerente & exaggerante Matre) visum filix vires excedere, sed huic grauius respondit Rosa: nolim haberi tam delicata, vt pro Sponsi mei ornatu vnica noctis labor aut nimius mihi sit aut molestus: quæ enim tam socors aut otiosa fuerit nupta, cui durum sit noctem impendere ornamento & cultui quo maritus eget vt postridie decenter in publicum prodeat!

Denique erga Sanctissimæ Eucharistiæ mysterium is Rosæ affectus erat, quo maluit pro illo sanguinem vitamque expendere quàm flores. Nec longè abfuit præsentanea occasio. Anno MDCXV. mense Augusto circa litora Peruana in Oceano Pacifico hostilis comparuit Batauorum

rum

uorum classis, oramque totam improuisa exterruit. Vbiq;
 conclamatum ad arma, & interim Clerus vterque (: vt fit
 in publicis periculis) Diuina imploraturus præsidia Li-
 mæ per omnes Ecclesias SS. Corporis Dominici Sacramē-
 tum exposuerat palam ab imbelli multitudine adoran-
 dum. Tandem ipso Beatæ Mariæ Magdalenæ sacro per-
 uigilio visi est formidabilis illa hæreticorum classis acie
 disposita in ipsum Limensis emporij portum (: *Callao* in-
 digenis dicitur) rectâ præcurrere, velut in Urbis excidium
 militares suas copias effusura in terram. Mox tota vrbe
 trepidatum est, iussique cum Ciuibus Ecclesiastici arma
 corripere, siquidem certum erat, Calvinianum hunc ho-
 stem non solis incolarum fortunis & iugulis, sed & sacro-
 rum profanationi, Templorum spolijs, Religionis exter-
 minio sæuissimè inhiare. Inter hæc Rosa, quæ cum hone-
 stis Matronis in Ecclesia sancti Dominici exitum horum,
 tumultuum expectabat, soli metuebat prostanti in ara,
 Diuinissimo Sacramento, cui vtique sacrilegæ manus per-
 fidæ gentis parcituræ non erant, fortasse nec pedes, quin
 illud ausu horrendo protererent, humique proiectum ra-
 bie blasphema proculcarent. Tristius interea nuncium
 superuēnit vsque ad Rosam, nempe inimicos Fidei ex al-
 to nauium in lembos, inde in arenam profultare manipu-
 latim, & ad portas Ciuitatis globatim procedere, Ina-
 nem hunc rumorem ipsa publici timoris caligo pepere-
 rat, sed tamen sexum inermem qui cum Rosa in Templo
 substiterat, sic perculit vt propemodum exanimaret. Sola
 Rosa tantum abfuit quod sibi metueret fugamue aut la-
 tibulum circumspiceret, vt potius triumphanti similis in-
 gentis lætitiæ signa cohibere nequiverit, rata nimirum
 adesse felicissimam totque suspirijs optatam horam, qua
 posset pro honore prostantis ibidem Sanctissimi Sacramē-
 ti vitam animamque profundere. Itaque socias obiter se-
 cum in D. Hieronymi sacellum traxit, illic exporrecto in
 hila-

hilaritatem vultu pauidas hortari cœpit ad subeundum
 secum martyrium, occasionem hanc nimis pretiosam esse
 ac fortunatam, videlicet non quomodocumque sed sub
 ipso S. Hostiæ conspectu hostiam cadere, coram & pro Di-
 uina illa victima victimam cædi, pro exposito Christi cor-
 pore animam exponere. His facie rutilante prolatis exe-
 mit vaginâ forfices, sibi que vestem quâ longior in terram
 defluebat, alacriter præcidit, manicisque in cubitum vsq;
 replicatis quod reliquum erat tunicæ intra cingulum vsq;
 ad talos attraxit, cothurnos subere subleuatos exuit. Inter-
 rogata quid ageret, quid sibi vellet hac nouitate, ad ago-
 nem (inquit) me succingo, nolo mihi impedimento sint
 panni luctaturæ ac morituræ pro Sacramento: in breui
 hac veste expeditior cõscendam superiorem Aræ crepidi-
 nem, illic pro Christi corpore corpus meum vulneribus
 obijciam, nec cedam donec impiorum bipennibus vndi-
 que perfossa cadam; quinimò precabor hostes ne vno ictu
 repente me conficiant, sed lenta crudelitate articulatim
 corpusculum hoc totum deartuent, inque modicissima
 frustula partes singulas comminuant, vt dum in me ex-
 carnificanda occupabuntur, differant saltim iniurias quas
 eheu! postea irrogabunt præsentî Sponso meo.

Hæc ita pronunciabat, vt ex oculorum scintillis, ex im-
 pauidi vultûs constantia, ex viuaci tōno heroicæ vocis ce-
 teroque gestu animosæ Viraginis facile conijceretur Ro-
 sam pro Eucharistico Altaris Agno leænam induisse: nec
 circumstantes fœminæ suismet credebant oculis, vi-
 dentes Amazonem, quæ hæctenus nonnisi viua mansue-
 tudinis idæa fuerat. Mirabantur Virginem modestissimam
 in publico reuoluto circa humeros pallio, veste curta,
 proiectis crepidis, liberrimis brachijs, alto præciastu, so-
 lisque Rosarij globulis precarijs ferociter obarmatam spe
 martyrij vltra lacefsere fatalem horam, ac morti pugna-
 cissimè minitari. Interim ipsa velut moræ iam impatiens
 nunc

nunc experiri incessum, nunc ad Aram sacramque Hostiam, mox ad Ecclesiae fores prospicere, si qua venirent hostes quibus velocius ad Altare conuolaret, certa ibidem occumbere; iam venis arterijsque omnibus bulliebat Virgini sanguis effundi avidus, verum dum exspectat, dum agoni se praeparat, dum socias exemplo, gestu, hortatu inuitat, nunciatur hostem longius abire à litore; & ita erat: nam Archithalassus morbo correptus receptui cecinerat, ac paulò post à suis in rupe portui opposita sepultus est. Rosa disploso aliorum metu coepit verecundari ipsa de breuitate tuncatarum vestium, & vt decenter rediret domum, necesse fuit in praedicto sacello noctem exspectare cum dolore erepti martyrij, quamquam gauderetur patriae liberatae, ac praecipue inuiolatae Templorum religioni.

Defuit ergo non martyrio animus, sed animo martyrium toties & ante & postea votis ardentissimis exoptatum; nam crebrò desiebat sortem suam, quòd pro conditione sexus infidelium regiones adire non poterat pro Christo millies mortem quaesierat; dolebat se non illis temporibus, locisque nataam ubi tyrannica persecutio Christianorum sanguine orchestras, fora, amphitheatra purpurabat; inestimabilis sibi videbatur illorum felicitas, quibus datū fuerat vltima gutta sanguinis obfirmare fidei characterem, saepe cum gemitu dicebat familiari *D. Franciscæ Vre de Bustamante*: vtinam idonea ratio modusque occurreret agnandi fugam ad barbarorum, prouincias, vt illic ab idololatriis pro IESU Christo immanissimè trucidemur. Deniq; cum aliud nō poterat, oblectabat se imagine, ac meditatione suppliciorū, quae figillatim omnia pro Sponsi amore desiderabat in se experiri. Ità cupiebat cum sancto Martyre Ignatio mundus Christi panis inueniri pro illa charitate qua Christus *Panis Angelicus fit panis hominum*.

CAPVT XXIII.

Rosæ eximius pro periclitantium
animarum salute zelus.

QVæ tam masculè ardebat circa Mysterium quo verum Christi corpus velatur, non poterat mystica eiusdem membra negligere, sicubi videbat hæc ancipiti perdendæ salutis discrimini patère. Nouerat æstimare animas ex infinito pretio quo redemptæ sunt: hinc quoties ad interiora meridionalis Americæ montana flectebat oculos, cruciabatur medullitus, illachrymans perditioni tot barbarorum qui post illa niuosa altissimarum costarum iuga formicatum innumeras sed inaccessibiles conualles populabant, auitâ adhuc idolomania obcæcati. Deplo- rabat inconsolabiliter vicinum Chili regnum, vbi dietim per myriades peribant animæ; ex quo feroces incolæ excusso Regis & religionis iugo redierant ad pristinæ gentilitatis vomitum. Nec solis suis occiduis Indis condolebat, sed quidquid nationum vastissimi Chinorum tractus, aut Orientis Imperia continent, Rosæ quotidiana plangendi materies erant. Optabat visceratim discerpi ac re- tis instar obpandi latissimæ viæ qua tot miserabiles animæ ruebant ad infernum. Hic nimirum spiritus erat Seraphicæ suæ Magistræ, quæ & ipsa optauerat (: si fieri posset) suopto corpusculo obturari gehennæ fauces, ne tam populosæ animarum cateruæ illuc deinceps immigrarent, suæq; frustrarent lytrum redemptionis.

Accidit, vnum ex Rosæ Confessarijs tractare de sua mis- sione ad annunciandum vicinis Barbaris Euangelium.

A a

Hunc

Hunc itaque ambire Virgo, hortari, stimulare vèrbis ardentissimis, obsecrare seriò, nil metueret, maturaret iter, subueniret pereuntibus, Deo acceptius obsequiù præstari non posse, Apostolici pectoris & dignitatis id esse munus cui Diuina adstantia deesse nequeat, denique in tanti sudoris mercedem ac solatium sat fore, si vel vnicum apud infideles infantem per Baptismi ianuam ad superos transmitteret. E contra ille experimentum quærens eius qui in Virgine loquebatur Christus, velut ambigenti similis extenuabat vires suas ceu tanto ministerio parùm idoneas, exaggerabat difficultatem operis, famem, sitim, ferarum pericula, æstum, lassitudines, exilia, demum & venena, quibus gens illa truculentissima minimèque hospitalis in exteros Fidei præcotes sæuire solebat. Verùm tamen subdebat, plurimùm se præsidij ac spei in Rosæ orationibus, ieiunijs, ceterorumque bonorum operum fido suffragio collocasse. Hic Virgo, tametsi de suis pijs operibus humillimè sentiebat, nihilominus vt iturienti quantacumque poterat calcaria figeret, concepta ingenti fiducia promissit vniuerso exercitiorum suorum merito se illi in sancta expeditione succursuram, dummodo is vicissim pro rata ipsam participem vellet totius spiritualis lucri quod ex infidelium conuersione erat reportaturus. Annuuit Confessarius, vtpote sat conscius quanta coram Domino spirituum ponderatore esset Virgo, cum qua de mutuo fœnore paciscebatur. Sic tandem vtrunque ex pacto conuentum est, quòd Rosa huic Confessario medietatem cederet omnium fructuum quos interea ex toto bonorù operum exercitio se cõcumulaturam sperabat: ac vicissim ille dimidium lucri transcriberet Virgini ex conuersione animarum, quas sua prædicatione in viam salutis erat attracturus.

Eodem feruore spiritus nitebatur pia Virgo Religiosos viros (: quotquot aplos nouerat :) ad gentilium conuersionem

sionem succendere: præsertim sui Ordinis Fratres roga-
 bat, monebat, obtestabatur, huc huc suos in literis pro-
 festis intentione tempestiua destinarent, hunc generosum,
 præclarum, sublimem studiis suis finem scopumque præ-
 tingerent, vt residuis Americæ plagis quidquid idolola-
 triæ vsquam supererat profligent, vt in horreum Domini
 copiosos Indorum manipulos comportent, vt millenas
 animarum chiliades ab æternæ damnationis voragine eri-
 piant; non nimis hærendum esse in subtilitatum apicibus,
 non languendum circa inutiles vocularum controuersias,
 malè locari tot scholarum labores, tot noctes insomnes,
 tot disputationum clamorosas raucedines, si tantis parta
 sudoribus eruditio proximorum saluti Fideique propaga-
 tioni non impendatur, si ad metam inertis otij, ad vani-
 tatem plausumque inanis pompæ, vel in temporario lau-
 reate frontis honore prætumidè conquiescat, oscitet, de-
 fideat. Assueverabat graui sensu & impetu, se nisi fœmi-
 nam natura finxisset, hoc primum in votis fuisse habitu-
 ram, vt decursa studiorum literariorum encyclopædia se
 totam missioni Euangelicæ deuoueret, cupida adire gen-
 tes ferocissimas, belluinas, anthropophagas, dummodo
 suis Indis adhuc gentilismo implicitis opè ac remedium
 sua catechesi, sudore, sanguine impertiret. Nec sinebat
 Virginem tantæ commiserationis affectus quiescere, vnde
 rationem excogitauit, qua (: nisi morte præuenta fuisset)
 sperabat in Apostolicæ missionis negotio supplere per aliū
 quod per semetipsam præstare non poterat. Nimirum cō-
 ceperat animo adoptare sibi alicunde pupillum inopem,
 & vndiq; desolatum, quem à primis vnguiculis ipsa ma-
 terno studio ad virtutem & literas educaret ex pijs fami-
 liarium sibi Marronarum eleemosynis: huic puero mox
 à teneris proposuerat firmiter ac sensim implantare auida
 Euangelicæ missionis desideria cum paruulo gradatim
 adulta, ac interim prouidere vt in pietate sacrisque disci-

plinis accuratissimè formaretur, donec grandior factus ac Sacerdotio ritè initiatus iam cèseri posset idoneus operarius ad laborandum in conuersione gentilium. Tunc verò statuerat Virgo hoc vnicum ab alumno exigere diurnæ alimonix maternæque solitudinis præmium, iret, properaret ad Gentes Christianæ legis ignaras, trophæum salutis in medio barbararum nationum erigeret, & quotquot posset animas à restibus diaboli strenuè explicaret. Hoc supplemento credebat Rosa vtcumque satisfactum iri generoso ardori suo, quo vltra foemineam mensuram ac modum auida sitiebat salutem proximorum.

Nec tepidior ei zelus & cura fuit erga periclitantes Christianos, si quos nouerat aut per culpam mortalem à statu Diuinæ amicitix infeliciter excidisse, aut capitali aliquo vitio ad certum interitum illaqueari. Pro his verè miseris quotidie cruenta sibi infligebat verbera, gemebat, suspirabat coram offenso Numine, nullique parcebat lachrymarum sumptui, vt talibus sinceram scelerum poenitentiam vitæque seriam emendationem à Deo exoraret. Aiebat, si quoquo modo sibi licuisset Prædicatoris fungi officio, vtique se opertam horrido cilicio, nudipedem, squalidam interdium noctuque per omnes Limensium vicos, & compita circumlaturam crucifixi Redemptoris imaginem, & vbique per fora, per triuia, per angiportus idemtidem clamore lugubri vociferaturam: resipiscite, ô resipiscite peccatores, recedite à vijs pessimis quibus peccudum instar ducimini ad macellum stygij Lanionis, fugite, declinate lubrica infelicissimæ æternitatis præcipitia qui vnico eoque incertissimo fugacis vitæ momento distatis à gehenna, agnoscite periculum cui vos implicuistis, misereamini vestrarummet animarum oues perditæ, quas bonus Pastor per spinas & tribulos, per sudores sanguineos, per vulnera & crucem requirit vt saluet; & festinate reuertì ad hunc propitium Redemptorem quem si

nunc

nun
ple
cto
rarò
ter
ord
niu
ralis
cia
ta e
con
ad f
tale
inu
lam
pha
hom
pec
nare
mas
salu
E
gen
Ven
tiri
dine
occ
pud
quo
hac
vict
pue
tium
rent

nunc spernitis, nulla supererit in inferno redemptio. Hæc plerumque misericors Virgo tam luculento efferebat pectoris incendio, tantoque inflammati cordis affectu, ut non raro audientes compunxerit, neque iam Rosa priuatim inter familiares, sed Ionas inter Niniuitas videretur re ipsa ordiri poenitentiae concionem. Aderat fortè P. Fr. Antonius Rodriguez titulo, gradu, officio Prædicator generalis: ad hunc conuersa Virgo pari tum feruore tum fiducia (: quam regebant modestia & charitas) sic illum affata est: Aduerte ô Pater, quòd Diuina clementia te esse concionatorem voluit ut perditos ac obstipos peccatores ad frugem reducas. Igitur caueto, ne tuæ facundiae diues talentum in plausibilibus acutorum conceptuum flosculis inutiliter consumas; apage hos inanium argutiarum calamistros, facestant theatricæ ostentationis cothurni & phaleræ, memineris à Domino te constitutum piscatorem hominum, robustius tibi laxandum est rete in capturam peccatorum; hoc age obsecro, hoc vnicum stude & conare, ut quàm plurimas flagitiosas animas vorticibus eximas, ut ab ima vitiorum charybdi perituros euoces, & ad salutaris poenitentiae securum litus educas.

Euénit, dum adhuc Matri cohabitabat Rosa, iuuenem genere quàm moribus nobiliorem *Vincentium Montesium Venegas* in eadem platea haud procul à Rosæ ædibus sortiri domicilium. Is miratus Virginis eximiam pulchritudinem, at vnà certus nuptias sperari non posse, quærebat occasionem qua saltim oculos liberiùs pasceret in Rosæ pudicissima venustate. Igitur Matrem adiit, prætexens aliquot sibi ex tenui carbaso pretiosis collaribus opus esse, hæc se velle à Rosa confici, quam constabat eo opificio victum parentibus lucrari. Sedebat labori manuum cum puellis intenta Rosa, cui Mater innuit, audiret Vincentium, deque pretio ex more & æquo coram se conuenirent. Iuuenis coram Virgine sedere iussus comiter ex vr-

ba-

bano ritu sciscitari coepit qui valeret, venisse se pro demando opere conficiendorum aliquot collarium: petijt in singula quot vlnæ melioris telæ forent necessariae, quibus impendijs quo loco aptius emenda materies, intra quod tempus absolui possit opus. At Virgo diuinitus edocta secretum quod corde premebat Vincentius, effluctim misereri coepit foetentis animæ, in qua stagnabant lubricæ iuuentutis impura desideria; oculisque cum gemitu in cœlum eleuatis, ô (: inquit) bone IESV! quàm longanimis est patientia tua! tu verò nobilis Vincenti ignosce, & locum da veritati quam tibi dictura sum: longè alias quàm de collaribus cogitationes versat cor tuum; vis ingenuè tibi dicam ad quid veneris? at parco rubori tuo; iuueniliter agis, & doleo vices tuas. Dole etiam tu, ac resipisce. Mendacium est quidquid ad Deum non ducit, animi interim quidquid carni petulanti lenocinatur. Agnosce Vincenti periculum tuum, corrige animum vanæ oblectationis nimio venatu districtum, stude cautiùs ambulare in semitis mandatorum Dei ne pereas: en quidquid coneris tegere, non latuit Sponsum meum intentio tua. Hac improuisa Virginis concione ictus Vincētius deiecit oculos, seseq; introspiciens aliquantisper obmutuit. Denique iam mutatus ab illo qui paulò ante fuerat, sic Virginem affatus est: sentio in te loqui Christum, qui solus me tibi sic detegere potuit vt intima prauis cordis mei penetrare; cedo igitur pio & ignito hortatui tuo, sequar inuitantem ad meliora Deum, tu illum mihi propitiū fac reddas, vt quod hodie in me coepit perficiat. Addixit Virgo suarū precū fida subsidia, comiterq; dimisit hominem, qui exinde iuuenilibus desiderijs valefaciens grauem ac sobriam viuendi rationem instituit, adeo vt singulis octiduis minimùm semel animam suam pœnitentiæ Sacramento expiare, ac Diuino epulo reficere adsueuerit, lætus incidisse in Rosam, quæ & cœlitus infelicis animæ suæ sta-

tum

cum
nou
P
xia
de M
præ
facta
turb
fixa
stas
dam
at bi
duce
sam
go a
rate
rend
ratis
à se
tior
cord
repē
cord
bat,
tro à
fam
rum
fuit
perf
V
nūs
ingl
pern
clam

rum didicerat; & salubres aculeos feriae compunctionis nouerat opportunè suffigere minus exspectanti.

Prodigium erat si qua persona cuiusque vitio obnoxia Rosam accessisset nec ab ea melior discessisset. *Maria de Mesta* pictoris *Medori Angelini* coniux impatientiae ac praecipitis iracundiae pugnaci morbo iam penè sibi met ipsi facta erat intolerabilis: quavis re minima turbabatur ac turbabat, manu prompta, minax clamoribus, & sonora rixandi intemperie totarum aedium implacabilis tempestas. Detumescente animi procella dolebat interdum, ac damnabat ipsamet suae ferocitatis effrenem impotentiam, at biliosa complexio & longa assuetudo callum vitio induxerant. Aliorum suasu an casu incertum, semel Rosam in hortensi cellula degentem inuisit. Confestim Virgo arrepta occasione grauem ac neruosum de tranquillitate animi sermonem instituit, breues ac salubres adquirendae mansuetudinis aphorismos praescripsit, & unanimi- tatis ac patientiae apta consilia ingessit, sicque instructam à se dimisit. Mira res: foemina ab illo die sedatior ac mitior visa est induisse tractabile pacis ingenium, tolerabat corde quietissimo domesticos tribulos ac molestias, & si repétino aliquo flamine succendebatur bilis, hanc sola recordatione mansuetissimae Virginis mira facilitate sopiebat, breuèque eò peruénit in patientiae studio, ut iam vltro à Deo plùs ac plùs aduersitatum postularet. Sanè Rosam verecundae taciturnitatis amantissimam solus animarum zelus disertam fecerat, nec vnumquam ei facundia defuit qua sequelam virtutis fugamque vitiorum efficaciter persuaderet.

Virum quemdam professione Religiosum illa non minùs sordida quàm fatua ac monstruosa fumantis *Tabacci* ingluuies vsque ad praesentissimam corporis animaeque perniciem deduxerat, ita ut de vtriusque remedio conclamatum ferè putaretur. Os homini intus omnino fuliginem

gineum, camini speciem referebat, olidæ nares mucebāt cremore fauillaceo, atra nebula vexatum cerebrum stillabat in pectus, & obstructis pulmonibus raucum asthma vocalem obsidebat arteriam, nec tamen cessabat miser à noxio suctu accensæ fistulæ. Protestabatur Medicus, dissuadebant, rogabant amici, demum Prælati regulares seuerissimis inhibitionibus addidere multas, præcepta, dirarum ac censurarum fulmina, sed in cassum, quia contumax vitium triginta & trium annorum possessione ac mora nimium inualuerat, nec videbatur aliud pereunti superesse remedium, nisi quòd Rosa post tot aliorum hortamenta, consilia, inuestiuas, post tot Superiorum correptiones, minas, clamores, suam exsereret ardentioris facundiæ mirabilem suadam, hominique loqueretur ad cor, & eius saltim animæ salutem omnipotenti Numinis dexteræ cõmendaret. Facile annuit Virgo miserta periclitantis, maximè quòd sciret, ipsum non iam obstinatione voluntaria, aut obedientiæ contemptu, sed sola infirmitate resistendi violento ac annoso vitio sic obbrutuisse in absurditate intemperantiæ omniū vecordissimæ. Et ecce, à Virginis alloquio vix quinque dies effluxerant, quando Virum inuasit omnimoda *Tabacci* nausea, mox & horror, ac vehemens abominatio, ita vt deinceps non modò facillimè sese abstinuerit sorbitione tubi cretacei, sed neq; ampliùs sufferre potuerit odorem huius infaustæ forniculæ, quam delicijs & cupedijs humanæ fatuitatis accensere is solus potuit, qui Iob 41. sic de pingitur: *de naribus eius procedit fumus sicut olta succensa*; & denique hic etiam per Europam inuenit qui secum fumos helluentur. Rosa in vnico sanauit hanc insaniam, curatura plurimos vbi ritè fuerit implorata. Neque hic stetit Virginis beneficium, simul cum vitio inueteratum asthma pectoris, hæmorrhagiam, flatuumque tormina depulit, quibuscum miser illa per annos plus-minus xiv. fuerat colluctatus. Quin &

vsque

vsque ad animam transijt energia saluberrimæ correctio-
nis : nam mens illa ad sobrietatem mirabiliter reuocata
cœpit tractare attentius æternæ salutis negotium , emun-
dare conscientiam, reformare ignauos mores , veternum
excutere, gratulantibus cunctis qui vñquam antea in ta-
be illius vitij putrescentem defleuerant. Nempe sic Ro-
sam exaudierat qui nouit totum hominem sanum facere
in Sabbatho .

Vnum addidero & finiam P. F. *Petrus de Loaysa* Domi-
nicanus probè conscius zeli & charitatis qua flagrabat
misericors Rosa in opem periclitantium proximorum, in-
dicârat Virgini, decumbere in Cœnobio cumque mortis
angoribus trepidè luctari N. eiusdem instituti Religio-
sum à Medicis pridie derelictum; addebat torqueri agrū
vrentibus scrupulis, affligi non certitudine vicinæ mor-
tis, sed incertitudine vitæ melioris, eò quòd meritis se
vacuum agnosceret, contremiscere pavidum, ac sudare
ad continuam seueri Iudicis, quem aditurus erat memo-
riam, denique subuerendum esse, ne nimia formido gra-
uiori periculo implicet desolatum. Intimè hæc saucia-
bant cor Virginis prompto compassionis affectui tam
flexile ac morigerum: vnde acutum iniunxit Petro, in-
firmum adiret, suoque ex nomine iuberet fidentiùs spera-
re de immensa optimi, & benignissimi Numinis miseri-
cordia: se quidem precaturam pro felici ipsius transitu,
at simul ex nunc offerre se de suorum piorum exercitio-
rum qualicumque censu quidquid moribundo ad sup-
plendam meritorum vacuitatem opus sit, imò totum
is sibi vendicet, & si quod bonum opus à Rosa vñquã per
totam illius vitã hætenus prodierat, integrè à se in agrum
dono liberrimo translatum velle, hoc ipse velut suum
Iudici exhibeat, desinatque interim abiectè & humiliter
sentire de magnifica liberalitate Altissimi. His ad pleni-
tudinem solatij adiecit, velle se (: modò Deus permis-
serit

ferit) ab obitu conueniri à defuncti anima, vt si fortè vltioribus suffragiis eguerit, statim adiuuetur. Fideliter vniuersa ad infirmum retulit Petrus, & confestim immodicus ille pauor gaudio lætioris spei locum cessit, acceptauit æger munificam Rosæ largitatem, haud ignarus quantum opulentia in dono tot meritorum latèret, sicque muuitus demum salutaribus Sacramentis conceptaque ingenti salutis fiducia tranquillum, placidum, serenum spiritum reddidit Creatori, pactus ante cum Petro, quòd tam ipsum, quàm Rosam à morte inuiferet, si eam sibi facultatem Dominus indulgeret. Verùm post fratris decessum non leuis cura momordit Petrum, quid esset, quòd iuxta condictum defuncti anima non comparebat. Sed exemit sollicitudinem Petro secura Rosa, dixitque cum defuncti anima feliciter ac bene agi, iam illam regioni lucis adscriptam frui perenni refrigerio, vt ei nequaquam opus fuerit redire ad alterutrum, pro stipe suffragiorum emendicanda. Nimirum tanto viatico illam hinc abeuntem ditârat profusa misericordis Rosæ liberalitas, cui nil tam pretiosum aut charum esse potuit, quod animarum salutis non impenderet.

CAPVT XXIV.

Rosa pro modulo facultatum
corporalibus misericordiae ope-
ribus proximos iuuare
fatagit.

Mirabitur, quisquis legerit, Rosæ pauperrimæ fu-
nus publicis mendicorum Limensium eiulatibus,
thrænis, lachrymis fuisse celebratum, vociferante ege-
norum turba, veram pauperum Nutricem ac Matrem fato
acerbissimo & præmaturo sibi ereptam fuisse. Quid enim
tenuium parentum inops filia partiri alijs indigentibus
potuit vix sibi alendisque genitoribus sufficiens? & tamen
sibimet necessaria subtrahens dispersit, dedit pauperibus,
ac memor cœlestis Lapidæ qui (: vt relatum supra Cap.
XI. inter dotalia pacta sollicitudinem alendorum paren-
tum à Rosa in se transtulerat, ipsa de consensu Matris
manum suam aperuit inopi, & palmas suas extendit ad
pauperem, cum his diuidendo eleemosynas, quas inspe-
ratò receperat.

Semel cuiusdam occulta seu arcta necessitas ad Vir-
ginem relata fuit, sed cum aliud vnde subueniret ad
manum non esset, octo dierum alimoniam (: contenta
interim solo pane & aqua) sibi detraxit pro egentis
subsidio. Alia vice Gaspar flores Virginis Pater sat gran-
de volumen candidioris telæ (: donatum an emptum ne-
scio) domum attulit, vt inde coniux Maria de Oliua sibi

gregique tot filiorum de omnibus quæ ad munditiem spectant copiosius prouideret. Illa sciens filiam Rosam pro ægritudinum frequentia ac munditiei studio pluribus ex eodem lino indigere, seorsim huic notabilem illius telæ partem (xxxvi. vlnæ erant) attribuit, vt ipsamet sibi pro arbitratu ad vsus proprios sudaria, pepla, fascias, gremialia, vela, mantilia, tegmina, vittas, ceruicalia, mappa, omnemque necessariam candidi nitoris suppellectilem formaret ac sueret. Rosa, vel admirata munus tam copiosum & affluens, vel vt humilius parenti gratias ageret, mihine (: inquit) omnem hanc lini portionem donas Mater? respondit illa: Tibi filia, vtere prout lubet, fac inde quæ vis. Arripuit Virgo postrema hæc verba, statimque nec palmo illius telæ retento sibi, totam donauit secretò duabus Virginibus tam genere quam virtute nobilibus, at pauperrimis, quasque nouerat clam domi ingentem rerum omnium penuriam pati. Mater vt vidit filiam nil minus quàm de conficiendis sibi linteis cogitare, suspicata quod erat, causam quæsiuit, cur traditam sibi telam candidam, subtilem, bonam tardaret suis aptare vsibus; respondit filia: iam aptata est vt aptari melius non possit, quinimò nunc primùm illa decorè canduit, ex quo in eleemosynam conuersa est. Replicuit Mater, at ego tuis impendi vsibus præceperam, sollicita ne quid desit quando infirmaberis. Subrisit Virgo, & nonne (ait) potestatem mihi diserte fecisti vtendi vt vellem? vsa sum, nec mihi deinceps vbi decubuero ex morbo, quidquam defuturum puta, Dominus abundè prouidebit. Ita planè accidit, nam paulò post à maternis ædibus translata in Dominae Mariæ Vsetagui contubernium pietate Matrone linea suppellectile adeo non eguit, vt etiam abundarit. De hac Virginis in diuinam prouidentiam admiranda fiducia seorsim Cap. seq.

Possidebat Rosæ Mater in suo mundo muliebri duas
pallas

palla
palli
proc
sedil
& in
rotis
sit, p
aliqu
de p
rare
quit
incu
xiam
tam
perr
dece
test.
huc
rasca
tabit
pori
nec
Rosa
nou
ferè
rici
uæ p
nas
tuler
Rosa
de O
dede
fius
gita

pallas, seu oblonga & à vertice in terram vsque demissa
 pallia, foemineum ac decens tegumentum quotiescumq;
 proceditur in publicum. Horum alterum domi fortè in
 sedili à Matre depositum conspicata Rosa liberè corripuit
 & inopi cuidam Virgini donum fecit. Mater vbi frustra
 totis ædibus suum requisitum pallium, suspicionibus indul-
 sit, pene vsque ad temerarium iudicium, quòd vicinorum
 aliquis clam irrepsisset domui, pallamque neglectim à se-
 de pendulam sublegisset. Filia ne quos innocentes one-
 raret furti imputatio, lepidè affata Matrem, quid (: in-
 quit) iacturam tuam incertumque autorem dubitabunda
 incusas? ecce me pallij tui furem domesticam sed inno-
 xiam, quia plus tibi proderit amissa palla, quàm si inta-
 ctam possideres. Hanc interim ego donavi Montoyæ pau-
 perrimæ, quæ quòd huiuscemodi veste careat, Ecclesiam
 decenter adire, missisque & concionibus adfistere non po-
 test. Tibi ò Mater alterum superest pallium nouum ad-
 huc ferè intactum, quod priusquàm vel modicum vete-
 rascat, Diuina bonitas non vno sed pluribus te pallijs di-
 tabit. Euènit quod Virgo prædixerat, nam exigui tem-
 poris interlapso vir illis in ædibus numquam antea visus
 nec aliunde cuiquam illic domesticorum notus intrauit,
 Rosæ Matrem poposcit, eidem xl. libras argenteas pro
 nouo pallio coemendo porrexit, abiit. Similiter iisdem
 ferè diebus *D. Maria de Sala* vltro per famulum misit se-
 rici subtegmis aptam materiam quanta conficiendæ no-
 uæ pallæ sat erat. Denique eiusdem materiae totidem vl-
 nas quæ pallio muliebri sufficerent, deuota persona ob-
 tulerat Limano Fratrum Prædicatorum Conuentui, hic
 Rosæ Matrem ea donauit: sic intra pauculos dies Maria
 de Oliua pro vnico suo pallio quod Rosa egenæ Montoyæ
 dederat, tria recepit noua ac meliora, didicitque animo-
 siùs fidere tum vaticinio filia tum prouidi Numinis lar-
 gitati.

Extra

Extra moenia in extremis Limanae urbis pomarijs habitabat *Ioanna de Bobadilla & Azevedo*, Virgo illustris parentelæ, sed orphana, ac virtute quàm censu ditior, nam amissis parentibus in arcto res erant, miseramque sat premebat occulta frugalis œconomiae angustia. Accesserat in afflictionis cumulum vorax & purulentus sub mammilla cancer, qui liuidis ac tabificis incrementis vergebat in carcinoma, & tardante remedio exitium minabatur. Ioanna tam inops consilij, quàm periculo & calamitati impar non inueniebat rationem qua discrimini occurreret citra peius discrimen: nam ut eò ubi habitabat ultra amnem, quotidie accerferet ex vrbe Medicum, obstabat viæ longinquitas, nec enim tunc (: uti hodie) Lima amplitudo vsque ad illa vltiora trans fluuium spatia, procreuerat; siue ad lentam curam migraret tantisper in Ciuitatem, deerant peregrinae & inopi sumptus quibus semestre hospitium conduceret. Fuit qui gratis offerret ædes suas, at honesta & timida virgo se ignotam ignotis credere noluit. Demum oranti in templo sancti Dominici Rosæ innotuere omnia, sibi que hanc desolatam & perplexam reseruari mox intelligens, modum quo subueniret promptè inuenit. Ioannam secretò adiit, metum anxietatemque ponere iussit, vacare in maternis ædibus locandum pretio conclaue idoneū & vsui peropportunum, eò concederet, ac de menstruo locationis sumptu pacisceretur cum Matre, sibi deinde curam procurandæ solutionis totam relinqueret. Paruit Ioanna, & insperatum beneficium verecunda hilaritate acceptauit. Hilarior tamen fuit Rosa, quod talem nacta esset cui tam occultè & piè viscera suæ misericordiae impertiret; sicque fidens Diuinæ prouidentiae reperit quod in singulos menses clam Ioannæ adferret in exactam solutionem hospitij, pacta dumtaxat silentij fidem. Post menses quatuor aut quinque Ioanna integrè conualuit, suumque foris habitaculum

sana

fana
ferr
foli
mèpot
con
infe
ret l
meo
refic
uiff
berc
bat
ret l
rem
ret
in al
dine
vale
imm
fua t
illa
prio
cera
nes
& in
illiu
ferè
men
rente
mixt
curr
feru

sana repetijt, hoc vnum dolens, quòd hospitæ palam referre grates minimè liceret. Verùm post Rosæ obitum soluta promissæ taciturnitatis vinculo beneficium liberri-
mè omnibus prædicauit.

Rosæ quoad Matrì conuixit, nil iucundius accidere poterat, quàm si permetteretur cuiuscumque fortis aut conditionis pauperes personas morbis afflictas paternis inferre ædibus, vt illic suismet manibus assiduè ministraret languentibus, nec solius testi, cubilis, strati, sed & medicamentorum, ciborumque solatio egentes affatim reficere conabatur. Sicubi in vicinia aut nota domo rescuisset quodcumq; vile mancipium ex ægritudine decumbere ac negligentius haberi, sibi confestim illius deposcebat curam, multisque precibus exorabat Matrem, annueret languentem in suas ædes deportari ad curam sollicitiorem. Recusabat interdum austerà parens, quòd existimaret filiam rarò sanam ac iugiter valetudinariã priusquam in aliorum curam se intromitteret, debere charitatis ordinem à semetipsa auspiciari, suæque magis quàm alienæ valetudini prospicere. Subinde tamen ne misericordem immisericorditer contristaret, ei indulfit pro domestica sua tenuitate operari quæ posset, non quanta vellet. Mox illa primò obuium mendicabulum inuitabat ad lares proprios, huic abstergebat, vngebat, alligabat purulenta vlcera, huius mundabat vestes, reficiebat laceros pludrones, repurgabat subnatas plicatim sordes, lauabat pedes & impetiginosum verticem, nulliq; ministerio deerat quo illius fami, siti, pressuræ leuamen adferret. Nec (: quod ferè illi regioni præter morem est :) vllum Virgini discrimen erat originis aut nationis, quin ex æquo & indifferenter egentibus Hispanis & Indis, Aethiopibus, candidis, mixtisque (: quas *Mulas* vocant) prompta charitate succurreret. Pari commiseratione vernaculas, peregrinas, seruiles, ingenuas, notas, ignotas, agrestes, & indigenas

pro-

prosequeretur, solo euidentiore indigentia respectu habito. Inter has vero mendicas ac miserabiles nulla tam pannosa aut sordida, nulla tam deformis aut ulcerosa, nulla tam aspectu horribilis aut intolerabilis foetore, quam Rosa vel dedignari posset, vel praenausea auersari. Nulla aegritudo tam putrida ac foeda, nullum vlcus tam tetrum aut saniosum, nulla scabies tam crustosa aut fluida, cui Rosa medelam, famulatum, curam offerre, cui virgineas admouere manus, dimouere spurcitiem, applicare, mundare, mutare emplastra defugeret. Hac ambitione pia Virgo obibat mulierum valetudinaria quotiescumque honestae comitum aderat occasio, quarebat per ambulacra infirmas praeter ceteris horridas magisque porriginosas, his mira alacritate componebat lectulum, eluebat vasa, parabat edulia, neque tam vile, tetricum, abiectum obsequium commodari infirmis poterat quod non ipsa vltro prensaret.

Accidit die quadam, ab infirmae mulieris cura Virginem tantisper ad maternas aedes diuertere: sensit curiosa Mater in veste filiae insolitam mucidi putoris graueolentiam; inde coniecto in illius togam attentiori oculo notauit hinc inde, respersim aliquid purulentarum sordium fortuito adhaesisse pannis ex aliena sanie, quam Virgo in deterfione ulcerosae mulieris inscia contraxerat. Indignata parens sub stomachabatur filiae, quorsum (inquit) haec tuamet incuria? non quidem ad hoc tibi religiosus iste candicat amictus ut eum alienis spurcitijs deuenustes, neque Te Rosam appellauimus ut sic oleres, quando te murinis ac suaueolentibus chirothecis uti iubebam, repugnasti paruula, at nunc adulta si musco fragrare non vis, musco saltem ne foeteas alieno. Subrisit Virgo, blandèque subintulit: Christi bonus odor sumus dum ministramus infirmis; charitas delicata non est, nec proximum fastidit, memor nos omnes ex eodem esse luto ac coeno; mor-

talit
rup
put
foed
liua
ma

file
bell
hun
& c
Ros
tan
ner
red
ab
obp
mo
fuit
eo
pro
tiu
fen
cib
de
pel
tan
nit
ex
pel
du
dil
ras
da

talitate hæreditaria cuncti putrescimus, nec est qui suæ corruptionis non circumferat sentinam: itaque Mater parum putato, quòd tunicam obiter maculaui improuida, longè foediùs ipsum Redemptoris vultum rheumata, sputa, saliuæ turpium carnificum pro nostris sceleribus deformarunt.

Aliud in hoc genere vix imitabile præstixit Rosa quod filendum non est. Decumbebat in ædibus viduæ *D. Isabelle de Mexia* quædam ex domesticis famulabus putri humore febriumque æstu prætumida; huius ministerium & curam utpote in familiari domo permissu Matris sibi Rosa assumpserat. Contigit ex medicinæ consilio ægro-tanti phlebotomiam adhiberi, extractumque venâ sanguinem in angulo seponi dum Medicus ad eum inspiciendū rediret. Tardauit is ultra biduum, atque interea sanguis ab ipsa scarurigine iam notatus de putredine horridiùs obputruit, seroso virore, flauis nigrisque maculis ac ramosa sanie vndequaque pinguis & decolor. Tandem adfuit Medicus, obiterque examinato sanguine ac notatis in eo periculosi morbi critirijs foetentem massam de more proijci imperauit. Rosa pro compassionis affectu diligentiùs peluim qua coagulus sanguis asportabatur intuita, sensit ab imo fundo sibi euerti stomachum, alterari in faucibus saliuam, totisque se visceribus in vomitum propendere. Dissimulauit ut potuit, famulumque properè cum pelui abeuntem rogauit hanc sibi ferendam tradi, se non tantum vacuaturam quod inerat, sed insuper vas ipsum, nitidè mundaturam. Facile consensit homo tali se putore exonerari: at Virgo sibimet indignata quòd horruisset, cū pelui clam secessit in angulum foras, ibique semetipsam durè obiurgans: itane (: inquit) strenuè ac seriò studuisti dilectioni proximi, ut nausæ tibi sit miserabilium infirmitas? hoccine te docuit Seraphica tua Magistra! sic nondum didicisti omni hac putredine te viliorem esse ac pu-

tridiorum? veni delicata, veni tenellula, experire melius, disce plenius num te deceat sic fastidire miseram & coequallem tuam, in qua non minus quam in te ipsa splendet imago tui Creatoris. His cum fremitu in se prolatis (: obstrue nares lector:) peluim ori apposuit, totumque illum saniosum cruorem (: dicam, an cruentam saniem) ausu heroico sensim epotavit; mox panno, ne quid in labijs residuum notari posset, os absterxit, ac peluim elutam, defricatam, nitidam reportavit. Latuit eius Matrem generosum facinus, at Isabellæ (: Deo mirabiliter disponente) innotuit, quæ & pannum quo Virgo labia deterferat, fortuito demum inuentum studiosius in facti memoriam asseruavit. Deinceps nemo (: opinor) dubitabit, Rosam B. Catarinæ Senensis fuisse germanam Discipulam.

Hinc sanè credibilia fiunt, quæ sequuntur. Quæstori Gundisaluo tum communionem officij tum pari virtutis & amicitia studio necessarius intimèque familiaris erat *Ioannes de Tineo Almanza* Regiæ (: quam vocant) Cameræ Chartophylax & Quitensis Tribunalis supremus Circitor, vir pietate ac religione spectabilis. Hic ut erat in Quæstoris ædibus frequens ac penè domesticus, ibidem ex negotiorum occasione Rosam persæpe viderat, sæpius de illius sanctimonia vitæque singularitate mira audierat, ita de Virgine sublimiter, ut dignum erat, sentiebat, præsertim quòd sciret, Gundisaluum Rosæ precibus meritisque pluries gravissimis infirmitatibus fuisse liberatum. Contigit Ioannem ex cruciatibus stomachi periculosè ægrotare, ita ut accito Confessario tamquam vitæ incertus animam per exomologesim duxerit expiandam. Interea memor viscerum charitatis quibus erga ægrotos nôrat Virginem abugere, summis precibus egit per Quæstoris coniugem, ut Rosam adduceret in tanto sibi periculo bene precaturam. Evicit tandem illa accedente Confessarij nutu, ut Virgo Quæstoris vxori se comitem fore promitteret ituræ ad ægrum

ægrum inuisendum. Obstabat, quòd Rosæ pro pudore, virgineo durum & insolitum erat viri quamquam familiarissimi & infirmi subire conspectum, at superabat tum pia commiseratio quæ negare iusta solatia ægris nesciebat, tum humilis obedientia, quam Rosa *Maria de Vfatagus* velut secundæ matri deberi agnoscebat. Itaque his tutæ præsidij cum honestissima Matræ & pedissequis in viam se coniecit, prius tamen ad Aedem Sancti Domini- ci Missæ sacrificio interesse voluit, ac interim præmisit qui nunciaret ægro, se, vt petierat, à templo mox ei cum Matræ adfuturam. Sensit infirmus illomet puncto temporis quo nuncium acceperat, dolores suos mitigari. Intrauit deniq; Rosa iacentis cubiculum, salutauit ægrum sed ea cõpassionis ac misericordiæ dulci affluentia, vt nec circumstantibus sanis ambiguum fuerit loqui in modestissima Virgine Deum totius consolationis. Verùm Ioannes vultu Rosæ obseruato notauit in eodem maiestatem Angelicam, tesseram pacis, & viuam spem incolumitatis. Nec mora; confestim omnis dolor euauit, infirmum somnus qui omnino diffugerat, blandè corripuit, mox altum obdormiscens (: Virgine interim cum comitibus domum reuersa) integrè sanus euigilauit. Compendium id fuit, quo Rosa celeri adiuta miraculo nec deesset operi misericordiæ, nec in alienis ædibus præter Virginum morem diutiùs hæreret. Nec minor ipsi cura fuit citissimè abeundi, vt plausum effugeret quem meritò timebat.

Plura huiuscemodi curationum miracula in alium tantisper locum tempusque differo, hìc vbi de sola Rosæ misericordia agitur, vnum adijcere fas esto, sed lepidum, nam vsque ad bruta animantia clemens Rosæ suauitas & tenera extendebatur commiseratio, siquidem teste Salomone Prou. 12. *Novit iustus iumentorum suorum animas, viscera autem impiorum crudelia.* Erat *Maria de Oliua* in suo domestico gallinatio miræ pulchritudinis pullus gal-

linaceus, ludebat in eius tergo, & alis versicolor & amœna striatarum plumarum varietas, collum quædam velut purpura decorè incinxerat, postrema corporis propennarum arcuata venustate in iridem videbantur desinere, denique toti domui vna hæc speciosa bestiola in delicijs erat, gaudebantque omnes hanc à Matrefamilias nutrirî, & asseruari in spem sobolis quando creuisset, nam sperabatur illi simillimos fore pullos, quos procrearet. Creuit pullus, sed ea inerat ventricoso pigritia, vt iugiter cubarit humi, & vix vniquam visus sit vltro in pedes attonli, numquam auditus cucurire. Pertæsa Mater, quòd crederet frustra ab ignauo progeniem expectari, in mensa coram marito, & filijs constituit illo vespere pullum, ceterà inutilem iugulare, ac postridie comedendum apponere. Hic adstans Iuencula Rosa miserta est bestia, & innocenti simplicitate conuersa pueriliter ad auem, *Canta* (: inquit) *mi pulle, canta ne moriaris*. Vix puella, verbum protulerat, cum sub oculis omnium pullus repente assurrexit in pedes, alisque fortiter excussis canorè & hilariter cucurriuit. Mox altis ac prætumidis passibus totum conclaue perambulans ad Rosæ nutum pluries toto distento pectusculo alacriter cantauit. Risere quotquot aderant, reuocata subitò mortis sententia, plaudebat cantu repetito pullus cum plaudentibus, spatiabatur velut altè præcinctus, colloque arrecto stridulus idemtidem renouabat domesticorum acclamantium cachinnos. Exinde sæpius per diem sonoris cantibus impleuit viciniam, numerabat vices familia & nonnumquàm quindecies cantasse breui horarij quadrantis spatio deprehendit. Neque spem Matrisfamilias fefellit, cui nimirum paulò post à pulcherrimo hoc gallo pulcherrimi fuere pulli. Tantùm vel in bruti animalis salutem valuit vnica vox miserentis Rosæ. Profectò & hic quæri posset, *quis dedit gallo intelligentiam, qua obediret sanctæ puellæ*

la iubenti iugulum dare cantui, ne daret cultro? sed ad grauiora.

C A P V T XXV.

Rosæ magna in Deum fiducia,
crebrò in suis fuorumque ne-
cessitatibus explorata.

A prima pueritia Rosam suam præuenerat Christus in benedictionibus dulcedinis, edocens confidere in adiutorio Altissimi, vnde per totam deinceps vitam securissima erat, se iugiter in protectione Dei Coeli commorari. Hinc tantopere afficiebatur initio Psalm. 69. *Deus in adiutorium meum intende, Domine ad adiuuandum me festina.* Hunc versum iugiter ferebat in ore, hunc inter labores manuum submissa vocula suauiter cantillabat, hunc sedens, stans, ambulans deuotissimè iterabat, nec satiabatur frequenti illius repetitione, præsertim cum aliunde rescivit postea, eundem versum Beatæ Catarinæ Senensi perpetim in vsu, ac delicijs fuisse. Rogabat interdum Latinam horum verborum emphasim doctiùs ac profundius sibi enucleari, sed numquam in talem incidit interpretem qui melius ipsâ intimam faui huius dulcedinem aut experimento nossèt, aut aptis indicijs explicaret. Interrogata, cur ex tot millibus vnicè hunc versiculum amasset præ ceteris, respondebat, Seraphicæ Matris suæ totum illo solatium contineri, singulas huius syllabas turgere quodam arcano succo familiaris in Deum confidentiæ, nec suo palato aliud his tam proprijs verbis sapidius posse occurrere.

Tria

Tria potissima erant, de quorum assecutione Virginem dubitare non sinebat coelitus concessa fiducia certitudo. Primum æterna sua Beatitudo, alterum perpetua & nunquam interpolanda Dei amicitia, postremum infallibilis ex alto succursus in quibusuis tum necessitatibus tum repentinis periculis. Transeundum per singula.

Quarebat Sponsi pietas occasionem, qua charam Virginem privilegio singulari securam redderet æternæ felicitatis, quapropter semel eam permisit nonnihil concuti pauida formidine circa prædestinationis suæ arcanum omni animæ tremendum. Angebatur innocens Rosa considerans perire se posse, caligabat trepida recogitans iudiciorum Dei abyssum multam; sed non tardavit festinus ad adiuuandum Dominus, quin cor illud contritum & humiliatum opportunè recrearet, blando affatu sic eam alloquens: *Filia, ego neminem condemno, nisi volentem condemnari; igitur ex nunc tranquillo animo esto.* Dicit non potest quàm sublimem, inuictam, solidam fiduciam hæc paucula cordi Virginis impresserint, plus enim ipso proferendi modo quàm verbis sibi significari intellexit, nec deinceps eam permisit Sponsus in æternæ salutis anchora fixam vlllo incertitudinis fluctu turbari.

Doctor Ioannes Castillus aliquando inter alia sciscitabatur ex Virgine, an Prædestinationis suæ certam notitiam coelitus reuelatam accepisset? rudis iuuenula hæsit ad *prædestinationis* scholasticum vocabulum, cuius propriam vim, ac etymon haud satis assequebatur, nec de illo aliud audierat, quàm significari mysterium impenetrabile, nec temerè vlli mortalium perscrutandum. Itaq, simplex ac timida negavit tandem, quidpiam sibi innotuisse de Prædestinationis subtilissima notione. Verùm vbi prudens examinador per idoneas periphrases dilucidius quid sciscitaretur explicuit, Rosa diffiteri amplius nec debuit nec potuit, superna illustratione admodum tempe-

pest
sten
dine
desi
ribu
bea
omn
nem
fima
hinc
dete
opta
crita
sum
filla
ranc
Para
nun
resta
turb
folu
care
M
cell
bat
lum
num
riffin
pell
nuob
finuo
vnic
subi
sumo

pestiuè se didicisse, quòd ab æterno electa erat ad cœlestem gloriam, idque miro Dei beneficio se tanta certitudine tenere, vt limpidiorem huius reuelationem nequeat desiderare. Manifestius hæc patuere in vltimo Rosæ moribundæ decubitu, siquidem felicissimi sui transitus ad beatam requiem adeo certa erat, vt etiam præscierit ab omni purgatorij mora immunem se fore. Cumque non nemo præsentium dixisset, prægrandem & omnino rarissimam esse hanc gratiam, sat prosperè agi cum animabus hinc migrantibus dum pro residua mortalis vitæ scoria, detergenda ad purgatrices flammæ mittuntur, se sibi id optare animitus: statim Virgo præ ingentis fiduciæ alacritate se ipsa robustior animosè respondit: ego verò Spōsum habeo qui prægrandia & rara dare potest, neque pusilla aut mediocria dumtaxat per diffidentiam ab illo speranda sunt. Hinc vicinam mortem non aliter ac certam Paradisi iantricem læta aspexit, nam vt primùm Rosæ denunciarunt medici naturam succubuisse morbo, nec aliud restare præter decretorium diem, impauida nihilumque turbata respondit, oppidò se lætari tam grato nuncio, solum mirari se, cur metuerint citiùs exspectanti indicare.

Memorabilius est quod Rosam dum hortensem suam cellulam incolebat, salutis æternæ securam reddidit. Orabat Virgo, & in mentis excessu vidit circa se vndique solum conspersum rosis. Admiranti vnde ver tam repentinum adfloruisse, en conspicuus adfuit paruulus IESVS purissimæ Genitricis innixus vlnis, ac Rosam blandè compellans iussit extemplò sparsas rosas in repandam sinuosæ vestis laciniam colligere. Collegit illa quas potuit, sinuque pleno se stirit Diuino puerulo; Is ex omnibus vnicam sibi in donum poposcit, qua gratanter accepta, subintulit: *hæc Rosa tu es, huius prouidam curam mihi assumo, tu de reliquis vt magis volueris disponito.* Intellexit

Virgo

Virgo sapiens quorsum delicati Sponsuli verba tam seria ac pretiosa tenderent, gaudebat se teneri in dextera Salvatoris velut Rosam electam, meminerat de quibus ille promiserat, Ioan. 10. *Non rapiet eas quisquam de manu mea, ego vitam aeternam do eis.* Porro præ magnitudine gaudij, quòd se videbat Rosam acceptabilem tutò vernare in puggillo Paruuli, nesciebat nec anxie quærebat, quid de reliquis ipsa Rosæ ageret, nisi quòd breui consilio subitaneum inde fertum confecit, ac cœlesti Infanti reuerenter imposuit, qui Virgini suauissimè arridens data benedictione disparuit. Suspicata est postmodum, rosas ceteris quas per terram sparsas viderat, significari pientissimas Virgines per Limam sparsas, quas tandem aliquando colligi oportebat in nouellum sanctæ Catarina Senensis Monasterium, vt illic religiosæ professionis nexu votiuo colligatæ Sponsum Virginum casto famulatu coronent, vicissim ab illo gloria, & honore coronandæ. Ità accidit, verum non nisi post Rosæ obitum. Qua de re infra loco proprio Cap. XXVI.

Pari imperturbabilis certitudinis fruebatur solatio felix Rosa in securitate gratiæ, Diuinæque amicitia: nam præterquàm quòd post quindecennales illas horredarum obtenebrationum eclipses (: de quibus supra Cap. XIII.) quotidie in suo ad diuinam vnionem reditu noua illustratione comperiebat sese in Sponsi fauore confirmatam, alijs quoque vicibus Rosæ promissum fuit à Domino nunquam se permissurum quòd vel ad momentum dulci amicitia suæ foedere excideret. Quidam ex Virginis Confessarijs dono tam inæstimabili tacitus adstupuit. Is erat P. Fr. Petrus de Loaysa Ordinis Prædicatorum, qui cupiens euidentiùs experiri, quàm firmiter in tantæ promissionis fide sibimet constaret Virgo, in quadam eius Confessione rem puerilem ac minimam coepit attollere tamquam dubiam, ac sollicitiori dignam examine, visurus quid im-
pro-

prou
ne,
possi
foris
At d
uert
indu
mor
vtin
& v
est b
me
faci
quã
neq
cue
Dei
ille
con
fide
rati
di t
tara
E
adu
con
Ma
men
don
bat
na
la
bat
vm

prouisus nec fortè inutilis hic terror operaretur in Virgi-
 ne, quam tanta (: vt nouerat) Diuinæ gratiæ securitas
 possidebat. Mirabatur cordata Rosa inusitatum rigidi cen-
 soris amphibolon, permisitque illum ad satietatem loqui.
 At demum certa se Dei amicitiam non violasse, animad-
 uertit quo tenderet illa ambigux explorationis occulta,
 industria : vndè præfata veniam modestè replicuit : iustè
 moneor cum metu & tremore salutem meã operari ; atq ;
 utinam sic operer uti debeo ; peccatrix sum, equidè fateor,
 & vt fatear hinc prouoluor. Verùm (: quæ Sponsi mei summa
 est benignitas intra me sentio tam infallibiles suæ erga
 me non interruptæ hæctenus dignationis syngraphas, vt
 faciliùs mihi persuaserit quiuis me saxum esse aut paleã,
 quàm quòd dulce Numen à me auersum sit. Mi Pater,
 neque si vastos cælorum orbis quis huic telluri compli-
 cuerit, in eam me sententiam flectet qua credere possim,
 Dei permissu me noxam mortalem commisisse ; scio quid
 ille mihi tametsi indignæ pollicitus sit. Ego in Domino
 confido, non quòd ita præseruari merear, sed quia ille
fidelis est in omnibus verbis suis : Adquieuit conscius veri-
 tatis Confessarius, breuiter excusans, quòd sola proban-
 di spiritûs gratia censoriam hanc disceptationem exci-
 tarat.

Eadem vis confidentiæ in Deum à prima ætate Rosam
 aduersùs quaslibet mortalis vitæ difficultates, pauores, in-
 commoda præualidè obarmarat. Maria de Oliua Rosæ
 Mater singulari complexionis indole tenebras & spectra
 metuebat, nec facile aut noctu prodibat ad secretiora
 domûs, aut ad vesperam sine comite sese vel proprio fide-
 bat horto. Idem pauoris genius Rosam filiam ex mater-
 na crasi velut hereditarius infederat, nec tamen ideo puel-
 la orationi dedita solitudinem ac loca obscuriora deuita-
 bat. Accidit quodam vespere in noctem procliui & magis
 umbroso, quòd Rosa adhuc tenera diutiùs moraretur in

horto, quò se ad meditandum receperat. Mater filiam quæstura venit, sed comite marito, quia vt dictum est ad nocturnos terrores timidissima erat. Rosa vt vidit eminus vtrumque parentem ad se venire, processit obuia, sed euntem occupauit cælitus immissa cogitatio quæ deinceps omnem exarmauit formidinem, docuit fiduciam, infudit securitatem: en (: aiebat intra se) venit per hortum Mater nec more suo trepidat, hoc solo iam impauida quòd maritum suum ad latus præsentem habeat, & ego quæ iugiter & vbique Sponsi mei præsentiam munior, ego quæ tam fidelem, sollicitum, fortem comitem non ad latus sed in corde circumfero, timebo in posterum à timore nocturno? confidit illa in homine mortali, didicitque ad illius fragilem adfistentiam tantisper solitos metus ponere, & non confirmabit me pariter confidentia in Deo salutari meo, vt nil umbrosum deinceps expauescam? tam profunde animo iuuentulæ insedit robusta hæc cogitatio, tam fuditus euacuauit congenitam formidandi procliuitatem, vt ex eo momento seipsum mirata sit Rosa, quòd noctu, interdium, domi, foris, ad nullius periculi, monstri, belluæ pauebat occursum, vnico præsentis Sponsi præsidio animosa.

Nec defuit occasio qua manifestaretur illa heroica virginæ pectoris soliditas inter discrimina ardua ac repentina. Degebat in quodam Indorum pago cum parentibus duodennis filiola, vbi die quadam cum Matre ac fratribus domum rediens in patenti area obuium vidit Taurum ferocissimum, qui elapsus stabulo vinculisque partim ruptis partim raptatis cursu præcipiti illuc ruebat vnde veniebat cum comitibus Rosa. Exanimis subito pauore Mater cum filijs circumspiciebat fugam. Sola Rosa impauido gradu fixa perstitit, Matremque ne fuga periculum iam nimis propinquum irritaret hortata est, vnà promittens, immanem belluam innoxie transituram. Nondum Rosa

(; fixis

(: fixis interim in ocelum oculis.) verba finierat, cum ferox ac torosum animal terrifico mugitu instar turbini prateruectum procul in alias personas impetum fecit, velut si Rosam eiusae imbellem comitatum ne vidisset quidem. Palpitabant ceteris anhela praecordia etiam post periculum, at Rosa nec mutato leuiter colore monuit sperandum firmius in adiutorio Altissimi, & maximè tunc, quando periculi vicinitas omne effugium interclusit. Alia vice Limæ cum Matre ac honestissimis Matronis in quadriga reuertebatur à festiua celebris Ecclesiae statione. Transcundum erat per amplissimum vrbs forum, vbi tunc metu dilapso clamosi populi multitudo ferocienti Tauro spatium fecerat, confusaque vociferatione & lapidum iactu furiosam bestiam pro voluptate spectaculi sauius irritabat. Profultu cursuque flexuoso dextrorsum laeuorsum properabat minax animal, cauda rigidè arrecta, spumante ore, boatu horrifono, naribus ira fumantibus, arenas calcibus iactabat in aëra, & sicubi in truncum, pannum, aut studiosè obiectum pileolum offenderat, atroci & crebra impactorum cornium vi infodiebat solo. Denique iam satis omnia terroribus impleuerat Taurus, quando venientem eminus rhedam conspiciens rectà in illam librauit cursum. Expalluerunt quotquot cum Rosa erant foeminae, profiliere foras quæ citius poterant, spemque salutis in fuga collocabant, ipse auriga circumspicebat trepidus qua parte tutius in terram descenderet seseque in pedes conijceret. Sola iterum Rosa oculis in caelum iactis & illicò reductis exemit trepidis metum, stetit fugam, velut minimè necessariam, affirmans Taurum vsque ad rhedam neutiquam procursum, sed via qua veniebat retrocelsurum. Dixerat & respondit euentus, stupentibus vniuersis non magis Tauri velocem absque nocumento reditum, quàm Virginis animum quouis metu superiorem. At ipsa in summis periculis summè secura oc-

inebat coelesti Sponso : *non timebo mala quoniam tu mecum es.*

Cui tanta inerat Diuinę protectionis fiducia in vitę periculis, utiq; in necessarijs vitę sperandis subsidijs minor esse non potuit. Die quadam in paternis ædibus defecit numerosę familię panis, neq; vel tēpus coquēdi supererat vel nummi ad manū erant vt aliunde procuraretur. Nunciatum fuit Rosę vacua esse penuaria, neq; vel crustam reliquam esse ab vltima pistura. Mirabatur Virgo tam celeriter absumi potuisse annonam quam pridie reposuerāt, utique in biduum suffecturam. At iam certior facta penurię, nihilque territa breui labiorum motu visa est rem Deo commendare. Mox ingenti fiducia panariam arcam aperuit, plenamque reperit panibus vltra domūs illius morem candidis, azymis, ac saporosis, testante eorumdem figura illic inusitata ac peregrina, hos nequaquam à domestico panificio prodijisse. Alio tempore in eadem domo pernecessarium illis regionibus condimentum mel defuit, eiusque cupa fundo-tenus exhausta arefcebat. Maria de Oliua seu ignara seu immemor penurię bis ter in caueam misit qui de vase omnibus noto mel adferrent; renunciarunt singuli, nonnisi vacuam sese ollam reperisse. Compatiebatur Rosa communi tot capitum necessitati, & secretissimo instinctu iussa sperare optimè de Dei prouidentia dixit matri: si mandas, descendam ego in nomine Domini, visura num quid residui mellis inueniam. Descendit, ipsamque cupam inuenit vsque ad supremum labrum recenti melle plenam. Hæsit in spectaculo verè mellifluo tota domus attonita, eòque magis, quòd nouo prodigio mel cœlitus datum integris octo mensibus toti familię sat fuit in vsum quotidianum. Ecquis vidit vmquam, à Rosis suppleri apum officia?

Gasparem Flores patrem Virginis premebat molesta ægritudo corporis, simul marcebat afflictus mœrore ani-

mus ob 50. librarum debitum cui præ inopia soluendo non erat. Tristabatur perplexa mater, hinc importunitate creditoris inde necessitatibus domus, & cum primis ægri mariti sensim impar. Vtriusque angorem vt rescivit filia, clauē qua solebat cordialis in Deum confidentiæ tentauit opulentum æterni Prouisoris gazophylacium: vixq; in Templo preces fuderat, cū inde domum redeunti adstitit vir planè ignotus at vultu modestè decorus ac voce comis; hic Virginem obiter salutans, simul inuolutum strophio argenti porrexit, iubens illo præsentem necessitatem parentum subleuari; nec aliud moratus illicò abscessit. Videbatur ex pondere & permodico inuolucrum tumore parum metalli inesse sudario, at vbi Rosa id domi explicuit, ipsam argentearum librarum quinquagenam quam Pater debebat reperit, ægrique lectulum cum nummis adiens idemtidem repetebat, plurimum Diuinæ bonitati fidendum esse, hanc modò succurrisse medio peropportuno, quantum sufficiat ad amolendam duri creditoris molestiam. Videbantur Gaspari narrari infomnia, donec filia explicato linteolo 50. libras vt̄ acceperat promptè adnumerauit.

Eiuscemodi peregrinis ac inexpectatis subsidijs pluries egena domus recreata fuit, ne sanctæ filiæ constans ac robusta in Deum confidentia fraudaretur. Hoc nimirum suæ quondam nouellæ Sponsæ inter paraphernalia & antidôra pollicitus erat cœlestis Lapidida, de quo supra Cap. XI., adeo quòd Gundisalui Quæstoris vxor, quæ Virginis arcana præ alijs nouerat, rem in familiare adagium conuerterit, dicere solita: *numquid iterum empyreus Lapidida tuo monitu excussit oculos?* Quinimò erga locupletissimum hunc Sponsum ea erat Rosæ fiducia, vt ausu liberali Virgo pauperrima frequenter & palam in se receperit prouidere de toto sumptu ad excitandum à fundamentis nouum sanctæ Catarinæ Senensis Monasterium, dum-

dummodo in diebus suis appelleret quod solū tunc deerat Regiæ permissionis diploma. Verūm ex quo in huius mentionem incidimus, seorsim Cap. seq. narranda sunt, quæ circa fundandum illud Monasterium Virgini cœlitus & promissa & ostensa fuerunt: hic breuiter quod præsentī capiti sufficit superestque in coronidem, subnecto & finio. Domi Rosa cum deuotis virginibus mira ac serua fiducia sermocinabatur de fundatione præacti Monasterij; at Mater fastidio impar filiam quasi manifestè insomnijs rerum impossibilium delirantem obiurgauit coram omnibus, desine (inquit:) ineptire fatua, memento non esse plebeie fortis, aut patrimonij vulgaris negotium Cœnobia fundare; tu verò eâ præfidentiam loqueris, ac si in tantæ fabricæ sumptuosa impendia tibi in promptu iam essent bis centies mille libræ argenti. Humiliter replicuit modesta filia: utique si ad mortalem opem, si ad hominum manus respuerem, faterer vltro impossibilia esse quæ tracto, at scito

Mater, me altius collocasse fiduciam meam; illum

ipsum *in quo omnes thesauri*, fideiussorem habeo,

huius liberalitati diffidere mihi iam non

licet. Successum videbunt hi oculi

tui, lætaberis, imò tu opte ex-

perimento probabis

quod dico.

†

CAPVT XXVI.

Rosæ diuinitus reuelatur efflori-
 turum in vrbe Limana S. Cata-
 rinæ Senensis Cœnobiuin,
 tempus occulitur.

I Lustrioribus Limensis emporij ornamenti demum ac-
 cessit nobile, spatiosum, elegans Beatæ Catarinæ Se-
 nensis Monasterium, numerofo sacrarum Virginum col-
 legio dicatum sub regulari S. P. Dominici instituto. Anno
 salutis MDCXXII. (: hoc est quinquennio post Rosæ bea-
 tum ad superos abitum:) fundatrice illustri & opulenta vi-
 dua *D. Lucia Guerra de la Daga* loco situq; commodissimo
 stetit in Lima celebre hoc Cœnobiuin, & introducto can-
 didi velaminis nouitio Gynæceo cœpere Diuina celebra-
 ri. Creuit subitis ac prodigiosis augmentis recens Par-
 thenon, ita quòd hodie vltra ducentas numeret Sancti-
 moniales Sponso Deo sub inuiolabilis clausuræ religiosa
 custodia militantes. Viget in hoc casto pietatis Sacrario
 diurnus & nocturnus Dei cultus, deuota festorum pompa,
 canonicus officiorum ordo, iugis virginei chori psalmo-
 dia, sacra suppellectilis & Ecclesiæ accuratus nitor, appa-
 ratuum magnificentia copiosa. Nec ab extimo decore
 quidquam dissidet interior exactæ obseruantia pulchritu-
 do, orationum, mortificationum, exercitiorum assiduitas,
 perfectionis studium, vniformis morum puritas & sancti-
 monia, disciplinæ rigidus tenor, perque omnes angulos
 viua

viua & prorsus angelica virtutum omnium exemplaria. Porro celeberrimo tot illustrium heroinarum contubernio dignè aptèque respondet augusta nobilissimæ fabricæ amplitudo, fontes, horti, vireta, porticus, dormitoria, peristylia, officinæ, item possessiones, latifundia, seruitia, proventus annui & instructissima totius abundantia œconomia, sic quòd inclytum hoc Monasterium intra primam annorum quadragenam tot cœli benedictionibus perpetim irrigatum exemplo, fama, splendore in eum profecerit gradum, quo possit grandioribus præcipuisque totius Europæ Monasterijs æquiparari.

Denique istud est, quod integro ferè ante fundationem decennio toties Rosæ nunc per symbola & figuras, nunc manifestè in propria forma ac typo fuit diuinitus præmonstratum. Istud est, quod Virgo tam securè, ac fidenter, tam crebrò & palam, tam libenter ac liberè dulci suæ patriæ vaticinando promittebat, ea quidem asseuerationis firmitate atque constantia, quasi illud iam constructum ante oculos habuisset. Sola temporis & anni quo construendum erat circumstantia ob altiores Diuinæ Sapientiæ fines Virginem diu latuit, seròque didicit se illud corporeis oculis non visuram: ceterà complures qui visuri essent digito monstravit, personas quæ illic Deo famulaturæ essent (:ac inter has Matrem propriam) designauit, numerum diffiniuit, locum prædixit, futuræ ibidem fabricæ plantam ac systema in tabella delineauit, primum incruenti sacrificij mystam nominatim expressit, quid multa? primam futurarum Monialium Præfectam (:Priorissam dicimus) ex vultu agnouit, spiritu suo imbuit, osculo pacis quodammodo initiauit. At pressius & seriatim currendum per singula.

Dudum expertus propheta monuit, *intelligentia opus esse in visionibus*. Dan. 10. Hanc verò in negotio de quo agimus Rosæ non defuisse ad assequendum in symbolicis

præ-

præ
tibu
flori
impl
tus c
in al
men
rem
subc
terro
vide
fas.
Etam
aëra
loqu
proi
ram
reba
gura
bus
My
quæ
tarit
cano
men
rium
cert
tæ re
desp
mur
amo
rum
tum

præuisionibus genuinū ostenti sensum, patebit ex sequē-
 tibus. Confederat solitaria in horto domestico colligendis
 floribus intenta Virgo, iamque effrondibus rosis gremium
 impleuerat, cum arrectis in cœlum oculis, & arcano in-
 tus dictante spiritu cœpit non sine deuotis suspirijs iactare
 in altum singulas rosas, velut superno eas hortulano com-
 mendans. Superuēnit germanus virginis frater, ac foro-
 rem innocenti ludo se oblectare nec serium quidquam
 subesse autumans accessit familiariter, quidque ageret in-
 terrogauit. Illa mysterium celans, hoc (: inquit) quod
 vides me agere; perrexitque vt ante iactare in sublimē ro-
 sas. Germanus nil vltra simplicem iocum & animi oble-
 tamentum suspicans replicuit: spargam & ego rosas in
 aëra, & fortè quàm tu iaciam altiùs. Atticuit Virgo, sed
 loqui cœpere prodigia, nam ecce quas frater sursum
 proiecerat leuissimo delapsu mox reuoluebantur in ter-
 ram, ex altera parte quas Rosa in sublimē sparserat, hæ-
 rebant in aëre, ibidem in conspicuam sanctæ Crucis fi-
 guram aptissimè coibant, eidemque cruci à succedenti-
 bus rosis decorus per circuitum formabatur limbus.
Mysterij intelligentia hic fratri defuit, non item Rosæ,
 quæ postea à conscijs prodigij interrogata, quidnam pu-
 tarit hoc aërio rosarum suppendiculo portendi, respondit
 candore impauido, his præsignificari futurum apud Li-
 menfes suos insigne Sanctæ Catarinae Senensis Monaste-
 rium, in hoc quàm plurimas præstantis sanctimonix rosas
 certatim commigraturas, vt in cruciformem arctioris vi-
 tæ regulam coaptatæ è sublimi perfectionis gradu terram
 despiciant, ipsisque hic mundus crucifixus sit, & ipsæ
 mundo.

Alia vice oranti Rosæ diuinitus ostensum fuit miræ
 amœnitatis pratum, vndique liliorum candore ac rosa-
 rum purpura (: tametsi sparsim, & sine ordine) variega-
 tum. Placebat Virgini bicolor tot vernantium plantula-

E c

rum

rum venustas & gratia, maximè vbi deintus responsum accepit, omnes & singulas vni *Dilecto candido ac rubicundo* seruari in coronam. At displicuit patère spatiosum ac nobile pratum cuiilibet Viatori, imò communem, & publicum illic tam iumentorum quàm hominum quaqua- uersus commeantium frequentari transitum: proinde seriò metuebat flosculos tam decoros, tam eximias terræ gemmulas prætereuntium vestigijs improvidè conculcari. Sed simul timorem exemit superna irradiatio, Rosam erudiens, tempus fore, quo selectum illud germen floridæ propaginis colligatur in vnum Sanctæ Catarinae Senensis *hortum conclusum*, septoque proprio segregetur à profani seculi commercio, rosis porrò lilijsque significari puras ac Deo dilectas Limensium Virginum animas, quæ quidem hinc inde per Urbem sine ordine sparsim habitabant, & suo tempore in coetum claustralem fore congregandas, vbi tutissimæ sint ab omni secularis calcanei protritum, solique æterno Numini fragrent odorem suauitatis, donec inde translatae in Sponsi paradisum eidem nectantur in immarcescibilem gloriæ coronam. Dum his cœlestium decretorum arcanis auidissimè inhiat auscultatque Rosa, videbatur interim suis manibus floridum hoc sertum paulatim connectere, Sponsoque imponere, qui vicissim ostendit illud sibi gratissimum, & intimè charum esse. Rosam ingenti solatio perfudit hæc visio, quòd obliquè per eam intelligeret, suo præcipuè labori ac merito hoc donari à Deo, quòd Lima tali aliquândo sacrarum Virginum asceterio velut monili pretioso erat condecoranda. Et quotiescumque hoc suaue ostentum suis referebat, vnà testabatur florituras in illo Monasterio præclaras Dei famulas, quæ virtutum odore ac sanctitatis fama gloriosè excellant.

P. Magister Fr. Ludouicus de Bilbao Virginis Confessarius tametsi reliquis eius dictis plurimùm deferret, huic

tamen

tamen
quòd
re pot
tanti m
Quin
potest
pro co
in Ciu
centur
distab
Anim
gere, a
mi Pa
sape d
pone v
in obr
tum p
tius o
quidq
perstit
extru
illic e
qui p
lemn
tu cel
miner
Totu
acced
sub m
lam a
ante
gese
A
quia

tamen eiusdem vaticinio scrupulosius addubitabat, eò quòd ad humana respiciens ne quidem è longinquo videre poterat vel minimam verisimilitudinis stricturam, quæ tanti moliminis vllum aliquando successum promitteret. Quin potius omnis vndequaque tum ratio tum regiminis potestas videbatur inexorabiliter obstitura, præsertim cum pro conditione temporis abundè sat Monasteriorum esset in Ciuitate nouella, cuius tunc ætas primam annorum centuriam nondum expleuerat, plurimùmque adhuc distabat ab ea qua hodie tumet amplitudinis vastitate. Animaduertit Rosa Patrem incredulum de euentu ambigere, ac grandi fiducia sic eundem affata est: quid hæstas mi Pater! te viuo ac vidente stabit in Vrbe hac illud quod sæpe dixi B. Catarinæ Senensis Monasterium. Pone, suppone vt volueris, obstitura vetantium imperia, adde his in obnixum vniuersam hanc nostram Americam, imò totum potius terrarum orbem, adiunge per hypothesim totius orci vires, artes, potentiam, denique finge animo quidquid obstaculorum potes concipere, attamen te superstite, te viuo & oculato teste Monasterium quod dixi exstruetur, habitabitur, florebit. Locum tibi designaui, illic erit. Et te quidem æterno suo decreto selegit Deus, qui primus ibidem Sacrosanctam litabis hostiam in solemnitate, qua primus illic fabricandæ Ecclesiæ lapis ritu celeberrimo collocabitur in fundamentis. Tunc memineras hæc modò fuisse tibi prædicta à vili muliercula. Totum euénit prout Virgo prædixerat, nam anno 1622. accedens ad eam functionem Ludouicus inter solemnia sub missa recordatus est vaticinij, peractoq; sacrificio palam adstâtibus enarrauit, quàm asseueranter, clarè, disertè ante complures annos Rosa superstes quod illa die locoq; gesserat, prænucciarit.

Aliquando coram domesticis inter familiaria colloquia, dum Beatæ Catarinæ Senensis tractabantur glorio-

ſæ prærogatiuæ, & iuſta encomia, ſenſim ad futurum ſub
 eius tutelari nomine Monasterium deuolutus eſt ſermo.
 Hic Virgo primùm ingenuè ſaſſa ac proteſtata eſt, ſe qui-
 dem illud mortalibus oculis minimè conſpecturam, attā-
 men quotquot illic adſtabant reliqui certiffimè illius in-
 tuitu, præſentia, ſolatio fruituros. Res cum riſu excepta
 ab omnibus, nec deerant quibus Roſa videretur præ ni-
 mio in Seraphicam Matrem ſtudio inſanire; maximè poſt-
 quàm is qui in ſe receperat exorare Matriti facultates
 Regias nouæ foundationi neceſſarias, Limam vacuus re-
 diit, ne ſpem quidem permiſſionis vniquam obtinendæ ſe-
 cum apportans. Terruiſſent hæc quamcumque aliam, aut
 ſaltim eripuiſſent loquēdi fiduciam, ſed Roſam nec terre-
 ri, nec timidiuſculè ſilere permittebat ipſa ſupernæ reue-
 lationis firmiſſima certitudo, adeo vt quod verbis idoneis
 adſtruere ſatis non poterat, expreſſis in aſſula notis archi-
 tectonicis conaretur euidētiùs adumbrare. Vnde arrepta
 coram incredulis tabella & cera, futuri Monasterij extē-
 poraneum formauit archetypon, ea tum peritia tum ſecu-
 ritate, vt ſpectantes rapuerit in ſtuporem. Deſcribebat
 breui linearum ductu murorum ambitum, qui ſub prima
 futuri Cœnobij exordia minus ſpatij complexurus erat,
 notabat angulos, flexas, confines, quo loco templum, quo
 ſitu porta, officinæ, porticus, dormitoria forent diſponen-
 da, nec aliud dolebat quàm quòd ceteri non æquè vt ipſa
 totam Monasterij imaginem in viuo radio præſentem ha-
 bebant.

Indignabatur præ ceteris Roſæ Mater, nec æquo ferebat
 animo tam crebram, & ſeriam domi foriſque mentionem
 fieri nouelli Cœnobij, quod filia tam aſſertè & imperter-
 ritè notis atque ignotis præfigurabat. Nullus apparebat
 negotij tam ardui procurator, nemo fundator, nemo fau-
 tor aut ſuaſor, nullibi auſpex vel patronus; abhorrere om-
 nes tanquàm rem humanitùs impoſſibilem, taxare Virgi-
 nem

nem tamquam aut chymæris delusam aut affectui per-
 tinaciter indulgentem. Ipsemet Doctor Ioannes de Ca-
 stillo (: quem Rosa ob notam viri sanctimoniam tanti fa-
 ciebat) conabatur Virginem ab hac persuasione diuer-
 rere, quòd opinaretur difficultates planè insuperabiles
 fore. Idem Quæstoris Gundisalui, idem Confessariorum
 erat iudicium. Hinc Mater anxia, sibi que & familiæ pro-
 brum metuens arguebat filiam, quòd contra tot pruden-
 tum arbitria plus sola ipsa sapere velit quàm oporteat,
 concordiam omnium peritorum sententiæ obstinatè refra-
 gandum non esse, Rosam ceu vanam prophetidem cum
 dedecore propediem vulgi fabulam fore, denique ratio-
 ni non contumaciæ in his parendum esse, promissum Mo-
 nasterium citiùs in Vtopia aut spatijs imaginarijs quàm
 Limæ constiturum. At Rosa tot contradictionibus alacrior
 voce humili sed læta replicuit: eya Mater dulcissima, hinc
 demum cessent verborum pugnae, tu magno tuo emolu-
 mento experieris quàm durum sit contra stimulum calci-
 trare, in Sanctæ Catarina Limensi Monasterio quod præ-
 dico tu ipsa inter primas candidum Sanctimonialium in-
 dues habitum, illic tu velaberis, ibi solemniter profite-
 beris, ibi Religiosa vitæ reliquum consummabis. His au-
 ditis adeo exarsit Mater irritari se putans, vt filiam à cõ-
 spectu suo abegerit, altum vociferans, egone Monialis
 ero! ego ad quam regularis vitæ ac statûs nulla vmquam
 cogitatio aditum inuenit, ego necessariæ dotis inops, cã-
 tandi ac psallendi ignara, curis secularibus innutrita, spi-
 ritu vacua, clausuræ impatiens, onusta prolibus, ego in
 claustrum me abdam? hac ætate velabor, profitebor reli-
 gionem seueram, arctam, difficilem? apage, sat nugarum
 est, ad Calendas græcas hæc impleta videbimus. Initium
 anni MDC. XXIX. non vidit Calendas græcas, vidit ta-
 men Mariam de Oliua Sanctimoniale in nouello Sanctæ
 Catarina Senensis Monasterio, vbi post mariti obitum
 sexa-

sexagenaria religiosis S. P. Dominici filiabus deuotissimè aggregata, cum sacra Ordinis veste nomen Sororis *Mariae de S. Maria* assumpsit, exactoque probationis anno solemnia vota emisit, ac plena dierum sancto sine quieuit. Carebat inops vidua dote legitima, quæ quater mille libris argenti in singulas ibidem velandas erat diffinita. Verùm ne Mariæ obstaret egestas prouiderat omniscia cura Numinis, inspirans Fundatrici, vt in ipso fundationis programmate reseruarentur loca nonnulla gratuita receptionis digniorum sed inopum personarum, eoq; priuilegio gauisa est Rosa mater.

Superest de ipsamet Coenobij Fundatrice ac prima, eiusdem Præfæta memorabile ac luculentum Rosæ vaticinium. Illustri Matronæ *Isabella de Mexia* domi famula, erat *Mariana* nomine, cui grauitè egrotati Rosa (:vtpote illis in ædibus pene domestica) more suo ex charitate ministrabat. Ea occasione honestæ sceminae tum Isabelam tum ægram inuisuræ frequētēs accedebant. Die quadam inter alias adfuit prænobilis nec virtute minùs quàm parentela & opibus clara *D. Lucia Guerra de la Daga*. Hæc Rosam (: de qua memoranda audierat) illic infirmæ Marianæ seruitio piè districtam conspicata, eidem cœpit deuotiùs affici, & captata affandi occasione, post mutuos vltro citroque vrbane comitatis ritùs impensè Virginem rogauit, sui meminisse vt velit in quotidianis ad Deum precibus sanctisque exercitijs. Rosa iam intus moneri se sentiens, affectu reciproco Matronam vinxit, offerendo modicum id quod posset, illaque fortiùs instante promisit, se in singulas hebdomadas peculiariter certum diem seleturam, quo ipsam Deo commendaret. Lucia hoc solatio diues ac domum reuersa quiescere non potuit, dum Rosam planè iam suam denuo coueniret. Venit cum prætextu commendandi maritum & filiolum, nam Virginis apud Deum suffragio tunc forsitan magis indigebant.

Rosa,

Rosa, velut si Luciae cor penitus inspexisset, eandem familiaritè quàm pridie cõplexa, nil de marito nil de filiola filijsue tunc respondit, Matronam verò nouo sibi beneficio implicuit, ipsamque tandem nõ in lucrum vnicae per quot-hebdomades diei, sed plenè in omnium suorum exercitiorum amicam communionem & participium arcano Dei impulsu stimulata admisit. Necdum sat capiebat ipsamet, vnde aut cur ita ageret, donec præter morem oculis à terra in vultum Luciae attentissimè coniectis cœpit exultare spiritu, suffundi colore inusitatae lætitiæ, palpitare calidis præcordijs, ac demum hilaritate modestissima Luciam deosculans, *Euge inquit, Mater, ingenti suo operi te Deus reseruaui.* Idque crebrius liquenti gaudio replicans simul decenti osculo attonitam minimèque repugnantem dissuauabat.

Dici non potest ex Virginis spiritu quos quantosque mox spiritus hauserit felix Matrona: dirigit, sensitque Rosæ tum affatu tum afflatu mutari se medullis, serpebant dulciter per omnes animæ suæ venas ignotæ flammulæ, cor in varias deliberationes repente dilatatum erigebatur totum ad cœlestia, quasi pulsu citatiori vociferans: *Domine quid me vis facere?* Sic affecta domum redijt, per viam sic Deum alloquens: *Domine, si ex tuo æterno placito tuique nominis gloria est, quòd ego à seculari isthoc ad Religiosum aliquando statum transeam, perge operari in me quod mirabiliter cœpisti, en toto cordis affectu meipsam tibi offero, vnà cum prolibus & vniuersa mea substantia; tuum erit dimouere obstacula, quibus me tam ineluctabiliter nosti implicitam. Exinde in mulieris animum velut connexo agmine immigrarunt simul Religiosi statûs efficax desiderium, simul spes viuacissima, simul indubia certitudo pertingendi ad hanc metam, euadendi retinacula, perumpendi innumeros obices quos sola Diuina manus poterat dimouere. Nondum*

tunc

tunc Lucia trigésimum ætatis annum excefferat, superstes erat maritus in plurimos (: vti videbatur) annos victurus, circumstabat matrem soboles numerosa, quatuor nempe filij & vna filiola, premebat magnarum opum, vasta œconomia, nec tamen hæc religiosæ vocationis certitudinem in animo Lucie seu conuellere potuerunt seu delibare, adeo quòd de sanctioris propositi executione cum suis tam securo tractare solebat, ac si dispositis omnibus de proximo velum sibi imponendum exspectaret.

Accidit interea, R.P. *Ioannem de Villalobos*, qui tunc Societatis Iesu Nouitiatui Limensi Rector præerat, ad ædes *D. Isabelle de Mexia* diuertere, vbi in Rosæ colloquium incidens, postquàm de certitudine fururi Monasterij Beatæ Catarinæ Senensis varius vtrimque alternârat sermo, didicit à Virgine, se illic pridie locutam esse cum *Lucia de la Daga* annis quidem iuvene, at maturitate indolis graui; de ea nunc plura se nolle dicere. Intellexit vir religiosus ac prudens quorsum Rosa tunc loquendo tum reliqua subticendo alluderet, tacuit tamen, donec post Rosæ obitum Lucia pro more Sacramentali confessione animam expiatura accederet. Hic Matrona Confessario detexit, se magni ac perardui moliminis opus animo versare, foundationem noui Monasterij sub Sanctæ Catarinæ Senensis tutela ac nomine, huc se impelli diuinis stimulis, quibus omnino parendum sit; huc se vires, opes, cogitationes omnes conuersuram. Vicissim Confessarius illo temporis puncto memor verborum quæ pridem à Rosa audierat, Luciam edocuit, illud-ipsam esse, quod Virgo Matronæ promiserat, quando eidem prædicebat, magno cuidam operi ipsam à Deo reseruari. Proinde non diffideret vaticinio tantæ Virginis: rem tam arduam validissimis obstaculis, remoris, ac difficultatibus haud castrituram, verum-tamen in ipso tempestatum summo fu-

rore

rore
auxi
cilli
omn
nou
sustu
oper
vidu
aup
præ
phau
posi
canc
niqu
Luci
fui
quer
exer
mun
fit d
fa

rore ac motu tranquillissimè sperandum fore in superno auxilio quod Rosa iam Sponso immortalis conregnans facillimè sit exoratura.

Ita fuit: nam Luciae maritum, paulò post & proles omnes ex ordine Deus ab hac luce euocauit, obstacula nouae foundationis vndequaue innumera, & potentissima sustulit, duos repugnantium animos ad fauorem pij operis flexit: supererat Luciae nobilissima parentela, quae viduam generis, ætatis, opumque intuitu ad secundas nuptias ita vrgebát, vt penè adigeret. Verùm ipsa Rosæ prædictionis memor, & consilij tenax restitit, vicit, triumphauit, rebusque ex voto imò supra votum feliciter compositis nouo Sanctæ Catarinæ Senensis Monasterio auspiciando, struendo, dotando amplissimas suas facultates, denique & se ipsam dedit, & cum sacro velo nomen *Sororis Lucia de Sanctissima Trinitate* assumens prima nouelli sui Asceterij Præfecturam gessit, ac Religionis spiritum, quem ab osculo Rosæ pridem conceperat, hortatu, cura, exemplo mirificè in subditas Moniales propagauit, ac demum sanctimoniam fama celebris ibidem extremum clausit diem. Hunc successum habuit Rosæ prædictio, vnde factum est, quòd Sanctæ Catarinæ Senensis Monasterium Limæ ex euentu apud consciam plebem sæpissimè Rosæ Monasterium (: hoc est diu ante vaticinio Rosæ prænunciatum) promiscuè amet appellari.

C A P V T XXVII.

Rosæ alia complura Deo reuelante arcana pateñunt.

Idem (: de quo paulò ante) R. P. *Villalobos* Societatis Iesu iurata fide testatus est, suo se experimento spiritum propheticum deprehendisse in Virgine. Petierat à Rosa precum suffragium pro felici exitu occulti negotij, sed ardui, quodque vt fileretur à ceteris primus filebat ipse. At Rosa (: quod numquam solita erat) in loquentis vultum oculis paulisper defixis, velut si illic tamquam in aperto codice legisset arcanum, verecundè subrisit, ac taliter respondit Patri, quòd is haud obscurè collegerit, illo momento cœlitus innotuisse Virgini totam secretissimi negotij seriem; vnde stupore attonitus ad P. *Antonium de la Vega Loaisa* eiusdem Societatis Virum integerrimum, rem detulit, qui R. P. Philippo de Tapia Callaoensis Collegij Rectori simillimum cum Virgine accidisse palam asseueravit.

Filia Quæstoris Gundisalui *Michaela de la Massa* secretam quamdam cogitationem versabat animo, quam nulli mortalium communicarat, neque communicare decreuerat. Huic Rosa familiariter se applicuit, totamque illam cogitationem velut ex pugillaribus accuratè recitavit, ac saluberrimi documenti aphorismos miranti præscripsit.

Maria de Mesta Pistoris *Medori Angelini* coniux cum solo marito nemine conscio tractârat de vtriusque professione in Hispanias, deque necessaria pecuniarum quantitate

ritate
Inde
sius
quod
fuisse
filiu
mina
bitra
prol
Virg
filio
ni M
ging
rony
tim,
na re
Rosa
conf
In
foem
mur
Requ
peñ
Terr
Cœl
plan
viuit
lesca
in M
C
lico
de)
erat
fanè

titate ad vitam illic honestè & commodè sustentandam. Inde Rosam adiit collocutura de alijs, quæ sibi tunc pressius instabant. Virgo sermone obiter deflexo etiam ad id, quod latere putabatur, ita respondit, ac si de eo pariter fuisset interrogata; nempe approbavit proficiscendi consilium, commemoravit summam pecuniariam, quam foemina cum marito in reliquæ vitæ sustentaculum pari arbitrato constituerant, dixitque hanc ambobus (eò quòd prole carerent) sat fore; Mirata est mulier, facta plus à Virgine dici non potuisse, si ipsa amborum secreto consilio tertia adsedisset. Longè mirabilius videbatur F. Ioâni Miguel Ordinis Sancti Dominici Religioso, cum è lōginq̄ua peregrinatione Limam reuersus, atque in D. Hieronymi Sacello Virgini seorsim colloquens, ab ea seriatim, & exactè sibi narrari audiuit quæ Fratri procul in aliena regione acciderant, nec humanitus inde potuerant in Rosæ notitiam peruenire; quin & abditissimas suæmet conscientiæ latebras Virgini patuisse euidenter agnouit.

In templo sancti Dominici Rosa cum Matre honestisq; foeminis substiterat, Deo precibus commendatura extremum agonem *Maria de Vera*, quæ in ædibus *Didaci de Requena* Argentarij decumbens vltimam vitæ horam expectabat. Superuēnit triste nuncium infirmam expirasse. Territæ mulieres dolenter respexere in Rosam, hæc in Cœlum; at subito ad circumstantes reductis oculis, non plangamus (inquit) nam amica nostra mortua non est, viuit *Maria de Vera*, tantùm oremus Deum, vt conualescat. Vixit, conualuit, sed alio Rosæ miraculo, de quo in Mantissa.

Cuidam Religioso Societatis Iesu, viro planè Apostolico summisq; virtutibus obornato infederat (nescitur unde) firma, tenax, & immobilis persuasio, illo se anno (qui erat 1615.) certissimè ex hac vita migraturum; cupiebat sanè dissolui, & esse cum Christo, vnde captata occasio-

ne dum semel Quæstoris coniugi loquebatur adstante Rosa, vtriusque orationibus humiliter & enixè commendabat suum ab hac vita transitum, velut ante proximi anni Calendas indubiè futurum; exhorruit Gundisalvi vxor, at Rosa leniter subridens, nequaquam (: ait) mi Pater hic annus te nobis eripiet, ita tibi secura spondeo. Ille ex aduerso contendebat rem fore certissimam, nec aliud sibi accidere posse felicius, quàm si paulò post celebratum Missæ sacrificium iuberetur spiritum suo reddere Creatori, id vnum se ardentè optare, imò & sperare. Inualuit sensim apud optimum Patrem instantis sui termini concepta opinio, vt à Collegio ad Nouitiatum, seu Tyrorum domicilium migrans non socijs tantum, sed ipsis quoque arboribus, muris, tectis valedixerit, velut domum priorem numquam reuisurus. Cruciabant hæc piã Gundisalvi coniugem, quæ tantum suæ conscientiæ moderatorem dolebat præmaturè amittere, proinde in Rosam quotidie anxia respiciens quærebat millies, verane sint quæ illa prædixerat de Confessario suo diutiùs superuicturo. Vicissim millies replicuit Virgo, & Matronam iussit securam esse. Nihilominus hæc trepidabat, quoties Missæ sui Confessarij intererat, metuens ne ille sui desiderij compos illâmet hora peracto sacrificio abiret è viuis. Denique in sacratissimo Diuini Natalis peruigilio dum Matrona confessura Patrem adibat, per ipsam Rosa eidem significari iussit, deponeret iam tandem inanissimam vicini sui obitus persuasionem, sciretque se grandioribus Dei obsequijs reseruari non moriturum priùs quàm foris complures animas operosa conuersione in viam salutis adduxerit, interque illas peculiariter eminere quinque præcipuas suo Apostolatu dignas, & verò Numini acquirendas. Hoc Rosa centies timidæ Quæstoris coniugi ad solatium occantârat, hoc ipse demum euentus plenè comprobauit, nam & Pater post Rosam annis nouem superuixit,

uixit,

uixit, & in conuersione perditorum hominum, fructus quos illa prædixerat admirabiles reportauit, utpote qui ex uiris sui instituti primus adijt montana, quibus hodie nomen *Sancta Cruz* de la Sierra, ubi plurimas Dæmoni animas eripuit, ac demum Limæ anno MDCXXVI. sancto sine quieuit.

P. Fr. *Bartholomæus Martinez* Ordinis Prædicatorum, Limensis Cœnobij sanctæ Mariæ Magdalenæ Prior, & Rosæ Confessarius euentu ambiguo luctabatur cum morbo grauisimo, & extremè periculoso, iamque corporis cura ferè deposita Medicis suadentibus accelerabantur ultima migrantis animæ remedia. Inuisit ægrum P. M. Fr. *Ioannes de Lorenzana*, conceptoque repentinæ fiduciæ instinctu iussit infirmum bene sperare, eò quòd illo momento in Ecclesia uiderat coram S. Hostiæ tabernaculo pro salute ægri luculentum ardere cereum, Rosam intelligens, quam illic ardentissimas fundere preces eminus obseruabat. Vix verba finierat, cum superueniens Sacrista F. *Ioannes Fernandez* ait, à Rosa in Templo coram Sanctissimo Sacramento geniculatâ illuc se missum, ut Bartholomæum certum faceret, ex illa ægritudine quantumcumque iam cōplorata neutiquam sibi mortem imminere, bono proinde animo esset, valetudinem citius quàm sperari poterat redituram, eò quòd prius ipsum oporteat Diuinæ gloriæ in quodam singulari ministerio strenuè famulari. Bartholomæus, cui Virginis anima intimè perspecta erat, nil hæsitans fidem dictis adhibuit, eadem hora metum, & morbum abiecit.

Magister Fr. *Ludouicus de Bilbao* itidem per annos 14. Virginis Confessarius sopitis quas extinctas crediderat febribus timere sibi desierat, cum velut ex insidijs morbus redijt multò quàm ante violentior, ac reciduum ad extrema reduxit pericula. Iam perplexi hærebant Medici, & pharmaca adhibere destiterant, iam æger (: cui natura

tura vocem dederat sonoram, & liquidam) præ angustia obstructi pectoris, viriumque languore vix quæ intelligerentur proferre poterat, nihilominus qua licuit vocis tenuitate ac nutibus mandauit indicari Rosæ discrimen suum, quidque ipsa de morbi huius successu, & exitu sentiret, sibi liberrimè renunciare iussit, vt si moriendum sit continuò præparare se possit ad momentum, à quo pendet æternitas. Ceterà Virginem obsecrabat, ne in hoc ancipiti se destitueret, aut quidquam salutis suæ congruum dissimularet, hoc si vllum aliud dicendæ veritatis tempus esse, nunc vel maximè ab ea se filialis beneuolentiæ sancta obsequia expectare. Virgo tametsi spiritualis sui Patris angoribus condolebat, nihil tamen periculi commemoratione exterrita paucis at vultu alacri respondit: ad serium illud vltimæ respirationis momētum omni annisu, cura, sollicitudine se parare numquam intempestiuum, semper laudabile est ac salutare. Verùm tamen infirmitas ista non est ad mortem, conualescet infirmus, & in proximo Sanctissimi Rosarij triumphali festo coram vniuerso populo disertè è suggestu perorabit. Interim mittam illi medicum meum, hunc ad lectuli caput iugiter sub oculis habeat, nec de recuperanda valetudine diffidat. Misit deinde Patri quam vnicè habebat in delicijs breuem paruuli IESV iconem decenter vestitam, suum (:vti aiebat) medicum, quem deinde à conualescente repetijt, nuncians absq; hoc sibi nimium se solitariam videri. Credidit Rosæ vaticinio Ludouicus, Medicum deuotè coluit, vires omnium admiratione integerrimè recuperauit. Vnicum supererat in quo plurimum hæsitabat, nimirum haud videns quomodo sibi obuenire iam posset cõcionandi munus in propinqua Sanctissimi Rosarij solemnitate, quandoquidem pro illo anno hæ vices non suæ erant, sed sui Prouincialis M. Fr. *Gabrielis de Zarate*, nam huic per sortem (: vt ibi moris est) vno mense ante hoc fermocinandi

di
ple
ægr
vat
lig
cui
no
cha
tile
cre
tro
hon
pri
rog
Ter
que
foli
riffe
que
cha
mal
uen
ido
tuli
cre
No
& C
uit
cise
ban
rab
tum

di onus obtigerat. Nihilominus & hoc in Ludouico impleri debuit, siquidem Prouincialis paulò ante festum ægritudine correptus prædicare non potuit, ignarusque vaticinij sermonem habendum Ludouico demandauit.

Limæ in sancti Dominici Cœnobio *Ioannes de Soto* Religionis habitum impetrarat, sed morbum comitalem cui obnoxius erat, silentio presserat. In probationis anno fraus deprehensa *Alphonsum Velasquez* cœnobiarcham permouit, vt de Patrum cõsilio clam statuerit inutilem Nouitium honestè ad seculum remittere. Iam decreta erat executioni dies, & Nouitiorum Magistro *Petro de Loaysa* iniuncta dimissio, neq; humanitus quidquam horum Rosæ innotuisse poterat. Adfuit tamen pia Virgo primo diluculo, & per Fr. *Blasium Martinez* Sacristam rogauit vnà cum Priore Magistrum Nouitiorum ad se in Templum descendere, priùsq; opus conceptum exsequeretur. Venère ambo, mirati quid Virgo hora tam insolita ac præmatura sibi vellet. Respondit illa, se occurriffe supplicaturam pro Nouitio iam iam exuendo, simulque rogauit decretum expulsionis rescindi. Substomachans ad hæc Patrum vnus replicuit: nescis Rosa quàm malè hoc intercessionis beneficium colloces, at scito iuuenem pro quo rogas, emittendæ professioni prorsus idoneum esse. Aequanimiter hanc repulsæ asperitatem tulit mitissima Rosa, attamen subiunxit: Videbitur decretum Altissimi diuersum esse, vestroque fortius; nam Nouitius ille ad solemnem Professionem ritè pertinet, & Ordinem Pietatis ac Religionis exemplo insigniter illustrabit. Totum euénit vti Virgo prædixerat.

Tres germanæ sorores, *Philippa, Catarina, & Francisca de Montoya* Rosæ conuersatione & exemplo erudiebantur ad pietatem. Ex his *Philippa* & *Catarina* desiderabant spreto seculo Religiosum sancti Dominici habitum ac tertij Ordinis amplecti institutum. Sola *Francisca*

oisca paulò tenaciùs adhærescebat mundo; totisque præcordijs abhorrebat à seculi diuortio: displicebat religiosa vestis pannosa simplicitas, oblectabat nitidioris cultûs fimbriata ostentatio, tenebat venusti capillitij foemineus amor. Coarguebat interdum Rosa nimium Franciscæ incrispanda cæsarie studium, ac dicebat: hos tuos, quos tãto nunc affectu colis capillos ego recisos aliquando visura sum, ne dubites. Demum prædixit apertius, Franciscam (& si tunc repugnantem) vnà cum germana sorore Caterina tertij Ordinis sancti Dominici Monialem fore, at Philippam quæ tunc eiusdem instituti flagrabat desiderio in oblatas tandem honestas nuptias consensuram. Respondit successus vaticinio, nam Philippæ ardens Religiosi status desiderium cunctis adstupentibus migravit in Franciscam, illa maritum, hæc sancti Dominici habitum vnà cum Caterina Sorore obtinuit, capillos, pompam, seculum feruore ac lætitia inenarrabili eiuravit.

Aliud nobile par Virginum, *Maria & Ioanna Vrtado de Bustamante*, quamquam intima ac familiari Rosæ amicitia gauderent, nil minùs quàm de amplectendo Religionis statu cogitabant. Attamen cum his die quadam in domestico horto coambulans Rosa impetu superno ac repentino sic vtramque affata est: scitote bonæ Sorores, vos ambas vnà cum Auia vestra *Ludouica* Sanctimoniales fore in Monasterio quod dicimus *SS. Trinitatis*, & ego diem illum victura, ac visura sum. His tertia supererat germana Soror *Francisca* nomine quàm è contra tantum accenderat desiderium sabeundi tertium Ordinem sancti Dominici, vt vix aliud cogitare libuerit, aut loqui. Communicato demum cum Rosa consilio responsum ab ea retulit, quod postmodum euentus comprobauit, nimirum ipsam nec sancti Dominici nec alterius Ordinis Monialem sed legitimi mariti coniugem fore: Ità accidit; nam anno *MDCXV.* nempe biennio ante Rosæ obitum binæ

Soro-

Soro
Trin
O, a
affur
I
cus
stinã
scri
nis
fiast
rere
lam
lite
pos
acc
qui
add
uer
der
ind
cier
mia
stab
cier
mi
der
fim
stra
co
qu
fue
pro
fe
ful

Sorores Maria & Ioanna vnà cum Auia in Sanctissimæ Trinitatis Monasterio velatæ sunt, ac prior *Maria de la O*, altera *Ioanna à Iesu*, vltima *Ludouice à Cruce* nomen assumpsit. Francisca nupsit *Hieronymo de Villalobos*.

Ioanni de la Raya & Maria Euphemia de Parejas vnusculus adolescebat filius *Rodericus*, quem ipsi à teneris destinârunt sacræ militiæ Societatis Iesu tempore suo adscribendum. Creuit puer, at nullo religiosæ inclinationis indicio. Applicatus scholis manifestius tam Ecclesiasticum statum quàm litteraria quæuis exercitia abhorere visus est quidquid ex aduerso vterque parens seu palam cuperet, seu operosius suaderet. Afflicta mater delitescentem in hortensi cellula Rosam adiit, dolorem exposuit, precum subsidia enixè flagitavit. Rosa, vt erat accelerandis mœstorum solatijs promptissima, statim quidquid suæ apud Deum orationes valerent Euphemix addixit. Mox aliquantulum cœlos intuens, postque breuem morulam in se reflexa, nil (: inquit) ambigito, *Rodericus tuus* post menses admodum paucos Religiosam induet togam, sed non illam quam tu vnicè volebas Societatis Iesu. Sauciarunt postrema hæc verba Euphemiam, vnde replicuit: ah quàm medullitus mecum tristabitur maritus meus, vt audierit filium nostrum illi Societati non fore aggregandum. Respondit blandè commiserans Virgo: quin tu potius adora Diuinam prouidentiam quæ tibi hæc tempestiuè constare voluit, vt sensim maritum ad iustam æquanimittatem disponas, ne frustra abstrigillet spiritui vbi vult spiraturo. Sinite in *Roderico* operari Diuinam potius voluntatem quàm vestram; & quàm primum filius tuus regulare institutum amplexus fuerit, vide me moneas, & vt Altissimo grates referam, pro beneficio quo nos affecit. Tres circiter abiere menses quando *Rodericus* inflammari se sensit impetuoso ac subito Religiosæ vitæ desiderio, iamque vltro parentes,

quandoquidem ita ipsis collibitum erat, incunctanter
 serioque agerent cum Patribus de sua in inclytam eorum
 Societatem admissione. Rescivit hoc Rosa, iterumque
 dixit Euphemix: certo certius Religiosum videbis filium
 tuum, at æquè certum est, ipsum Societati Iesu adscri-
 ptum non iri, rudior Seraphici Francisci tunica illum ex-
 pectat. Nil minùs tunc aut cogitabat Rodericus, aut op-
 tabat cum marito Euphemia. Quin potius cum primo-
 rimoribus Societatis iam pertractata, conclusa, parata,
 erant omnia, solæ consensuri P. Prouincialis expectabā-
 tur litteræ, sed (: Numine sic disponente) tardarunt illæ,
 atque interea Rodericus clam parentibus Cœnobium
 Sancti Francisci adiit habitum petijt, admissionem obti-
 nuit, monitisque & demum flexis ad consensum parenti-
 bus octiduo post solemni ritu in pauperem Fratrum Mi-
 norum Ordinem adlectus est. Mater de Nouitij constan-
 tia mœstè anxieque subdubitans, quod delicatum puerū
 tantis metuebat austeritatibus vix parem fore, denuò Ro-
 sam adiit, sollicita, pusillanimis, inquieta, præsertim ex
 quo rescauerat filium inter Quadragesimales rigores nō-
 nihil infirmari. Sed Virgo diffidentiam mulieris leniter
 perstringens, tam modicam (ait) fidem habes in
 auxilio Riginæ Sanctissimi Rosarij, cui nouitium Roderi-
 cum commendauit? scito illum in Ordine suo perseuera-
 turum, & suppone te illum iam videre professum. Quid
 multa? Rodericus mox vt lineam subuculam cum la-
 nea commutauit, conualuit, exacto probationis anno
 solemnia vota emisit, diuque in Seraphica Religione pius
 & exemplaris Sacerdos superuixit.

Nobilis Hispani Leonardi de Roya mancipium Maria
 Perez cum hero clam viuebat in statu damnabili. Com-
 puncta demum, suæque animæ salubrius prospectura,
 cum modum non videret quo aut periculoso contuber-
 nio se explicaret, aut seruili conditione pressa ingenui

viri legitimas assequeretur nuptias, Rosæ calamitatem suam fidenter aperuit. Compassa Virgo ancillam bene de Dei misericordia sperare iussit, fore quòd Leonardus ritè ipsam vxorem duceret. Credidit afflita mulier in spem contra spem, felicique experimento comperit, Rosam non ex vano promptisse solatium.

Maria de Mesta Medori Angelini Pictoris coniugi duæ simul ancillæ Aethyopiæ domo aufugerant, earumque altera Antonia nomine etiam clauis heræ tunc pernecessarias asportarat. Quæstæ est Virgini iacturam suam, quòdque domum rediens aut arcam vestiariam cuius clavis subducta erat vi effringere, aut in diem posterum aliunde necessariam vestem mutuo petere cogebatur. At subito respondit Rosa: neutrum facies, nam reuersa ad limen tui domiciliij priusquam de sella prodeas, occurret tibi in ostio, qui Antoniam à fuga sponte in ædes rediisse nunciabit; alteram fugitiuam scito-cras ad te reducendam. Abijt *Mesta*, & in domus suæ limine, antequam gestatoria sella exscenderet maritum in valuis obuium habuit nunciantem rediisse cum clauibus Antoniam. Vicissim marito reposuit *Mesta*: & crastinus dies alteram nobis restituet profugam. Vtrumque contextu Rosa prædixerat, vtrumque *Mesta* postridie implerum vidit.

Decreuerat Peruani Regni Excellentissimus Prorex Gundisaluum de la Massa Quæstorem implicare procul à Lima functioni honorificæ at perarduæ, quæque virum exigebat summæ tum experientiæ tum fidei ac integritatis. Misit igitur qui Gundisalui consensum elicerent Regiæ (: quam vocant) *Audientia* Senatorem, & Fiscii procuratorem, quibus honoris & auctoritatis gratia proprium suum adiunxit Confessarium. Quæstor legationis dignitate perculsus, simulque tum feriam Proregis mentem tum negotij difficultatem probè intelligens, spatium quasi deliberaturus petijt, maximè quòd tunc ob classem

propediem inde Hispanias petituram expediēdis infinitis litteris suiq, officij ratiocinijs diſtrinebatur ne domo, vel ad vnum diem abeſſe poſſet: reuera autem hæc prætexebat, vt per longioris moræ inducias effugeret ipſum periculofæ plenum opus alexæ. Profecta claſſe tres ſupradicti non iunctim ſed ſinguli ad Gundifaluum rediere, ac pluries quidem, premebat enim negotij grauitas & Regis obſequium. Tandem 15. Aprilis quaſi peremptoriè monitus, poſtridie hora præfixa ſeſe à Prorege ad colloquium in palatio exſpectari, facile agnouit iam nullum ſuperēſſe exoſæ profectionis effugium, vnde illomet veſpere poſt cœnam cogitabūduſ ac triftis angorem ſui animi ſolis coniugi Roſæque aperuit. Vxor metu diſpalluit, ſed neutiquam Roſa, quæ die poſtero ab Oratorio veniēs, Quæſtorem iam-iam domo exiturum ac Proregi ſeſe ſtiturum vultu alacri affata eſt: vade inquit, nec formides, latior ad nos redibis è palatio, quàm hinc exieris; & ne ſuperfluis te morer, ſecurus eſto, arduum illud negotium quod ſubuereris, in alium transferetur, tu planè immunis eris. Dubitanti Quæſtoris coniugi idem bis ter conſtantiffimè inculcauit, adiſciens: nec ſi videris vtrumque mariti pedem immiſſum ſtapedi, aut plateæ iam adequitantem, credideris profecturum. Manebit is tecum Limæ, nec emittetur foras ad moleſtiſſimæ functionis periculum. Mira res: Quæſtor ſubitò intromiſſus ad arcanum Proregis colloquium, ab eodem varijs ſermonibus detentus per horam & dimidiam, illo momento temporis quo iam adamantini decreti inſinuationem pauidus exſpectabat, comiter dimiſſus eſt, nec Prorex toto ſeriæ cōfabulationis ſpatio odioſam illam commiſſionem verbulo attigit, tametſi quatuor integris menſibus ſtudiſſet hanc per ſupramemoratos Quæſtori inuito efficaciffimè perſuadere. Eadem longo poſt tempore ſic alteri iniuncta fuit, ac ſi de illa numquam tractatum fuiſſet cum Gundifaluo.

Fer-

Pat
per
ctu
ti F
rat
Ha
ſtat
tion
neg
ſer
ber
que
ſui
fac
eſſe
offe
pur
mo
din
att
tun
leu
litte
ſtop
len
deu
(: iu
reliq
que
Fra
& p
cele
vlti

Ferdinandus Flores de Herrera germanus Rosæ frater Patris exemplo militiam secutus vsque in *Chila* Regnum penetrarat, vbi & vexilliferi honore in sua centuria functus est. Huic leucis plus-minus quingentis *Lima* distanti Rosa soror epistolam scripsit, (: nam diuinitus didicerat, illum in *Chile* honesto matrimonij iugo succollasse). Hac sollicitè hortabatur fratrem, quandoquidem hunc statum amplexus erat, Christiani patrisfamilias obligationi inter militares strepitus accuratè satisfacere haud negligeret, domum suam ad Dei timorem ac pietatis obseruantiam studiosè formaret, liberos quos illi superna benedictio datura erat, optimis moribus imbuere, sanctèque educare satageret, ac primum quidem matrimonij sui fructum filiolum fore, à Deo peculiariter signatam in facie quam videlicet purpureus conspicuè rosæ character esset ornaturus. Hanc itaque mox ab ortu parens dicaret offerretque Augustissimæ Deiparæ, siquidem hæc filiola puritate & innocentia vitæ multum placitura erat Altissimo. Ita euēnit: nam post biennium circiter nata est Ferdinando prima hæc soboles, secumque ab utero matris attulit rosæ typum in vultu tam bellè & accuratè effigiatum vt nec penicillo venustius depingi potuisset. Adoleuit cum hoc signo paruula, mirantibus quotquot Rosæ litteras pridem viderāt. *Didacus Gonzales Montero*, *Christophorus de Aranda Valdivia*, alijque centuriones ac Chilensis militiæ Præfeti certatim adibant *Ferdinandi* ædes, deuotò hoc spectaculo coram fruituri, nam & puella (: iuxta Rosæ vaticinium) mirè à teneris propendebat in religionis ac pietatis exercitia. Tandem præmaturè utroque parente orbata remansit sub tutela pupillari, donec *Franciscus Lasso de la Vega* Chilensis Regni Gubernator & præses ob Rosæ tunc defunctæ piam & vsque in Chile celebrem memoriam in se officium curamque suscepit vltro, vt orphanam suo sumptu è *Chile* *Limam* transmitteret,

teret, vbi Auiæ *Maria de Oliua* (: iam tunc Moniali) in
S. Catarinæ Senensis Monasterio sanctissimè conuixit, ac
singulari virtutum exemplo mirabiliter coruscavit.

Isabella de Mexia nobili Matrona ancilla erat Aetyo-
pissa, *Speranza* nomine, quod vltro sibi (: ac si Christia-
na esset) imposuerat. Hęc à promontorio Africae Hesper-
ium olim, nunc *Caput viride* appellatur, ab interiori
Lybia per mare Atlanticum abuecta in Indias, primùm
quidem in Isthmo *Panama* seruiert, exinde Limam dedu-
cta iam à sexennio ancillabatur Isabellæ. Accidit eã gra-
uiter infirmari, quapropter supplex Rosa tum Isabellam
tum suam Matrem exorauit, concedi sibi *Speranzam* in
maternis ædibus suo ministerio cõmodius procurandam.
Ut allata fuit, repente Virgo perplexum quid secum mu-
sitans, demum apertè dixit Matri: sentio, *Speranzam* non
esse baptizatam. Aegra ex aduerso malum pudorem ob-
stinatione peiori obarmans contendebat peruicaciter, in
Panama se laero Baptismo tinctam fuisse, & vt fidem con-
ciliaret mendacio, fingebat nomina plurium quos inter-
fuisse iactabat, comminiscabatur Patrilos numquam na-
tos, locum, annum, ritum, omnia, præter veritatem. Per-
facile ipsi fuit tum Dominae suæ tum Mariae de Oliua ce-
terisq; imponere, adeo vt Rosam velut importunè mole-
stã arguerent. Verùm ingemiscebat Virgo idemtidem sus-
pirans ac palam deplorans infirmam non baptizatam. Su-
peruēnit prouidente Numine post dies vndecim Gundi-
falui Quæstoris mancipium Franciscus qui *Speranzæ* ex
Africa Panamam, inde Limam iugiter comes fuerat: is
interrogatus respondit simpliciter, se semper credidisse,
quòd utique intra hoc sexennium *Speranza* Limæ bapti-
zata sit, nam quòd in Panamã Baptismus ei non obtige-
rit, habere se compertissimum. Hic tandem conuicta
mendacij, sed admirans vnde id Rosa potuerit diuinare
sic corã omnibus orsa est loqui: dum ex Panamã huc
in

in ac
ludib
essen
vt ill
men
hodi
preh
Virg
cent
expo
M
fam
hunc
omn
tus i
quæ
quisi
grate
Doc
se alp
sylla
page
ctere
pus
more
Con
guer
sa po
tum
man
Vnd
arten
est &
re.

in aedes Isabellæ veni, reliquæ ibidem Aetyopiissæ me per ludibrium *equam* appellabant quòd baptizata nondum essem; at ego conuicij impatiens replicui audacter, aequè vt illas Christianam me esse. Abinde ne pudefierem, mendacium meum pertinacia tueri conata sum vsque in hodiernum diem. At nunc à Rosa (:nescio quo modo) deprehensam me fateor, & Baptismum flagito. Confestim Virgo acciuit vicinum Sancti Sebastiani Parochum Licentiatum *Quixanum*, huic rei seriem infirmâ annuente, exposuit; baptizatur Speranza, moriturque postridie.

Nemo audebat interrogare lætam hoc successu Rosam, vnde arcanum Speranzæ statum didicisset, nam hunc ei non potuisse humanitus Limæ innotescere, apud omnes in confesso erat, ex altera parte Virginis coelitus infundi abstrusas notitias pridem constabat Matri, quæ inter alia legendi scribendique scientiam non acquisitione sed Diuina infusione irrorasse minorenni filix grato experimento compererat. Res demum ita patuit. Docuerat Mater filiulam Rosam vtcumque singulas nosse alphabeti literas, iamque in eo erat, vt de iisdem in syllabas combinandis puellam instrueret, simulque in pagella rude exemplar dederat, vt inde calamo characteres formare disceret. Malebat Rosa totum hoc tempus orationi dare, sed Mater suspicans filiulam puerili more discendi tadium ac laborem defugere, induxit Confessarium vt coram se iuuenulam de neglectu redargueret. Fecit ille bona fide quod iussus fuerat, sed Rosa postridie oratione præmissa Matrem adiit, librum oblatum expeditissimè legit; insuper programma exhibuit sua manu eleganter conscriptum; nempe melius docuerat Vnctio quàm *Oliua*, & idem qui Sanctæ Catarina Senensi artem legendi scribendique supernè infuderat, dignatus est & Rosam pari infusionis compendio diuinitus erudire. Porro ne his minoribus immoremur, tandem hoc

Ma-

Magistro suæ mortis diem, locum, horam edocta nemini dulcius quàm sibi suoq; funeri felix vates præcinuit. Verùm id commodius proximo Capitulo seruatum esto.

CAPVT XXVIII.

Rosa mortis suæ præscia grauem
vltimæ ægritudinis luctam
fortiter excipit, inuictè
sustinet.

DVriusne premar certitudo mortis, an horæ ac diei incertitudo, problema sit, illic decretum hîc secretum affligit mortales, nisi quod solis Dei amicis mori sit lucrum, & insuper nonnullis horum eximio fauore Numinis secretum diei & horæ reueletur. Hinc & Rosa, quotannis festum Diui Bartolomæi (i quo se morituram præsciebat) tam pretiosum & charum fuit, hoc studio singulari colebat deuotius, nec suo contenta ieiunio, aliquot innocentes puerulos induxit, vt secum in huius festi per- uigilio ieiunarent, hi verò etiam post Rosæ obitum per- rexerunt eiusdem Apostoli recurrentes Vigilias spontaneo celebrare ieiunio, nec aliam norant piæ consuetudinis rationem dare, quàm quòd sic à Rosa fuerant instituti. Mirabatur curiosa Mater, quid filia tam peculiare cum Sancto Bartolomæo verteretur, donec tandem audiuit à Virgine, hunc sibi diem aliquando fore nuptialem, quo ad Sponsi thalamum esset euocanda.

Adhuc

Adhuc mortalitati Virginis supererat circiter triennium, quando ex graui morbo decubua videbatur omnibus iam vitæ marginem extremum attigisse; nemo dubitabat intra pauculos dies è viuis abituram: domestici velut iam mortuam plangebant, cum subinde num adhuc spiraret ambigerent. Adstitit inter alios Confessarius P. Magister Fr. *Ludouicus de Bilbao*, cœpitque voce lachrymosa affari Virginem ijs formulis quibus ad postremum agonem sollicitius animari solent moribundi. Audiebat quietè & auidè Patris spiritualis vltima solatia gemens Rosa, illiusque hortatui promptè se accomodans nunc contritionis actûs feruentissimos, nunc humillimæ resignationis tranquilla suspiria, nunc anhela supernæ Patriæ desideria facili conatu frequentabat. Verùm vt vidit circumstantes velut re perdita liberiùs singultire, ipsumq; Confessarium lachrymas tenere non posse, cohibere nec ipsa potuit roseum commiserationis affectum, vrque cōsolaretur ceteros, ita allocuta est Patrem: depone metum, abige intempestiuum mœrorem, ac certus esto, me nequaquam ex hac licet tuo omniumque iudicio complorata ægritudine morituram. Heu! longiùs abest meta ad quam propero, attingam demum, sed non modò. Quòd si nunc morerer, bis mihi moriendum foret, nam qui vltimò lethum mihi allaturus est dies, procul distat, nec opinandum, hanc Sponsi voluntatem esse, vt bis moriar. Mirabatur Confessarius hæc tanta cum securitate ac fiducia proferri à Virgine, quam sciebat nec temerè loqui solitam, nec in re tam abdita quidquam asseueraturam, nisi diem sui transitûs diuina reuelatione compertum habuisset.

Annus denique suæ ætatis trigesimum-primum Rosa attigit, quem minimè se finituram dudum prænouerat. Vnde quatuor ante obitum mensibus valens ac sana Gūdifalvi vxorem sic allocuta est: scito Mater, me quarto

Hh

ab

ab hinc mense viam vniuersæ carnis certò ingressuram. Vltimè infirmitatis meæ dolores qui me conficient atrocissimi erunt, sed omnium erit immanissimum tormentum sitis, cui vt tunc subuenias, ex nunc obnixè & anxie te precor. Memento ne mihi torridis faucibus aridisque visceribus tua materna viscera imploraturæ lympham deneges qua indigebo. Pollicere hodie Mater, quòd in illo mortifero extremæ sitis incēdio me non destitues, quin poscenti aquam præbeas. Attonita his dictis Matrona, & Virginem attentè intuita, vt vidit tam seriò cernuèq; supplicem, promisit fide bona, se poscenti daturam quoties & quantum aquæ foret petitura. Interim dolebat tam prope imminere decretorium Rosæ diem.

Porro & locum (: sed integro anno ante) eidem Matronæ prædixerat: nam quodam vespere inter spiritualia colloquia subitò præter morem interpellans Rosa vultu amœnissimo modestisque latitiæ signis diducto in hæc verba erupit: scito Mater, me non alibi quàm hic in domo tua & hoc loco naturæ debitum soluturam, & si videris me in parentum meorum ædibus vltima ægritudinæ corripì, non ambigas, hic non illic soluar mortalitatis nodo. Nunc ergo per omnia nostræ amicitie iura te obtestor, ne quando hic exspirauero corpusculum meum alijs foeminis committas vestiendum feretroque aptandum, soli tibi ac genitrici meæ hanc curam pro amore Dei assumito, vobis solis vltimum hoc pietatis in me officium supplex commendo.

In celebri arcuum visione (: de qua supra Cap. XVII.) pius Saluator tempestiuè corâ fulgido innumerabilium Angelorum exercitu reuelauit Virgini totam seriem immanium dolorum quibus vltimò lancinanda ac præparanda erat ad beatam immortalitatem; hos tam acutos, sæuos, multiplices fore, vt ceteri quos illa tēnus pertulerat istis collati vix nomen doloris mereantur, singula
exha-

exhausti sui corpusculi membra proprium habitura equuleum, ut nullum alteri aut succurrere possit aut cruciatum naturali consensu partiri, sitim eandem quæ in Cruce exanguem torfit Redemptorem arida Rosæ viscera faucesque occupaturam, intimas ossium medullas ardore intolerabili depascendas, nec vllum ex tot simul atrocibus morbis solitum naturæ ordinem, periodum, leges, aut interualla admissurum, eò quòd præternaturalis futura sit tot mortalium tormestorum exlex congeries. Rosa ne tantæ amaritudinis calicem expauesceret in Sacello Rosarij velut in horto Gethsemani sese tum voluntati Patris æterni, tum adiutorio Virginis-Matris ardentè commendauit, quando annuente Deipara ibidem apertius didicit prope adesse diem, quo totum hoc mortiferi promulsidarij absynthium sibi strenuè sit epotandum. Superuenit fortuito *Ioannes de Tineo Almanza* familiaris, qui Virginem obiter salutans eius se precibus commendabat. Vicissim Rosa flammante vultu (: quem serium istud Deiparæ colloquium vehementer accenderat) precum subsidia ab illo flagitauit perplexè aliqua interserens, quæ Ioanni sat erant, ut intelligeret, tunc Rosæ præcisum vicini obitus sui diem fuisse reuelatum.

Denique triduo ante fatalem postremæ ægritudinis syncopem Rosa vltimò adijt parentum ædes, fortè clam valedictura suæ ibidem hortensi cellulæ tot secum celestium deliciarum conscie. Illic se Virgo solitariam ac sine arbitris putans cygnæos exorsa est modulos, suæque morti iam propinquæ dulciter præcantillauit. Observabat insciam è vicino angulo Mater, audijsque filiam arguto fluidorum rythmorum iubilo blandientem Sancto Patri suo *Dominico*, cui impensè cõmendabat Mariam de Oliua Matrem suam, crebrò inculcans ac repetens; hanc breuè (: se moriente) mansuram solam; proinde huic orbæ ac derelictæ suam è Coelo impenderet tutelam, quam

tandem adoptaturus esset in filiam. Percelluit Matrem
 arcanus horror, & tunc quidem dissimulauit, fortè sub-
 dubitans non admodum seria esse, quæ metricè ac per
 cantilenam efferuntur non quia vera, sed quia obuia: do-
 nec tertius dies (: qui mensis Augusti primus erat) ape-
 ruit non poëticè sed propheticè cantatos fuisse migraturū
 coloris thrānos, nī maueis dicere iubilos.

Calendis Augusti Rosa sub vesperam sana ac vegeta
 suo sese cubiculo incluserat, expectatura illic promissos
 vltimi sui accubitūs dolores, quorum anteambulones ac
 strategos sentire iam cœperat. Et ecce sub noctis medium
 auditur miserrimè eiulare. Accurrit Quæstoris vxor cum
 filiabus & ancillis, inueniuntque ægram toto corpusculo
 extensam per solum; rigeabant membra sine motu, sola
 pectoris anhela palpitatio & languidæ vocis querula rau-
 cedo Virgini scintillam vitæ inesse arguebant. Instabat
 anxia Matrona, interrogabat, vbi quid potissimū dole-
 ret, quid demum haberet malī, sed Rosa præ tenuitate
 spiritus tunc respondere aliud non potuit, nisi quod ver-
 bis intercisis diceret: malum quidem se nullum habere,
 at ipsissimam mortem in intimis viscerum suorum pene-
 tralibus liberrimè dominari. Interrogata, velitne aduo-
 cari Medicum? *Calestem* respondit, & obticuit. E terra
 interim sublata in lectulum nec mouere se poterat nec
 quiescere, frigidus sudor stagnabat in pallida fronte, lu-
 ctabatur velut ingenti mole pressa spirandi facultas, dis-
 cordes artericarū temporumq; pulsūs certabant de palma
 vehementia, & incertis interuallis nūc tumor nunc tre-
 mor exangue corpusculū oberrabant. Tantū in hoc Vir-
 gini bene erat, cum subinde libero suspirio IESV nomen
 tenerrimè Pronunciabat. Manè factō acciti Confessarij
 infirmę adstiterunt, mirantes viuum illud ac taciturnum
 omnium dolorum simulachrum. Adfuere & Medici, sta-
 timque explorata vi pugnantium morborum hærebant in

mutuo

mutuo intuitu marcelli, fatentes aceruum tot cruciatuum
 omni humana patientia superiorem videri, neque dolores
 illos omnino naturales esse, altiores hic scire paroxys-
 mos quos artis suae experientia nondum agnouerat. Ni-
 mirum hic ille calix erat quem Sponsus biberat, quem
 Sponsae miscuerat, ac tam diu ante praemonstrarat.

Confessariorum vnus rogauit Virginem, saltim Me-
 dico exponeret quid sentiret, cunctantem adegit imperio,
 credens ab humili modestia non à tormentorum excessu
 prouenire silentium. Audito praeepto mox obedientia
 doloribus robustior fuit, & quamquam Rosa creberrimis
 experimentis omnium penè morborum nomina didice-
 rat, hunc tamen (vtpote peregrinum) nonnisi per simi-
 litudinum periphrases explicare valens ita respondit:
 scio me commeruisse quae patior, at nesciebam tantum
 poenarum in corpus humanum cadere ac per singulos ar-
 tūs distribui posse; videtur candentis ferri globus mihi per
 tempora adigi, & à summo vertice vsq; ad infimam plan-
 tam dextri pedis ignitum veru transmitti, cuius me vehe-
 mentia quodammodo in altum attollit: simili ardore
 transuersim à sinistro latere per meditullium cordis igni-
 tus pugio me peruadit, (obseruet lector in hoc duplici
 ac decussato ardoris tormentò Crucis formam exprimi)
 caput meum candenti galeae videtur inclusum, illic sine
 intermissione validis puncturis ceu malleorum ictibus vn-
 dique contunditur; ossa mihi sensim resoluuntur in pul-
 uerem, medullae instar cinerum aruerunt, singulas iun-
 cturas singuli obsident cruciatus quibus nec nomen, neq;
 tormentum cui eos comparem inuenio. His quidem ad
 extrema paulatim me deduci comperio, sed quia dolo-
 rum meorum intensiori accessura est certa in plusculos
 dies extensio, simul efflictim compatior labori ac mole-
 stiae qua domum istam diutius quam vellem oneratura
 sum. Ceterà consummet in me Dominus totum quod

collibitum est sacrosanctæ voluntati suæ, ego neq; mortem nec morte diriora supplicia hæc recusabo.

Auxere hi sermones vertiginem Medicorum, fluctuabant in mutuo aspectu confusi, perplexi, attoniti, nam, hinc notissima Rosæ virtus & sanctitas non sinebat quemquam de dictorum suorum veritate ambigere, inde aberant indicia quæ lethalis morbi suspicionem confirmarent, cum nec febrile quidquam pulsaret in venis, nec insolita tot simul alterationum vicissitudo vllum foras emitteret criterion alicuius morbi quem schola Aesculapij nosset. Ceterum Virgo clam suo Confessario P. Magistro de Lorenzana aperuit, frustra Medicos in exploranda huius morbi specie laborare, cum rotus præter naturam esset, ac a foris immissus via multiplici vndequaq; à peripheria ad centrum tēderet, mutuisq; occurribus alij alios paroxysmi summa affectionum varietate intersecarent, proinde non alia hic quàm immedicabilis Iobi patientia sibi opus fore, vt quoquo modo singulos Crucifixi Sponsi sui dolores membratim experiretur. Ergo rogavit obnixè Gundisalvi coniugem, sibi permitterent saltem per aliquot dies sic iacere absque humano alloquio, fortè vt sub solitario hoc silentio quietiùs intimos & inexplicabiles suos dolores intingeret vltimis doloribus crucifixi Amoris, cui se membratim confixam in Cruce sentiebat. Verùm interrupit qualemcumque istam crucis quietem superveniens Rosæ Mater, quæ intronmissa ingenti suo terrore infirmiore reperit filiam quàm sibi fuerat nunciatum; itaque noleste & anxie vrgebat agram, diceret qua parte graviùs doleret. Breuiter respondit filia, omni ex parte sibi malè esse, hoc solo dempto quòd verè hi crucis dolores erant. Sed neutiquam hoc responso contenta Mater, ac fortè persuasa ex taciturnitate patientis filia retardari opem medicinæ, voluit exponi sibi minutim singula, videntque luctari infirmam, eò quòd nesciret

vnde

vnde
ano
fand
n on
plio
quer
com
tri,
canc
finif
tran
sibi
med
li, p
tot f
rum
ad o
pora
os &
gutt
te ac
incu
di,
tum
ciffi
rem
cap
quò
inu
tiles
fetu
me
Il
ratio

vnde incipiendum aut quæ nomina danda morbo tam
 anonymo ac præternaturali, imperiosius per virtutem
 sanctæ Obedientiæ adstrinxit filiam eloqui secreta quæ
 non nouerat. Rosa memor nullibi quàm in Cruce am-
 pliorem obedientiæ patère locum, ab ipsa mutuauit lo-
 quendi viro & spiritum, perque eadem similitudinum
 compendia (: siquidem aptius non poterat) explicuit Ma-
 tri, se velut oblongo ignito iaculo à vertice vsque ad cal-
 cancum transuerberari miris ardoribus, quibus totum
 sinistrum latus videbatur eleuari, simillimo torre sese
 transuersim penetrari à latere ad latus, hac vstulatione
 sibi ossa incinerari, (: nimirum Crucis holocaustum erat)
 medullas ac tendines frustillatim candenti forcipe euelli,
 passim per fibras oberrare acutissimum gelu, ipsaque
 tot flammularum antiperistasi sæuiùs irritari, mandibula-
 rum cardines tamquam filo chalybæo arctissimè strictos
 ad omnem oris motum luxari à iunctura, aures & tem-
 pora velut ingesto candenti orbiculo dispunctim torreri,
 os & fauces interiùs hiantibus plagis cruentè vlcerari,
 guttur cum tunfillis instar pumicū emarcuisse præ aridita-
 te ac siti, (: & quidni in cruce audiatur *Sitio?*) craniū velut
 incudem icibus creberrimis ac lacertosis affatim contū-
 di, nec vllum ex omnibus his supplicijs vel ad momen-
 tum interquiescere. Hæc sunt (: inquit) Mater mea dul-
 cissima, quæ tibi vtcumque adumbrare potui, vt obedi-
 rem, cetera ne ruditer quidem possum, nec si possem
 caperes. Fleuit turbata Mater, hoc maximè plorans
 quòd præter lachrymas non habebat quo filix dolores
 inungeret. Sed Virgo pietate faucia conabatur has inu-
 tiles afflictæ Matris lachrymas sistere, rogans cohiberi
 fletum, quasi Sponsi verbis diceret *Nolite flere super
 me.*

Illuxit interea sextus Augusti dies, Christi Transfigu-
 rationi sacer, at Rosam is non ia Thabor sed in Calua-
 riæ

riæ monte inuenit, fortiùsque defixit. Videbantur intimi
 Virginis dolores aduocasse in suum adiutorium reliquam
 naturalium morborum cohortem, ne aut vllum poeno-
 rum genus tantæ patientiæ deesset, aut vlteriùs ambigeret,
 tur infirmitatem Rosæ lethalem esse. Prima ad hoc festum
 accita comparuit lateris sinistri paralysis, qua totius cor-
 poris læua pars à summo deorsum eneruata in lethalem
 stuporē distabuit, vt inde inciperet Rosa per partes emori.
 Sola lingua singulari Dei beneficio intacta ad pietatis
 vsum viguit vsque ad extremum halitum, reliqua ex eo la-
 tere membra sic obtorpuere vt numquam ad officium re-
 dierint, quidquid demum vnguentorum, defrictionum,
 fomentorum magis ad cumulandam molestiam quàm ad
 conciliandum leuamen impenderetur. Ex solo pondere
 sentiebat ægra, adhuc se brachium pedemque alterum
 habere, ceterà, siue erigenda tantisper in lectulo, siue
 in alterum latus vertenda manibus egebat alienis, plus
 condoles aliorum incommodo quàm dolens ex proprio.
 Successere aut potiùs accessere paralyfi varia minoris no-
 tæ symptomata, verùm 17. Augusti inflammata vtrunque
 costarum membrana notabilem adiunxit pleuritidem,
 huic se paulatim ad sociavit raucum angustæ pectoris ast-
 hmas, vt ardores qui intus velut in clibano affabant visce-
 rum reliquias, non sine nouo cruciatu leuamen admit-
 terent rari suspirij. Pleuritidem auxit ischiadum acerbis
 dolor, cholica, hypochondriarum dira conuulsio, accen-
 sa in pede dextro nodosa arthritidis; denique continuæ fe-
 bris caustica intemperies reliquorum morborum confu-
 dit distinctionem, tamque potenti, varia, & concumula-
 ta vredine opus fuit, vt vnica hæc Rosa fatali demum
 marcori succumberet; mirum, non succubuisse citiùs,
 at gloriosissimum martyrij genus est lentè, imò articu-
 latim mori.

Aceruatos tot dolorum ac morborum cumulos æsti-
 mabat,

mal
 Ros
 stat
 secu
 gra
 Ap
 Hir
 ani
 qu
 pui
 soli
 bene
 supe
 mea
 Don
 posse
 guis
 bat
 nec
 hoc
 ter g
 mi l
 mitt
 alite
 mise
 sibi
 nita
 ptar
 Eua
 III.
 rum
 port
 mole
 re su

mabat, acceptabat resignato animo serena, & constans Rosa, velut manu Christi ad mensos sibi ex illa mirabili statera, quam in visione Arcuum attentissimè obseruarat, secunda tantis afflictionibus successuros totidem cumulos gratiarum, nempe *atetnum illud gloria pondus*, de quo Apostolus 2. Corin. 4. cui nomen *Gratia consummata*. Hinc illa inter acerbissimos cruciatus placida ac suavis animæ quies, hinc illud fiduciæ ac spei infractum robur, quod multos, ac præcipuè spirituales suos Patres abripuit in stuporem, hinc illa festiua & blanda cum Dilecto soliloquia, *Domine plus, plus: imple adorandum & sanctum beneplacitum iustissimæ voluntatis tuæ, imple rutinam, superaccumula doloribus dolores, at memento simul augere meam patientiam*. Suspirabat interdum, at sine gemitu: *Domine in adiutorium meum intende, nam sine illo nil possum*. Subinde cum laterum dolore vrgebatur ad sanguinis vomitum, familiari idiomatis sui rythm o alloquebatur Sponsum, *Domine, tantum me in ira corripas me, nec arguas in furore, dum vis quod mea crimina detergam hoc cruore*. Audita est aliquando Crucifixum quem iugiter gestabat inter amplexus, dulci teneritudine sic affari: *mi Iesu, quando à te poscebam dolores, credebam illos mihi mittendos quibus à prima iuuenente me exercuisti, at nunc aliter tibi visum est, benedicta sit abundantia tam copiosa misericordie tuæ*. Cuidam ob rigidos paralytis stupores sibi familiariter compatiens mira vultus animique serenitate respondit: aliquando se tractasse cum Deo, de adoptando mendico puerulo, quem ipsa edu caret in spem, Euangelij inter barbaros propagandi (vt supra Cap. XXIII. narratum est) verum nunc binos sibi datos esse, quorum vnum sinistro genu, alterum læuo brachio exceperat portandum ac nutriendum. Hoc penè ioco indigitabat molem emortui genu & brachij, quibus grauiori pondere sua paralytis infederat.

Paulatim subuerebatur (: nec sine causa) Virgo sapiens , ne tot simul morborum continua & atrox violentia sibi rationis vsum eriperet , totamque cerebri temperiem dissiparet ; maximè vbi tot dies noctesque planè infomnes , tot motuum vicissitudines , tanta occipitis inflammatio , ac temporum inquietudo certam ferè caliginem ac iudicij eclipsem minabantur . Itaque humilis Rosa voce tremula flebilique supplex obsecrauit domesticos , secum rogarent Deum , vt ex ea dumtaxat parte mitigaret vim morborum qua menti liberoque vsui rationis nocere poterant . Respexit humilitatem ancillulæ suæ Diuina pietas , illique integrum expediti iudicij & linguæ vigorem peculiari prodigio inter assidua exhausti cerebri deliquia immunem seruauit vsque ad extremum halitum . Attamen sæpè inter hos angores Virginem ab vsu exteriorum sensuum abduxit vel morbi vehemètia vel contèplationum excessus , adeo vt somno leniter sopita putaretur , vnde nonnullis etiam de infirmæ salute paulò meliùs sperare collibuit , quòd eam crederent pauxillum dormiuisse . Præ ceteris sollicita Mater laborabat persuadere filiæ , hæc redituræ valetudinis signa esse . Verùm subridens , morique certa Virgo replicuit , nil minùs quàm soporem fuisse quod viderant , nec tales esse cruciatus suos , qui aut vnici momenti starent inducijs , aut cum somno possint vel tantillam inire societatem ; proinde non dubitarent breui se consummandam iri , at priùs amarum hunc passionis suæ calicem amore Sponsi ad imum vsque fundum sibi exhauriendum fore .

Crucis archipincerna sitis immaniissimè Rosam torquebat imò torrebat in dies vehementiùs ; itaque in Gundifalvi coniugem obtutu miserabili , cernuo , lachrymoso , frequenter , languidè , dolorosè respiciens orabat supplex , tantillum aquæ ad refrigerium sibi porrigi , fel (: cui priùdem assueuerat) cum aceto iam in delicijs reputatura , si

impétrari potuisset. Matrona quàmuis commiseratione
 efflictim faucibus negabat id sibi per Medicos licere. Vr-
 gebat Rosa, meminisset datæ fidei, qua quarto ab-hinc
 mense promiserat valenti ac sanæ, quantum aquæ in vl-
 tima ægritudine flagitaret, se promptè daturam. At ex-
 cusabat illa, se iam promissum implere non posse. Vnde
 Virgini cruciabiliter arescenti vnum id superfuit, cum
 moriente Sponso clamare: *Sitio*.

CAPVT XXIX.

Rosæ marcor extremus, suaue
 deliquium, & mors pre-
 tiosa.

ADfuit demum acceptabile tempus, quo Rosa non
 tam Sirij, quàm sitis ardoribus exsucca, dolorum
 spinas cum vita exueret in Sponsi Paradiso amœniùs re-
 nascitura. Lethalia decumbentis signa dissimulari iam
 non poterant, erantque Virgini acceptissima, quòd his
 quasi fideiussoribus liberior sibi concedebatur campus
 submota corporis curâ tractandi de sola anima. Igitur
 crebriùs accitis Confessarijs tenerrimam conscientiam,
 exomologesi pluries iterata quàm-diligentissimè expia-
 uit, semel quidem generaliter de tota vita sua, deinde
 frequentius at breuiùs, semper tamen cum sonoro pœni-
 tudinis intimæ singultu & lachrymis se accusans, ita quòd
 procul auditi gemitus non paucos compunxerint, miran-
 tes Virginem in summis corpusculi tormentis adeo ge-

mendi parcam nunc in leuissimis animi morbis enarrandis tam amarè altùmque ingemiscere.

Posthæc triduo ante felicem transitum complicatis in supplicandi ritum manibus, voce flebili Diuinum Viaticum, extremamque Vnctionem petijt. Vt audiuit, epulum Eucharisticum sibi adferri, viuido colore suffusa coruscantis auroræ instar gratiosè rubuit, mox gaudio suo impar in altissimam extasim dirigit, attonitis quotquot aderant, quòd nihilominùs aptè expeditèque responderet Sacerdoti qui de more Sacratissimam Hostiam manu tenens interrogabat quæ sub illo articulo solent interrogari. Suscepto Diuino Sacramento pallida & exanguis nullo vel minimo labiorum motu sic fixa hæsit, vt diu inter adstantes dubitatum fuerit, num Sacram Hostiam, in stomachum transmisisset: denique P. Magister *de Lorenzana*, metuens ne fortè Virgo tam aridis morboque adstrictis faucibus glutire non posset, quæsiuit sollicitè quo statu res esset. Rosa ad Confessarij vocem repente sibi reddita respondit, iam Hostiam sacrosanctam per guttur ad intima descendisse. At ipse memor admirabilium effectuum quos instar solis operari solebat in Virgine, hoc viuificum Sacramentum, (: vt fatentem ipsam retulimus supra Cap. XXII.) breuissimè illam hortatus est, frueretur nunc Sole suo. Appositè; nam vno eodemque die in Zodiaco Sol mensis Augusti ex Leone transibat in Virginem, & Sol Eucharisticus verè Augustus ultimò Virginem Rosam virgineo suo corpore adimplebat. Certè & hæc Virgo inter morbum & mortem velut inter *Leonem & Libram* media erat, nam ille quasi *Leo sic contriuerat omnia ossa eius*, hæc æternam gloria pondus appendebat Virgini in statera, de qua Cap. XVII: sed ad alia.

Quàm immobilis riguit dum sacrum Viaticum sumebat in extasi, tam alacri omnium sensuum officio Extremam Vnctionem moribunda excepit, verè *oleum latitiae*,
quò

quo sese porius ad triumphum quàm ad agonis confli-
ctum sensit animari, utpote salutis adeo iam certa quòd
insuper nosset absque Purgatorij ignis contactu se recto
itinere ad Sponsi nuptias profecturam. Sæpius coram
adstantibus voce quantum potuit elata & clara ortho-
doxæ Fidei professionem replicuit, non sine iubilo ac pe-
ne addito cygnæo cantu protestans, se uti hætenus vixe-
rat ita iam mori filiam Sanctæ Romanæ & vniuersalis Ec-
clesiæ, se credidisse semper & credere quidquid creden-
dum proponit ac docet Magistra fidelium Apostolica Se-
des, numquam se (: dum sui compos sit) ab huius fidei so-
lidissima firmitate recessuram. Proxima huic cura fuit,
se palam ac deuotè S. P. sui Dominici sobolem profiteri,
vnde candidum sui Ordinis interfigne quòd *Scapulare* di-
cimus, foris super stragulas coram se continuò & patulè
extensum videre ac videri voluit, tamquam proprium
religiøsæ militiæ vexillum, sub quo meruerat vsque ad
extremum spiritum, estque hæc vestis illa, qua Virgo-Ma-
ter nascentem Fratrum Prædicatorum Ordinem ceu pa-
nis infantia suismet manibus inuoluerat. Porro gauisa est
Rosa, cum à P. Lorenzana suo Confessario quòd nu-
quam sciuerat tunc primùm didicit hunc perpetuum in
Ordine morem esse, quòd moribundis Religiosis illo mo-
do sacrum Scapulare insternatur. Hinc Rosa moritura
teneritis suum osculabatur scapulare, quo quasi *viam la-*
team sibi signari ad sedes empyreas sentiebat.

Inuiserat Rosam morti vicinam P. F. Bartolomæus Mar-
tinez Prior Limensis Cœnobij ad Sanctæ Mariæ Magda-
lenæ, vir admodum religiosus & Dominicanæ ibidem
Observantiæ vigil zelotes, cui per quinquennium Virgo
conscientiæ suæ latebras solita fuerat aperire. Ab hoc
ægra humillimis precibus flagitauit sibi verbatim prælegi
formulam exquisitissimam summèque efficacem, quâ
moribunda veniam à Deo exoraret pro omnibus, qui Ro-
sam

sam in totius vitæ suæ decursu molestijs, damnis, vlloue genere iniuriarum affecerant. Annuit pius Pater, illiusq; præeuntis verba sequebatur Virgo Crucifixi iconem manu stringens, nec satiari poterat his verbis tenerrimis: *Pater ignosce illis*. His illanguēbat tota affectuum dulcedine, horum repetitione inardescēbat medullitus, nec fatigabatur orationis prolixitate, modò in eadem verba sæpius recurreret. Expleto hoc pietatis officio blandè ac suaviter Patri gratias egit, quòd in opere tam pretioso ac serio aptam sibi methodum viamque recitando præiuerat, qua vtcumque imitaretur Diuinum in Cruce Agnū pro suis aduersarijs extremè deprecantem. Hinc in se reflexa domesticos Gundisalui Quæstoris acciri demissè petijt, & quamquam ex his neminem verbulo aut minimo vumquam nutu offendisset, à singulis & omnibus voce lachrymosa ac supplici orauit sibi condonari, si qua in re vlli nocuerat siue incòposito morum exemplo, siue tarditate obsequiorum, aut tetrica singularitatis molestia; dolebat se ipsis adhuc ferè per biduum oneri fore, rogabatque ne prope terminum amittere velint longanimitatis suæ fructum, ac patientiæ meritum, haud procul abesse horam quæ domū Gundisalui à fœtidæ Rosæ longo fastidio inutilique pondere liberaret. Nemo aderat, cui tantæ humilitatis verba lachrymas non excuterent, nam vt tenerrimè Rosam suam diligerent, sat fuerat singulis ipsam nouisse, eiusque sanctitatem, innocentiam, animi demissionem, candorem, & obsequendi affectum tantis experimentis comprobasse.

Sciebat Quæstor, Virgini (: prout sub Dominicani Ordinis habitu atque Obedientia vixerat) in votis esse, non alibi quàm ad Fratrum suorum pedes sepeliri, at metuebat vir prudens, ne fortè post Rosæ obitum de condendo tanti funeris thesauro lites inter Parochiam & sancti Dominici Conuentum exurgerent; nec tamen audebat

hu-

humillimæ Virgini honorificum illud periculum aperire. Tandem ingenioso consilio suggestit Virgini, quòd legitimum obtinendæ apud FF. Prædicatores sepulture desiderium potiùs mendicando quàm testando notificaret per scripturam in hunc usum à Gundisaluo iam præparatam. Facile consensit ac subscripsit Rosa, existimans agi de solo humilitatis exercitio, eumque Ordinis sui morem esse. Aliàs de corporis sui aut cura aut loculo ne quidem cogitabat, intenta soli spiritui, adeo ut familiares Matronarum visitationes difficiliùs quàm noua dolorum auctaria admitteret, siquidem ut illas tanquam onerosas ac superfluas honesta sæpius excusatione rogabat impediri, ita hæc magis magisque gaudebat cumulari. Hinc inter acutissimos ischiadum cruciatus vox illa frequens: *vre, preme, stringe Domine, ne parcas, quantumcumque pungas aut vellices, pro meo demerito parum est*. Notarunt plerique in Virgine, iisdem gradibus quibus debile corpusculum fatiscebat in mortem, attolli spiritum in vigorem & securam hilaritatem, adeo ut penè horaria lætitiæ incrementa nec voce nec vultu satis potuerit dissimulare, velut protestans cum Apostolo, *cum infirmor tunc fortior sum*. Quidam vir Religiosus diris eius torminibus compatiens hortabatur pati fortiter, terminum iam in prospectu esse, hoc æstu animam feliciter purgari à cruditate ut Sponsi palatum æternum oblectet. Respondit Virgo: at hoc ipsum est quod Sponsum rogo, ne cesset me exquisitis ardoribus excoquere, donec ei maturescam in fructum qui rectà hinc mensæ ipsius inferri mereatur.

Sub vitæ finem crebriora Virgini fuere dulcissimorum raptuum interualla quibus paratæ cælestis gloriæ saporis iam summis labijs prælibabat. Paucis anteobitum horis ab eiusmodi prægustu in se rediens ac suis gaudijs impar P. Fr. *Francisco Niceto* cum alijs iuxta ibidem vigilianti ingenuè at secretò dixit: *proh! Pater, si residuæ*
vitr

vite meæ breuitas id permetteret, quàm excelsa, quàm pretiosa, iucunda, eximia tibi de Dei suauitate, de læta ipsius Curia, de regione æternitatis narranda haberem. I vado nunc cum tripudio ad perenniter contuendam pulcherrimam illam faciem, quam toto peregrinationis meo exilio quæsiui, toto desideriorum æstu concupiui. Aderat morienti filix afflicta mater, aberat Pater, quem lecto decubuum propria infirmitas continebat domi; attamen rogatu Virginis, quæ vltimam vtriusque parentis benedictionem exspectabat ad Gundisalui ædes portari se fecit: Hic ad primum conspectum attenuatæ & exanguis filix irum in singultus & lachrymas, nec vlli circumstantium ea fuit pectoris durties quam ista lugubris spectaculi teneritudo non emolliret in plorandi societatem. Interea, fletuum nimbo vtrumque discussio Rosa placidè summaque reuerentia Parentis manum deosculata est, simul blandè ac imperturbatè exposuit, sibi nunc modicissimam vitæ quam parens dederat partem superesse, in huius extrema linea sese amborum benedictionem supplici demissione præstolari. Hanc ubi obtinuit, pari obseruantia, in Gundisaluum eiusque vxorem respiciens, quandoquidem & hos vti secundos parentes coluerat, pariter ipsorum benedictione voluit ad arduum illud iter communiari. Deinde propiùs accitis qui aderant duobus suis germanis fratribus seriam, grauem, ac sententiosam parænesim dixit, ac inter alia sollicitam parentum curam, honorem, obsequium efficacissimè commendauit; quasi ad Crucifixi Sponsi exemplum dixisset: *Ecce mater tua*. His expeditis aduocauit ambas Quæstoris filiolas quas ob innocentiam rectamque indolem impensè amauerat, his energia mirabili inculcabat timorem Dei, virtutis studium, amorem parentum, quibus satagerent tranquillam & lætam conciliare senectutem. Nec minori emphasi reliquos per ordinem domesticos affata est, quemque decenter

a. Imo-

admonens officij & christianæ pietatis; videbatur non
 femina sed Apostolus prædicare. *Tantus in Rosa concionandi spiritus ac vigor P. Ma-*
gistro de Lorenzana Confessario persuaserat, ipsam ea
saltem nocte haud morituram. Nox erat, & sancti Barto-
lomæi per uigilium, unde Confessarius solemnè Matuti-
narum officio domi interfuturus parabat discedere ad
coenobium, postridie rediturus. At Virgo sciens non in-
tegras quatuor horas sibi tunc superesse, postremam ab
eo benedictionem enixè flagitauit quasi paulò post ad
Dominaum migratura. Sed respondente illo commodius
hanc differri posse in crastinum, tempus non de fore, sat
tempestinè se postero manè ad futurum, Rosa grauer
modestè que aridens subiicit; scito mi Pater, hac nocte
cum in eunte sancti Bartolomæi festo me abituram ad fe-
sta sempiterna, iam coelitus inuitata sum ad splendidum
illud ac solemne conuiuium, iam præfixa est hora, & non
vis quòd vadam dum patent fores? Hæc vultu tam sere-
no ac gratioso, tranquillitate tam secura & hilari profe-
rebat, quasi iam in Paradisi vestibulo expectaret cum
lampade, dum media nocte clamor fieret; ecce Sponsus
uenerit.

Et reuera ubi medium noctis ad fuit, Rosa hoc sese cla-
 more sensit accensuri, candelam benedictam placidissimo
 natu petijt, crucis signaculo velut rem magnam aggressura,
 frontem, ossa, pectus communiit, germano fratri
 quid ageretur adhuc dubitanti innuit se migrare, iussitq;
 cervical subtrahi, ut capite ad nudum lecticæ lignum ac-
 clinato sentiret in cruce se mori; denique sensibus planè
 integris, pleno iudicio, fixis in cælum oculis, nullo vel
 minimo pauoris aut horroris signo in facie, dum postre-
 ma hæc verba pronunciauit: *Jesus, Jesus, Jesus mecum sit,*
 quiescentissimè expirauit. Nimirum, ut Rosa infans ab his
 verbis auspicata fuerat primam orandi formulam, ita his

ipsis immortua quasi tesseram suæ innocentia ac infantilis simplicitatis ad Limen supernæ patriæ inuariatam reportauit, anni sui trigesimi secundi quinto mense vix inchoato.

Eodem festiua noctis diluculo *Aloysia de Serrano* procul in ædibus parentum matutino somno implicita rescivit deposuisse tunc Rosam cum S. Bartolomæo mortalitatis exuias. Inter vtramque pactum fuerat, quod quæ prima ex hac luce migraret, Deo permittente alteram sui transitus admoneret. Sterit promissis Rosa, & illamet nocte in forma corusci luminis Aloysiã suauiter excitans sese ad lucis regionem tunc perrexisse indicauit. Verum de luminosis Rosæ post obitum apparitionibus sermo copiosior Mantissæ referuetur. Redeundum hic ad virgineum Rosæ cadauer, quod respirare credebatur quando spirare desierat. Viuidus faciei color, labella rubentia modicèque velut in suauem risum diducta, oculi integri lucidaque amœnitate subfulgidi diu ambiguum reddidere presentibus Rosæ mortem, donec adhibito speculo nullum in ea superesse halitum innotuit. Apud Rosam vt vltimus sic primus hic speculi vsus fuit.

Dum vestitur tractabile cadauer, dum aptatur in feretro, dum floribus inspersum effertur in anterius conclauæ spectante Matre, ingerebatur vniuersis luctuosa plangendi licentia, nec tamen vlli presentium libuit plangibus indulgere, siquidem repentino prodigio sic omnes peruasit arcanus quidam lætitiæ sensus, vt tota domus insperatâ metamorphosî deuotis turgere solatijs, ac nuptiali propemodum gaudio innatare videretur. Matri quid acciderit, iam superius in fine Cap. III. relatam est. Idem reliquæ Gundisalui familiæ, idem extraneis quotquot aderant intimæ ac secretæ iucunditatis inhæsit stimulus. Vniuersim decem & nouem personæ ingenuæ præter domestica promiscui sexus mancipia Rosæ morientis lectulum

lum mœsto silentio ambierant, & ubi Virgo spiritum reddidit, singulæ occulta quadam spiritus suauitate à plâ-
 ctu in plausum vltro se adigi compererunt. Vna præsen-
 tium vt viderat exspirantis Rosæ grabatum numerosa An-
 gelorum corona circumdari, ita notauit iam circa defun-
 ctæ feretrum eisdem alternante concentu festiuissimè tri-
 pudiare. Eadem Quæstoris coniugi clam facta est, aulam
 per amplam in qua prostabat expositum Rosæ cadauer, vni-
 diq; totam micuisse luminoso illapsu cælestis gloriæ, item
 iuratò asseruit, religiosæ cuidam personæ triduo ante
 felicem Rosæ transitum à Christo fuisse reuelatum, Vir-
 ginis mortem fore admirabilem & sepulturam gloriosam,
 insuper vetuisse ne Virginis funeri circumponantur pan-
 ni atro colore lugubriter pullati, sed candidi, niuci, so-
 lemnes, quiq; non exequias indicent sed triumphum.
 Denique inualuit eòusque prodigiôsâ lætandi sympathia,
 quòd dum expectabatur diei ad radiantis diluculum, nõ-
 nullæ ibidem deuotæ fœminæ sacrorum hymnorum so-
 noro cantu per vices liberrimè se oblectarint, protestan-
 tes non lessò illic sed iubilo esse locum.

Illuxit demũ clarior dies, & ecce Quæstoris palatium
 subito hominũ concursu plenũ fuit nemine vocante. Mi-
 rabantur domestici, vnde aut quo modo nũcium defun-
 ctæ & calentis adhuc Rosæ tota Vrbe diffũdi potuerit ho-
 râ tam intèpestiua. Nec publici præcones, si vicatim emissi
 fora & compita stentoreis impleissent clamoribus, primo
 mane tam densum collegissent populũ, quantus vitro ex
 omni platea ad Gundisaluaedes confluxit, nulla humana
 diligentia excitus. Adfuit inter primos vir grauissimus P.
de Lorenzana, & in feretro similem dormiẽti Rosam con-
 spicatus vocem tenere non potuit, quin palã exclamaret:
 benedicti genitores qui te procrearũt, benedicta hora quę
 te nascentem excepit, benedicta tu à Domino felicissima
Donatati filia, quę nunc frueris vultu beatifico tui Crea-

toris; obiisti prout vixisti, baptismalem gratiam nulla
 vniquam lethali noxa interpunctam, immaculatam totius
 vitæ innocentiam, virginei candoris infantilem puritatem
 intulisti celo, sequere sequere nunc Agnum quodcumque
 ierit. Interea circumfusi promiscuè nobiles, ignobiles,
 aduenæ, ciues, Indi, Hispani certatim Rosaria sancto cor-
 pusculo applicuerunt, flosculos religiosæ iacentis vesti in-
 stratos carptim vndique diripere, hic manum ille pedes
 raptim deosculari studebat, nec deerant qui pio furto
 hinc limbum tunicæ, inde veli extremitates paratis for-
 ficibus modò clam mox palam inuaderent, vt breui stipa-
 toribus opus fuerit contra rapacem deuotionem. Qui re-
 motius substiterant, defixi hærebant in nitido & gratioso
 Rosæ vultu, quem florida corona velique candor venu-
 stissimè commendabat. Tentarant pluries familiares Ma-
 tronæ adductis palpebris oculos defunctæ Virginis obre-
 gere, sed frustra, nam sensim eò redibant vnde attractæ
 fuerunt, solamque oculorum medietatem operiebant,
 quasi Limentes suos etiam post mortem Virgo pupillis
 columbinis amaret dulciter intueri. post illi oculos non
 Crevit accurrentium multitudo & cum multitudine
 importunitas, vt nec ostia domus sat laxa paterent con-
 fertim irruentibus, nec abituri exitum in tanta pressura
 inuenirent. Omne atrium, ambulacra, angulos confusa
 turba impleuerat, vt Gundisaluo necesse fuerit, posticum
 suarum ædium aperire, quo per aliã viam sese euoluerent
 qui venturis locum cedebant. Aliquãndiu romedium
 istud profuit, donec etiam illa ex parte ingressum tentare
 coepit confluxus spectaculi avidissimus, qui neque in si-
 gnioribus personis intromitendis aut emittendis spatium
 dabat. Igitur Peruanæ Regni Excellentissimus Prorex ar-
 matæ suæ eustodiæ prætoriam cohortem eò celebiter de-
 stinavit, portisque ædium ad stare iussit, ne indigesta tot
 agminum collisio exardesceret in tumultum. Mirata est

vniuersa ciuitas, tantopere se totam sponte commoueri
ad cohonestandum funus pauperrimæ Virginis, obscuro-
rum parentum humilis filix, quæque dum vixit adeo sese
ab omnium oculis, notitia, plausu occultarat; sed imple-
ri debuit, quod ex litis prædictum erat, fore sepulturam,
illius gloriosam.

CAPVT XXX.

Rosæ funebris conductus, exse-
quia, tumulus.

TOfi iam Limæ buccinante fama innotuerat, Rosæ ca-
dauer sub vesperam Quæstoris domo efforendum
esse ad sepulchrum, & ecce plateas, foras, vicos quæ tran-
seundum, aliquot horis ante impleuerat effusa populi
multitudo. Viæ pro dignitate Urbis spatiosa & ampla;
à Quæstoris domicilio vsque ad sacram Aedem Prædica-
torum mille circiter passuum iter erat, nec tamen sat ca-
piebant numerosam plebem tempestiuè per omnia con-
pita agglomeratam, quam nec præco, nec templorum
excelsa tintinnabula, sed sola cuiusque singularis deuo-
tio inuitârat. Illustrissimus Limæ Archiepiscopus pro-
dierat funebri pompæ honorem suæ præsentix imperti-
turus, sed vsque ad Gundisalui ædes per densissimas spe-
ctatorum myriades eluctari diffidens, permeatû frustra
tentato maluit ad D. Dominici Templum deflectere, ibi-
que virgineum funus sub valuis expectare. Interim non
secus atque ad publicam supplicationem longis agmini-
bus diuersisq; vijs ad ædes Quæstoris confluxero pia va-
riorum titulorum Sodalitia, nemine aut iubente aut co-
gante

gante, vel stipendium offerente; Processerunt & Religio-
 forum Mendicantium Ordines sub distinctis Labaris; mox
 & Metropolitanum collegium vltro adfuit præter exspe-
 ctationem & morem, cum aliàs numquam (: nisi dum ef-
 fertur proprius Archiepiscopus,) soleat humãdis corpo-
 ribus interuenire. Accessit demum amplissima Senato-
 rum Curia ad obsequium, quod vix alteri præterquam
 suis Proregibus vita functis præstare consuevit. Cæte-
 rorum qui eadem spontanea deuotione confluxerant il-
 lustrium ex omni equestri ordine virorum ratio aut nu-
 merus in conferta multitudine iniri non potuit; cunctis-
 que vnum fuit stuporis argumentum, illic se videre con-
 gregatos quò nullus conuocarat. Eadem Matronarum,
 cæterique foeminei sexus ambitiosa pietas, ac visendi
 ardor: quacumq; funebris processio ducenda erat, vtrim-
 que palatiorum ac domuũ fenestras, pergulas, arcus oc-
 cuparant numerosæ prospectantium facies, vnde quaque
 ex porticibus, muris, transfennis eminus venturo specta-
 culo inhiabant centeni milleni oculi, ipsa ædium tecta
 leniter accubua sub imbelli ac populosa omnis ætatis
 turba procul nigricabant. Tanti nimirum erat, obscuri
 & vix noti militis pauperem filiam efferri ad sepulturam.
 Certè numquam aliàs sic visa est vniuersa Lima com-
 moueri.

Prodiit denique sub vesperum è Gundisalui laxatis
 foribus mortuale pretiosi pignoris feretrum, cui spon-
 taneos humeros primum supposuit Capitulum Metro-
 politanum, eo honoris obtequio quod solis Archiepisco-
 pis vitã functis præstare solet. Inde post emensam graui-
 tardoque incessu primam plateam ventum ad quadri-
 uium, vbi feretro deposito successit in piæ sarcinæ baiu-
 latum Senatus Curia Secularis. Post hunc deuotissimè
 succollarunt primores Ordinum religiosorum, partici-
 pando vices per vicos & terminos compitorum. Muniebant

vtrius-

vtrius-
 mati s
 clamor
 popul
 uer, na
 Sancta
 sandap
 sent,
 Certè
 ricultu
 ad Ter
 rea que
 fia ver
 ma de
 repon

Dr
 tam se
 lustrali
 cundit
 que pu
 totoqu
 mortua
 pit tum
 ri osten
 sam su
 digiosa
 didus
 vniuer
 pauori
 ualesci
 carenti
 duisse;
 nisi me
 gnos,

utrimque portantium latera Excellentissimi Proregis armati stipatores, tum ut per densam multitudinem vi & clamore laxarent vias, tum verò ut à deuota rapacitate populi reliquias poscentis protegerent virgineum cadauer, nam ut singuli velut in tumultu Rosam acclamabant *Sanctam*, ita violentiores ac valentiores passim inhiabant sandapilæ, auidi paratique inde decerpere quidquid possent, nã hastatorum bipennes quasi sepem obiecissent. Certè si cupidissimæ huic turbæ quod libuit licuisset, periculum erat ne sacri corpusculi pars modica aut nulla ad Templum perueniret. Nec tamen sub tam vigili ferreaque custodia caueri potuit, ne vbi ad Valuas Ecclesiæ ventum est, cadaueri partes vestium, corona, & palma deesse notarentur, ibidemque pro ablatis alia fuerint reponenda.

Dum in Templi limine (; quod Rosa adhuc mortalis tam sedulò triuerat) mortua sistebatur, ad asperisionem lustralis aquæ quibusdam videbatur noua hilarescere iucunditate virginea facies in niueo veli candore rosea, inque purissimi amictus nitida serenitate formosior, collo totoque corpore flexilis, ut pene exclamaretur: *non est mortua puella, sed dormit*. Illatam Sacello maiori excepit tumulus gradatim à pauimento eleuatus, at illustriori ostento ibidem Virgo Deipara videbatur excepisse Rosam suam, nam sub ijs ferè motibus in alio Sacello prodigiôsæ Imaginis cui à Rosario nomen est, repente splendidus vultus micuit spectatibus qui propius adstiterant vniuersis. Mox eò confluit torrens ingentis populi, & pauori gaudioque medius palam soluitur in lachrymas; inualefcit supplicum clamor, ut non defuerint qui suspicarentur Imaginem portentoso insuper sudore commaduisse; sed re diligentius explorata compertum fuit non nisi meros splendores esse, at insolitos, festiuos, benignos, quibus Virgini ea ipsa Regina Virginum publicè applau-

applaudere. Sed redeundum ad Rosam in superiam tumulo spectabiliorem, & reciproca ac censi vultus suavitate renidentem, huc enim totus populi refluxus incumberebat, sed opportunè tumulum circumfederant cœnobii Patres dignitate ac senio grauiores, tum ne thesaurus ille diriperetur, tum vt eisdem decenti ordine adiuuarent debiles & mancos, qui spe (haud inani) obtinende curationis accedebant. Verùm de his in Mantissa Paulo remotius constiterat hastatum Proregis satellitiũ, vt confusam molem irruētis populi distineret si posset. Vix tamen potuit, nam prementium tanta vis fuit, vt Lessi mortualis cantoribus in altaris crepidinem eluctandum fuerit ad lugubre officium vtrumque solito cantu explendum.

Assistebant ritui funebri Limanus Archiepiscopus, Regius Senatus quem *Audientiam* vocant, Collegia Metropolitanum & Curiale, Regularium Prælati, & equestri ordinis nobilitas conspicuè numerosa. Itaque dispositis omnibus, dum inchoandum erat officium sepulture quo Rosæ corpus è Templo efferretur ad fossam in Aula Capitulari præparatam, subito per omnes latissimæ Ecclesie angulos tanta insonuit promiscuæ multitudinis vociferatio, tam inconditus ac flebilis deprecantium ululatus, vt metu confusionis ac tumultus supersedendũ, funebrique processione abstinendum fuerit, admonito populo, vsque in posterum diem charissimi illius pignoris sepulturam differri. Sub huius promissionis ac certæ spei solatio persuasum multis vt domum secederent postredie ad tumulæ spectaculum commodius redituri. Sic agminatim & sensim dilapsa plebeia frequentia proceribus aperiri coepit liber aditus spatiumq; accedendi propitius ad venerandum corpus famulæ Dei, manusque innocentissimas deosculandas. Rursus interea succreuit curiosa multitudo, rursus etiam circa tumulum conglomeratione impetuosa turmæ, quas vt vidit Archie-

-uelq;

pisco-

pisc
strep
in S
seq
bul
cor
inst
ligi
De
Or
cor
lit
nu
la f
dig
rar
loc
bit
qu
de
Ec
qu
de
ru
fe
lo
as
ex
ca
qu
co
ra
p

piscopus, gestu, signis (: vox enim audiri præ sonoro strepitu non poterat) Patribus innuit, vt corpus Virginis in Sacristiam deportarent. Verùm nec ibi sat tutum fuit sequente ac premente turba. Igitur ad securiores pluribusque valuis disclusos recessus intra Nouitiorum adyta comitante cum paucis Archipræsule transportandum fuit; instabant sequacium agmina, vim portis illatura, nisi Religiosorum cuneus locique reuerentia intercessissent. Demum etiam inde vltimo simplicium Nouitiorum Oratorio illatum est, ibique sub excubitoribus à Priore constitutis pernoctauit. Hic tandem Archiepiscopus solitudine pium feruorem aciente in genua procubuit, manui Virginis reuerenter apprehensæ pluries deuota oscula fixit, eamque non solum in iunctura, sed in singulis digitorum articulis ac si viueret, tractabilem sensit. Aderant nonnulli è Senatorio ordine, magnæque felicitatis loco habebant, posse illic de genu fimbriam virginiei habitus osculari, nec vlli horum ea fuit pectoris constantia quæ lachrymas temperaret.

Postridie adliuente matutino crepusculo iussi custodes venerabile pignus è Nouitiorum domicilio in maius Ecclesiæ Sacellum vbi pridie constiterat retulerunt, inque eiusdem tumuli reclinatorium sublimarunt. Deinde laxatis templi foribus admissus populus vndatim irruit, cancellos omnes, subsellia, pegmata, scamna confertim impleuit, felicem se quilibet arbitratur, sicubi loco editiori potuisset stationem occupare. Verùm vbi æs campanum solito maturius funebri Missæ & solemnibus exsequiarum officio signum dedit, subito reliqua templi capacissimi amplitudo superuenientibus angusta fuit, neque enim (: vti pridie) soli incolæ, sed & remotiores adcolæ à sex & amplius leucis accurrerant, nemine inuitante. Circumstetere denuo Proregis stipatores, at ij si pridie impetum plebis sustinere vix potuerunt, hac die

ne vix quidem potuere. Certatim omnis ætas & sexus
vrgebat aditum, hic calculos precarios, ille cerea Agno-
rum Dei amuleta, alius sudarium, numisma, coronulas
& quidquid charum ad manus erat, contingendo sacro
corpori eminus cominus suppliciter prætendebat. Hinc
turba languentium aut mutili corporis vitio miserabi-
lium penè cum iurgio flagitabat accessum, vt feretru n.,
contrectando speratam apprehenderet sanitatem; inde
infantes per obstanrium capita sublimes mittebantur ad
salutiferum contactum sacri cadaueris. Nec tanta mili-
tum ac religiosorum cautela, vigilia, custodia sat fuit, ne
pluries Rosæ defunctæ vela, capilli, vestes frustillatim,
a solertioribus diriperentur captandarum reliquiarum
prætextu, adeo vt ante sepulturam de integro sexies fue-
rit reuestienda. Tota deinceps cura erat saluandi exani-
me illud corpusculum ne ante sepulturam importunis vel-
licationibus discerperetur, iam enim notatum erat,
vnum ei deesse digitum, ferro an morsu occultè detrun-
catum, non liquet.

Inter hos motus collectis in chorum cœnobitis pro-
ceditur ad solemne Missæ sacrificium, adistente in Pon-
tificialibus ornamentis Illustrissimo D. Petro de Valentia
Guatimalæ Episcopo, qui aduenerat (intromissus per
Sacrifiæ posticum; nam aditus per oppletum multitudine
templum haud patebat) officium sepulturæ post Mis-
sam proprijs manibus peracturus. Resonabat vndequa-
que Ecclesia perpetuis vocibus Rosam *Sanctam* procla-
mantium, ita vt neque canentem Religiosorum Chorum
foris audiret populus, neque ad chorum pertingeret vox
Sacerdotis aut Ministrorum Altaris; pulsu ac tintinna-
bulis signum dabatur choro cum respondendum erat Sa-
cerdoti, sed frustra fuere omnia præualente secularium
clamore: tandem necesse fuit cantores choro egressos
ipsum et altare vbi litabatur circumdare, vt è propin-
quo

quo vicissim audirent & audirentur. Sic ægrè demum inter sonoros templi strepitus quasi canoro quodam silentio ac ritu nutu consummata fuere Diuina mysteria. Deinde Antistes è throno progressus ad feretrum, thuris & lustralium aspersioñ ceremonias inter consuetos psalmodorum & Responsoriorum modulos obibat decenti pōpa, velut mox ad vltimam efferendi humanique sacri corpusculi processionem accingendus. At rursus nouis ac validioribus ingemuit clamoribus stipata turba, rursus densato cuneo vndique irruebatur in suggestum tumuli, Rosam suam alij vltimò cōtrectare, alij extrema eius manibus (: si possent) aut vestibus dare oscula, alij saltim postremo eam intuitu eminus salutare importunissimè contendebant, iterum laborabatur sub auido tot Rosariorum, crucum, numismatum affricu, denuo Virginis habitus tentabatur forficibus. Ergo prudens Antistes vltioris violentiæ procliui metu conuersus ad Priorem & grauiores Patres monuit diuertèdum esse præsens periculum hac altera dilatione sepulturæ, sibi nequaquam id tempus videri idoneum, quo possit sacrum illud cadauer per tot hominum globos ac manus integrum deduci in fossam. Assensere consilio Patres, statimque nutu, signis, vocibus persuasum vulgo, Rosæ sepulturam ex placito Illustrissimi Præsulis in horam commodiorem, consultò reseruari. Gratissimis auribus hoc nuncium admisit turba, maximè vt vidit Episcopum depositis omnino Pontific alibus ornamentis rhedam conscendere, ac domum properare.

Fauebat confirmandæ populari credulitati publicum argumentū ex constanti virginei cadaueris tum pulchritudine, tum suaueolentia miraculosa, quæ duo veluti fide-iubebāt nullum fore seu deformitatis seu corruptelæ aut graueolentiæ periculum si vel in plusculos dies sepultura differretur. Omnium hætenus patebat oculis

uariata defunctæ Rosæ species qualis à primo exhalati spiritus momento fuerat, per triginta & sex horas idem perstiterat placidissimi oris decor, labiorum venustas, oculorum semipatentium viuax fulgor, & manuum candor; inter tot suffitus halitus & lumina, sub aëre tam humido, calido & ex concurrentium refluxibus puluerulento nulla Rosæ vultui infederat fuligo, nulla genas tinxerat flauedo vel horridus pallor, in maxillis, in naribus, in palpebris nil flaccidum, decolor, triste, aut emaciatum, perseuererat eadem flexilium membrorum tractabilitas, eadem niuei vultus gratia & amœnitas, denique videbatur adhuc non mortua sed sopita. Porro mirifica cælestis odoris, qui à sacro corpusculo spirabat, fragrantia ne quidem cessauit in sepulchro, nam post decem & nouem menses (: vt cap. seq. narrabitur) exhumata Rosa eundem seruabat ac præsentibus adhalabat odorem, quem quidem in die sepulturae alij rosaceo simillimum, alij velut ex liliorum, rosarum, balsamorum totiusq; florilegij mixtura compositum perceperunt; verum cordatiores his altiore, suauiore, nobisque Paradisi exulibus peregrinum & incognitum iudicarunt.

Hinc populus dilationis iam securus imminente meridie à templo diffluxit ad ades proprias. Euacuata utcumque Ecclesia de more adductæ pessulisque firmatæ sunt fores, nec alia sperari poterat tumulandæ Rosæ opportunior hora, quàm qua totus Religiosorum Conuentus regulariter pransurus existimabatur. Itaque vbi tantilla ab incuribus libertas fuit, repente adornatur funebris processio, silent campanæ, at cantu submisso psallunt Fratres; deportantur in ædem capitularem pretiosa Virginis Rosæ lipsana, illic in præparatam è cedro arcam reclinata ferreis vndique clauis occluduntur, denique fossa obturatur, & costi lateres tenaci calce reuincti insternuntur. Sic tandem in tuto locatis Rosæ exuuijs, om-
nique

niqu
 rast
 popu
 copi
 pign
 irru
 voci
 pulu
 tim
 mea
 cisco
 ratu
 inha
 apu
 lium
 poss
 freq
 creb
 Virg
 lemi
 posc
 tuta
 tur
 quæ
 terpr
 tur
 non
 præf
 Sept
 tant
 man
 niue
 man

nique precum & hymnorum ritu ex rubrica Ordinis peractum ad refectionem. Verum non diu stetit vnda populi, quin post meridiem velut ex inducijs ad templum copiosior afflueret. Ast vbi illic quaesitum oculis charum pignus abesse conspexit, turmatim in claustrum peristylum irruit, ad eam capitularem impleuit, & Rosam liberrima, vociferatione *Sanctam* in clamans, dum plus non poterat, puluerem sepulchri terramque reliquiarum loco certatim asportauit. Inde continuo rhedarum ordine & comitatu per mensem & amplius personae illustriores proficiscebantur ad paternam Rosae domum, visurae ac veneraturae hortense cellulam quam Virgo solitudinis studio inhabitarat; conquisitum vndique apud Rosae parentes, apud Quaestorem Gundisaluum, si quid suorum utensilium, pannorum, aut pauperrimae suppellectilis obtineri posset, grata memoria asseruandum.

Augebatur quotidianis incrementis deuota populi frequentia circa sepulchrum, ob eximia quae palam inde crebrescebant beneficia curationum, nec videbatur tantae Virgini debitis honoribus satisfactum, quoadusque solemnioresexequia (: quibus ipse Prorex interesse poposcerat) nondum fuerant celebratae. His igitur constituta dies 27. Augusti, velut quae Proregi minus videbatur negotijs suis impedita. Sed quia haec Dominica erat, quae (: nisi pro praesenti defuncto) lugubribus officijs interpolari facile non debet, hortatu Archiepiscopi eligitur dies vicinior minus impedita. Verum haec deinde non vacauit Proregi, sicque pluries inter hunc & Archiepiscopum variata die tandem ambo in quartam proximi Septembris ex abrupto conueniunt, quod vtrique postea tanto fuit iucundius, vbi intellexerunt hanc diem ex Romani Calendarij censu alterius S. Rosae Viterbiensis anniuersario honori esse dedicatam, neque in illam se humano consilio sed diuino impulsu concorditer incidisse.

Ad-

Adfuere igitur ambo die præfixa, cum vniuerso tum Ecclesiastico tum seculari Magistratu. Rursum tota sedibus emota ciuitas Sancti Dominici ecclesiam impleuit. Dicitum illic pro concione de felicis Rosæ mirabili vita & encomijs, peractum pompa funebri Altaris ministerium, temperauit sonoras confusi populi inquietudines dolorifica sacri cadaueris absentia, sed nihilo segnius itum in vota, & dum ad Aram Sacerdos pio Numini commendabat defunctam Rosam, voce non impari sese populus commendabat Rosæ.

Quando hæc agebantur Limæ, celeberrima Rosæ fama rapido cursu totius penè Regni oppida, vicos, municipia permeauit, vbique festiuis applausibus ac publicæ lætitiæ signis nouæ cælorum ciui acclamatum. *Potosi* trecentis leucis à Lima distitum illactenus Rosam neque de nomine nouerat, verùm vbi beatum Virginis transitum percepit, totum repente impulsu altiori in communem gratulationis impetum efferbuit, sonuere in turribus æra campana, micuere luminaria, increbuere voces & laudum acroamata. Sic passim regio Peruana (: etiam vbi Rosa dum vixit penitus ignorabatur) mortuam celebrauit vniuersali iubilo, acclamatione, votis, quòd

sibi cuncti populariter ab ea solatium, tute-

lam, suffragium pollicerentur. Nec

defellit pia fiducia, vt in ap-

pendice Mantissa sum-

matim recen-

sebitur.

†

Ro

V

impo
poris
lorum
sepulc
tota V
puscu
leges
rat. I
ac pri
Regu
suffra
tam a
aliqu
briore
Rosam
tium,
ctand
trium
dio ac
Decre
mo D

C A P. X X X I.

Rosæ sepulchrum Ordinarij au-
toritate mutatum solemni
corporis translatione.

VLtimis Exequijs tam magnificè splendidèque pe-
ractis credebatur, populum sensim à confluxu &
importunitate destitutum, ut pleraque solent tractu tem-
poris elanguescere: sed contra euenit; nam ipsa miracu-
lorum celebritas & multitudo in dies ad inuisèdum Rosæ
sepulchrum plures pluresque accersebat. Quin vulgaris
tota Vrbe fremebat querimonia, sacrum Virginis cor-
pusculum loco nimis abdito situm esse, ubi ob clausuræ
leges nec omnibus horis nec ab omni sexu visitari pote-
rat. Idem paulatim cum querula plebe censuere nobiles
ac primores, demum & Ecclesiarum Prælati, Præfeti
Regularium, Senatores, alijque celsioris notæ priuatis
suffragijs in eam conuenere sententiam, constantibus
tam accolarum quàm incolarum votis condescendendū
aliquando fore, de pretiosi illius pignoris in locum cele-
briorem Translatione iam seriò tandem esse cogitādum,
Rosam communem Limensium thesaurum, piorum solati-
um, afflictorum remedium publico deberi. Sed exspe-
ctandum erat Limensis Archiepiscopi officiosum arbi-
trium. Is verò de statu rei ardentissimoque omnium stu-
dio admonitus confestim eadem die 27. Februarij 1619.
Decretum expediri iussit huius tenoris: *Coram Illustrissi-
mo Dom. Bartolomao Lobo Guerrero Archiepiscopo Limano*
Regia

Regia Maiestatis Consiliario &c. lecta & inspecta fuit petitio &c. Dixit, quod attentis rationibus in ea relatis, universalique & publica acclamatione, qua in tota hac ciuitate & Regno Rosa de S. Maria monialis tertij Ordinis S. Dominici proclamatur Sancta, dabat facultatem, illius corpus e sepulchro quod nunc occupabat, transferendi in alium descentem locum intra S. Dominici Ecclesiam, ubi magis videbitur Patri Magistro Fr. Augustino de Vega dicti Ordinis Prouinciali. Signatum ab eodem D. Archiepiscopo coram me Doctore Ferdinando Vecerril. Gratis.

Ergo Translationis actui designatur ipsum S. Patriarchæ Ioseph peruigilium, dies nimirum xvij. Martij; citius enim noui conditorij fabrica cum suo ornatu absolui non poterat. Ut obitus Virginis mortem Christi expirantis in Cruce per complura symbola expresserat, ita & sepulchrum eius fore gloriosum diu ante fuerat reuelatum. Nunc verò etiam quædam Resurrectionis dominicæ reuiuiscerebat imago, nam vt Christus parte feræ vj. toto Sabbatho, & initio Dominicæ iacuerat in tumulo, sic Rosa parte anni MDCXVII. toto anno MDCVIII. & initio anni MDCXIX. quieuerat in sepulchro, in quo & datum ei fuerat nō videre corruptionem, & corpus æquè odoriferum inde prodijt sicut intrarat. Solæ Virgineæ manus tot osculis fidelium millies obtritæ, (:forfam & auditorum ferro dentibusue vndique pertentatæ) nonnihil de primo candore remiserant. Hæc notata fuere ab ijs qui ipso Translationis die summo mane effossum Rose cadauer e veteri tumba lignea transposuere in nouam itidem cedrinam at intus forisque deauratam & duplici ferra præmunitam. Igitur omnibus ritè ordinatis die qua supra domesticus Religiosorum cætus frequentissima vndique ceterorum Regularium caterua stipatus à Choro rectà processit ad Aedem capitularem, præeunte Cruce vexillo cum acolythorum quaternione, binisque thuribus.

buli
cris
Arch
dina
& A
Ora
tes l
nam
chil
à fu
vest
res
rata
uus
cife
om
Dun
mul
chie
uinc
acce
nia
dæ
mul
cup
arg
den
ris
ta
riu
F
par
P.M
fita

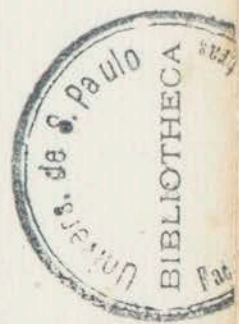

bulis, subsequente Prouinciali in sacra diploide cum sacer-
 cris Ministris itidem pretiosè tunicatis. Adfuit paulò post
 Archiepiscopus cum suis, comitante S. Officij Iudice or-
 dinario D. Feliciano de Vega Canonico Metropolitano,
 & Archipræsulis Vicario Generali. Recitatis de more
 Orationibus, dataque aspersione & suffitu sex Sacerdo-
 tes linteati stolisque ac manipulis decori Arcam cedri-
 nam subleuarunt in humeros, itum ad Ecclesiam con-
 chiliatis peristromatis, holosericis aulæis, velis byffinis
 à summo deorsum obpalliatam. Premebat baiulantium
 vestigia Archiepiscopus, inde reliqui ex ordine proce-
 res Virique illustres, vbi sub templi foribus tumba deau-
 rata promiscuæ multitudini in conspectum venit, festi-
 uus vndique clamor ad astra increpuit, confusæque vo-
 ciferationes plaudentium, lachrymantium, implorantium
 omnem reliqui cantus ecclesiastici auditum furripuerunt.
 Dum sarcophagus coram principe Ara in sublimem tu-
 mulum huic vsui sumptuosè adornatum attollitur, Ar-
 chiepiscopus ad latus Euangelij confedit in throno; Pro-
 uincialis assumpta *casula* cum Ministris ad altare facturus
 accessit, Phonasci & cantores ex dispositis odæis sympho-
 niæ modulos inchoarunt, verùm populus vni Virginis tū-
 bæ iconibus ac Rosarijs contingendæ intentus circa tu-
 mulum laborabat. Huius circuitum faces cereæ xxx. oc-
 cuparant, tumbæ verò gradatim circumstabant in xxiv.
 argenteis candelabris totidem bilibres candelæ; totum
 deniq; contabulationis systema cōtegebant phrygij ope-
 ris peripetasmata, & stragula auro turgido latè fimbria-
 ta. Denique vniuersa hæc scena non tam funeris quàm
 triumphii videbatur.

Post decātatum Euangelium in editiori suggestu com-
 paruit facundus prædicator dicturus ad populum; is erat
 P. M. Fr. Ludouicus de Bilbao primarius Limanæ Vniuer-
 sitatis Cathedraticus, & in S. Officio Censor, qui vt plu-
 ribus

M m

ribus

ribus annis Rosæ confessiones exceperat, ita plus ceteris illius spiritum, exercitia, arcana lumina, Sponſiq; fauores habebat exploratos. Vidiffes mox omnes arrectis auri- bus dirigiſſe immobiles, & in multitudinis tam verbo- ſæ frequentia repentinum ſilentium deſertæ ſolitudinis quietem figurabat, ſolo ardentiffimo ſtudio auſcultandi. Dictum ibi de Virginis baptifmali innocentia nullo um- quam mortali piaculo violata, de illibato mundiffimæ pu- dicitæ flore, de pœnaliũ exercitiõũ aũſtera duritie, de miris illuſtrationibus, de ſeraphicis ardoribus, & quid- quid intra horarij ſermonis compendiũ ſubſtringi potuit. Rari erant, quos ſub concione tum ſacri cadaueris præ- ſentia tum recens ac viua geſtorum memoria non me- dullitus compungeret, multis etiam lachrymæ fluebant, ab omnibus reuerentiæ repetitum in ſuggeſtu Rosæ no- men patulo ſed taciturno geſtu excipiebatur.

Finite panegyri, & ſolemni ſacrificio ad Aram conſum- mato Archiepiſcopus Pontificalem aſſumens habitum cum pedo & infula proceſſit ad tumulũ, ſacris Miniſtris & quatuor ex Metropolitanõ Collegio dignioribus me- dius. Peraçto ibidem reliquo precum, antiphonarum, pſalmorumque ritu Prouincialis cum ceteris religioſo- rum Ordinum Prælatiſ (: Sacerdotali ſingulos amiciente ſtola.) tumbam è tumulo demiffam ſuſcepit in humeros, ficque adſtante Archiepiſcopo, & circumſtante diuerſo- rum Tribunalium & ciuilis Curie Magiſtratu illata fuit propriæ cryptæ ad dextram ſummi altaris affabrè in hũc uſum elaboratæ, quæ tota intus oblita auro reddebat ful- gores quos arcuato ſinu recipiebat à luminibus. Eam- dem foris muniebat ferrea crates itidem inaurata, & in- eluſi pignoris tam patula proſpectui quàm raptui arçta & aduerſa. Sanè deuoto populo nil hac translatione gra- tius potuiſſe accidere teſtatur confluxus, qui exinde ut liberior ſic quotidie numeroſior fuit, adeo ut tandem

de

de al
Altar
conc
racul
D
S. Hic
tranſ
Idem
ſenſu
prop
aram
pend
nes,
bern
teren
& lo
Ordi
ſtrui
com
næ S
tum;
cæ ſu
cui t
circu
cleſia
liber
In
autor
buna
pta,
cilla
initiu
dine
rum

de alia translatione fuerit cogitandum, ne vicini summi Altaris ministeria interturbarentur quotidie immodesto concursu populorum, quos partim veneratio partim miraculorum & gratiarum frequentia attrahebat.

De Altari ad Altare tantisper se transire protestabatur S. Hieron. quando à suo Tractatu de altari thymiamatis transibat ad scribendam epist. 8. Virgini Demetriadi. Idem videbatur circa Virginem Rosam accurrentium sensus: nam ab ara maxima subito conuertebantur ad propinquum Virginis sepulchrum velut ad secundam aram, hic perpetuus tumultus erat offerentium vota, suspendentium anathemata, deponentium grallas & scipiones, deniq; aliter consulendum fuit reuerentiæ sacri Tabernaculi prostantis in ara maiori, ne huic assiduè obuerterentur dorsa hærentium ad Virginis sepulchrum quod & locum presbyterij incommodabat, siquidem hoc in Ordine Prædicatorum *ad cornu epistolæ* (:vt vocant) constructui solet. Ergo collocandis Rosæ exuijs alius demum commodior electus est locus, ipsum videlicet B. Catari-næ Senensis Sacellum ab ara maxima ad læuam sat distitum; Videbatur tam simili filiaè deberi iste sinus Seraphicæ suæ Matris ad quietem, si tamen quies dicenda erat, cui tanti quotidie strepitus & clamores deuotæ plebis circumsonabant, licet minori impedimento rituum Ecclesiasticorum, quibus solis aræ maximæ spatium esse liberrimum oportebat.

Interea Limam peruenere litteræ Apostolicæ, quibus autorati Iudices commissarij nouum ibidem erexere tribunal ex formula à S. Rituum Congregatione præscripta, ad effectum examinandi Testes de Vita & gestis ancillæ Dei Sororis Rosæ à S. Maria. Itaque examini datum initium anno MDCXXX. die xvij. Maij, sed ob multitudinem Testium (: CLXXXIII. fuere :) variosque morarum obices vsque in Maium anni MDCXXXII. durauit

perquisitio: cui de more ad complementum supererat visitatio tumbæ & reliquiarum famulæ Dei. Igitur deputati inspectores Ioannes de Texeda & Ioannes de Vega Doctores Medici, Ioannes de Valenzuela & Bartolomæus de Tiuico Secretarij cum Aloysio de Molina chirurgo. Hi coram P. Magistro F. Gabriele de Zarate tunc Prouinciali aperta arca lignea reppererunt Virgineum corpusculum expleto ferè post obitum anno quintodecimo consumptis vndequaue indumentis, & ossibus integris, & adhuc sicca hinc-inde carne obductis. Porro odorem exhalabant nõ qui cadauerum esse solet, sed quo fragrant siccatae ad Solem rosæ; Iuravit tamen primus Medicorum, peculiarem simul interhalasse suaueolentiam, quæ præsentium non olfactum dumtaxat mirificè recrearit, sed & animos improviso solatio perfuderit, atque arcano deuotionis sensu omnes demulserit. Hinc iisdem inspectores aulam Capituli adiere Iustraturi primum Virginis sepulchrum, è quo fideles certatim hauriebant puluerem ad varia morborum genera depellenda. Illic singuli successiuè manu immissa explorarunt cauam modicæ scrobis profunditatem, ex qua nonnisi quatuor aut quinque pondo terræ videbantur eruta aut asportata. Cæterum aliundè plurimis constabat testimonijs, complures pulueris modios ex illomet foramine (: quod vnicum patebat, vbi Virginis defunctæ caput iacuerat) fuisse illactenus effossos varièque per Regnum distributos. Vnde non leuis coniectura fuit, vt S. Raymundi ita & Rosæ veteri sepulchro hoc datum esse diuinitus, quòd in locum sublatis pulueris alius continua scaturigine perpetim subnascatur.

Accidit demum anno MDCXL. quòd Ord. Præd. in Romana Curia Procurator generalis litteris priuatis Limam scriptis admonuerit Patres, habendam esse rationem exactissimam Apostolicæ Cõstitutionis Urbani VIII.

anno

anno MDCXXXIV. die v. Iulij emanatæ, quæ incipit :
Celestis Hierusalem ciues &c. Doluerunt Patres, integro
 ferè sexennij spatio nullum penitus exemplar imò nec
 tenuissimam famam huiuscemodi Constitutionis in illum
 vsque diem Limensibus innotuisse : sed quid mirum in
 tanta regionum distantia, perque tot hostium classes, pi-
 ratarum insidias, & naufragiorum crebra discrimina ?
 Verùm tamen Patres ad primum saltim priuatè illius epi-
 stolæ conspectum subito parendum rati, ex norma dictæ
 Constitutionis, quidquid intempestiuum Venerabilis
 Rosæ cultum sapere forsan videbatur, eadem nocte abo-
 leuerunt. Repentina isthæc mutatio postridie deuoto po-
 pulo visa est intolerabilis, quarebat loco solito Rosam,
 asylum ac solatium suum, reposcebat à Sancta Catarina
 Senensi alteram hanc Limensem Catarinam, impletur
 Sacellum questibus, & quæ vulgi sub pietatis obtentu
 esse solet suspicandi, iudicandique temeritas, spargitur,
 Rosæ veneranda liplana aut furto inscijs Patribus suble-
 eta, aut his conscijs clam in Hispaniam destinata esse.
 Inde credula & ignara multitudo densatur concursu, in-
 ualescit fremitus, nec leue imminuit periculum innoxijs
 Religiosis, dum rudis & impetuosa plebs iam ad conui-
 cia & minas ferociter progressa primo affatu aut non
 capiebat aut abnuebat capere facti rationem. Tar-
 dè demum, nec sine labore persuasum est importunis,
 sic consulendum fuisse illustrioribus qui ab Apostolico
 throno sperantur Rosæ honoribus, nullum in Romano-
 rum decretorum obedientia detrimentum esse, inobe-
 dientiam sanctæ Virgini placere non posse, huius pre-
 tiosas exuuias loco tutissimo sub primi sepulchri custo-
 dia Limensibus adseruari, verùm circa illas (: Summi Pa-
 storis mente in similibus iam percepta) nihil extra li-
 neam SS. Rituum audendum fore vel permittendum. Ae-
 gerrimè adqueiuit vis populi, hoc vno contenta, quòd
 acceperat, Rosæ suæ reliquias in tuto esse.

CAPVT

CAPVT XXXII.

Et vltimum.

Rosæ elogia ex pluribus
notiora.

ANno quo Rosa mortalitatem exiit, Prouincia Per-
uana Ord. Prædic. Limæ in Comitij suis congre-
gata libello Actorum ibidem impresso apud Francum à
Canto 1617. §. *Denunciations.* hæc primo loco inseruit:
Denunciamus, admirabilem quamdam Sororem nostram
obÿsse, &c. post pauca: habitu tertij Ordinis nostri (: anno
vigesimo ætatis suæ decurrente) recepto, ita vita monialis
institutum in domo paterna manens, & Regula & S. P. N.
Dominici constitutionibus inherens obseruauit, ut omnibus
alia Catarina Senensis (: quam ab ineunte ætate totis viri-
bus imitari conabatur) in hoc terrarum orbe degens vide-
retur. Orta fuit celebris hæc Virgo pijs parentibus Lima
anno Domini 1586. à quibus religiosè educata, & maxi-
mè à Diuino Sponso ita illuminata, ut quintum annum
agens ad perfectionis culmen assiduis ieiunijs ac pœnitentiæ
asperitate pertingere conaretur. Pertigit ergo mirabili ab-
stinentia, pœnitentiæque insigni. Pro lectulo equuleo va-
rijs testulis intertexto utebatur, argenteam coronam ad mo-
dum spineæ coronæ capiti circumpositam habebat; ferrea ca-
tena vsque ad sanguinis effusionem corpus singulis noctibus
crudeliter affligebat. Patientia fuit incredibili, humilita-
te rara; puritate tam animæ quàm corporis insignis. Diui-
nis reuelationibus admirabilis, Orationi ac contemplationi

ita

ita sen
mi tra
cuius
Deipa
spiritu
ceteri
sua re
miuit
stro G
trum
lustru
& Sec
Virgo
corpu
credit
sidera
racul.

A
lia ei
Actis
S. Fro
denu
Pirù
nibus
ad ve
Indic
ria &
scop
lib. 3
giem
V
S. Ma
VIII
des h

ita semetipsam dedit, ut ad vitam unitivam summa cum animi tranquillitate & omnium admiratione pervenerit, ad cuius orationis exercitium eam per multum temporis sacra Deipara Virgo singulis noctibus excitavit. Prædita fuit spiritu prophetico, quo multa futura prædixit. Ac tandem cæteris virtutum generibus insignita, præclara sanctitatis sua relinquens exempla, feliciter in eadem civitate obdormiuit in Domino, die 24. Augusti. Humata est in hoc nostro Conuentu eiusdem Limensis civitatis in Capitulo Fratrum. Adfuit Illustrissimus Archiepiscopus Limensis & Illustrissimus Episcopus de Guatimala; cæterisque Cathedralis & Secularis proprijs humeris ferentem Sanctissima istius Virginis magna animi deuotione portantes: cuius purissimæ corpus præ multitudinem gentis, languentiumque omnium incredibili & inaudito affectu illud tangere ac deosculari desiderantium biduo insepultum remansit &c. clarissimis miraculis illustratum.

Anno dein proximo, nempe MDCXVIII. Generalia eiusdem Ordinis Comitia Vlyssiponæ celebrata in suis Actis Hispali apud Franciscum de Lyra 1619. impressis, S. Fratres & Sorores qui gloriosè obierunt, succinctè idem denunciant his verbis: *In prouincia S. Ioannis Baptiste de Piru obijt Soror Rosa de S. Maria tertij Ordinis, que in omnibus S. Catarinam Senensem ad viuum expressit. Eadem ad verbum habet appendix Dominicano Martyrologio Indiculus Beatorum &c. pag. 103. S. Soror Rosa de S. Maria &c. Iisdem vtitur Illustrissimus F. Ioannes Lopez Episcopus Monopolitanus in sua Historia Ord. Præd. par. 5. lib. 3. cap. 31. Rosam appellans viuum eçtypon seu effigiem vite ac Sanctitatis B. Catarina Senensis.*

Venerabilis Conuentus Limensis religiosorum PP. S. Mariæ de Mercede captiuorum, litteris ad Urbanum VIII. Pont. Max. prolixè at eleganter se diffundit in laudes huius Virginis: merebantur illæ (; cum alijs aliorum
haud

haud imparibus) totæ huc transcribi, sed ne in panegy-
 rim videatur desinere Synopsis historica, sufficiet hic pau-
 ca excerpisse. *Rosam* (: inquit) *auream* Sanctitatis Vestræ
 manibus immittit quarta *Dominica Quadragesimæ*, iisdem
 hodie *D. Dominicus Rosam* pariter immittit *auream*, quæ
 vt auro cælesti abundauit, *post aurum terrestræ non abiit*,
fecitque mirabilia in vita sua. Hanc suo *Rosario* implan-
 tauit Deipara, promouendo eam ad gloriosum habitum
 Prædicatorum, in quo admiranda suorum heroicorum
 operum *mysteria* ipsammet in *Rosetum* aptè transforma-
 runt, & (: vt de Eugenio dixit Cassiodorus) *gerebat no-*
mine quam possidebat meritis dignitatem; sicq; (: vt in B.
 Agnete quondam mirabatur Ambrosius:) *eius ne nomen*
quidem vacuum est luce laudis. Sic totus hic nouus orbis
 sentit de benedicta Virgine Rosa, cui (quod terra non
 potuit) cæli dedere nomen *Rosa de S. Maria*, *Crucem*
 ipsius filo appenderunt rigores verberum, cilicia, clauis,
 aculei, zona ferrea, obsonia fellea. Tota illius vita pro-
 testabatur cum Paulo: *absit mihi gloriari, nisi in Cruce Do-*
mini nostri IESV Christi, siquidem nil ei iucundum erat
 extra crucem, in hac vnica cum *dolorosis* versabat *myste-*
ria tum *Gaudiosa* tum *Gloriosa*. Mirum; huic Rosæ tam
 humili sese inclinasse procerarum arborum cacumina,
 dum orabat in horto, sed mirabilius, quod eadem *sicut*
Palma exaltata (: vel iuxta aliam lectionem *maritata*)
 fuerit *in Cades*, quando pronuba Cœli Imperatrice *Ro-*
sam sibi *in Sponsam cordis sui* subarrhauit Filius Dei.
 Hæc filia *Oliua* numquam oleo caruit, *neque extincta fuit*
in nocte lucerna eius, nam gratiam in Baptismo semel ac-
 censam vsque ad obitum nulla ei obtenebratio interpo-
 lauit. Prophetici sui spiritus æternum monumentum est
 Limense S. Caratinæ Senensis Monasterium, in quo de-
 mum & Mater Virginis (: vt hæc prædixerat) velum as-
 sumpsit. potita sacre clausuræ *horto concluso*, quem filia

opta-

optarat sibi, dum quinquennis votum puritatis virginialis emisit: at Sponsus maluit ipsam *speciosam in campis*, ut plurimas adolescentulas odore secum traheret ad sequelam. Lima Regū ciuitas felicissimā se arbitratur, dum Sanctitati Vestræ supplex hanc Virginē sibi dari flagitat Tutelarem, ambit habere Matrem, quam genuit filiam, Ciuitas Regum Reginam florum, ita huic Rosæ inscriptum nomen ciuitatis Regum lepidè soluet ænigma Menalcæ apud Virgilium: *Dic quibus in terris nascantur nomina Regū inscripti flores?* huiuscemodi floribus quidni sperare liceat *fructus honoris & honestatis?* nec tuis Beatissime Pater *gentilitijs Apibus* quidquam ad mellificandum offerri potest aptius hac Rosa, quam iustis Ecclesiæ honoribus insigniendo mira dulcedine fideles implebis vniuersos. Hoc orant

Præsentatus Fr. Didacus de Boerques Commissarius Prouincialis.

Magister Fr. Gaspar de la Torre.

Magister Fr. Ludouicus de Teca.

Anno MDCXXXI. literis prima Iunij Limæ exaratis Don Petrus de Bedoja & Gueuara suo & reliqui Limensis Magistratus nomine sic eundem Pontificem alloquitur: *Gratias immense Dei potentia, cui in his remotis Occiduarum Indiarum partibus quondam idololatria spinet obsitis complacuit plantare Rosam tantæ virtutis odore celebrem, quæ sub tertio Ordine Fratrum Predicatorum, usque adeo horum irrigatione profecit, ut ad perfectionem seculo nostro rarissimam pertigerit, fidem in dies magis magisque faciente cælo, per noua prodigia quibus sepul christi sui terra coruscet. Debet natalem suum huic Ciuitati Regum Angelus iste incarnatus, & nos illius Urbani Gubernatores attenta tam ciuium nostrorum quàm vniuersi Regni communi acclamatione Sanctitati Vestræ humiliter supplicamus &c.* Eodem tenore ac publico nomine iterum

Limensis Senatus anno MDCXXXII. xij. Iunij supplices
ad Urbanum VIII. litteras dedit.

Hoc pariter anno MDCXXXIII. die xx. Aprilis, Ordo B Ioannis Dei epistolam qua Rosæ apotheosim efflagitat, sic orditur: *Beatissime Pater, Venerabilis Rosa de S. Maria tertij Ordinis Sancti Dominici, nata in hac Peruana Metropoli, Virgo fuit tam admirabilis virtutis in vita, & post mortem tam miraculis illustris, ut ad omnes Lima incolas quâ seculares quâ Regulares pertineat eius procurare honorem & exaltationem & c.*

Eodem anno, 1. Iunij ex nomine totius Societatis Iesu in Regno Peruano Nicolaus Mastrillus Duran Prouincialis Apostolico throno sic preces suas exposuit: *ut communibus Urbis & Regni huius desiderijs mea meorumque adiungam, obligatione trahor, singularem cum ceteris favore ac spirituale solatium in eo recepturus, si Virgo à Deo huic regioni data in peculiarem omnigena virtutis ideam, postque felicem suum transitum dotata calitus tot eximjs prodigijs per manus Sanctitatis Vestra honorem Canonizationis ac titulum Limanæ Tutelaræ adeptæ fuerit, quo vigor ac stimulus addetur eiusdem patriotis, ut maiori ardore imitentur fidem & virtutem Sanctæ Virginis, & c.*

Eodem anno ac die Prouincialis PP. Eremitarum Sancti Augustini, hac (: scribit :) *fertilis Rosa primus est partus, quem cum notoriæ sanctitatis auctario hac patria celo dedit, ceu fidei suæ primitias. Tametsi enim inter huius regionis vernaculos plurimum & porro insignium Seruorum Dei veneremur memoriam, antecellit benedicta hæc Virgo in iure patria. Nata est in hac Peruana Metropoli, in eadem adoleuit & vixit approbante simul natura & gratia. Sanctitas in ea annorum prætergressa est terminos, ac moriendo in ætatis vere, demonstrauit eximjs miraculis quantum cursus suarum virtutum temporis velocitatem*

ante-

anteuerterit. Ad eius sepulchrum infirmi & arumnosi vitam & salutem inueniunt &c.

Quinta Iulij eiusdem anni Minister Prouincialis PP. Minorum S. Francisci ex nomine sui Ordinis atq; Prouinciae suae ad Vrbanum VIII. litteris hæc interferit: *Canonizationi ancilla Dei Rosa de S. Maria tertij Ordinis Predicatorum causas suggerunt vita eius tam inculcata, mors tam gloriosa, miracula tam numerosa & eximia, denique summa & incomparabilis edificatio huius Regni tam in Fide nouelli &c.*

Die xij. eiusdem mensis & anni epistola nomine Ecclesiae Metropolitanae Limensis eidem Christi Vicario inscripta sic orditur: *Iustum non est, vniversali horum Regnorum acclamationi vocem deesse huius Aedis Metropolitanae, pro apotheosi Venerabilis Virginis Rosa de S. Maria conciuis nostrae, cuius vita admirabilis & post obitum prodigiosa miracula tantum in omnibus his Regnis accenderunt deuotionis affectum, ut perspicue appareat, velle Christum D.N. eandem pariter glorificare in terris, perq; liberalissimas manus Sanctiæ Vestrae dare nobis Tutelarem & Aduocatam huius patriae suae, cuius ex hoc primo fructu praclarus honor velut à capite harum amplissimarum Regionum ad singulas pertingat, &c.*

Anno MDCLIII. Antonius de Leon Pinellus in supremo Indiarum Regio Senatu Relator &c. Libro suo de Vita Serui Dei Turibij Alphonsi Mogrouecij Limensis quondam Archiepiscopi impresso Matrili sic de Virgine nostra commentatur: *Soror Rosa de S. Maria tertium Sancti Dominici Ordinem professu monialis, Virgo purissima, Lima patriae suae splendor, penitentia, oratione, ekstasi, supernis illustrationibus admirabilis, caelo in eius vita ac morte grandia per ipsam prodigia operante. Obijt coronata virtutibus, opulenta meritis &c. Illius funebribus interfuit, ubi is fuit concursus & acclamatio, qualis Sanctorum*

corpora solet comitari &c. Refert se deinde ad Didacum de Corduba in Theatro Limensis Ecclesiæ cap. 11. Bonaventuram de Salinas in memoriali Peruano cap. 5. & alios, qui huius Virginis cum laude meminerunt.

Denique huic tum Capiti tum Libro grauem ac decorum aptet epilogum honorifica Relatio facta per Eminentissimum ac Reuerendissimum D. Cardinalem Azzolinum in Congregatione Sac. Rituum habita coram S. D. N. die xv. Septembris, anni MDCLXIII. hoc tenore: *Serua Dei Rosa de S. Maria die 20. Aprilis anno 1586. Lima orta catholicos, honestos, ac pios parentes habuit Gasparem Flores & Mariam de Oliua. Nomen ei ex baptismo Isabella: sed propter roseam vultus speciem à Matre Rosa nuncupata, ex suo in Deiparam obsequio Rosa de S. Maria voluit appellari. Sexus etatisque ineuntis teneros adhuc sensus firmavit virtute robusta, & parentum monita simul ac vota adulta probitate, & multiplici pietatis usu præuenit puella, iuuenis excessit. Tantus enim eius amor in Deum, tantus in Deiparam cultus, tanta sensuum & carnis castigatio, morum & cogitationum munditia, ut argentea corona caput redimita, ad instar spineæ quam Christus passus est, ferreaque catena Virgineum corpus singulis noctibus dilanians, sicut liliū inter spinas virginitatem custodierit, quam cum se totā & Deo vouit perpetuam & seruauit.*

Annum agens vigesimum Sancti Dominici tertio Ordini nomen dedit, cuius institutum in adibus paternis miræ pietatis & virtutum omnium exemplo coluit. Oratio, rerum Diuinarum contemplatio, ieiunia, corporis afflictio, Mundi contemptus, proximorum bonum, Deo per charitatem prorsus heroicam adhesio eius vita fuit, pro statu viæ perfectissima. Ac proinde prophetico spiritu, extasi, raptuque multiplici, signis, alijsque supernaturalibus donis à Deo aucta, in hereditatis suæ consortium tandem euocata, post prolixi morbi constantem in Domino tolerantiam, Ec-
clesia

clesia Sacramentis ritè pièque susceptis obiit die 24. Augusti anno 1617. insignem in ipsa morte suæ sanctitatis famam relinquens, quæ & in eius vita & post obitum plurimis fuit signis à Deo cælitus confirmata.

De Sanctitate, Virtutum ac Miraculorum fama, Processibus autoritate ordinaria confectis, & referente bo. mem. Cardinale Peretto in S. Rituum Congregatione examinatis decretum fuit die 22. Martij 1625. posse si Sanctissimo videretur ad specialem inquisitionem autoritate Apostolica deueniri. Precibus inde Regis Catholici, ciuitatis Limanæ, & Ordinis Prædicatorum prodijt Commissio fel. rec. Urbani VIII. & eius vigore data fuerunt litteræ Remissoriales & Compulsoriales ad Archiepiscopum Limanum, eoque impedito vel absente ad Episcopum Guamangæ cum duabus Dignitatibus. Confectus itidem coram Archiepiscopo, Decano, & Archidiacono Ecclesie Limanæ. Processus in specie anno 1632. die 12. Iulij, & 23. Iulij anni 1634. Sacra Rituum Congregationi Romæ exhibitus, seruatis seruandis recognitus, apertus, & per interpretem à Cardinale de Torres (: Peretto defuncto) subrogato explicatus. Verùm superuenientibus anno 1634. nouissimis eiusdem Urbani decretis destitutum hæctenus in causa.

Cum autem fama sanctitatis Serua Dei, deuota in campopulorum studia, vnà cum diuina signorum confirmatione in dies augeantur, per Procuratorem ad id specialiter constitutum humillimè petitur à Sanctitate Vestra admitti & signari Commissionem, quæ proponitur pro reassumptione Cause in statu & terminis in quibus reperitur, ad formam nouissimorum Decretorum.

Et videtur esse locus gratiæ, cum omnia afferantur ex ipsdem Decretis prærequisita, nempe supplicationes

Nouem diuersorum Ordinum, ac illustrium Virorum
Limensium.

Tres Regis Catholici,

Tres

Tres Reuerendissimi Cardinalis de Aragonia,
Bina Magistri Generalis Ord. Pradic.

Fides decreti Capituli Generalis eiusd. Ord. ad idem à
Sanctitate Vestra communi nomine petendum;
Mandatum Procura in personam F. Antonij Gonzalez
specialiter per solemne instrumentum constitutum,
à Generali Ordinis confirmatum.

Demum perseverantia & augmentum fama Sanctitatis,
Venerationis, & Deuotionis populorum, & Miracula su-
pra CXIX. ex processu Remissoriali in specie autoritate A-
postolica confecto, inter qua habetur sanatio à lepra, & plu-
rima à paralyti alijque grauissimis morbis.

(L. S.) D. Cardinalis Azzolinus.

Bernardinus Casalius Sac. Rit. Cong. Secr.

Claudit Virginis Rosæ mortalem vitam annus ætatis
suæ trigesimus secundus, claudit pariter vitæ historiam
Caput trigesimum secundum. At liceat finire mellifluis
Bernardi verbis, serm. de S. Malachia: O Rosa electa,
magna fuit super Te Diuina dispensatio pietatis, qua Te
daruam fecit in oculis tuis, magnam in suis; qua magna
fecit per Te saluans patriam tuam, magna fecit Tibi intro-
ducens Te in gloriam suam.

FINIS.

MANTISSA

Signorum, Gratiarum, Miraculorum, quibus
 Diuina Bonitas ROSÆ Sponsæ suæ
 immortalẽ Gloriam dignata est
 mox ab illius obitu creberri-
 mē manifestare.

T *Empori tacendi tempus loquendi* ponē subiungit Ec-
 clesiastes cap. 3. Bonum factum. Ne de *Miraculis*
 Rosæ scriberem, huc-usque *tempus tacendi* attinuit cala-
 mum. Nunc Maiorum aduentu *tempus loquendi* successit.
 Ergo quod pollicebar in Prolepfi hic præsto, adiecta
 hac paucorum capitum Mantissa, quæ ex authenticis Pro-
 cessibus *Signorum, Gratiarum, Miraculorum* delectum
 exhibeat: non plenum catalogum. Dabunt alij copio-
 siora.

C A P V T I.

Rosæ post mortem & sæpissimē
 & multis apparet Glo-
 riosa.

A Loyfia de Serrano (cuius memini supra Cap. XIX.)
 ut Rosæ adhuc mortali familiaris & chara fuerat,
 ita ab immortalis meruit frequenti apparitione familia-
 riū

ritis honorari. Inter eas hæc illustrior fuit, qua vidit coram Diuino folio augustissimam cœli Reginam stantem, ac miri fulgoris coronam manu gestantem, velut nouam hospitem expectaret ad illius solij limbum solemniter coronandam. Parte altera niueus candidarum Virginum chorus mediam complexus Rosam tunc recens defunctam hilari & canoro agmine deducebat ad Deiparam. Singulis Virginibus singulæ erant in manibus palmæ, in verticibus coronæ, Rosa palmam deferebat vt ceteræ, at nondum coronam. Aloysia gaudio ac stupori impar dum reliquo inhiat coronationis spectaculo, disparuit visio. At postridie tertia Rosæ apparitio gaudium cumulauit. Nimirum vidit tunc Aloysia Rosam eodem quo pridie nuptiali ac festiuissimo Virginum agmine decorè circumdatam, nec sola iam palma, sed & immensæ gloriæ corona insignitam, cui seorsim applaudebant dispositæ Angelorum phalâges, & beata plurimorum Sanctorum caterua iubilo publico suauissimè gratulabatur. Aloysia sibi reddita, at sibi non fisa spiritualium suorum Patrum arcano examini vtramque visionem exposuit: hi verò ex effectibus concorditer decreuerunt, fuisse immissam diuinitus, omnique fallaciæ periculo caruisse.

Quæstori Gundisaluo de la Massa (: qui coram Apostolicis Iudicibus id verbo scriptoque testatum reliquit) secretò fassus est vir illis diebus mysticæ Theologiæ peritia & contemplationis sublimitate clarus, quòd intra tres hebdomadas ab obitu Rosæ proximas minimùm viginti & duabus vicibus conspicua sibi fuerit gloria huius Virginis intuitu nunc imaginario nunc intellectuali; at inter reliquas visiones vnam excelluisse purè intellectualem, qua puritatis suæ virgineus candor cum sua inestimabili dote & floridissima aureola ostendebatur absque omni figura corporea, perque simplicem irradiationem

tran.

tranc
defæ
taliq
æstin
I
licer
Apo
imag
diffi
tudi
tro c
rabil
core
Virg
eiuse
purp
mus
quà
tra.
ter a
fere
ling
Cor
quin
coel
dep
inte
tus
quo
tem
Bea
tiof
Ros
com

tranquillæ notitiæ . Hunc reuelationis modum vt planè defæcatum sensuque superiorem ; ita ineffabilem fuisse ; taliq; obiecto apprimè dignum existimauit , & vt par erat æstimauit.

Doct̃or Ioannes del Castillo Medicus , anno post felicem Virginis transitum quintodecimo iurauit coram Apostolico secundi examinis Tribunali, sibi per visionem imaginariam apparuisse Rosam in medio cuiusdam fulgidissimi luminis quod ipsammet Diuinæ Maiestatis claritudinem ac speciem referebat . In huius amoenissimo cœtro comparebat Rosa amicta habitû S.P. sui Dominici mirabiliter candente ac radioso, cuius incomparabilem decorem protestabatur se verbis assequi non posse . Facies Virginis gratia ac splendore micabat infinito ; corpus eiusdem vndique circumdederant rosæ candidæ atque purpureæ sine numero ; manum dexteram occupabat ramus index nitidissimæ virginitatis ; nec minùs è ramo quàm de rosis continuò scintillabant densa gloriæ fulgura . Quin & pluries sub eiusmodi visione Rosa suauiter affata est spectatorem suum, multa ac sublimia illi edisserens de felicitatis suæ excelso fastigio ; quæ humanæ linguæ idiomate efferri non possunt . Quidam ex Virginis Confessarijs ab ore eiusdem Doct̃oris accepit, plus quàm quinquagies gloriosam beatæ Rosæ apparitionem sibi cœlitus illuxisse . Ipsemet vltro in postrema anni 1631. depositione coram iisdem Iudicibus persanctè asseuerat, integro sex mensum spatio interdum noctuque se diuinitus admissum ad tantæ Beatitatis spectaculum , ac toties, quoties mentem destinatis horis eleuabat in adyta contemplationis, ostensam sibi fuisse Rosam inter agmina Beatorum . Vt paulatim cessauit hæc apparitionum gratiosa frequentia , non cessauit tamen ex lege vrbauitatis Rosa per aliquot exinde dies cœlesti ephæbo suas vices committere ; Angelus erat tenera duodennis pueruli

specie quotidie inuisens Doctorem ex Rosæ nomine, de-
que huius ineffabili gloria semper nouum aliquid edisse-
rens. Sicque his demum visionibus comiter impositus
est finis. Porro eandem Rosam videre in Sponsi sui pa-
radiso vernantibus rosis floridè circumseptam, aureoque
diademate redimitam pluribus à Deo concessum fuit,
præsertim Viduæ cuidam fama virtutum tunc celeberrimæ,
cui se Rosa sæpius in cælesti lumine stitit conspi-
cuam, non sine officioso Angelicarum myriadum comi-
tatu: Semel hanc in imaginaria visione sic allocuta est
virgo: *Laborandum est ò Mater, nam permagna res est cæ-
leste præmium. Mihi quidem hinc abundè retributum est pro
eo quod laboravi.* Dixit facie in serenum risum festiuè di-
ducta, ac niueo Dominicani habitûs sui nitore admodum
speciosa: Interdum huic visa est Rosa in hortis empyreis
iucundè spatari cum Christo, qui pauculis passibus an-
te se Virginem præmittebat. Aliquando conspicieba-
tur deliciari inter garyophyllos & lilia, velut cum ijs
certans de floridæ amœnitatis immarcescibili præroga-
tiua.

Consideratione haud perfunctoria dignum puto, quod
in his visionibus de Rosæ erga patriam affectu ac solici-
tudine compertum lego. Vidua supradicta paucis à Vir-
ginis obitu diebus priuatim orabat in Ecclesia, ac Rosæ
quam pluries in choro Beatorum conspexerat, Limanam
ciuitatem & Regnum Peruanum supplex commendabat:
mox rapta, intellectuali visione conspicata est Rosam Di-
uina luce coruscantem; audiitque blandè respondentem
sibi: *Planè sic fiet ò Soror, & quidquid consentaneum fue-
rit gloria huius dulcissimi Numinis quo fruor, me peten-
te summa illa Bonitas concedet. Probe memini eorum quæ
mihi ut peterem fuere commendata.* Concordat huic vi-
sioni altera, quæ ex depositione iurata Sororis Caterinæ
de S. Maria refertur in Processu: nimirum, piæ cuidam

per
edo
tam
qua
fitat
dò,
vidi
tem
dual
vbi
dem
deco
vtiq
luc
tur
diui
tio
le n

curf
SS.R
para
Prou
mini
fentu
ram
in æ
fortu
rè vi
adea
ciet
quan
infu
huius

personæ sapius (: at per soporem) apparuerat felix Rosa, edocens quàm iucundo bonoque statu res suæ erant. Bis tamen eidem solito clarior illustriorque apparuit, primò quando venerat illius animum confortatura inter aduersitates quas quidem tunc patiebatur grauissimas. Secundo, cum supra Virginis sepulchrum manifestè eandem vidit in aëre flexis poplitibus ritu supplicum intercedentem apud Deum pro Lima dilecta patria sua. Nec mirum, duabus his vicibus Rosam solito fulsisse gloriosiorē, nam ubi in priori de patientia agebatur, ostendenda fuit eodem quo Seraphica Mater sua *patientia speciali privilegio decorata*, in posteriori quæ patriam concernebat, debuit utique ardentissimus erga conciuēs amor post mortem, luculentius rutilare. Porro vt visionis sincera assereretur veritas, in muliere comperta fuerunt à peritis vera diuinæ reuelationis critiria, profundior humilitas, agnitio sui nihili, alta mentis tranquillitas, gaudium spirituale nouis diuini amoris incendijs inflammatum.

Prodigiosus est, ac plurium signorum benefico concursu foetum quod referam. Decumbebat in Limano SS. Rosarij cœnobio, iamque extremis agonibus se præparabat P. Magister F. Augustinus de Vega Ord. Præd. tunc Prouincialis Peruanus. Conclamatum erat de vita hominis, cessatum à pharmacis, & ab omnibus Medicis desertus infirmus, sola Rosa sui iam in paradiso secura curam ægroti totam in se transtulit. Dormiebat procul suis in ædibus Christophorus de Ortega homo secularis ac fortunæ infra mediocrē; huic Rosa nocte concubia se clarè visibilem obijcit, mandat primo diluculo cœnobium, adeat, Prouincialem moribundum conueniat, ei denunciet, ex hac quantumuis complorata infirmitate nequam ipsum è viuis abiturum, prius illi sub Episcopali infula tantisper sudādum fore pro Dei gloria, antequam huius mortalis vitæ molestijs exuatur. His dictis glorio-

sa Virgo disparuit. At Christophorus tantæ præsentia mira dulcedine ac cœlesti gratiosæ dignationis affatu præproperè destitutus erupit in clamores : ah (: inquit) Sancta Virgo Rosa nunc nunc à me recessit. Expergefatus hac vociferatione filius Thomas de Mesa qui propè dormiebat, à Patre totam rei gestæ seriem percepit, sed incredulus multis obtestatus est Patrem vanitati insomniorum temerè ne crederet. Replicuit Pater, se verò non per insomnia, sed expeditis liberrimisque sensibus & vidisse & audisse Rosam hæc sibi seriò præcipientem. Instabat filius, saltim interea quieti ac sopori se redderet. Negavit se posse Christophorus, ac visione ruminanda intentissimè occupatus vigili impatientia diem expectabat. Ut illuxit, monita à filio coniux omnia dixit egitque, ne maritus visionem relaturus domo abscederet, nunc obsecratione nunc iurgio Virum interpellans, ne ludibrium sibi ac familiæ ineptissima fallacis somnij narratione accerferet; nil fore certius, quàm ipsum febrilis entusiasmi aut delirij arguendum iri. Verùm Christophorus tam propositi sui tenax quàm de nocturni spectaculi veritate indubius hilari fiducia cœnobium adiit, infirmum salutavit, imperata exposuit, ea frontis constantia, animique securitate, vt breui vel sola dicentis alacritas omnem ambigentibus excusserit credendi formidinem. Mira res, non tardarunt manifesta experimenta conciliare dictis integram fidem, nam ab illo ipso momento quo Christophorus loqui desierat, capit æger Prouincialis morbi discessum lentis indicijs aduertere, deinde Virgini Rosæ se commendans totus conualuit, denique ad Episcopalem mitram assumptus in Paraguay satur vitæ in Domino obdormiuit.

Doct̃or Balthasar de Padilla Metropolitanæ Limensis Canonicus & Pœnitentiarius de mandato sui Archiepiscopi domum viduæ cuiusdam adierat cum Notario,

sub

sub
digi
vid
do,
faci
ban
ban
Ap
fui
uen
leti
rare
A
Etæ
Ro
test
deb
ra c
sing
ista
à m
ref
hoc
ala
cha
uir
tio
fa
ria
na
te.
Ve
vt

sub iuramenti fide excepturus quæ de Rosæ vita ac prodigijs afferrentur. Dum igitur examen peragitur, apparet viduæ fulgida Rosa, vultu hilari ac familiariter iucundo, gestu verò ac nutu hortatorio, velut mulieri animum faciens ad dicenda quæ poscebantur, & singula approbando ratificans quæ de suis encomijs in tabulas referebantur. Seorsim id postea anno 1630. Vidua Iudicibus Apostolicis aperuit, addens, Virginem tunc quidem sibi fuisse conspicuam eo vestimentorum schemate quo viuens dignosci ac tegi consueuerat, facie tamen multò lætiori & exporrecta, quasi quæ pro obsequio gratiam spiraret.

Alteri personæ spiritualibus exercitijs gnauiter addictæ obtigit alibi conspicari visione imaginaria Beatam Rosam eo loco quem tunc deputati Iudices excipiendi s testium de ea responsis ac depositionibus destinarat. Videbatur ipsamet Virgo conclaue perambulare, cum cura omnia circumspicere, suis candidis manibus ordinatè singula disponere, polire, adornare, simulque indicabat ista se agere, quòd illic iusta honoris ac veritatis tributa à mortalibus eo die erat receptura. Simillimum est, quod refert D. Maria de Vfateguì Gundisalui Quæstoris vxor, hoc addens, gloriosam Virginem in ea functione visam alacriter ipsa graphiaria instrumenta Notarijs disponere, chartamque digerere, protestando gaudium, quo ex Diuinorum in se beneficiorum iuridica in terris comprobatione mulcebatur. Verùm an hæc visio à superiori diuersa sit an eadem, haud facile discreuerim.

Hic verò subticendum non est, quod anno 1631. Mariæ de Bustamante in Limensi Sanctissimæ Trinitatis Monasterio professæ Moniali accidit, ipsa iuratò id referente. Bona fide hæc coram Apostolicis Iudicibus in causa Venerabilis Rosæ explicarat omnia quæ norat. Verùm vt sexus iste ad seueram publici iuramenti religionem facile

cile trepidat, ac velut inter fulmina censurarum suæ conscientiae metuit, post examen anxiam Mariam graues inuasere scrupuli, ne fortè aut per imperitiam respondendi, aut per linguæ memoriæque cespitationem plus vel minus quâ exacta veritas & rigor illius Tribunalis exegerant, dictitasset. Fluctuabat misera inter saxū & sacrum; hinc vige-
 gebat animi inquietudo ad nonnulla ex dictis seu moderanda, seu retractanda, sed vnâ cum reluctante summa, verecundia obstabat, quòd determinatè quid in suis dictis corrigere teneretur nesciebat; inde dictabat animus nulla opus esse retractatione, at interim delicatæ conscientiae deerat secura tranquillitas. Inter has angustias dum nocte quadam in sua cellula solitaria obdormierat, sensit alieno se motu & imperio (: at absque terriculamento) blandissimè à somno excitari. Excitata consedit in lectulo, totoque sopore facile discusso tacita & attenta mirabatur, ad quid, vnde, aut à quo illa hora fuisset in vigiliam reuocata; dumque sic omnia versans animo auscultat & hæsitat, ecce vox lenis ac dulcissima sedenti allabibitur ita inquiens: *nihil dubites Maria, neque ungaris, etenim Rosa verè sancta est.* Mirum dictu: eodem momento sensit Maria se scrupulo suo liberatam, euanuit inquietudo & timoris anxietas, redijt cordi suo tranquillissima malacia, ita vt noctis residuum potuerit sub placido lætæ securitatis silentio transigere, certa tantam tamque repentinam animi quietem aliunde quàm desursum infundi sibi non potuisse; sciebat præterea, scrupuli sui morsus nemini præterquam sibi ac cælo notos fuisse, cumque maximè nocturnis horis soleret ad omnem peregrinum strepitum expauescere, sub voce præmemorata non tantum nihil expauit, sed planè refecta est.

Plura huius generis superessent, at coronidem imponat Didacus Hyacinthus Pacecus Hispalensis, qui Limæ ex quotidiano hypographicæ artis lucello victitans à

Didaco

Didaco
 plan
 lumi
 dicta
 bene
 fuer
 alio
 appe
 die
 eteri
 fore
 poste
 dum
 tur m
 tigar
 man
 tur d
 ram
 chio
 die v
 obd
 du p
 nequ
 la ef
 la sc
 spex
 dext
 com
 sic a
 cidif
 cus,
 Iueri
 quid
 bat

Didaco Morales in Cauſa Venerabilis Roſæ Notario exē-
plandis tranſcribendisq̄ue Proceſſuum ſeu Actorum vo-
luminibus adhibebatur. Itaque iuſſus fuit in Cauſa præ-
dicta bis mille folia intra certum temporis ſpatium ſcri-
bendo abſoluere, eo quidem pacto ne illo cui ſemper af-
ſueuerat caractere vteretur fluido, laxo, faciliq̄ue, ſed
alio moroſiori, quadro, & adſtricto, quem illic *nothum*
appellat amanuenſium vulgus. Paruit ſcriptor, at primo
die quo laborem orſus eſt, præ difficultate inſueti chara-
cteris deſperauit ſe v̄mquam tot folijs exarandis parem-
fore, ſiquidem (: vt diſertè ipſemet coram Iudicibus A-
poſtolicis ſub iurata fide depoſuit) adeo ſibi inter ſcribē-
dum laſſabantur digiti, ſtupebat brachium, diuaricaban-
tur nerui, vt ſæpius exclamarit, vereri ſe, ne ex tanta fa-
tigati pulſûs attractione citiùs ipſe deficeret, v̄ſumq̄ue
manus perderet, quàm iniunctum opus abſolueret. Igi-
tur die quadam, cum à primo diluculo v̄ſque ad veſpe-
ram ſcribendo laboraſſet, enormiter feſſus, totoque bra-
chio dolens cubitum ſe recepit, dubius ne fortè poſtri-
die v̄teriori ſcriptioni inutilis ſurgeret. Sub eo tædio
obdormiſcens vidit felicem Roſam ad ſe intrantem gra-
du placido ac feſtiuo, vultu propitio ac lato qui terrere
nequaquam poſſet; & vt certiùs noſceretur quæ eſſet, il-
la effigie, habitu, ornatu apparuit, prout ipſam in tabu-
la ſcitè depictam aliquot diebus ante Scriba noſter con-
ſpexerat. Tacuere ambo, ſed Roſa leniter accedens
dextrum iacentis brachium inter cubitum ac pugnum
comiter arripuit, validè at ſucceſſiuè ſtrinxit, diuque
ſic attinuit, nec niſi poſt moras admodum prolixas pla-
cidiffimè dimiſit, ſimulque diſparuit. Euigilans Pace-
cus, ac myſterij ignarus voluebat animo quid ſibi vo-
luerit hæc dulcis apparitio, quid brachij apprehenſio,
quid illa diuturna & tenax conſtrictio? an fortè (: inquie-
bat) conſcia meæ inſtabilitatis, & indolis, qua facile

ab

ab vna ciuitate in aliam, de Regno in Regnum transcurrere soleo, constantiæ me admonuit, firmitatem imperavit? Inter has cogitationum vicissitudines sese vestiens sensit dextrum lacertum solito agiliorem, at necdum suspicatus quid rei esset, prosequendæ scriptioni vt̄i pridie se denuo totum applicuit: Scripsit ab aurora vsque ad Salutationis Angelicæ pulsus vespertinum nulla digitorum lassitudine, nullo neruorum cruciatu, brachio leuissimo ac supra morem expedito. Agnouit ex tunc salutiferæ apparitionis opportunum beneficium, perrexit totos reliquos dies scriptioni laboriosæ citra laborem impendere, comperit infatigabile robur manui suæ inditum ex imaginariæ visionis contactu virgineo, sicque consummauit opus bis mille foliorum, quæ amodò pauca sibi videbantur præ admirabili scribendi facilitate. Finito volumine obstupere omnes quotquot

Pacecum nouerant, eiusque quadrum characterem festinè, fluidè, indefessè tot chartis illitum considerabant. Hinc ad grandiora miracula transeundum.

CAPVT II.

Rosa à morte in peccatorum sub-
bitis conuersionibus & obsti-
natione cordium emol-
lienda mirabilis .

Q Vale quantumque Diuinæ omnipotentiae molimen
& opus sit Conuersio peccatoris, & quàm altè cœli
terræque creationem excedat, item quando ipsa miracu-
losa censenda sit, legat qui voluerit apud S. Thomam,
1. 2. q. 113. art. 9. & 10. Ex his ad Rosam, celebrem Pecca-
torum apud Deum caudicem vt conuertantur & vi-
uant.

Præsentatus P. F. Nicolaus de Agaero in sua encyclica
ad totum Ord. Prædic. Prouinciam Peruanam (: cui tunc
vti Vicarius generalis præsidebat) scripta die primo Se-
ptembris 1617. dum admirabilem Rosæ vitam, obitum,
prodigia strictim suis denunciat, inter alia refert, ad so-
lum Virginei corpusculi in feretro contactum quàm-
plurimos repentino compunctionis stimulo ita fuisse per-
cussos, vt statim ibidem coram vniuersa multitudine cœ-
perint elatis vocibus detestari sua scelera, deplorare vi-
tam ante actam, resolui in gemitus ac singultus, humi-
liari coram Altissimo in lachrymosam criminum confes-
sionem, audiente, spectante, mirante innumera circum-
stantium turba. Nonnulli (: vt fit) liberioris vitæ, solo cu-
riositatis spiritu adducti vt defunctam pulcherrimam Vir-

Pp

gi-

ginem propius cum alijs contuerentur in sandapila, ad ictum primi intuitus exarserunt in subitum intimumque dolorem peccatorum, rigarunt ora lachrymis, protestantes alio quàm venerant spiritu se iam recedere, posthac emendationi vitæ ac emundationi morum se operam duros efficacem. Forsitan idcirco prouiderat Deus pater misericordiarum, quòd toto ferè biduo palam prostraret in tumulo inhumatum Rosæ suæ corpusculum, vt eius spinæ tam multis fierent in salutem, nam iuxta mellifluum Bernardum felicius numquam pungeris quàm vbi compungeris.

Mater Virginis Maria de Oliua anno MDCXVIII. xv. Februarij coram deputatis Iudicibus inter alia recensuit, post exequias filix successiuis interuallis ad se venisse, complusculas etiam ex regularium Ordinum familijs deuotas personas antea sibi penitus ignotas, quæ vt suam notoriam egestatem liberali aliquo subsidio subleuaturæ accesserant, ita singulæ profitebantur, hac ratione se mera gratitudinis tributa pendere Virgini Rosæ, cuius intercessionibus vitæ suæ optimam se mutationē debere sciebant, lætæ nunc alias se esse ab eo quod fuerant, eoque felicitatis non nisi post imploratum Rosæ in coelesti curia interuentum se pertigisse asseuerabant. Certè operosius & fortè rarius miraculum est languidum ac tepentem in Dei obsequio spiritum repente ad seria religiosæ perfectionis studia erigi validèque succendi, quàm criminolum ab enormitate sceleris ad qualemcumque frugem reuocari, siquidem hic plerumq; nouit periculum suum, ille inertix ac securitati altiùs indormiscit.

Admiratione præ multis dignum est, quod de quodam insigni peccatore ijsdem Iudicibus eodemq; mense & anno ex certa sua (vti protestatur) scientia aperuit P. F. Bartholomæus Martinez Rosæ quondam Confessarius & Limetunc cœnobio FF. Prædicatorum ad S. Mariæ Magdalensæ

Præ-

Præfectus. Quidam profligatæ conscientiæ vir assidue quidem cum alijs viuificæ Pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta frequentabat, sed non nisi in animæ suæ mortem & exitium, numquam enim toto sacrilegæ vitæ suæ decursu ritè integrèue confessus fuerat, ac longissima annorum serie in hoc luto computruerat. Accumulabantur sceleribus scelera, at videbatur omnis occalluisse, fynteresis, imò in dies obbrutescebat magis, & prolapsa vsque in profundum impietas contemnebat. Non defuit tamen aliena pietas, quæ miserrimum Rosæ recens tumulata commendaret. Mox ille quasi ab annoso lethargo euigilans cepit sentire intus sibilum illius auræ tenuis at potentissimæ, qua Deus afflat corda obstinatorum vt instar ceræ liquecant. Exhorruit infelix vbi se circumspexit immersum labyrintho tam cænofo & ineluctabili, verùm Diuina bonitas vnà cum acutissimis pœnitentiæ stimulis misericordiæ fiduciam ingerebat. Quid multa! generalem de totius vitæ suæ delictis exomologesim amarissimo doloris sensu perfecit, ex horrendis omnemque modum ac numerum supergressis flagitijs nullum subtrahit, & conscientiam quam callus obduxerat, timor Domini in eam emolliuit teneritudinem, vt deinceps minimos quosque excessus tamquam prægrandes pauidissimè senserit atque eluere festinarit.

Idem P. Martinez in eodem examine sanctè asseruit, sibi non tantum proprio in excipiendis Confessionibus experimento, sed & aliunde ex concordia plurimorum Confessariorum testimonio constare liquidò post imploratum Rosæ in coelis auxilium innumeros tum Limæ tum in vniuerso Regno ex infima scelerum abyssu emerfisse in portum veræ pœnitentiæ, sinceraque confessione & lachrymis animam expiasse. Iam ante (nimirum 11. Decembris anno 1617.) id ipsum Iudicibus indicarat P. Antonius de la Vega Loaysa Societatis Iesu, quondam San-

tui Officij Commissarius, diuersorumque Collegiorum
 successiuè Rector, qui & singulariter ponderandum esse
 monuit, hoc genus beneficij inter validiora & excellen-
 tiora solidæ sanctitatis argumenta ex communi SS Do-
 ctorum sententia meritò computari. Eidem relationi di-
 sertè in illo Tribunali subscribere P. Fr. Franciscus Nie-
 to, & Magister Fr. Ioannes de Lorenzana, ambo Virgi-
 ginis olim Confessarij, de quibus supra. Consonat his per
 omnia P. Fr. Petrus de Loaysa, additq; duo notatu digna:
 primum est, paucis à Virginis obitu diebus tantam fuisse
 eiusmodi conuersionum frequentiam, quòd Limæ in
 publicis officinis vbicumque tortilia disciplinarum fla-
 gella, setarum cingula, & variæ sortis cilicia vendeban-
 tur, subito defecerint hæc mortificationis ac pœnitentiæ
 instrumenta, ob emptorum multitudinem. Alterum,
 quòd ipse ex plurimis ad seriam pœnitundinem tunc con-
 uersis duas nouerat insignes peccatrices, quas probrosæ
 vitæ deuia nodosis inferni retibus tenacissimè implicue-
 rant, sed ambæ ad odoriferam Rosæ famam compunctæ,
 eiusque validis coram Altissimi throno precibus commē-
 datæ nodos impuritatis feliciter exuerunt, & in calle vir-
 tutis constantem fixere pedem. Non potuit, vti in mira-
 culosis corporum, ita in his animarum curationibus an-
 notandis procedi vsque ad singularia personarum nomi-
 na, imò nec decuit, sat esto Limenses aliosque in vni-
 uersa Peruana regione Sacramentalis pœnitentiæ admi-
 nistros communicatis generatim indicatijs adstupuisse tan-
 tæ morum mutationi in populo, à die qua Rosa in Sponsi
 sui paradiso capit agere suorum ciuium aduocatam: vi-
 distes certatim foeminas abiecto vestium luxu simplici-
 ris modestiæ habitum domi forisque ostentare, audiuisles
 in regularium peristyliis & claustris nocturno tempore
 per omnes angulos cruentis flagrorum ictibus pœniten-
 tiam velut tympanistriam acedix ac tepori bellum indi-

cere,
 & ge
 que
 mina
 fam
 dubi
 quo
 ruer
 ad v
 ritur
 Mira
 ad t

Gur
 land
 ceba
 Virg
 ausc
 bus
 fitat
 ri le
 tedi
 uini
 tam
 pest
 tis,
 ma
 re.
 foli
 dici
 Phi
 F
 ma
 pal

cere, comperisses Confessariorum vbique sedilia planctu & gemitibus obsideri. Denique tam publicè notum tamque populariter crebrum fuit hoc prodigium, vt prænominatus Martinez vir grauissimus & religionis pietatisq; fama inter eximios clarus neutiquam in dicto Tribunali dubitarit iuratus asserere, videri sibi, quòd à tempore quo Peruuia nostris detecta patuit, nullus vmquam clauerit prædicator, qui tot ac tantis stimulis gentes illas ad virtutem impulerit, tamq; vniuersalem poenitentiae spiritum, tam luculentum deuotionis incendium excitârit. Mira res, tantùm valuisse vnius Rosæ salutiferos aculeos ad tantorum compunctionem.

Accidit (: referente apud Iudices coniuge Quæstoris Gundisalui) duas Matronas cosedere obiter ad confabulandum. Harum altera correpto qui fortè patulus adiacebat libello vidit succinctè in eo vitam, gesta, obitumq; Virginis Rosæ contineri. Cœpit ergo per otium lectitare auscultante altera; sed huic ferè euénit quod olim duobus aulicis vitam Sancti Antonij Abbatis fortuita curiositate legentibus: nam dum altera quasi fallendo tempore lectitabat, hæc velut subiectis cœlestium flammaram tædis succendebatur, sentiebat tam inusitatis at planè Diuinis ardoribus paulatim se imparem fieri, dissimulauit tamen, ne pretiosæ lectionis ignitam dulcedinem intempestiuè abrumperet. Succreuit interim flamma charitatis, nec celari vltèrius potuit arcanum incendium, exclamauit mulier, haud assueta sic in Deo liquefieri & bullire. Mirantur ambæ, in roseis illis breuium pagellarum foliolis tantum latuisse ignitabulum, sed Rosam meritò dici *Lampadem amoris* non fat intellexit qui primus dixit Philostratus.

P. Ioa nnes de Villalobos è Societate Iesu, Rector Limani Tyrociniij seu Domus Nouitiorum vir in ascetica palæstra exercitatissimus de semetipso hæc recensuit eadem

dem Iudicum Tribunali: se Rosæ ultimos spiritus trahenti adfuisse prope mortem, eaque occasione clam petiisse à moribunda, confestim ubi ad Sponsi cœlestem thalamum pertraxisset, fatageret impetrare sibi à Numine gratuitum illud ac singulare donum quod ipse tunc mente voluebat. Spondit intrepidè agonizans Virgo, ac paulò post quàm exspirasset comperi (:inquit) manifestis indicijs, spiritui meo donum illud ob Rosæ in cœlis interuentum fuisse mirabiliter impertitum. At Quæstor Gundifalvus sacramento affirmat, sibi fassos esse complures tum seculares tum Regulares quibus rogata Virgo idem in agone promiserat, statim ab eius felici transitu se ex superno Sancti Spiritus myrothecio sensisse arcanas cordis sui vnctiones, superiorum luminum stricturas insolitas, noui nominis calculos candidos, quos (: vt moneamur Apocal. 2. v. 17.) nemo scit nisi qui accipit. Nimirum apophoreta hæc erant quæ Rosa promiserat, dum moriès ad solemne conuiuium se dixerat euocari. Confirmat ista (: sed breuiter) laudatus supra P. Antonius de la Vega Soc. Iesu, alijque. Sed ad emollitiones cordium obstinatorum Rosa mediatrice factas reuertamur.

Francisco & Alexandro de Coloma germanis fratribus matertera erat Maria de Xuara mulier prædiues & opulenta, sed animo in consobrinos implacabiliter auerso & obstinato. Alebat idè Franciscus suis impendijs Limæ sex cōsobrinas, & duos cōsobrinos, sed neq; illarum nec horum ulli afficiebatur pertinax fœmina, adeo vt neq; dignaretur alloquio: quinimo ubi testamentum suum condidit, perquam studiosè cauit, ne quid ulli prædictorum (: tametsi posteriores oïto notoriè indigerent) de suis facultatibus legaret, sed ne meminisset quidem. Accidit demum Francisco & Alexandro necessitas aliò tantisper proficiscendi relictis interim Limæ tot inopibus consobrino. Hic Franciscus suis orphanis acerbè condoleus, & quò se

verter
nam
fcessu
tam n
craba
terue
fangu
deret,
ris suc
cum r
videre
quieti
los ob
confic
tutos
rum c
ducer
honest

Inf
aduoc
cond
que n
festina
in ofc
recipi
mutat
cum c
redes
rat) C
annu
hypoc
ilian
clariu

Lu

verteret ignorās, Rosam vnicam suæ perplexitatis Ariadnam implorauit, inuenit; ipsa videlicet proxima ante discessum nocte Virgini (: cuius effigiem coram habebat) totam miserabilium arumnam anxie commendans obsecrabat, suo apud Omnipotentem cordium domitorem interuentu emolliret saxeam illius auersi cordis duritiem, sanguinis ac humanitatis sensum obstipæ materteræ inderet, innocentibus ac pauperiei lubricitate periclitaturis succurreret. Mira res: postridie summo manè Francisco matertera accersit, quem toto xvij. annorum spatio videre noluerat, venienti exposuit noctem se duxisse inquietissimam, tristem, insomnem, iugiter sibi ante oculos obuersante suorum consobrinorum desolatione; quos considerarat omni humana ope tam indigos quàm destitutos: itaque domum quantocyus repeteret, totam horum calamitosorum cateruam in conspectum suum adduceret, velle se omnes amplecti ex ordine, domique sue honestè alere.

Insuper Francisco iniunxit, vnà publicum Notarium aduocarēt, aliud se coram eo testamentum rescisso priori condituram. Francisco tot simul gaudia non capiens, inque matertera matrem Rosam tacitè deuenerans paruit festinus & lubens, cateruam miserabilem adduxit, hic itū in oscula, in dulces lachrymas, in teneros amplexus, recipiuntur in domesticum contubernium octo inopes, mutatur è vestigio in officiosum testamentum, consobrinæ cum consobrinis totius opulentia scribuntur ex assè hæredes; ipsi denique Francisco (: nam ordine presbyter erat) Capellania titulo 140. Patacones (: quos vocant) in annum redditum assignantur certis ædibus trascriptis in hypothecam. Rosæ ad corda subigenda, mulcenda, consilianda vim philti inesse obscure inuit Dioscorides, clariùs ostendit Rosa nostra Limana.

Ludouica Barba nil minùs versabat animo quàm candi-

didum S.P. Dominici assumere habitum. Eius confessorio Rosa dum vixit, aliquando prædixerat certòque asseuerarat, Ludouicam omnino illomet habitu fore amiciendam, imò hunc ardentissimè ambituram. Hoc vbi Ludouicæ ex ore sui Confessarij innotuit, cœpit vaticinij euentū anxia metuere, habitū ipsum cordicitus abhorere: imò si qua eminus illius suscipiendi aut præteruolaret mentio aut illaberetur cogitatio, velut ad Medusæ conspectum obrigescebat pauida, repugnabat animo, cor obdurabat. Interim Rosa clausit extremum diem, & quasi mors vatis mors esset vaticinij, cœpit Ludouica euacuare inutilem metum, secura numquam suæ menti incidere posse huiuscemodi propositum, facilius Poëtarum fabulosas metamorphoses quàm talem obfirmati sui cordis mutationem reipsa euenturam. At fefellit mulierem ipsa resistendi fiducia ac pertinaciæ certitudo: ecce enim subitò à morte Virginis elanguit illud contumaciæ robur, euanuit annosus horror, patuit vltro cordis ianua cælesti inspirationi. Exclamauit cum Paulo, *Domine quid me vis facere?* Inde Rosæ sepulchrum adiit, Virgini causam supplex commendauit, obtineret sibi à Sponso salubrem electionem illius status qui maximè ipsam aptaret Diuinis obsequijs, promoueret in via æternæ salutis. Nec mora, exaudiuit Ludouicam Rosa, Rosam Deus, ac repente illius cordi impluit ignitum at peregrinum desiderium facri habitus Dominicani. Aestuauit repente mulier, bullit, arsit illo affectu quem semper fugerat, & si vnquam timuerat de eo vel leuiter cogitare, grauius nunc timebat pij propositi exequendi opportunitatem sibi aut elabi aut retardari. Discruciabatur suspicioso angore, quasi non posset appropinquare felix hora, quæ ipsam voti cōpotem efficeret. Igitur Confessario suo eminus conspecto festina accurrit, cor effudit, multisque lachrymis obtinuit accelerari gratiam, qua confestim adhuc illam

die

die
sum
in c
tjis
plic
dol
& c

Sar
der
dul
etū
aut
per
tuit
nup
ma
me
tuit
ptu
cla
cor
ari
ma
fat
pa
qu
la
tat
po
tes
rè
tio

die in numerum Sororum Tertiariarum adlegeretur, assumpto nomine *Ludouica de S. Maria*. Porro ut primum in candido S.P. sui Dominici habitu se circumspexit, solatij ex alto copiosis tota permaduit, nec sufficebat explicare animi sui contentissimam voluptatem, hoc vnum dolens, quod tantæ felicitati diu obstiterat corde pauido & obstinato.

Ludouica de Mendoza coniux Alphonfi Gonzalez de Sancto Martino paulò post Sanctæ Virginis obitum videns eandem populariter tot encomijs celebrari, incredula, seu pro foeminea resistendi dulcedine seu pij affectus contumaci algore fidem sanctitatis eius concipere aut nequibat ant nolebat. Quantulum enim (: cogitabat) perfectionis gradum spatio vitæ tam exiguæ assequi potuit fragilis puella annum ætatis trigesimum primum vix nuper egressa? vnde Rosæ inter plebeios natæ & educatæ, manuum suarum labore sustentatæ, in seculari domo domesticè moratæ ac mortuæ tantarum virtutum schola partuit, aut scala tam sublimium contemplationum in promptu fuit? clament miracula, at Ludouica dubitabat, acclament populi, magis ipsa obsurdescebat: ergo quæ ita cor suum ne crederet obloricarat, validiori pulsanda fuit ariete vt se dederet. Repentino angore correpta est vt manibus pedibusque se putarit demutilatam; neque id satis, grauiorem sensit in suo spiritu procellam, caligo, pavor, tempestas mentem obsederant, cor turbatum, quodam velut terræ-motu succutiebatur. Hic demum illa euidenter agnoscens ab vnica sua pertinaci incredulitate hos esse paroxysmos, subitò manus dedit, duritiem posuit, animoquetrepidè in Deum eleuato supplex protestata est, se credere, se corde toto fateri, quod Rosa verè Sancta sit. Et en repente conquieuit horrida commotio, siluit tempestas, redijt serena tranquillitas. Sic pro

Q q

Spon-

Sponsæ honore zelabat ille Sponsus cui venti & mare
obediunt. Verùm à spiritualibus ad corporalia Benefi-
cia tandem hic descendendum.

C A P V T I I I.

Rosæ defunctæ attactu, odore,
veneratione, mors, mor-
bi, pericula depel-
luntur.

T Ametsi P. Antonius de la Vega Loaysa Soc. Iesu in
suis facundissimis Responsis disertè ac sapius mo-
nuerit deputatos Iudices, totam Rosæ vitam à primis in-
cunabulis vsque ad extremum halitum continui perpe-
tuique *Miraculi* loco censendam atque habendam esse,
attamen visum ipsis progredi ad specialiora, quæque mi-
cuere post eius vitam in beneficio alieno.

Primum in his meritò sibi deposcit locum resuscita-
tio mortuæ filiolæ semestris, Magdalensæ de Torres. Huic
pater erat Gregorius de Torres agricola, mater Ioanna
Michaela, ambo victitantes opere rustico in suburbanis
Limæ ad viam *Melambò*. Hi dum anno 1627. mense O-
ctobri prope Urbem rusticabantur in prædio Balthasaris
de la Cona, ibidem febris cum diarrhæa tenellam filio-
lam inuasit, demum & extinxit inter materna brachia. Nil
profuerant adhibita pro illius ætatis captu remedia, nil
matris

matr
mor.
vesp
puls
tant
com
Sed
pen
suæ
Gin
prop
prec
rob
licit
ticu
lam
ape
atti
ter
cul
in g
sub
Ros
xill
fere
pra

Ioa
cto
ma
ac
con
rep
ref

matris sollicitudo & lachrymæ, charæ prolis animulam mors delibavit in vlnis afflictæ genitricis. Iacuit ab illo vespere vsque in clarâ postera diei lucem exanime corpusculum, sine calore, sine motu. Iam ad effodiendum tantillo cadaueri sepulchrum paratus adstabat sarculus, comportabantur flosculi neçtendi in modicam corollam. Sed mater ipso noctis illius conticinio memor aliquid penes se esse reliquiarum quæ Rosam attigerant, inopiæ suæ scriniola excussit, particulam vestis cum ramusculo Ginestæ (: cui Virgo olim indormierat) inuenit: cum his properauit ad algidum cadauer, cępitque longis & anxijs precibus Rosam inuocare in auxilium, denique fide iam robustior ac velut Rosæ viuificos è reliquijs odores prolitura, patellæ carbones, his ramusculum & alterius particulæ aliquot filamenta imposuit, mox defunctam filiolam suffumigauit. Fumo viui occludunt oculos, mortua aperuit, nam ecce illo momento quo suffitus infantem attigit, hæc reuixit; & diductis ocellis quos dolens mater pridie occluserat, lætam respexit. Interfuere spectaculo infantis pater, soror, aliusque iuuenis, qui iunctim in genua prouoluti, suoque gaudio ac stupori impares sublatis in cœlum vocibus laudarunt Dominum in sua Rosa tam odorifera. Interim paruula Magdalena pauxillo aquæ, cui mater puluerem sepulchri B Rosæ insperferat, auidè epoto sana confedit vbi supina iacuerat, nec præteritæ infirmitatis vllum in ea superfuit vestigium.

Anno 1631. Antonius Bran mancipium Dominæ Ioannæ Barrettæ decumbebat ex febribus & angore pectoris, iamque per tres menses & amplius morbi contumacia variorum medicamentorum vim omnem eluserat, ac parum spei residuum erat. Obseruabatur ab vxore & consobrino, qui dum noctu circa infirmum excubabant, repente notârunt ambo Antonium iacere sine motu, sine respiratione vlloque vel minimo signo vitali: inuocabant

ægrum ex nomine proprio, vellicabant, pulsabant, sed nonnisi responsa mortis extundebant à corpore iam gelido. Vxor horrore ac mœrore grauis cucurrit ad heram, & cum eiulatu breuissimè indicauit maritum suum effluisse animam. Exterrita Domina lecto exsiliit (: nam iustè media nox erat) cumque D. Ludouica Baretta sorore sua germana ad Antonij cubile properauit, illic Antonij cōsobrinus ad caput lectuli plangebatur mortuum, & intrantibus fœminis mœsta voce occurrit: nolite (inquiēs) vos incommodare, iam enim Antonius noster spiritum reddidit Creatori. Accedit propiùs Ioanna, explorat, tangit, occlamat; sed vt extensum, frigidum, rigidum inuenit, velut suæ iacturæ sat certa sorori dixit: *iam & hunc mihi seruum tam utilem & necessarium Deus abstulit, sit nomen eius benedictum.* Inde conuersa ad caput lectuli vidit appensam Venerabilis Rosæ chartaceam imaginem ex ijs quæ Romæ superiorum permissu excusæ & in Indias delatæ fuerant. Hinc ingenti concepta fiducia cœpit inuocare Rosam sonoris vocibus, ac liberè flagitare resuscitationem sui mancipij. Mox correptam imaginem reuerenter pectori iacentis imposuit, cumque tribus reliquis ibidem tristi silentio euentum exspectauit. Sic horæ dimidium tacitis circa lectulum votis exactum est, cum ecce Antonius, qui integro duarum horarum spatio algidus, pallidus, immobilis iacuerat, alto cum suspirio (: quale admodum lassorum esse solet) oculos aperuit, circumspexit, ac miratus heram illo noctis incommodo tempore sibi adstantem, interrogauit quid rei ageretur? mox percepto quid acciderat, animatus consedit in lectulo, nec solùm incolumem, sed & sanum se vegetumque sensit, nec febris deinceps redijt: attamen vrgentibus quæ aderant fœminis medicinam ante præparatam tametsi iam superfluum sumpsit, quieuit, ac post biduum lecto doloris valedicens Rosæ sepulchrum adiit, totumque ibi diem

diem in gratiarum actione transegit.

Elyzabeth Duran vidua Iacobi Carlos à multo tempore siccum & inutile brachium gestabat fascijs obuolutum, cuius non solo inertis pondere sed & iugi dolore vexabatur. Vt ergo audiuit, Rosæ virginium corpusculum in Aede FF. Prædicatorum feretro impositum parari ad sepulturam, plena fide, ac duabus stipata filiabus eò properauit vt potuit, circumfusæ multitudini vltro se inuoluit, si quo modo ad tumulū Virginis penetraret: peruēnit, filiabus alijsque viam aperientibus, iisdem auxilijs ægrè in tumuli gradus eluctata brachium vultui Rosæ bis terue applicuit, mox eodem temporis puncto exclamauit: *euge brachium meum sanatum est, reuixit brachium meum*. Vtque miraculo fidem faceret, lacertum, tum quaquauerfus iactauit expedite, viuide, & celeriter, spectante ac plaudente confertissimo populo. At præ omnibus vehementius obstupuit Melchior de Amusgo Medicus, qui in turba fortuitus aderat, multoque tempore diuerſas sed frustraneas mulieris brachio medelas applicuerat, fassus illud humanitus curari non potuisse. Porro Elyzabeth successu lata exinde per complures annos palam visa est brachio suo vt ad quæuis officia, quasi numquam languisset. Miraculum istud inibi tot habuit testes quot Rosa tunc in suo feretro spectatores.

Licentiati Didaci Ayala seruus Aethiops (: nomen expressum nusquam reperi) dextri brachij manusque vsum ex plica & neruorum attractione dudum perdiderat; audita fama defunctæ Virginis ad Ecclesiam Sancti Dominici cum alijs contendit, Rosæ precibus se commendauit, statimque in signum obtentæ sanitatis brachium altè sublatum & exporrectum toto templo circumtulit reiectis vetustis pannorum inuolucris; spectabat vniuersus populus, & dum hinc vna vox omnium erumpit in publicas Dei laudes, dum inde mixti consurgunt gratulan-

tulantium clamores, nonnulli qui seruum familiaris no-
uerant, manum eius festiuè arreptam deosculati sunt co-
ram turba, piaque curiositate lustrabant vetusta signa,
vbi attractio manum Aethiopis cum brachio in plicas te-
nacissimè quondam curuauerat.

Verùm à dextro ad brachium sinistrum. Presbyter
Georgius de Aranda Valdiuia ante Clericatum in bellis
Chilensibus contra Infideles complura sinistro brachio
exceperat vulnera, quæ deinde malè curata paulatim fa-
niem, conuulsiones, tumores attraxerant, vt iam præ in-
flatione brachium neque extendi potuerit nec plicari.
Vique in digitos proserpserat molestissimus tumor, vt af-
ficiatissimus Sacerdos in Missa nec Diuinam hostiam com-
modè satis tractare, nec sine alterius brachij suffulcimen-
to alterum potuerit eleuare. Igitur ipso die quo Rosa se-
pulta fuit, sub vesperam à Religioso germano fratre adiu-
tus irrepit in ædem Capitularem, orauit ad sepulchrum
Virginis, implorauit opem, subitoque obtinuit: nam re-
pente frigido sudore madidus, dum successiuè digitos,
manum, brachium motu lenissimo pertentat, omnia fan-
na, vegeta, flexilia reperit. Mox religione ac lætitia tre-
mulus in Ecclesiam (: vbi tunc fortè P. F. Christophorus
de Azeuedo Prior Panamensis cum plurimis seculari-
bus substiterat) se proripuit, ibique coram Altari SS. Ro-
sarij elatis vocibus in gratiarum actionem procubuit. Ac-
currunt spectaculo qui propiores aderant, atq; inter hos
Bartolomæus de Toro Regius tabellio. Nec multùm ro-
gari se passus Georgius, coram his (: & plerisque notissi-
mus pridem erat tum ipse tum brachij sui stupor) fideli-
ter totam rei seriem exposuit: simul rogati Notarius & te-
stes, priusquàm aliquid in tabulas referretur, miraculum
penitissimè explorarunt, iusserunt Georgium in pedes se-
erigere, inspexere brachium omni tumore liberum, quod
presbyter sursum, deorsum, dextrorsum, læuorsum & in
omne

omne latus pari qua dextrum agilitate rotabat sine dolore, manum aperiebat claudebatque promptissimè, digitos stringebat, diducebat, motitabat celerrimè, nee quoad vixit, in his vllum pristini languoris vestigium notauit.

Alphonsus Diaz mendicus toti Limæ tunc notissimus humili nixus fulcro, manumque & pedem ex attractione inutiles per solum trahens non gradiebatur sed serpebat humi, stipem per domos flebiliter quærens. Hic ipsa die, qua Rosam sepulturæ fossa operuerat, ad Aedem S. Domini anhelus venit, in ea aliquãdiu amarissimè lachrymatus ac de loco sepulturæ sciscitans, demum vt potuit in aulam Capituli prorepfit, Rosæ sepulchro pronus incubuit, per horam sic orauit, genuit, fleuit, denique sudauit, ignarus se iam curatum esse. Superuenit is cui cura erat Virginis sepulchrum latere coctili obtegere: iubet Alphonsum loco abscedere, negat iste se posse, contendunt ambo, sed prior ille integris viribus Alphonso robustior hominem circumplectitur, & repugnantem abstrahit, sensimque at molliter in pedes erigit. Hic primum sensit Alphonsus se curatum esse, nihilominus ob longam standi desuetudinem proximo parieti acclinis breuiterque miratus seipsum erectum ac sine fulcro, simul in clamores simul in lachrymas erupit, iubilans atq; vociferans: *Benedictus Deus, valeo, sanus sum, quod à quatuor annis circiter numquam potui nunc possum, meis insisto talis, plantas quæ terram nosse desueuerant, humi nunc figo; laudetur Dominus in Sanctis suis.* Interim toto corpore sudabat adhuc, & quia sub plantis pro callo mollior caro succreuerat, terram passibus nonnihil suspensis calcabat: idque alij infirmitatem rati euntem subiectis brachijs iuare nitebantur. Renuit ille, protestans, se iam sibi abundè sufficere. Fit concursus, & inter plaudentium hymnos Alphonsus in Ecclesiam reducitur spectandus
ab

ab omnibus. Processit grauiter, qui numquam aut festiuior aut spectabilior ambularat.

Dum Rosæ cadauer prostabat in tumulo, adrepfit puer Aethiops duodēni maior, ac de attractorum pedum vitio quàm de nomine per urbem notior; dumque sub feretri tabulato orat, (: siquidem nec palmum à terra se erigere, nec ad sacri corpusculi attactum in gradus potuerat eluctari) repente prodijt alacer, erectus in pedes, quos ante nonnisi reptans miserrimè per terram traxerat, dum ne quidem grallis uti, sed dimidio corpore dumtaxat solum verrere licebat. Exsiliit deinde sanus, mediisque se turbis fidenter immiscuit, Rosam identidem suam liberatricem altis vocibus inclamans. Inde per octiduum visus est quotidie adire sepulchrum Virginis, ad gratias palam & ex debito persoluendas.

Huius exemplo alius puer itidē Aethiops simillimaque pedum inualetudine calamitosus (: nisi quòd grallis utcumque se librabat à terra, non tamen à parietum subsidio) post humatum Rosæ funus accessit, iuxta fossam in angulum Capitularis aulae se proiecit, orauit, & vltra duarum horarum spatium ibidem supplex accubuit; tandem in conspectu multitudinis quæ aderat, lentè se erexit, vociferans: *Sanus sum, videor mihi posse incedere, sentio tibias meas carere impedimēto, quinimò in cursum pruriunt.* Respondit quidam ex vicinioribus: si ita est surge in pedes, ambula, & obtentæ gratiæ fidem facito. Nec mora, neglectis grallis surrexit puer, stetit, ambulauit, neque præ lætitia seipsum capiens subsiliit, tripudiauit, denique turbam densissimam rogauit, tantisper in partem secederet, sibi que spatium currendi daret. Obtinuit, ac susque deque per aulam ceu leuis caprea cucurrit. Vix fuis credidere oculis qui puerum ante nouerant, attolluntur in sublime voces laudantium Deum, accurrunt Religiosi, abducunt puerum in Ecclesiam, totoque

per-

personant templo canoræ gratiarum actiones.

Ioannæ de Castillo Viduæ filiulus erat bimulus Franciscus Fernandez de Sigura, catalepticis palpitationibus ab anno integro frequenter ac periculosè diuexatus. Cassa & irrita fuisse humana remedia, donec recursum fuit ad Rosam tunc recens tumulatam. Huc igitur afflicta mater paruulum suum detulit, ad sepulchrum stitit, orauit. Filiulus interim vltro se sepulchro instravit ore prono, ibidem mox hilarescere cepit, cumq; post sesquihoram interrogaretur à matre, num iacendo lassus erigi vellet ac abduci, petijt adhuc paulisper ibi relinqui. Demum surrexit sponte, sanitatis indicijs lætus, neque ex eo tempore vsque ad ætatis suæ annum 17. (: quo vnà cum Matre hæc apud Iudices Apostolicos testificatus est) hac aut alia quacumque infirmitate impetitus fuit.

Rufina Braua filiolum genuerat Petrum Tamayo: vix quatuor-decimum à natiuitate diem infans attigerat cum deprehensus est hernia miserabiliter laborare. Magis in dies laxabatur lacerum peritonæum, propendebant viscera, nec nisi magno labore atque periculo retrudebantur introrsum mox iterum proditura. Vagiebat continuo paruulus tanto dolori impar, ac sæpè toto triduo nauseabundus vbera nutricis omnino respuebat. Biennium ferè applicandis remedijs insumptum est magno impendio, profectu nullo. Denique biduo postquam Rosam vita functam terra exceperat, ad illius sepulchrum delatus ferè per duas horas quietus insedit, dum Mater cum cognatis foeminis in Templo hæsit Deo & Virgini Rosæ sobolem commendans. Redditus Matri filiulus occluso reticulo visceribusque repositis inuentus est sine hernia, solum in beneficij memoriam conspicua remanserat cicatrix, quæ tamen etiam firmabat reparati peritonæi integritatem ne ampliùs rumpi posset.

Petro de Vega grauitè à quatuor mensibus filiola

R r

quin-

quinquennis decumbebat ex febris, neque mitius deuenustabat paruulam asperrima quædam morosæ indolis conditio cum annis in vitium periculosè adultura. Hanc febrientem parentes anxij detulere ad tabulatum vt Rosæ nondum sepultæ virgineum cadauer attingeret: attigit, statimque pulso febrili paroxysmo coram omnibus conualuit, nec relata domum nouis morbi accessibus tentata fuit: quin & illa congenita indolis asperitas eodem simul correcta miraculo in summam transijt mansuetudinem & suauitatem.

Videbatur his prodigijs Rosa clamare de tumulo: *finite paruulos venire ad me*. Veniebant vtique, ac certatim porrigebantur de manu in manum vt ad salutiferum Rosæ contactum infirma pertingeret pupulorum innocentia, cum salute ad suos reportanda. Inter hos Frāciscus Cardoso nouem mensium tenellus infans cōtinua febrium vicissitudine à tribus mēsis nunc rigēs nūc æstuās, subitò vt sacro cadaueri admotus fuit, planctū simul & febrim posuit mirate populo. Neq; id solū, sed & postridie Aethiopissæ ancillæ vlnis implicitus infans nutu gestuq; indicauit velle se in terram deponi: vix plantulis humum attigerat cum cœpit ambulare solus per atrium, neque ab illo die indiguit ope aut vlnis baiulæ. Nimirum tantas pridie vires adhalauerat Rosa puerulo tam diuturnis febris cocto & medullitus exhausto. Certè ex ore infantium & lactentium perfecit sibi laudem. Ad adultos reuertamur.

Anno ante Rosæ obitum Petrus de Vega lapsu præcipiti ac graui luxarat iuncturam ossis in scapula, simulq; exinde vsū brachij ex ea parte amiserat, nec nisi ad dolorem & onus lacertum sibi superesse iugiter querebatur. Demum nocte quadam recordatus, sibi in domo esse Rosarium, quod paulò ante in feretro exanime Rosæ corpus attigerat, illud vbi acutior doloris sensus erat deuotè ap-
pli-

plicuit. Illico cessauit cruciatus, quietè obdormijt Petrus, ac manè euigilans aduertit inutili brachio redijffe vires, quæ nullo alio adhibito remedio sic creuere, vt intra dies paucissimos perfectè conualuerit, nullumque inter sinistri ac dextri brachij agilitatem senserit residuum discrimen. Eundem Petrum alia vice inuaserat ischiadum atrox tormentum, ac simul dolorifica inflatione tumuerat altera tibiaram: Pressus his malis nec cibum sumere nec somnum capere infelix potuit. Tandem Rosæ & Rosarioli sui memor loca dolorum offricuit, quieuit, posteroq; diluculo expergiscens vndequaque se sanum inuenit, tibiæ verò molestus tumor ita desederat, vt iurafses hanc numquam tumuisse.

Helenam Aethiopiissam Ioannis Merini mancipium, continua & copiosa subnascentium lumbricorum (: quos vocant *de Guinea*) scaturigo septenni fluxu ita viribus, egesto cruore, exesis visceribus exhauserat, vt actum de illius vita omnino putaretur, maximè quadriduo ante Rosæ obitum, quando tot morbis ardentissima febris & (: mortale signum) inflatio talorum ac tibiaram accesserant. Toto septennio omnifaria tentata fuere medicamina, sed hæc morbum irritando noua in dies pernicie non ægram sed ipsam ægritudinem adiuuabant. Denique hera vtilissimi mancipij iacturam non ferens Helenæ suafit ac persuasit, ad Rosæ biduum ante sepultæ monumentum *Nouenam* exigeret; ita nouendialem cum certis precibus stationem vulgò appellant. Infirma vitæ ac valetudinis percupida maiori animo quàm viribus aggressa est opus, at quarto mox die se perficiundo imparem protestata est: nam diuturno lassata morbo, exanguis cruentis & crebris egestionibus, perusta febri, destituta anhelitu, pedibus tumidis adire se posse reliquis diebus Rosæ sepulchrum omnino diffiderat. Nihilominus hinc spe inde hera animante resumpsit spiritum, ac residuis diebus

accessum quamquam difficillimum continuauit modo quo potuit, nullo interim conualescentiæ signo vel eminus comparente, quin potius maiorem in dies lumbricorum vim effundebat cum sanguine. Donec tandem vltima nonæ diei statio ad Rosæ sepulchrum in momento simul vniuersam tot morborum cacochimiam fūditus absterfit. Redijt domum Helena planè altera, nempe lumbricis ad vnum vacua, pedibus sana, febrium ignara, sanguine, vigore, corpulentia mirabiliter instaurata, nulliusque deinceps ex his symptomatis conscia valetudinem possedit integram ac diuturnam.

Nauigabat cum P.F. Dominico de Leon Ord. Præd. famulus & comes itineris Ioannes annorum 14. adolescens, oppressus quartana febre, quam ipsa deinde maritima iactatio periculosius accenderat, vt die quadam paroxysmi violentia animam puero extudisse crederetur: nam subito clamore Dominicus ex superiori nauis tabulato deorsum vocatus vt moribundo suo famulo adsisteret, dum in opertum nauigij sinum descendit, obuium habuit virum coniugatum Franciscum Flores, qui Ioannem iam exspirasse asseuerabat. Perrexit tamen sollicitus Pater, at famulum sine loquela, colore, spiritu supinum & immobilem reperit, dubius num viueret, pluries vtramque iacentis auriculam validis clamoribus tentauit, at frustra se vitalia signa exspectare videns ad Rosæ confugit præsidium, vitam puero supplex petijt, Nouenam promisit: & ecce illo momento respirauit Ioannes, resedit, cibum sumpsit, attonitis qui spectaculo interuenere viris religiosi P. Agnello de Oliua Soc. Iesu, P. F. Laurentio de Texeda, Ord. S. Francisci, & secularibus vtriusque sexûs non paucis. Stupere quotquot in nauis erant, præsertim vt viderunt, paulò post comparentem in superiori tabulato sanum, incolumem ac sine humano remedio integræ valetudini restitutum.

E
lesti
irrit
pen
salu
da;
cult
ea c

Ord
equ
vac
Tau
cari
fuu
iam
ab l
den
bell
ac p
don

Mi
feu
relig
iera
atq
m
gule
Ros
fiqu
didi
mi
176

Beatrix Gaues continuo quadriennio vexabatur molestissimi humoris iugi stillicidio, idque remedijs peiùs irritatum spem curationis sustulerat. Ergo inops consilij penetrauit cum reliqua turba in ædes Quæstoris Gundifalui, vbi tunc Rosa prostabat in feretro iam iam efferenda; illic se Virgini toto cordis affectu commendauit, loculum tetigit, domum sana redijt, nec vñquam deinceps ea de fluxione se sensit infestari.

Anno post Rosæ felicem transitum Fr. Ioannes Miguel Ord. Prædicatorum causa Oeconomix ac negotiorum obsequitabat vallem *de Xauxa*, sed transeuntem iuxta pascua vaccarum circa locum *Verafiguè* improuisò erumpens Taurus ferociter infecutus est. Extimuit, adactis que calcariibus fugam iniit Ioannes magnis vocibus periculum suum Deo & B. Rosæ commendans; at Taurus velocior iam prope aderat, nec vltra quindecim passus distabat ab homine. Perditus erat nî Rosam denuo & multò ardentius inuocasset. Mira res, ad Rosæ nomen immanis bellua ceu fulmine retroacta substitit, Ioannem lassitudine ac pauore exanimem toruè intæns, nec loco se mouit, donec is procul abiisset.

Eidem aliud sed lepidius accidit in amne qui locum *Misque* præterlabitur & piscibus (: maximè autem Bocis seu candidioribus mœnis) abundat. Huc ille cum socio religioso F. Hieronymo Iambrano alioque Indo piscatum ierat. Iaciebant pariter sua retia Hieronymus & Indus, atque hic prædam aliquam traxit, ille vacuo reti adfremuit. Hortabatur Ioannes vt iterum iaceret, & ad singulos iactus elata voce *eya* inquebat *in nomine benedictæ Rosæ cadat feliciter*. Parebat Hieronymus sed non pisces, siquidem plus quàm duodecies iasto reti nullum predidit. Hic Ioannes id quod erat suspicans, *obsecro* (: ait) *mi Hieronyme dic liberè, nonne cor tuum hæsitat incredulum circa sanctitatem Virginis Rosæ?* affirmavit ille, substo-

ma-

machans tot certos extare Cœlites quorum nomini uti-
lius dicari potuissent hi iactūs, nec ad incerta nomina,
fuisse confugiendum. At Ioannes replicuit: *Tu verò mi
frater de sanctitate Rosæ fidem indubiam fac concipias, sic-
que in eius nomine iterū at seriò rete immerge, & mira con-
spicies*. Fecit, iecit, ac subito Bocarum & Armadillo-
rum tantam vim traxit, ut pondus impleti retis vix potuerit
sustinere.

Liceat hinc breuissimè diuerrere ad piscationem ho-
minum. Anno 1630. intra Limense Sanctæ Claræ Mo-
nasterium ancillabatur Christina Angela, inuitum man-
cipium. Contigit, huic ad fugam patuisse fortuitò po-
sticum cœnobij, quo ceu elapsus nassâ pisciculus tacite
se proripuit, & foris in Vrbe se occultauit. Raphaëla,
de Esquiuel monialis tunc ianitricis munere fungebatur,
quæ fugæ istius damnus, offendiculum, dedecus vnico
simul confuso metu complexa, cum post plurium dierum
quæstionem profuga nusquam reperiretur, ad Rosæ open-
confugit, suamq; illi commendans angustiam, Monaste-
rio perditum mancipium restitui flagitauit. Porro eadem
nocte Raphaëla per soporem vidit Rosam candido ami-
ctu facieque præfulgida gloriosam, dicentem sibi: crasti-
no manè Christina recuperabitur. Monialis à gaudio pul-
cherrimæ visionis euigilans, iterum (: concepta iam in-
genti spe) Virgini rem deuotè commendauit, rursusque
dormiuit. Manè facto ancilla circa horam quintam ante
meridiem inuenta, rephensa, reducta est.

Non minori quamquam dissimili Rosæ beneficio rem
amissam germani fratres Alexander & Franciscus de Co-
loma recuperarunt. Quingentorum coronatorum cen-
sum annum Guamangensi Sanctæ Claræ Monasterio ri-
tè persoluerant, ac de more apocham solutionis testem
ab Oeconomo receperant. Post interuallum temporis il-
ludmet debitum rursus exigitur, obtendunt solutionem

ger-

germ
Certe
to lu
lecta
lum
tæ, ac
ciscu
fidia
maq
dat :
suo
biter
vbi a
prop
pere
mom
dum
P
ment
cens
xerat
stibul
quia
extun
hibeb
riculi
Proui
sam p
saluti
subdu
perfer
nuo a
dio d

germani fratres , quæritur apocha, sed nusquam apparet. Certus erat Franciscus illâ se reposuisse in tali loculamēto sui scrinioli, extimuit ne forsan inde aliena fraude sublecta disparuerit; itum reditum centies ad idem scrinio- lum , chartæ omnes sigillatim excussæ, protractæ, reposi- tæ, aderant omnia præter apocham . Anxius itaque Fran- ciscus breui oratione recurrit ad sibi notissima Rosæ præ- sidia , dehinc spe plenus Alexandrum rogat, noua vlti- maque diligentia scrinio- lum oculis vndequaue perua- dat : respondet iste , operam perdi . Instat alter ; flagitans suo id saltim dari solatio vt iterum quærat. Quæsiuit o- biter velut re desperata , & ecce in illomet loculamento vbi ambo toties quæsierant , supra reliquas scripturas in- propatulo reperitur Apocha pulcherrimæ inscriptioni peregrinæ manûs decenter inuoluta , non secus ac si illo momento clam ad scrinium fuisset relata . Sed reuerten- dum ad valetudinaria .

P. Fr. Didacus de Arrasia Ord Prædicatorum è Pana- mensi ad Limanum Conuentum in summo æstu proficif- cens ex mutatione climatis duplicem tertianam contra- xerat, quæ ipsum per compendia breui stitit in mortis ve- stibulo , iubente Medico accelerari Sacramenta, maximè quia & venter infirmi ex nimio aquarum haustu altum extumuerat, & quidquid medelæ seu ventri seu feбри ad- hibebatur, morbum augebat. Itaque ægrum extremi pe- riculi admonuit P. Magister Fr. Gabriel de Zarate tunc Prouincialis . Verùm Didacus occultè supplices ad Ro- sam preces , ad Deum vota conceperat, iamq; altiùs spe salutis quã aquis tumebat. Tentādum supererat vltimum subducendo ventri remedium sed violentum & acre , cui perferendo Didacus se parem fore idiffidens Rosam de- nuo ac instantissimè implorat. Et ecce omisso illo reme- dio detumuit venter , abscessit duorum mensium posses- sione

sione radicata febris, & cum stupore omnium Didacus ad vota sua implenda latus exiit.

Isidora de Montaluo aetate grauis insuper ab octo mensibus grauabatur febre continua & admodum violenta. Negabant Medici, vetulam tot annis onustam ac viribus effectam per methodica remedia morbo liberari posse. Ergo ab ijs derelicta ad Rosam pro vita ac valetudine appellauit, & illo temporis puncto integerrimè conualuit, diuque incolumis superuixit.

Iosepham de Torres torrebat toto corpore volaticus ignis ex putrido sanguine febribus inflammato: surgebant vndique lucentes bullæ, triumque hebdomadarum spatium infirmam eò adduxerant, vt coram domesticis sine loquela sine arteriarum pulsu iacens immobilis putaretur efflasse animam. Circumstantes exterriti Rosam pariter implorarunt, obtineret Iosephæ spatium quo saltem accito iam Sacerdoti possit sua peccata confiteri. Verùm plus Rosa præstitit quàm rogabatur: nam subito ægra, in se redijt, exomolegesim ritè peregit, ac breui integram valetudinem recuperauit.

Mariam Indam puellam duodennem è Chilensi Regno oriundam, ac Lima in Monasterio Incarnationis famulantem rigores, tormenta stomachi, demum & spasmi, gurguris angustia, conuulsiones eò redegerant, vt nec cibo potuue refici, nec minimum quid potuerit deglutire. Desperata à Medicis muniebatur vltimis morientium Sacramentis. Verùm sub ipsa extrema inunctione à presbytero & monialibus admonita fuit, Virgini Rosæ angorem fide ac affectu quo posset maximo commendaret. Paruit, ac sine alio quocumque humano remedio cœpit ex illo momento conalescere, intraque pauculos dies ad consueta sui famulatûs officia redijt.

Antonio de Umbela operario annosa paralytis brachium

chium manumq; attraxerat; vt nullis vniquam remedijs potuerint explicari. Auditis quæ ad Rosæ sepulchrum, quotidie coruscabant prodigijs, eò demum se contulit, brachium sepulchro imposuit, breuiter orauit, statimque manum diu clausam suauiter aperuit, mox & brachium explicuit, suæque artis exercitia sanus repetiuit.

Mariam Sanchez nouennem fortuitus in terram lapsus ita affixerat, vt exinde attractis tibijs, omniq; erepto pedū vsu nec stare nec sedere vsquam potuerit, quin continuò iacendum fuit in lectulo. Totum triennium frustra datum remedijs. Demum vterque parens Nouena, ad Rosæ sepulchrum promissa filiolum eò faciunt deportari ac virgineo monumento pronam insterni. Adueniens nonus dies puellæ salutem parentibus gaudium attulit, nam vt sepulchro de more incubuit, repente sana in pedes se erexit, ambulauit, cucurrit ad patrem, qui manu apprehensam diu circumduxit per Claustrum, inde domum. Præcurrebat vltro filia, quasi numquam pedibus languisset.

Maria Farfan triennis puella, dum anno 1617. indigestis cruditatibus periculosè oppilata curatur à Matre infusione argenti viui, (: quod alia scœmina suggererat) inflatis mox tibijs gressum perdidit, adeo quòd ab umbilico deorsum velut emortua solis manibus reptaret trahis per terram cruribus. Sex menses integros sic dimidiata languit, donec in templo Sancti Dominici exaltato in sandapila Rosæ corpusculo illuc deportata fuit, vbi vt defunctæ Virginis faciem bis terue attigit, repente inflatio detumuit, & paruula suis parentibus reddita post biduum per ædes sana cucurrit, nulla interim alia medicina adhibita.

Agnes de Figueroa (: Rosæ, dum viuebat amicißima) immmani cruciatu lancinabatur in coxendicibus, & ignara quid mali esset, iam eò deuenerat, vt toto triduo vesti-

Sf

cam

cam exonerare non potuerit. Longa dolorum acerbitas pene mentem foeminae euerterat, quando suggerente marito se se effictim multisque cum lachrymis coepit charae suae Rosae intercessionibus commendare. Statimque, velut substratis prunis insideret tota feruidissimè aestuauit, ac subito infra vnicae Salutationis Angelicae moram enixa, est calculum magnitudine nucis auellanae punctim vndique cuspidatum. Eodem momento cessauit dolor, consopita quieuit Agnes, quae diu neque dormire potuerat nec iacere. Chirurghi & Medici quotquot viderunt calculum testati sunt, illum haud aliter quam vel morte vel miraculo potuisse extrahi.

Ludouicus Rodriguez Mexicanus opificio sartor in aedibus Viduae Ioannae de Vargas dolorifica neruorum attractione laborabat, ita vt nec incedere, nec pedem humi figere per duos menses vnumquam potuerit. Adducti Chirurghi postquam viliora remedia sine profectu applicuerant, protestati sunt, hominem non aliter quam vnctione magistrali (: quae sumptu non mediocri paranda fuisset) curari posse. Flebat amarè Ludouici Mater, conscia tantis impendijs longè imparem fore suam filijque inopiam. Itaque vidua suggerente cernua sursum respexit in Rosam, promittens vnà cum filio Nouenam peragere ad sepulchrum; quam vbi exorsa fuit postridie, domum rediens inuenit filium pedi attracto iam solidè insistere, & aliquatim ambulare. Nondum vltimus nouenarij dies illuxerat, & Ludouicus iam perfectè sanatus exibat domo, Virginiisque sepulchrum inuisebat.

Simillimo beneficio & ipsa praenominata Vidua ex vtriusque pedis dira inflatione & cruciatu repente conualuit, mox vt Rosam auxiliatricem flebiliter inuocauit, promisso simili dierum seu stationum nouenario, quem & postridie votiuis onusta donis est auspicata, sanisque pedibus alacriter peregit.

Isabellæ Morales parienti (: iamque partum effuderat) secundæ remanserant in vtero. Expauit obstetrix, nullumque omisit remedium vt membranam eliceret. Tribus horis laboratum frustra, rebusque iam desperatis Isabella se mori sentiens ad lectum reportari petijt decētius illic moritura. Adfuit vocatus interea Confessarius, cumque omnia in peius vergerent, monetur Isabella ad Rosæ præsidium recurrere in discrimine tam complorato. Paruit, & illo temporis puncto omissis alijs remedijs vtero secundæ prodierunt, totumque subitò discussum est periculum.

Christophorus Perez Aulæ criminalis Secretarius cum vxore & domesticis ad prædium suum in valle *Lurigancho* secesserat, hinc die quodam ad vicinos colles virore amœnissimos iter faciens, tellure ex pluuijs madente & lubrica cum equo in fossam xvi. palmos altam prolapsus est. Accurrit cum domesticis pauida coniux, viditq; marito equum incumbere. Secuta fuerat labentes mollior terra, & pene vtrumque operiebat. Dum equus (: vt erat generosus & iuuenis) terram nititur excutere, dum magnis conatibus tētat surgere, Christophorum grauius premit relapsu, & nonnumquam calcibus improvidè ferit. Per quadrantem horæ sic iacuit Perez, neque vt erat manibus pedibusque ex arthritide nodosus ac debilis, quidquam iuuare seipsum potuit.

Interim supra fossam eiulabant domestici, plangebat vxor, denique omnes Rosam in subsidium aduocarunt. Audiit Christophorus, cœpitque & ipse sub equi terræq; pondere Rosam inuocare. Et en cōfestim surrexit equus in pedes homine intacto, descendunt in fossam vernæ, extrahitur Perez incolumis, quem alij iam mortuum, alij intra horam moriturum liberè clamitabant. Ipse verò solius Rosæ beneficio tam se illæsum professus est, vt nec

phlebotomiam nec quidquam fomentorum sibi adhiberi permiserit.

Antonij de Terrabian grandævi mancipij vt lapsus miserabilior, ita mirabilior fuit subleuatio. Huic in extremo ferè agone laboranti Maria de Oliua Rosæ mater concubia nocte assidebat solâ. Antonius dum conatur fessum mutare latus, ex lectulo perangusto in pauimentum decidit. Anxia mulier, quod nec seruo moribundo nec sibi vires essent quibus denuo in lectum subleuaretur, filia Rosæ validum è cælis implorauit auxilium, statimque fide plena vtrumq; ponderosæ sarcinæ brachium supposuit, Antonium senem, corpulentum, semianimem, ac si trium mensium esset infantulus, è solo sola sustollit in lectum, accommodat, operit, ac tum demum admirabunda suomet operi tota adtremit, experta suam sibi Rosam adfuisse.

Claudat hoc Capitulum Rosa veneni coelica excantatrix. Limæ crudelis foemina (cuius nomen in Processu vbiq; subticetur) maritum suum extremè oderat, & vt ignarum è medio tolleret, clam ei toxicum in potu commiscuit, sed præualidum quod antequam possent remedia circumspecti breui mora hominem extingueret. Vix maritus pestem hauserat, cum intercepto anhelitu tympani instar extumuit, mox deliquio abreptus aluo in fluxum soluta sudauit algidus, tremuit, distortisque oculis nil nisi mortis vltimos spirabat angores. Verùm sic per horæ quadrantem periclitanti opportunè incidit Rosæ memoria, & dum virus per viscera cordi adserpebat, extremo conatu se colligens erupit clamorosè in has voces: *Sancta Rosa succurre, & Nouenam polliceor*. Expauit ad Rosæ implorationem vxor venefica, iamque veneni sui effectum desperans seipsam lethali vulnere sauciavit. Maritus absque alio alexipharmaco venenum elu-

status

Status, postredie lectum deseruit, ac promissi memor ad Virginis sepulchrum properavit.

C A P V T I V.

Rosæ defunctæ cingulum, vela, particula vestium, ægris, parturientibus, debilibus medicinam distillant.

A Sanato morbo capitis Capitulum istud ordiamur: Eleonora Ruiz de Saudosa discruciabatur atroci cephalæa, sed ne iubilæi lucrum amitteret, à Rosæ (que pridie sepulta fuerat) sarcophago rectà ad ædem Metropolitanam sibi eundum fuit. Iuit, sed prius infirmo capiti particulam ex Rosæ vestimentis imposuerat, subq; huius galeæ fiducia iter ingressa postquam in summa Aede nonnihil confederat, aduertit omni se capitis dolore penitùs liberatam.

Philippa de Vargas ex intolerabili æstu febrium simul toto sincipite diris velut aculeis incessanter dispungebatur: tandem ex Rosæ reliquijs particulam vertici applicuit & obdormiuit: euigilans non solis doloribus capitis sed & tota febrium vexa se reperit penitùs liberatam.

Luciam à SS. Trinitate Sanctæ Catarinæ Senensis Monasterio Præfectam à dextro tempore grauis torquebat cranij dolor, cum intemperie cerebri & guttosa defluxione:

ne: sed ubi modicam ex Rosæ habitu laciniam affectæ parti applicuit, illo met instanti distillationem stetit, dolorem fugavit. Eadem sub noctis conticinio quondam repentinis stomachi vulsionibus torta, ac penè exanimis, subito ut dictam particulam pectori affricuit, tormina sedauit.

Marina de S. Ioseph Excalceata monialis improuiso in terram lapsu oculorum nervos vtriusque grauer offendit, ut neque dextrorsum neque leuorsum oculos potuerit conuertere, simulque in iisdem continuus sauebat dolor. Tandem ex Rosæ reliquijs frustulum arripuit, & experiar (: inquit) num reuera ea sit sanctitas Rosæ quæ passim deprædicatur. Idem temporis momentum fuit, quo frustulum oculos attigit mobilesq; & sanos reliquit, neque vel stupor illis, vel dolor vniquam redijt.

Virgo Lucia de Montoya ab ineunte pueritia foedo ac fluido marcòre oculorum non sine excæcationis periculo lippiebat. Aciei infirmitas ac palpebrarum iugis dolor puellam nec in apricum diei prodire nec candelarum lumini propius accedere permittebant. Augebat morbum perpetua cephalæa; quibus incommodis dum solito molestius die quadam grauaretur, à Rosæ indumento remedium ingenti fide quæsiuit & reperit. Habebant domi inter pretiosiora cimelia particulam pallij quod Rosam adhuc mortalem amicerat, hanc Lucia capiti reuerenter admouit, eadem oculos defricuit, & illo temporis puncto simul cum lippitudine omnem capitis dolorem absterfit, inque miraculi fidem ipso adhuc suæ curationis die acum arripuit, & ante vesperam subtilioris telæ quatuor quadra consuendo absoluit: imò exinde oculos semper tam limpidos clarosque habuit, ut videretur nunquam antea lippuisse.

Apud Isabellam de Mendoza tenebrosius cæcutiebat triennis paruula Margarita nomine. Hæc altero oculo

rum

rum (: cui nubecula infederat) omnino cæca, altero obscure & vix modicum nictitando videbat; collyrijs nil proficientibus credebatur paulatim omni videndi facultate caritura. Eius hera (: nam puella seruilis conditionis erat) læpius protestabatur, Margaritulæ suæ mortem, quàm vitam vtiliorem fore, siquidem ab anno & amplius claræ lucis impatiens clausis plerùmque oculis per ædes oberrabat. Quodam vespere cubitum ituram domesticæ foeminæ cœliti Rosæ commendarunt, & particulam virginis indumenti fascia inter oculos puellæ alligarunt, sicq; fasciatam composuere in lectulo. Manè facto, dum redi-
cta fascia oculos Margaritæ inspiciunt, primò notant eu-
nuisse nubeculam, deinde in altero oculo miratæ sunt
claritatem: denique compererunt hinc cæcitatem inde
visus debilitatem prorsus ablatam, paruula enim acie v-
trimque firma & irretorta sudum exinde aërem lucemq;
intuebatur cum voluptate.

Ioannæ de Velasco mordax è capite falsugo gingiuas impleuerat, inde acerbissimus dentium dolor miseram nec somnum capere, nec vlllo patiebatur loco consistere. Dilatabatur crescens malum, angebatur languens Ioanna; donec recordata particulam ex Virginis Rosæ lineo velo se habere, eam ori applicuit, & subitò omnis ab-
cessit dolor, successit somnus, & euigilans manè Ioanna se sanam demirata est.

Viduae Ludouicæ Faxardo morbus caducus binas proles, masculam annorum xvij. foemellam mensium x. extinxerat. Superfuit trimus filiulus nomine Franciscus de Contreras, quem idem morbus simili parabat exitio, nam puer interdum continuis xv. horis iacebat sine lo-
quela & sensu, spumans ore, brachijs ac tibijs immane palpitans, interdum & occiput solo illidens. Anxia mater iamque omni humano diffusa remedio ad cœlicam
Rosæ pharmacopeiam vltimò recurrit. Particulam scapu-
laris

aris aliunde quæsitam obtinuit, arbitrata filio profuturum quidquid olebat *Rosam*. Et sanè profuit: nam vt particulam Francisci tunc fædè spumantis tremulo pectori imposuit, in ictu oculi conquieuit puer, in se redijt, consedit in lectulo, haustum aquæ petijt, conualuit, nec deinceps vmquam hoc morbo tentatus fuit.

Septennio circiter post felicem Rosæ transitum euoluta Aloysiam de Escobar Sanctæ Claræ monialem tormento instabili discruciat ignis volaticus, nunc tempora, mox genas, inde oculos aliasque partes non sine periculo oberrans. Variè diuque sudatum est in remedijs, at maiori semper damno, fructuque prorsus nullo. Denique Abbatisa seruatam ex Rosæ tunica particulam de scrinio protulit, ac vultui decumbentis præmissa oratione molliter illigauit, sicque per eam noctem quiescere iussit. Postridie fasciam soluens, totam Aloysiæ faciem ardore ac tumore vndequaq; non secus ac manuum volas reperit liberam, nullo vel minimo vestigio hesterni mali residuo. Eidem Aloysiæ tertiana febris aliquando diros ac vehementissimos stomachi dolores inuexerat, adeo vt præ conuulsionum angore mortem sibi crederet imminere: sed confestim, vbi alio quocumque omisso medicamine ad Rosam confugit, dictamque particulam stomacho applicuit, simul cum dolore febris abscessit.

Eandem prius opem aduersus erysipelam senserat Maria de IESV Excalceata Carmelitana; huic facies tota hoc inflammata morbo tumuerat, simul reliquum corpusculum febres exurebant. Denique vt agrotanti modica ex Rosæ indumento laciniola fuit applicata, desedit tumor, tepuere infesti calores, vt infirma mox somnum capere potuerit, è quo sana extinctis cum erysipela febribus euigilauit.

Anno quo Rosa in coelestem Sponsi paradysum transplantata

plantata fuit, Ioannem Rodriguez Samanes pictorem
 asthma inueteratum pene stringendo suffocabat. A trien-
 nio ferox malū pulmonibus & bronchis pōderosè tenaci-
 terq; infederat, nec nisi per tusses & raucos sibilos æger-
 rimam spirandi facultatem oppresso pectori indulgebat.
 Opportunè Maria de Mesta quasdam Rosæ reliquias (: à
 quibus ipsa pluries salutem hauserat) infirmo suo dome-
 stico obtulit, quando arctius laborabat. Has pectori de-
 uota fide adhibuit iuuenis, dormiuit quietissimè thorace
 libero ac sine ronchis; expergestus sensit laxata vndi-
 que pulmonum vincula, nec vllam deinceps grauioris
 anhelitus in se comperit molestiam aut pressuram.

Fr. Ioannes Garzia laicus Ord. Prædicatorum quarto
 post Rosæ obitum die superiorum iussu hortensem Virgi-
 nis cellulam intrarat, asportaturus inde modicum sca-
 bellum, cui Rosa dum vixit insidere solitaria consueue-
 rat. Verū ostioli angustia videbatur scabello negare
 exitum, vnde laicus mucrone quem attulerat, assulatim
 coepit obstantia ligna incidere, sed dum festinus instat
 operi, ferrum incautus sinistrae manui immerfit, ea pro-
 funditate, vt vnà cum cute lacera caro penderet à iun-
 ctura. Exterruit circumstantes atrocitas vulneris, nam
 vbertim manabat cruor, & ex hiatu ambiguū erat spectā-
 tibus, num quid fortè neruorum aut venarum vnà trun-
 catum fuisset. Solus non expanit faucibus Ioannes, præ-
 sentis remedij conscius, & habeo (: inquit) efficax cer-
 tamque cataplasma, quod illicò mihi sanabit manum.
 Simulque è sinu protulit recisam ex lineo Rosæ velo par-
 ticulam, qua sinistram extemplò obuolutam adstrinxit
 fascijs, ea fidei securitate & constantia, vt inde mox in
 cellulam redierit, reliquum operis perfecturus. Vix ho-
 rulam illic exegerat, cum rursus ad expectātes prodiens
 vltro dissoluit fasciam, ostendit manum vndequaque sa-

T t

nam,

nam, incolumem, nec iam alterius chirurgi ope indigentem.

Pictoris Angelini Medori coniugem Mariam de Mesta viginti circiter diebus exhauserat copiosi sanguinis fluxus admodum periculosus. Memor tandem, se ex Rosæ candidis indumentis reliquias possidere, has reuerenter deosculans & Virginis intercessioni efflictim se commendans periculum euasit, pristinis viribus actutum restituta. Eisdem aliàs fluida è capite distillatio scapulam immensis cruciatibus vellicabat, nec segnius in occipite sæuiebat cephalæa, sed eiusdem particulæ beneficio post imploratum Rosæ auxilium morbus vterq; fugatus est. Grauius aliquando foeminam afflixit inflati cruris acutus dolor, vt per quindenam & amplius nec interdiu vsquam potuerit consistere, nec somnum etiam breuissimum noctu libare; recursum ad solitum *Rosæ* virtutis emplastrum, & applicitis cruri Virgineis reliquijs cessit inquietudo & dolor, successit cum placidissimo somno perfecta & stabilis valetudo.

In conuallibus Chinchæ Magdalena Chimasso Inda ex Regulorum Chincensium (quos *Caciquos* vocant) nobili prosapia viro Hispano Francisco Morales matrimonio copulata triennium & amplius ab umbilico deorsum adeo languebat attractione corporis, vt nonnisi lanato velleri potuerit insidere, nec aliter quàm cum eo huc-illuc raptanda fuerit, & ad necessaria corporis officia manibus domesticorum deportanda: numquam sine his mutare locus, numquam se sponte erigere visa est. Denique post ingètes sumptus frustra in remedia erogatos è Chinchæ Limam in ædes Petri de Vega se fecit transportari, quòd illic speraret Medicos peritiores. Nec sefellit opinio: vix enim per mensem Limæ sic decubuerat, quando Rosæ tunc recens sepultæ odor sanctimonix & publica
mira.

miraculorum famam quotidie grandior ad ægram hanc penetrauit. Concepta exinde fiducia supplex nonnullas Rosæ ad se reliquias deferri petijt. Allatus fuit pertenuis ramusculus ex palma quam Virgo in mortuali suo pegmate gestarat exangui manu, item binæ candidi scapularis & veli particulæ. Hæc vnâ cum sepulchri modico puluere Magdalena fide ac deuotione qua decuit sibi arctissimè circumligauit. Sic repentè sopitis doloribus etiam ipsa placido sopore totam noctem quietissimè præter morem exegit. Euigilans tametsi vegetas in rediuiuis partibus sentiret vires, dimouere tamen reliquias noluit, velut salutiferi effectus plenitudini quietem reliquæ illius diei perlubenter indulgens. At postridie, quidquid repugnarent famuli, quidquid reclamarent domestici, lecto se robusta proripuit, vestes petijt, Rosæ beneficio se integerrimè sanam constanter asseuerauit. Dum adstantes horror ac frigidus stupor defigit immobiles, iam Magdalena suis insistebat pedibus, mox nemine iuuante liberis passibus incedebat per conclaue. Demum vt vestimenta (: quibus pene desueuerat) impetrauit, domo cum honesto comitatu exijt, rectâque ad Sancti Dominici Aedem solidis gressibus properauit, vbi visitato Rosæ sepulchro domum, inde post mensem ad suos in patriam, alia quàm exierat redijt.

Mariam de Morales viduam Marci Antonij non sola, neruorum attractio, sed insuper varij aliorum membrorum cruciatûs integro quinquennio acerbissimè diuexabant; nec hilum profuere remedia quæ plurima tanto temporis ærisque impendio conquisserat. Tandem particulam ex Rosæ indumento sibi residuam alacri fide manuque arripuit, hac subito neruos attractionis vinculo exsoluit, inde per reliqua membra eandem circumferens quo successiuo ordine loca dolorum obibat contingendo, languor & cruciatus illico fugiebant, donec ad

extremum se vndique totam mirata est sanam.

Alphonsi Braui legitimæ coniugi Andreæ de la Massa tunfillas & guttur atrox angina, reliquum corpus ardentissimæ febres periculosè inflammabant: Accesserat vehemens prurigo, qua semper vnguis in vlcere, numquam somnus comparebat in oculis. Habebat domi villosam pelliculam quæ quondam Rosæ apoplecticum obuoluerat brachium. Hanc igitur fiducia reuerenti corripuit, molesto pruritu vbi fortiùs vrebatur applicuit, toto hunc corpore successiuè depulit, eodemque simul affricu tam febrium quàm anginæ suæ incendia re stinxit.

Vxor Basilij de Bargas Francisca del Pulgar à partu repente mariscarum vlcerosis tuberculis grauissimè torquebatur. Nec malo inueniebatur remedium, nec à malo requies. Demum anulo osseo quem à Rosa acceperat, salutem debuit, hunc enim vt digito indidit, confestim morbus euanuit, nec in reliquis partibus (: nam sæpius deinde peperit) vlli mariscarum mordacitati subiacuit.

Didaco de Requena domi æger decumbebat filius, æstu febrium & continuo sincipitis dolore pene exanimatus, parenti ad manum erat Rosæ cingulum quo Virgo postremis vitæ annis tunicam adstrinxerat. Hoc filio præbuit sæuiente paroxysmo temporibus circumponendum. Paruit iste, caputque vbi acutiùs dispungebatur cinxit, & vnico hoc ceromate febriam simul cum cephalæa abegit.

Andream Lopez à multo tempore permolesta quamquam occulta premebat infirmitas, nec morbi genus in Processu exprimitur, nisi quòd multum diuque ægrum affligerit. Verum vt ad Rosæ opopanaceam confugit, eiusque calceamenti ligulam præuia oratione sibi applicuit, è vestigio morbus abscessit.

Prouinciæ de *Gnailas* in Regno Peruano Gubernator præ-

præerat D. Antonius de Contreras, eoque titulo vicum
Lungai cum vxore Blanca de Zuniga incolebat. Hæc in
 octauum mensem grauida sensit manifestis indicijs fætum
 in vtero suo immobilem desijisse viuere. Dum inter ea
 discrimina ac pauores Blanca in quintum vsque diem
 miserrimè distabescit, opportunè marito Gubernatori ad-
 feruntur è Lima nonnullæ ex Rosæ vestimentis reliquiæ,
 quas veteri amico Didacus de Cãtoral mox ab obitu Vir-
 ginis dono miserat. Has subitò Antonius periclitanti
 coniugi apportans vt (: præmissa Rosæ deuota implora-
 tione) ventri imponeret facile persuasit. Vix mulieris
 vteram reliquiæ attigerant, cum intra breue spatium
 quod recitandæ semel Angelicæ Salutationi sufficeret,
 enixa est infãtem mortuum ac putrido virore totum sub-
 liuidum. Paulò post effudit etiam secūdas, comite fœtore
 qui adstantes penè exanimabat. His sarcinis planè mor-
 tiferis exonerata Blanca respirauit, & quæ suscepto pœ-
 nitentiæ Sacramento iam sese morti certissimæ prepara-
 rat, intra pauculos dies abacta febris lectum deseruit, in-
 tegræque valetudinis beneficio diu potita est. Eadem a-
 lia vice, cum partu infeliciori fœtum quadrimestrem abor-
 tiuisset, retentis in vtero secundis, per duos menses &
 quinque dies tantam vim corrupti sanguinis protrusit al-
 uo, vt prope actum de sua vita existimarit. Memor itaq;
 opis quam aliàs Rosa præstiterat, rursus ad eam supplici
 deuotione respexit, nouenam ad eius sepulchrum Limæ
 peragere, & vtrumque miraculum publico euulgare te-
 stimonio pollicita. Et ecce, postridie cum ingenti fœti-
 di cruoris profluuiò vnà prodire secundæ iam putrefa-
 ctæ, sensitque Blanca, iterum se morti ereptam, & Limam
 profecta votum exsoluit.

Felicius Rosæ obstetricantem sibi in partu experta est
 opem Bernarda de la Sierra, vxor Ioannis de Quixano
 Zeuallos. Hæc ad portum *Callao* marito cohabitans, ipsa
 die

die exequiarum defunctæ Rosæ anno 1617. cœperat angustis puerperij doloribus, quorū vi proles in vtero transfuersim acta, dum neque retineri neque emitti potest, se vnā cum matre præsentissimæ mortis laqueo implicabat. Iam foras prædierat intestinum (: euidens imminentis lethi indicium :) & adhuc detorta infantis obliquitas suæmet obstabat genesi, propiusque exitum quàm exitum reperiebat. Frustra pauidæ obstetrices vltimum suæ artis tentarant quò prolem aptarent ad egressum; iam Bernarda inter summos cruciatus tam sibi quàm soboli illum diem ominabatur extremum, quando improuisus Ioānes de la Massa Bernardæ maritum domi conueniens dixit se Lima pauculas ex Rosæ vestibus adferre particulas. Confestim tota domus in spem erigitur, parturientis germana soror Maria de la Sierra susceptis reliquijs periculo aduolat, Bernardæ quid ferat raptim exponit; concipitur firma in Rosæ opem fiducia, funditur breuis precatio, imponuntur ventri periclitantis allatæ particulae, & subito nullis obstetricum suppetijs dirigitur sponte in vtero proles ad enixum, nascitur facilitate prosperrima, vixit, valuit, adoleuit, pueroque in baptismo nomen fuit Petrus de Quixano. Nec silendum, quòd in dextra nascentis palpebra conspicuè apparuit rosa ad viuum effigiata, diuque velut beneficii indelebile sigillum remansit.

Mercator Basilius de Vargas Hispalensis dum negotiorum causa ab emporio Limensi Potosium tendit, per viā grauatur ex sincipite iugibus stillicidijs, quorum acrimonia sensim naribus cancrenam minabatur, & iam quinque mensium spatio mordax humor eò vsque inualuerat, vt os nasi perfregerit, cœperitq; cartilaginem nō sine cruciatu depascere. Nec vllum voraci malo inueniebatur remedium, donec ad Rosæ pharmacopeiam anxia pulsaret deuotio. Habebat vxoris dono Basilius modicum lanæ ex puluillo in quo Rosa nere aut flores acu pingere con-

sue-

fueu
gaur
& p
cus
eod
sens
Nul
find
inter
lana
uoca
tub
mor
stati
alia
le

fueuerat. Hanc rudi papyro obuolutam vt fronti obli-
 gavit, fontem corrosiuæ defluxionis funditus exsiccauit,
 & plenè conualuit. Erat huic Basilio collybistes Dida-
 cus de Burguinis natione Cantaber, qui anno 1619. in
 eodem vico Potosij quadam ignoti defluxûs intemperie
 sensit sibi guttur intus adstringi & foris extumescere.
 Nullæ proderant vnctiones, nulli tenacissimum phlegma
 findebant gargarysmi, quin nocte quadam propemodum
 intercluso anhelitu suffocaretur. Ergo à Basilio pugillum
 lanæ (: de qua supra :) petijt, collo circumligavit, & in-
 uocato Rosæ auxiliō reliquū noctis quieuit. Manè à con-
 tubernali suo repertus est iugulo catharris liberrimo, tu-
 mor omnis defederat, respirandi patula redierat facultas,
 statimque Basilio sua restituta est lana, de qua illud inter
 alia dignum est notatu, quòd cuius-nam aut villi aut vel-
 leris ea sit discerni haud possit, natiuo colore nec
 bombycem refert nec gossipium, sed sparsis au-
 ri fulgoribus filatim interlucet; denique
 creditur ex eo puluillo esse, in quo
 nenti Virgini pusillus IESVLVS
 aliquando familiariter
 solebat affide-
 re.

CAPVT

CAPUT V.

Rosæ sepulchro exemptus pulvis dysenteriam, synanchen phrenesim; cancrum, herniam, febres, papulas, aliaq; id genus cacofyntheta mirabiliter curat.

Altius nonnihil hic reperenda sunt aliqua. **Limensis** SS. Rosarij Conuentus vt Religiosorum abundat numero, (: plures trecentis plerumque numerantur :) ita sepeliendis tot Fratrum successiue decedentium cadaueribus nimis arctum foret vnice capitularis domus spatium, nisi de industria talis aliunde terra illuc fuisset illata, quæ citissime funera sepulta absumat, vt subsequitur locum concedant. In hunc vsum procul ab agro Panamæ nauigijs aduecta gleba totum illius Capituli pavementum profundè infarsit, terra mollicula, tenuis, soluta, & arenosa, sed innato calore subtiliter vorax; quo fit, quòd illata corpora mox depulpet ossiumque duritiem, extemplò resoluat. Talis erat quæ ibidem virgineum Rosæ corpusculum excepit. Sed mirum dictu, vnico totoq; illo spatio vbi sacrum istud cadauer immissum fuit, gleba mutauit indolem, ac ferè pumicea soliditate in se coacta obduruit, vt solùm ibi digitis leuique manu teri aut fran-

gi nequeat, quin ferro opus sit vt excauetur. Non sic reliqua illius cemeterij suburra, tritu facillima, tractabilis, fluida.

Porro in hoc Rosæ cenotaphio ad perenne humani generis beneficium viam salutiferi pulueris latere scaturiginem, id argumento fuit, quòd anno 1632. post exportatos inde totoq; Regno distributos terrarum cophinos (: & quidem ab ea dumtaxat parte foueæ, vbi caput Virginis collocatum erat:) vix tria vel quatuor pondo cano scrobiculo eruta videbantur: & cum P. F. Bernardus Marques pauculis ante diebus totū immisisset brachium foramini, paulò post succrescente intus puluere vix manum immergere totam potuit. Nunc ad curationum historiam.

Decennem Aethiopiſſam, 50. argenteis Rosa emerat pro parentum domesticis seruitijs. Mater abhorrebat inutile mancipium, vtpote varijs languoribus ac præsertim crebræ dysenteria obnoxium. At Rosa bono esse animo iussit, adfore tempus, quo puella Diuino beneficio integrè conualesceret. Adfuit certè, verum post Rosæ obitum, quando petitus de Rosæ cenotaphio puluis ancillulae datus est cum frigida epotandus. Bibit, & continuò à morbis omnibus sanata est.

Sexenni virgini Iosephæ de Zarate musculos gutturales atrox vndique inflammabat synanche, vt nec cibum glutire nec os sine tormento potuerit aperire. Aduocatur chirurgus Ortega, qui vlcere inspecto cancrenam se plagæ insinuasseprehendit, negauitq; puellam curari posse, nam erosa carnes frustillatim vlceri excidebant, atque in dies serpebat malum. Anxia mater filiola salutem opidò comploratam Rosæ ardentè commendauit, inde paucillum terræ quam de Virginis sepulchro in hunc usum auia Iosephæ attulerat, in aqua dissoluit agræque adhibito coehleari infudit. Puella vnico haustu facillimè tra-

V v

iecto

iecto statim liberrimo hiatu os diduxit: iamque bene sibi esse affirmavit, ac cibum petijt. Mater vt cum auia patulas fauces diligentius inspexit, cancrenam mortificatam reperit, plagæ magnitudinem demirata. Interim Iosepha esculentis (: quæ alacriter glutiebat) refecta sine alterius medelæ adminiculo conualuit, promissamque Nouenam fideliter exsoluit.

In Limensi Sanctæ Claræ Monasterio Soror Grimanea de Valverde duplicis tertianæ ardoribus, & copioso sanguinis profluuio post insomnem xv. dierum & noctiū inquietudinem sibimet erepta miserrimè delirabat, solum expectabatur lucidum mentis interuallum vt extremis communiretur morientium sacramentis, nam Medici vitæ horas non nisi octo ei residuas esse constanter assue-
rabant. Igitur Abbatisa Isabella de la Fuente ad cœli præsidia confugiendum rata in vnius Rosæ thaumaturgis fauoribus spem fixit, corralos de Virginis sepulchro pulueres ingenti fide produxit, Confessori innuit, vt eos in puram lympham excussos infirmæ bibendos porrigat. Factum est, & en Grimanea repente sibi reddita primò sensit aruisse penitus cruenta profluvia, inde & febres defuescere, sicque nullo alio tentato remedio post placidum soporem postredie mente & corpore sana fuit.

Ibidem Soror Raphaëla de Esquiuel æstu bilioso torrida, & insuper arctata faucium angustijs dū nimijs phlebotomijs, & euacuationibus exhausta, vnâ iudicij mentisque sanitatem perdidit. Desperata à Medico iussa est è communi valerudinario in aliud conclaue deportari, vt à frequentiori alloquio libera vltimis Sacramentis percipiendis (: si fieri posset) quietius aptaretur. Illic puluerem è Rosæ sepulchro dilutū aqua bibendum porrexit sollicita custos, & subito discussa phrenesi resipuit Raphaëla, cibum petijt, liberisque faucibus alacriter manducauit, ac sine alio remedio integerrimè conualuit.

P.F. Ferdinandus de Esquiuel Ord. Prædicatorum Limentis cœnobij ad S. Mariæ Magdalenæ Subprior ab utroque peritonæi latere diram passus rupturam, hernia (: quam enterocelam vocant :) acerbissimè vexabatur, ut nec prædicare, nec iter agere potuerit, quantiscumque subligaculis ac fascijs conaretur dependula in scrotum viscera coarctare. Hoc ærumnoso tormento semilacerat non minùs fide alacer vespere quodam Rosæ tumbam adiit, deuotè orauit, terramque inde arreptam inguinibus applicuit, nec ab illo temporis momento pristini doloris vllum notare potuit vestigium; quin resumpto prædicationis officio ad laborem vegetior induruit, equitaturus à terra in sellam agilissimè se librauit, quatuor millia leucarum terra marique sine impedimento aut herniæ sensu robustè confecit, liber à ligaculis, vbi quotidianæ precis votiuo penso se illigarat.

Virginem Annam Cortes ex continua duorum mensium feбри simul in costarum membrana pleuritis, totoque sparsæ corpore liuentes papulæ (: quas dicunt enpinytidæ :) lethaliter dispungebant: omnem cibi potusque orexim grauis nausea peremerat; soporis & quietis spes aberat, laxis passibus ibatur ad mortem. Mater cum filiarum altera Laurentia Cortes humanis remedijs frustra tentatis respexere demum ad cœlestia: puluerem (: quem olim dum è sepulcro Rosæ collegerat, suauissimè fragrare notarat :) protraxit è scrinio, eandemque tunc suaueolentiam denuo percipiens in spem obtinendi auxilij fortior assurrexit. Ante infirmæ lectulum procubere ambæ in genua, & in honorem Rosæ orationem Dominicam cum Angelica Salutatione recitarunt. Inde mater infusos aque pulueres languenti præbuit exhauriendos. Hausit, plus solito incaluit, quieuit, ac postridie discussa pleuritide, abacta feбри, deterfis papulis Anna incolumis surrexit.

Costam Stephano de Cabrera fortuitus lapsus perfrangerat: tumebat infirmo quassatum latus, feruebat per incrementa somnumque adimebat horribilis dolor. Sed statim vt Rosei sepulchri terram offensæ parti imposuit, placidè consopitus totam noctem quieti indulgit. Manè vt se doloribus liberum sensit, inspecto ac palpato latere omnem pariter fugisse tumorem lætus deprehendit.

Catarinā de Sancta Maria Ordinis S. Dominici monialem Tertiariam diuersa grauium morborum genera penè membratim à quadriennio occupant. Costarum tormento accreuerant dolores ischiadum, cor quotidie septies vel octies suis cruciatibus laborabat, stomachus bis per diem flaccescebat in deliquium, vt subito ad auroram festinato ientaculo fuerit instaurandus, reliqua viscera torrebat lentus calor, ac præcipuè caput crebris accendebatur ardoribus, denique ex profunda melancholia cõtumax & adusta grauedo sensim vergebat in tabem. His malis pressa Catarina tertio post Rosæ depositionem die accessit ad tumulum, preces fudit cum lachrymis, pulueres scypho intritos ebibit, primòque sensit depulso melancholiæ tabifico pondere cor suum hilarescere & confirmari, mox & capitis restingui ardores quos tunc patiebatur intensissimos, demum eadem hora totum illud multiplicium morborum collegium cessit Roseo pulueri, foeminamque reliquit valentem & perfectè sanam.

Simillimam ab his pulueribus experta est opem Isabella de Peralta in Limensi SS. Incarnationis Monasterio professa monialis, quam ab annis xx. præter assiduos præcordiorum dolores apoplexia (:maximè brumali tẽpore) quotidie exagitabat; sed illico vt cordi palpitabundo modicum illius terræ applicuit, vtroq; morbo se explicitam deprehendit.

Ibidem Beatrix de Montoya Sanctimonialis stomachi dyspepsiam annis xx. passa demum conuulsionum atrocitate

citati
nier
terra
leu

P
fessa
lea,
nus
chru
rem

verti
V
lico
Luci
spati
cica

I
nera
tran
dum

pran
inte
guen
nec

quid
extra
cran
gen

huiu
quo
cuiu
uasi
C
rium

citate ad extrema properabat, iamque ultimis sese munierat Sacramentis, certa mori, nisi traiecto in stomachum terræ illius haustu simul omnem inueterati doloris equuleum miraculo perfregisset.

Presbyter Mauritius Rodriquez dicti Monasterij Confessarius importuna vexabatur capitis vertigine ac cephalica, nullumque è pharmacopeia omisit remediorum genus: at tandem didicit morbo suo vnicum Rosæ sepulchrum pharmacopeiam esse. Inde igitur allatum pulverem non modò hausit, sed & vertici infricuit, vnàque & vertiginem & dolores fugauit.

Virgini Lucix de Montoya hiabat profunda in umbilico plaga magnitudine argentei philippi: at huic vbi Lucia modicum terræ è sepulchro Rosæ insperfit, tridui spatio plaga coaluit, relicta sola in beneficij memoriam cicatrice.

In Cusco P. Fr. Blasio Acosta Lusitano Prædicatori generali commissus fuerat sermo funebris ob felicem Rosæ transitum (: qui ibi tunc innotuerat) prædicandus. Huic, dum incautus thema concionis habendæ ruminat, inter prandendum transfuersus in epiglottide bolus spiritum intercluserat. Accurrerunt periculo P. Fr. Ioannes de Agüero Præsentatus, & P. Fr. Thomas Marcos; cumque nec liquidorum infusione, nec valida succussione dorfi quidquam dimoueretur bolus, semianimem Refectorio extractum hortati sunt ad edenda pœnitentia signa vt sacramentalem absolutionem reciperet. Procubuit ille in genua conatus confiteri, interim Agüerus pauxillum huius salutiferæ terræ anhelò in aquæ vasculo obtulit, quo sumpto statim fatalem bolum exspuit, ac mortem cuius frigido sudore iam permaduera, excreando euasit.

Catarinæ de Artiaga anno 1618. die 21. Martij in plurimum matronarum præsentia riui sanguinis fluxu prodigioso

so scaturiebant è naribus, videbatur nonnisi cum vita finiendum profluuium, adeo latè pauimentum incessabilis cruor purpurarat. Denique vna fœminarum terræ illius pugillum fronti Catarinæ illigauit, & illo momento ad primum sacri pulueris attactum stetit sanguis, exaruit scatebra, nec deinceps hoc malum redijt. Adstitero miraculo Notarius, vnusq; ex Iudicibus ad examinanda Rosæ prodigia ab Archiepiscopo deputatis.

Anno 1631. in SS. Incarnationis Monasterio ancillabatur puella Aethiopiſſa annorum plus minus xxiv. Huius fauces angina accenderat, carnem totam operuerant liuentes papulæ, insuper toto corpore vultuque inflata, tympano quàm fœminæ similitior extumuerat, ore, naso, oculis vbertim fœda sanies profluebat, & si qua parte leuiusculè attingebatur, decoriabatur, lacera pelle manum sequente. Sic putrescenti nulla spes vitæ supererat, vnde confessione expiata, sacroque munita viatico & vincta, oleo solam expectabat horam qua per tot vlcera emitteret animam.

At Confessarius in se beneficiorum Rosæ cõscius hortabatur infirmam tantæ cœliti vt se commendaret, missurum se eius sepulchri pulueres, ab his ope Virginis salutem speraret: missos agra liquore superfuso deuotissimè hausit, & in ipso mortis vestibulo conualuit.

Limæ puella innupta carnis voluptatem pudori malè prætulera: instante partu vix vni Matri suæ delictum falsa, dum caret obstetricibus vt celaret crimen, discrimen vitæ subiit, nec parere valens nec retinere. Pauida Mater binos Religiosos illac fortè transeûtes rogauit, num quid pulueris ex Rosæ sepulchro secum ferrent. Allatum puluerem filia dolorum ac moræ impatiens siccum abliguriuit lambendo, eodem temporis puncto sobolem effudit; crediditque discussum omnino vitæ periculum. Sed Mater secundas in parturientis utero remansisse aduerterat.

Ergo

Ergo
tiam
mita
Il
mult
bat i
byte
de V
peti
rient
cilli
liber
A
strac
per v
tera
dam
roga
citò
ager
expi
rat.
tos
cum
falti
adfi
sup
lustr
nel
bio
lior
circ
mili
ueri

Ergo recursum ad eosdem pulveres, & statim puella etiam secundas enixa est, sibi & infanti gratulata incolomitatem.

Ibidem (: at longo post tempore :) Aethiopiſſa olitrix multis horis euentu ancipiti ac pene complorato laborabat in partu: casu id reſciuit Mauritius Rodriquez Presbyter per forum olitorium tranſiens, ſuaſitque Eleonore de Villa forti, vt periclitanti ſociae terram è Roſæ tumulo petitam celeriter apportaret. Factum eſt, ſtatimque vt parientis ventrem terra impoſita attigit, foetus breui ac facillimo nixu erupit, matremque periculo ſimul & onere liberavit.

Anno 1631. FF. Antonius Montoya & Ioannes de Estrada ſacris Ordinibus initiandi mittebatur *Guamangam*; per viam hoſpitij cauſa ad Praefectum loci *Guando* diuerterant. Et ecce quarta circiter poſt meridiem hora quidam ex incolis præcipiti curſu adfuit, ac ſonoro eiulatu rogabat Fratres, (: quos credebat iam eſſe Sacerdotes :) citò accurrerent *Cacique* Indæ vicinis in ædibus animam agenti, vt moribundam ſaltim poenitentiae Sacramento expiarent, neq; enim alius tunc in oppido Sacerdos aderat. Doluerunt Religioſi, nondum ſe illo ordine inſignitos eſſe cui abſoluendi poteſtas annectitur, nihilominus cum aliquot ſecularibus Hiſpanis Indum ſecuti ſunt, vt ſaltim (: quando plus non poterant :) agonizanti mulieri adſiſterent, Letanias, preces, commendationem animae ſuper migrantem recitarent, dæmonumq; inſultus aqua luſtrali abigerent. Ingreſſi domum reſecerunt Indam ſine loquela aut motu ſupinam, obrigidam, ſanguinea labiorum ſpumâ horribilem, ac mortuæ quàm viuæ ſimiliorem. Fruſtra videbatur omne conſilium, plangebant circumſtantes Indæ, ſingultiebat maritus cum afflictâ familia, ſed Fr. Antonius memor penes ſe eſſe nonnihil pulueris ex Roſæ cenotaphio, præfatus ad aſtantes paucula
de

de Virginis apud Deum valore & gratia, de crebris eiusdem prodigijs, de concipienda præsentaneæ opis fiducia, demum arrepto cochleari dilutam terram decumbentis ori (quod ferro violentè aperiendum fuit) operoso conatu infuit & abiit, suadens domesticis, Rosæ interea succursum ardentius implorarēt. Post duas horas ad infirmæ habitaculum reuersus cum socijs, maritum cum tota familia reperit in iubilo: ingressus cubiculum vidit Caci quam hilariter insidentem lectulo, & auidè manducantem; fatebatur ipsa disertissimè, sibi insciæ Rosam saluti fuisse, huic se vitam debere, nec alius tam extraneorum qui cum Antonio accesserant, quàm inquilinorum sensus fuit.

Aliam in Panamensi emporio inflammata exulceratorum viscerum putredo cum sanguinis excretionem propè ad extrema deduxerat: remedium aliunde nullum supererat; hausit eosdem pulueres, & in ictu oculi sese integerimè sanatam vidit.

Didacus de Moreno Costilla Quitensis olim in bellis Chilenibus ab impacta ferrea claua immane vulnus capite exceperat, cui paulatim ex cura imperita spasmus, suppuratio, stupor innascebantur. Limam itaque veniens vt melioribus chirurgis se subderet, in S. Andrea Nosocomio per sex menses frustra sub varijs vnctionibus & emplastris laborauit. Demum excitus fama prodigiorum, quæ ad Rosæ sepulchrum quotidie coruscabant, eò accessit, fusisque de genu deuotis precibus tegmen cum fascijs à capite resoluit, detracto malagmate terram ibidem excavatam vulneri insperfit, meliùsque ab eo momento se habere sentiens domum alacer properauit, ac post biduum solidè vulnus coaluisse, sanamque induisse cutem deprehendit.

Abbatissa Monasterij Sanctæ Claræ in ciuitate Truxillo ab annis circiter xx. miserrimè torquebatur ex inflammatione

tione tibiæ, in qua sparsim plus quàm xl. vlcera hiabāt
 ora ciceris magnitudine, nec malo tam veteri idoneus
 reperiebatur Chiron, præsertim vbi cruris affectum reli-
 qui sanguinis secuta est intemperies cum molestissima fe-
 brilis rigoris atque ardoris vicissitudine. Itaque ægra de-
 creberrimis Rosæ edocta miraculis puluerem Lima sibi
 allatum in lymphâ cum fide bibit & repente febrim tunc
 frigore per medullas satientem funditus extinxit. Lata
 hoc successu tibiâ pariter eodem puluere defricuit, s-
 timque detumescere cœpit inflatio, coire chasmata, ren-
 tis dumtaxat in beneficij memoriam nigricantibus signis,
 quæ vt ab extrema cute diluerentur, aquam huic vsui di-
 stillatam chirurgus Ioannes de Lezana suggessit. Verùm
 hæc adhibita mox redijt cum doloribus inflatio, rursus
 patuerunt hiulcæ fistulæ, expauit infirma, satisque intelli-
 gens miraculi complementum non à chirurgo sed à Rosa
 fuisse expectandum, denuo eosdem pulueres recidiuæ in-
 sperfit tibiæ, denuo hæc detumuit & vnde quaque vlcera
 siccando conclusit. Prodigium hoc triplex Abbatissæ sa-
 lutem, toti Monasterio stuporem & gaudium, Truxilli
 ciuibus cum gratulandi affectu nouam deuotionem in-
 stillauit.

Miles quidam officio ac dignitate vexillifer suo Con-
 fessori P. Fr. Francisco Nieto fassus est, aliquando sibi in-
 star dolioli tumuisse tibiâ, sed auditis quæ ad Rosæ mo-
 numentum in dies crebrescebant signis ac virtutibus, eò
 se perrexisse cum alijs, breuiterque precatum correpta
 sepulchri terra perfricuisse obiter suram pedis immane
 turgidam, eodemque puncto temporis molestissimum
 tumorem planè desedisse.

Triennis puerulus Alphonfus Cortes adeo languebat
 pedibus, vt eos manibus reptans per solum traheiet ceu
 pondus inutile. Hunc mater Francisca de Leon plena fi-
 de ad Rosæ tumulum stitit, scrobi vnde eruebantur salu-

iferi pulueres, alternos immittere fecit pedes; deinde etiam domi singulas eius corpusculi iuncturas eodem puluere defricuit, sicque Virginis intercessioni commendatum in lectulo composuit. Manè paruulus exiliuit sanus, ambulauit, expeditèq; percurrit domum, ac si nunquam pedibus languisset.

Isabellam de Peralta pluribus annis ex acri capitis stillicidio cruciabat immanis gingiuarum dolor, præcipuè è molaribus vnus cum crepuisset medius, nec chirurgis ad eum euellendum ars animusque sufficerent, interdium noctuque vexabat miseram vt nec dormire nec cibum masticare potuerit. Monitu sui Confessarij dictos pulueres denti, cum maximè furebat dolor, admouit, & illico dimouit omne tormentum, liberisq; gingiuis solida quæq; esculenta manducauit.

In Monasterio SS. Incarnationis Nouitia Ioanna de Villoa probationis anno prope expleto dolebat anxia, se ad solemnem professionem pertingere nō posse, eò quòd datus Pater (:qui procul degebat in *Potosi*;) cunctabatur circa filia dotem sese resolvere. Sæpè Ioanna per litteras monebat Genitorem, vrgebat, instabat lachrymans, sed ille Marpesia caute durior aut responsa denegabat, aut punctum cui respondendum fuerat obscuris inanum verborum ambagibus solertissimè declinabat. Inops consilij Ioana postremò confugit ad Rosam, inde arrepto calamo cum vltimam Patri scripsisset epistolam, Rosei monumenti pulueres magna fide insperfit pagina, vt si paternum cor exarata illic argumenta non emollirent, præstaret officium iniectus puluis. Mira res, subitò ex *Potosi* responsum quo suauius desiderari non potuerat, adfuit, dotem & quidquid filia postulauerat, concessit emollitus Pater, longaq; dilatione feliciter abrupta monialis quòd ad solemnia vota emittenda pertigerat, modico puluere se debere agnouit.

Porro

Porro febricitantes, quos eorumdem puluerum haustus à vitæ periculo interdum extremo reuocauit, hic sigillatim distinctis paragraphis recensere prolixum foret. sat est summam & obiter nomina perstringere. Ioseph de Castro confestim vt bibit, noxias cruditates omnes euomuit & valuit. Petri de Vargas cognata Ioanna de Mendoza cum filiola hoc remedio febres abegerunt: eiusdem ancilla dentiū acutissimos dolores fugauit: P.F. Didacus de Palomino Ordinis Prædicatorum duplicem tertianam depulit; Maria Velasquez vxor centurionis Didaci Ruiz de Campos febrim continuam vnàque sanguinis fluxum mortiferum euasit; Ursula de terra *Feluppa* ancilla Marianæ de Sea febrim cum diarrhæa, Francisca ancilla Angelæ de Aguirre tertianam cum inueterato asthmate in termino peremptorio incunctanter proscripserunt. Ioannem de Palomares tertiana cum asthmate morti destinabat, paulò post eiusdem coniugem à septem mensibus grauidam ideoque pharmacorum iuxta medicinæ canones incapacem idem corripuerat malum cum frequenti vomitu; denique vnico post partum mense filiolum Hieronymum idem morbus stitit in vitæ limine, at successiuè his singulis eorumdem puluerum haustus repentinam salutem reddidit. Ea idem opem puer Ioannes Ascensius, Virgo Beatrix de Zuniga, adultus Antonius de Umbela effectum vniformi at locis diuersis comprobauerunt. Quindecenni puellæ Catarinæ Indæ febrilis æstus omnem ademerat sensum, loquelam, & spem vitæ, insuper constrictis mandibulis aditum cibo intercluserat, ferro ad hiatum os diducendum fuit vt vltimum remedium puluis è Rosæ tumulo sumptus infunderetur nescienti quid fieret. Postridie summo manè respirans Catarina tot simul malis se ereptam experta & facta est.

Denique vt multos globatim confarcinando compendium & finem faciam, sacramento coram Iudicibus firmavit

mauit Ioānes Lobo Presbyter se diuersissimis locis Chul-
qui a quæ, Potosij, Orura, alibi flagitantibus promiscue
omnis ætatis, sexus conditionis infirmis præbuisse huius
uiuificæ terræ potum, vnicuique isthoc catapotio palam
in omnium conspectu tot fuisse curata languorum gene-
ra, tot quotidie febrientes integram valetudinem repor-
tasse domum, vt nimia horum multitudo omnem supera-
rit annotandorum nominum diligentiam, cassumq; red-
diderit catalogi laborem, Exclamet hic præ stupore Rex
citharædus: *numquid confitebitur tibi puluis, aut annun-
ciabit veritatem tuam?* aio, & pergo.

C A P V T V I.

& vltimum.

Rosæ imagines contactu lepram,
apostemata, impetigines ab-
stergunt, arthritidem, hydro-
celam, anginam sanant, den-
tium, stomachi, cranij dolo-
ribus medentur.

P Erfidis nostri, seculi iconoclastis hoc Caput capiti-
ladium esto. Fidelibus Peruanis commune studium
fuit, in prodigiosæ virtutis memoriam passim per ædes

Rosæ

Rosæ effigiem habere, nec *Lina* dumtaxat sed toto Re-
 gno inuauit vsus non inutiliter; nam in primis Vidua
 Aloysij Nugnez Maria de Vera profluio, febri, dolore
 stomachi, & lethali vomitu ad ipsum mortis deducta ve-
 stibulum vltimis Sacramentis ad emigrandum se paraue-
 rat, iudicante Medico in diem posterum minimè super-
 uicturam. Interea à vicina sartoris coniuge Mariana In-
 da (: quæ cum Rosa à teneris educata fuerat) Virginis
 pictam in tela effigiem petijt, allatam vultui applicuit,
 osculis deuotè libauit, demum in eius amplexu dulciter
 consopita dum manè expergiscitur, se vndequaque fa-
 nam mirata refectionem petijt, lectoque exiijt, ac ima-
 ginem festiuus deueneratura arulæ stratæ decenter im-
 posuit accensis luminaribus; nempe credebat hoc debe-
 ri tum priuato beneficio, tum communi lætitiæ illius diei,
 siquidem illo manè solemni totius Urbis iubilo in æde
 Metropolitana publicabantur litteræ Apostolicæ, quibus
 vndique Fideles ad testificandum de notis Rosæ prodigijs
compellebantur. Et ecce imago quæ pallentem Rosæ vul-
 tum semper retulerat, illo momento venustè in genis ru-
 buit velut publico ciuitatis tripudio serenè congaudens.
 Accersitur vnà cum Apollonia coniuge Didacus de Re-
 quena, tamque conspicuo miraculo diu adstupuit.

Simillimum in portu *Callao* eadem die circa aliam Ro-
 sæ imaginem accidit: hanc Virgo Petronilla de Quifano
 in ædibus centurionis Aluari de Lugares circumpositis
 lemniscis ac floribus exornarat, vtpote illa die compa-
 rituram in principis Ecclesiæ pulpito dum supradietæ lit-
 teræ *Compulsoriales* collectæ multitudini prælegerentur.
 Vsque in illam horam vultus imaginis is erat, qui Rosæ
 in suo mortuali feretro pallentis fuerat, sed repente exā-
 guis pallor in viridum colorem sub oculis spectantium
 transijt, omniumq; animos hilaritatis suæ blando fulgore
 accendit. Pulchrius tamen eadem tot ægrorum beneficio
 vbiq; immicuit.

Anno

Anno 1631. mense Decembri nouenni puella Maria de los Reyes anno prope integro saniosa ac foeda porrigo totum vndequaue verticem occrustarat; remedijs diu in cassum tentatis demum in Aedem Sancti Domini- ci adducitur, illic coram lignea Rosæ icone procumbens lineam calanticam suo detractam capiti admouit suppliciter Virgineo simulachro, ac rursus capiti imposuit. Post biduum domi Melchiora de los Reyes caput filiolarum detegens nullum in eo reperit impetiginis obduratæ vestigium, nitebat sana vndique cuticula, densum fulgebant capillitium, videbatur puella non tam carere porriginis quàm semper caruisse.

Eiusdem anni mense Nouembri aliam Mariam decem mēsiū infantem orphanam Hieronymus de Soto Alu- rado in suis alebat ædibus deformi lepra toto corpuscu- lo horridè maculosam; in ea curanda omnis ars medica desperarat; sed ancilla domestica Bernarda in thauma- turgo Rosæ myrothecio efficax infanti malagma inuenit; in æde S. Domini siccarum rosarum foliola per ligneam Rosæ iconem sparsa collegerat, his domum allatis clam singula leprose paruulæ operuit vlcera, sicque diligenter fasciatam in lectulo composuit ad soporem. Manè Hieronymum Bernarda admonuit puellam ab omni lepra mundatam esse. Aduolauit attonitus, nec suis credens oculis teneram Mariam Apostolicis Iudicibus coram exhibuit intuendam, ipsamque in perenne beneficij monu- mentum deinceps *Mariam de Rosa* appellari iussit.

Michaële de la Massa cum dirum sub brachio succre- uisset apostema, chirurgi cantharides intriuerunt; mulier quamquam mordacissimo dolori impar horis non minus xxiv. tormento subiacuit: verum vbi postridie ad eosdem cruciatus redeundum fuit, arrepta chartacea Rosæ ima- gine (:ex ijs quæ Roma in Peruiam allatæ fuerat:) dolenti plagæ apposuit, & exinde quidquid acrimoniæ insper-
ge-

batur
diebu
M
cord
ta qu
sa gr
freq
deba
na. I
suau
de se
sa en
ueba
In
gela
d og
omn
gin
rept
bat
nos
riet
sit, a
plex
uiff
S
Cy
Suc
tur
ca
neo
qua
dan

batur, omni doloris sensu caruit, tametsi pluribus adhuc diebus curæ illius acerbitas fuerit continuanda.

Marianam de Requena opprimebat intolerabilis præcordiorum dolor, cui perpetuus erat fomes ab inordinata quadam mœstitia, sanguinisque melâcholici ponderosa grauedine, quam sequebatur & suspiriorum violenta frequentia, & respirandi pœnosa difficultas. Irritum cadebat quidquid subleuandæ molestiæ ingesserat medicina. Donec correptam Rosæ imaginem deuotis osculis diffusauiatam, eâdem arcto complexu adstrinxit cordi. Exinde sensit alijs sibi remedijs opus non esse, nam vnica Rosæ effigies & detergebat inueteratam mœstitiam, & dimouebat cardiagiæ cruciatum.

In Limano S. Catarinæ Senensis Monasterio Soror Angela de Haro continuis tribus mēsis lancinabatur cardogmo seu conuulsione stomachi, sed cum desperato omni alio medicamine appressit pectori eandem imaginem, abcessit dolor.

Seruilis conditionis fœmina Francisca eodem correpta morbo, & insuper febrium onusta auctario rugiebat noctibus, impar tormento: dumque ipso conticinio noctis grauius torquebatur, surgens hera detractam parieti imaginem languenti attulit. stomacho superponi iussit, ac Rosæ opem implorauit. Francisca post imaginis amplexum somno obruta cū horis duabus quietissimè dormiuisset, sana euigilauit, nec deinceps hoc malo infestata est.

Sebastiana de Vega aliquando cum marito Doctore Cypriano de Medina Regij tribunalis Aduocato peregrè *Succataram* profectura dum stapedi insistens sellam nititur conscendere, mula recedente varicauit, ac ossè circa inguinem luxato intolerabiles dolores passa est, vt neque in lecto mutare latus, neque robustiori cuiquam operi manum adhibere potuerit. Noctē quadam, acrius sauiente ossis cruciatu papyracea Rosæ

ima-

imaginem Romæ Superiorum permissu excusam ac inde multiplicatis exemplaribus Peruvia importatam si-
 ocyus adferri petijt: hanc dum affectu religioso circū-
 plectitur, obdormiscit inter preces, & manè experrecta
 miraculum subito clamore testata est, marito indicās per-
 fectè se doloribus liberatam esse.

Ancilla Elyzabeth Biafora prægna ac vicina partui
 dispungebatur immani costarum pleuritide, ardebat fe-
 bribus, cruorem & saniem vomebat ore, & demum à Me-
 dicis derelicta ac munita Sacramētis properabat ad mor-
 tem cum extremo foētus maturi periculo. Tandem vt è
 S. Catarinæ Senensis Monasterio chartaceam Rosæ obti-
 nuit imaginem, tota nocte dolenti lateri obpanfam tenuit.
 Manè redeuntes Medici, vt desperata Matre saltim nasci-
 turæ proli quoquo modo si possent consularent, ancillam
 reperiunt sanam, valentem, cibosque sibi afferri postulan-
 tem. Inde vbi vegeta lecto se proripuit, tertio post die
 feliciter infantem enixa est incolumem.

Anno 1632. Angela de Albildo coniux Francisci de
 las Cuentas grauida portabat vtero gemellas, at vbi ven-
 tum est ad partum die Dominica 16. Maij duabus horis
 ante meridiem, altera prolium erupit sola, remanentibus
 intra puerperam secūdis vnà cum foetu residuo. Hoc par-
 turienti mortale esse mussitabant circumstantes foeminae,
 iamque maritus vltimum vale dicturus charissimæ coniu-
 gi petebat aditum, sed impeditus planxit foris. Sub hac
 perplexitate calamitosa infertur Romanum Rosæ eclypon
 sed in tela, sistiturque ex aduerso periclitantis infirmæ, vt
 commodè ab ea videretur. Vix Angela conceptis mente
 supplicibus precatiunculis imaginem deuotè respexerat,
 cum subito nouis pressa doloribus partu celerrimo resi-
 duam sobolem cum secundis effudit in lectum quo iace-
 bat, deficiente spatio temporis quo obstetricem nutu ac-
 cerferet. Gemellæ erant filiolæ, sanæ, formosæ, corpora
 lena.

lentula, ac in Baptismo Mariæ & Franciscæ de Rosâ nomen sortitæ sunt in beneficij memoriam.

Anna Maria filia Viduæ Mariæ Morales onustum foetu mortuo gestabat vterum, ac prius sepultum quàm natum anxia circumferebat. Irruerunt dolores partûs, at proles sine motu exanimis, frigida, ponderosa obstabat naturæ conatibus, matremque vltimo vitæ discrimini pariter implicabat. Sic misera per biduum suis colluctabatur angoribus, lentèque se mori sentiens animam pœnitentiæ sacramento expiarat. Iam vultu pallida distabescebat lethali bus deliquijs, omnis arteriarum pulsus interquieuerat, spes vitæ exciderat, quando afflicta Mater promptam è scriniolo chartam Rosæ effigie ruditer lineatam attulit moribundæ filia. Itum deinde in preces & lachrymas, & ecce in momento Anna mortuum puerulum, denique & secundas effudit, illicoque discusso periculo respiravit. Foetus corpore grandiusculus, cranio molli, pectusculo flaccido, nigris pedibus iam cœperat membris extremis putrescere, ac foetorem exhalabat intolerabilem, extincturus indubiè matrem nî Rosæ imago subuenisset.

Puellam Aethiopissam Mariam nomine in ædibus Didaci de Requena impetuosis apoplexiæ defluxus totam à summo deorsum peruaserat, nervis stupentibus brachia & crura immaniter palpitabant, iam à quatridduo loquela exciderat, sensus aberat, ac opinione medicorum vitæ vltima imminabat hora. Sed mater familias paginam itidem chartaceam cui Rosæ imago inerat produxit, hac faciem infirmæ operuit, simulque Rosæ imploravit auxilium. Et en subito conquieuit pedum manuumque distorta agitatio, surrexit reddita sibi puella, comedit, totamque morbi vim euanuisse indicavit. Hanc sacrae Imaginis virtutem admirans Didacus eiusdem in se experimentum fecit. Sub dextro poplite dolorificus ipsi obduruerat humor, quo multum impediabatur gradiendi

facultas: igitur illammet Rosæ imaginem dolori leniter
imposuit, & ad primum contactum è vestigio se liberum
fenti. Didaci coniux Apollonia non alio quàm isthoc
fir plicissimæ Imaginis cataplasmate stitit mordacissimum
capit: stillicidium, quod sibi dentium ferè radices vtrius
que eroserat. Eadem moniali Annæ Mariæ à IESU aduers
sus diurnos & acutissimos dentium dolores medicina
fuit.

In Autumno anni 1630. Franciscus Gutierrez Magan
Hispalensis presbyter graui coxendicium dolore pressus
dum calidis emplastris nimium fudit, irritatum humorem
descendere in dextrum pedem coëgit, vbi arthriticum
quo laborabat cruciatum vehementissimè succendit; tur
gebant venæ, rubebat, ardebat tumida & dire inflamma
ta tibia, vt nec stragulum, nec lodicis tenue operimen
tum valuerit sustinere: & quia insimul cruenta dysente
ria exhauriebat miserum, extrema Sacramenta petijt Me
dico annuente, nam actum esse de vita vterque persuasum
habebat. Flagitauit æger vltimo suo solatio apportari ex
S. Catarinæ Senensis Monasterio (cui erat à sacris confes
sionibus:) pictam in tela Rosæ imaginem, allatam iussit
appendi intra lectuli sui conopeum, & attractis cortinis
ita in præsentem effigie absentem Rosam affatus est: Virgo
sancta & gloriosa, quæ tantum vales apud Altissimum quò
beatè frueris, respice in me, qui si aliud de te nunquam
merui, saltem Genitricis tuæ sum Confessarius, illi vt à
Monasterio ad sacrum habitum susciperetur opportunus
adiutor fui, illius solemnem Professionem nigri veli be
nedictione autorauit. Tu ergo Sponsum tuum exora, vt
mearum inmemor culparum me valetudini qua ipsi quæ
famulari restituat. His dictis magna vi at robustiori fide
vtramq; supposuit manum tumentis tibiæ & veniam præ
fatus vsque ad picturæ marginem subleuauit æger innum
pondus; postque breuissimi contactus motum demisit

lentè it
cido so
lari vo
lutum
que pe
neque
pionis
Idea
Mariæ
quæ
rtis
clyster
bat or
nore. I
indis
Franc
Ludou
His qu
corrip
tijt ad
lo ean
uotè f
nuere
dicina
om C
mos t
bum
tis fau
que M
molog
rogau
habet
prope
ter pi

lentè in culcitram, & (quod dudum non potuerat) placido sopore per dimidiam horam quieuit. Euigilanti uilari uociferatione accitis domesticis pedem fascijs et lutum ostendit podagra, tumore, rubore vacuum, si que pedi nihil dissimilem. Valetudo redierat integra, neque in posterum seua arthritidis Francisco ut antea scipionis usum imperauit.

Idem Franciscus patrinus erat Ludouici Cortes filioli Marianæ de Sea. Hunc mense Augusto anni 1631. quinque annem puerum excoquebant febres, exanimabat pleuritis. Adhibita vnctiones, phlebotomiæ, cucurbitulæ, clysteres, potiones magis puero obfuerunt, nam inde spuebat ore sanguinè, dolebat costis, auribus, stomacho, iecinore. Intrauit Medicus Franciscus Ximenes, primoque aspectu indissimulater paruulū habuit pro deplorato. Superuenit Franciscus Gutierrez, allataque Rosæ imagine præiuit ægro Ludouico verba quibus se Virgini efflictim commédaret. His quanto potuit conatu pronuntiatis infirmum dulcis corripuit somnus hora circiter dimidia, quo discusso petijt admoueri sibi propius sacram Imaginem, quod osculo eam cuperet reuereri. Admotam innocenti basio deuotè salutans illico recepit vires, cessauit pleuritis, euanescere febres, ac breui temporis spatio nulla alterius medicinae ope perfectam recuperauit sanitatem.

Catarina de Vera continuis viginti diebus atrocissimos cerebri temporumque sustinebat aculeos ut nec cibum nec somnum valens admittere breui putaretur mortis faucibus immigratura. Hoc Proregis Archiater, aliisque Medicus Rocca sentiebant. Itaque peracta sacra exomologesi Franciscum de Coloma presbyterum obnixè rogauit Catarina, tantisper sibi afferret quam domi suæ habebat Rosæ effigiem. Attulit, intraque lecti cortinas prope infirmam collocauit. Mox illa ut potuit reuerenter picturam deosculans, dum ei successiue ceruicem,

tempora, vultum admouet, somnum (:quo 111. ferè dierum hebdomadibus caruerat) cumque somno dolorum inducias, denique perfectam valetudinem attraxit à sacra Imagine.

Anna Maria de Torres non secus ac si torrem aut sudem ignitam cranio operiret, affligebatur acutis in capite doloribus: obtenebrabatur oculorum acies, pullabant accensa tempora, videbatur ardere cœlum, neque mulier sat sui compos remanebat. Nihilominus premente necessitate ceu conscia periculi hoc sapuit, vt omni alio medicamine omisso in sola Rosæ imagine medelam quæret. Inuenit, ac præsentaneam quidem, nam vbi ectypon amplexa est capitique applicuit, repentè liberata est.

Anna de Herrera quantum olim incredulitate obstinata pugnarat aduersus Rosæ miracula, tantumdem postea explorato in semetipsa beneficio eorundem tuba & buccinatrix fuit. Diu affueuerat gratias ac quotidiana prodigia quæ ad Virginis monumentum crebrescebant, aut contradicendo eludere, aut spernendo exsufflare. Sed correxit pertinacem nocturna in somnis visio: putabat horrifono terræmotu totam ab imis fundamentis euerti Limam, interque hos pauores vel inuita se Rosæ commēdabat præsidio, ac tanta quidem contentione vocis, vt de solo vociferandi conatu fuerit expergefacta. Tum verò patentibus oculis vidit Rosam (:quam ex visis hinc-inde imaginibus nouerat) in genua procubuam orare pro Urbis suæ incolumitate. Dehinc Anna in Virginem animæquior, pristinumque errorem deprecata illius se protectioni religiosius commisit. Nec diu capillata occasio defuit. A sinistro tempore diuexabat Annam vehemens ac dolorosa defluxio quæ sensim adeo caput obtudit, vt per triduum somni expers de statu mentis se prolapsuram aduerteret, ni Rosa succurrere festinaret. Igitur huius arreptam Imaginem sinistro tempore bis terue induxit, mox

in cervical recidens obdormiuit, ac media nocte uigilans omnem fugisse dolorem comperit.

De febribus id compertum est, ad Sacrae Imaginum, imò conspectum citius abcessisse, quàm acera à facie ignis. Doctori medico N. de Rocca duodennis erat filiola Maria nomine: huic febres & papulæ denuntiabant præmaturam mortis sententiam, at eandem rescidit apportata Rosæ effigies, mox ut sub agræ conspectum venerat. In *Panamá* P. Fr. Ioannes de Figueroa Ord. Prædicatorum ex indigestis stomachi putredinibus lethali correptus febrī, totius vr̄bis Medicis desperantibus extrema migrantium Sacramenta piè suscepit, iamque morituri lectulo circumfusi Religiosi signum vltimi agonis vigiles expectabant, ut secundum Ordinis ritum Deo & Coelitibus abeūtem animam commendarent. Vno horum suggerente affertur Imago Rosæ ex Prioris cubiculo, quam ut æger aspexit, ut impacto osculo deuotè salutauit verticique reuerenter imposuit, adutum sensit corroborari neruos, redire vires. Mox & sepulchri mirificos pulueres ut cum iusculo ebibit, totius indigesti marcoris corruptam massam simul excreuit, inde febris destituta fomite vltro extincta est quando ægrum extinctura credebatur.

Alphonso de Yta Monasterij S. Catarinæ Senensis Limæ administratori vxor erat Maria de Aspitia, quam duplici tertiana bullientem Medici extracto quinquies sanguine alijsque præualidis euacuationibus penè exanimarant. Iam infirma cibi somnique incapax ad vltimum vitæ marginem festinabat, sed stitit præcipitem allata ex Monasterio Rosæ effigies, quæ ut iuxta *Aspiciam* aspicienda in lectulo collocata fuit, eodem adnutu prostravit febres, erexit infirmā. Idem Philippo Aegidio tertiana duplici molestissimè aggrauato præstitit chartacea Rosæ imago, sub ipso rigoris paroxysmo capiti tremētis imposita. In por-

eu *Callao* Licentiatum Ioannem de Quisado continuis xl. diebus turbabant æstuosæ febres, neque ab humanis remedijs spes vlla reparandæ salutis affulgebat. Infertur decumbentis conclauis picta Rosæ effigies, quam Ioannes vt præuijs deuotis basijs capiti imposuit, pectorique fortiter adstrinxit, febrim extrusit, locumq; reduci valetudini statim cedere compulit.

Claudat historiam ipsa quæ Rosam genuit Maria de Oliua. Hæc pauculis diebus postquam S. Catarinæ Senensis Monasterium velanda intrarat, tota penè facie in erysipelatem deformiter exarsit; à naso vsque ad dextram auriculam ebullijt inflammatus tumor, inde per caput & maxillas oberrabat inquieti vlceris velox incendium, cui febris, dyspepsia stomachi, aliaq; cognata symptomata facile accesserunt. Sic afflicta per octiduum lecto decubuit, quotidianis tot morborum incrementis haud leuiter adremiscens. Monasterij Præfeta vt Rosæ matrem amabat tenerrimè, sic febrientis mœsta periculo, dum nocte quadam stipata monialibus infirmam visitat, post dulces affectus sensim de apportanda Virginis benefica imagine questionem interiecit. Nec agrè assensit egra, quin adductam lecto exciperet. Digressæ Moniales post horæ dimidium redierunt, videruntq; Mariam dulci sopore vinctam, at simul copiosissimo sudore madidam. Postridie lecto exiliens dum Missæ sacrificio interuētura ad Odæum properat, Præfeta occurrit miranti ac sciscitanti cur & quò iret, præcipuè autem quò valeret. Hic fassa est Maria sibi distuauiatâ pluries filia sacra Imagine obrepisse somnum, at sub noctis gallicinio vigilem innataffe sudoribus; hinc tentato pulsu deprehendisse febrium absentiam, denique per faciem ducta manu nullum adusti tumoris palpasse vestigium, iamque se & integerrimè valere, & viuaciter elurire.

Aliud. Eidem Mariæ de Oliua iam velatæ angusta inter-

ter

ter re
fat in
ad m
bleu
tres
tò an
foem
etæ
mou
gift
tuor
tur
tuna
dilig
Cho
oper
Mar
cas
non
pore
(: id
tum
iube
ribu
lam
auxi
uen
li co
cis c
fide
dum
pale
cræ
nem

ter reliquas Nouitias obtigerat cellula, & hanc insuper
 fat incommodè occupabat ingens lecticæ lignæ catasta
 ad modum armarij, quam optabat à pavimento altiùs
 bleuari & quatuor hypostylijs imponi, vt subtus caperet
 tres grandiores arcas, quæ cellulam aliàs reddebant mul-
 tò angustiolem. Verùm & machinæ pondus obstabat ne
 fœmineis viribus attolleretur in hypostylia, & lata subie-
 ctæ crepidinis sponda, ne saltim loco què semel insederat
 moueretur. Promiserat Isabella de Cataño Nouitiarũ Ma-
 gistra, se proxima quaq; die curaturam vt intromissis qua-
 tuor robustis mancipijs super dispositos lateres attollere-
 tur moles, & laxaretur tam Mariæ quàm cellulæ impor-
 tuna angustia. Verùm præuenit decennis ancillulæ pia
 diligentia, nã vidēs nouitiam Mariam iugiter affligi, eã ad
 Chorum cum ceteris digressã manum audacter admouit
 operi, & Rosæ opitulante effigie perfecit. Redijt à Choro
 Maria, vidensque machinam appositè eleuatam, & ar-
 cas sub ea commodissimè dispositas, obstupuit, capere
 non valens cui in toto Monasterio ad talia breuissimo tẽ-
 pore peragẽda sufficere vires & animus potuerint. Agnes
 (: id ancillulæ nomen erat :) liberè se solam peregisse to-
 tum professa est. Accurrunt moniales curioso spectaculo,
 iubetur edicere puella, rem tantam quibus tandem vi-
 ribus effecerit. Respondit: ibidem se priùs ante pendu-
 lam Rosæ imaginem procubuisse in genua, postulasse
 auxilium & robur, demum se lecto qui cum catasta mo-
 uendus erat reuerenter imposuisse imaginem, mox faci-
 li conatu in partem retracta machinã se quatuor illis lo-
 cis ordinasse lateres, & denique in Rosæ nomine dorso
 fidenter subiecto ligneam ipsam molem imposuisse, quam-
 dum attollebat, putasse nõ grauem machinam sed leuem
 paleam se portare. Mirabantur attonitæ moniales sub sa-
 cræ Imaginis valido præsidio id vnicam potuisse decen-
 nem puellam, quod vix quatuor robusti baiuli credebantur

tur sine sudore praestituri; sed creuit admiratio, quando
 in eorum Magistra (: quæ iuxta in suo cubiculo, reli-
 quis chororum euntibus remanserat.) affirmavit, se vigi-
 lem in tanto operis vicino molimine strepitum ne mini-
 mum quidem percepisse in tam alto dormitorij silentio.
 Rogauerunt Agnetem adstantes, denuo ipsis praesentibus
 tentaret vires suas, num eleuandæ machinæ sufficerent.
 Tentauit, sed ac si montem tergore excepisset, conatu ir-
 rito ridiculoque mox lassata destitit. Fas sit & mihi, hic
 desistere, dum tamen apis mellificæ (: Bernardi) verbis
 mellifluis Rosam alloquar Oliuæ filiam, fauorum matrem:
*O stirps Oliua fructifera in domo Dei ungens & lucens;
 fouens beneficijs, coruscans Miraculis, fac nos eius qua frue-
 ris lucis suauitatisque participes. O odorifera ROSA, in
 aeternum ante Dominum germinans & florens, spargens ubi-
 que viuificum suauitatis odorem, cuius apud nos memoria
 in benedictione est, apud Superos praesentia in honore, da
 canentibus te tanta plenitudinis participatione non
 fraudari. Denique latemur & exultemus, quia
 caelestis illa Curia ex nobis habet cui sit cura
 nostris, qua suis nos protegat meritis,
 quos informauit Exemplis,
 Miraculis confir-
 mauit.*

FINIS.

INDEX

IN

Cap. 1.

Cap. 2.

nita

Cap. 3.

citu

Cap. 4.

uoc

Cap. 5.

inae

Cap. 6.

cess

Cap. 7.

Cap. 8.

mit

Cap. 9.

Cap. 10.

ang

Cap. 11.

guf

Cap. 12.

Dec

Cap. 13.

alter

Cap. 14.

an e

Cap. 15.

mili

Cap. 16.

var

INDEX CAPITVM

- Cap. 1. Rosæ patria, Natales, Cunabula. Pag. 2.
- Cap. 2. Rosæ Crepundia, indoles, educatio votumque Virginitatis. 5.
- Cap. 3. Rosæ erga Parentes mira obedientia, pietas, sollicitudo. 9.
- Cap. 4. Rosa B. Catarinæ Senensis vestigijs ad sequelam provocata tertium S. P. Dominici Ordinem amplectitur. 19.
- Cap. 5. Rosa præiactō solidæ humilitatis fundamento securè inædificat reliquarum virtutum molem. 27.
- Cap. 6. Rosæ mira abstinentia; prodigiosi ieiuniorum excessus. 35.
- Cap. 7. Rosa tenerum corpus cilicijs, flagris, catenis domat. 43.
- Cap. 8. Rosa capiti aculeatam coronam circumdat, impri-
mit, infigit. 51.
- Cap. 9. Rosæ lectulus, cervical, nocturnæ vigiliæ. 58.
- Cap. 10. Rosæ domestica solitudo, fuga publici, cellula per-
angusta. 68.
- Cap. 11. Rosæ mira cum Christo desponsatio pronuba Au-
gustissima Imperatrice Angelorum. 79.
- Cap. 12. Rosa perpeti orationis studio miram assequitur cum
Deo vnionem. 88.
- Cap. 13. Rosa desolatorijs visionibus exercetur, ac horrendas
alterius viræ poenas degustat. 97.
- Cap. 14. Rosa Doctorum examen subit, vt probetur spiritus
an ex Deo sit. 103.
- Cap. 15. Rosa cum Christo, Deipara, B. Catarina Senensi fa-
miliariter, iucundè, assiduè deliciatur. 115.
- Cap. 16. Rosa familiariter tutelaris Angeli consuetudine fruitur,
variè luctatur cum Dæmone, semper victrix. 122.

- Cap. 17. Rosa persecutionibus, morbis, ærumnis pressa stre-
dit & patientiam exercet. 131.
- Cap. 18. Rosa varijs indicijs ardentem erga Sponsum amorem
prodit. 139.
- Cap. 19. Rosa, vt Christum omnibus amandum persuadeat,
manifestum sudantis Imaginis miraculum impetrat. 147.
- Cap. 20. Rosam Imago Deiparæ in S. Rosarij Sacello cre-
berrimè solatur, mulcet, instruit. 154.
- Cap. 21. Rosæ in salutiferum Crucis signum religio; Imaginem
S. Catarinæ exornans ab ea vicissim honoratur. 163.
- Cap. 22. Rosæ feruidus in SS. Eucharistiam affectus, cultus,
deuotio, pro ea ad agonem se accingit. 173.
- Cap. 23. Rosæ eximius pro periclitantium animarum salute
zelus. 185.
- Cap. 24. Rosa pro modulo facultatum corporalibus miseri-
cordiæ operibus proximos iuuare satagit. 195.
- Cap. 25. Rosæ magna in Deum fiducia, crebrò in suis suorum-
que necessitatibus explorata. 205.
- Cap. 26. Rosæ diuinitus reuelatur effloriturum in Vrbe Limana
S. Catarinæ Senensis Coenobium, tempus occulitur. 215.
- Cap. 27. Rosæ alia cõplura Deo reuelante arcana patefiunt. 226.
- Cap. 28. Rosa mortis suæ præscia grauem vltimæ ægritudinis
luctam fortiter excipit, inuictè sustinet. 240.
- Cap. 29. Rosæ marcor extremus, suaue deliquium, & mors
pretiosa. 251.
- Cap. 30. Rosæ funebris conductus, exequiæ, tumulus. 261.
- Cap. 31. Rosæ Sepulchrum Ordinarij autoritate mutatum so-
lemni corporis translatione. 271.
- Cap. 32. & vltimum Rosæ elogia ex pluribus notiora. 278.
- MANTISSAE CAPVT PRIMVM.
- Rosa post mortem, & sæpissimè, & multis apparet gloriosa. 187.

Cap. 1	
&	
Cap. 3	
Mo	
Cap. 4	
gr	
Cap. 5	
che	
que	
Cap. 6	
mat	
na	
34	
SPHAL	
Pag. 4	
Ibid.	
Pag. 9	
Pag. 12	
Pag. 14	
Pag. 15	
Pag. 16	
Pag. 17	
Pag. 18	
Pag. 19	
Pag. 19	
Pag. 23	
Pag. 23	
Pag. 23	
Pag. 23	
Pag. 23	
Pag. 24	
Pag. 24	
Pag. 248	
Pag. 276	
Pag. 286	
Pap. 334	

87C

87

- Cap. 2. Rosa à morte in Peccatorum subitis conu
& obstinatione cordium emollienda mirabilis.
- Cap. 3. Rosæ defunctæ attractu, odore, veneratione
Morbi, pericula depelluntur. 306.
- Cap. 4. Rosæ defunctæ cingulum, Vela, particulæ vestium,
gris, parturientibus, debilibus medicinam distillant. 325.
- Cap. 5. Rosæ sepulchro exemptus puluis dysenteriam, Synar
chem, phrenesim, cancrum, herniam, febres, papulas, alia
que id genus cacosyntheta mirabiliter curat. 336.
- Cap. 6. & vltimum: Rosæ Imagines contactu lepram, aposte
mata, impetigines abstergunt, arthritidem, hydrocelam, angi
nam sanant, dentium, stomachi, cranij doloribus medentur.
348.

SPHALMATA TYPOGRAPHI GRAVIORA SIC CORRIGVNTOR.

Pag. 41.	lin. 29.	affixo	lege	affixa.
Ibid.	lin. 18.	conciaui	lege	cruciatui.
Pag. 93.	lin. 10.	laudere	lege	laudare.
Pag. 128.	lin. 26.	laxabat	lege	lassabat.
Pag. 140.	lin. 21.	consumer	lege	consumar.
Pag. 156.	lin. 32.	hac	lege	hæc.
Pag. 164.	lin. 16.	fororis	lege	fororis.
Pag. 170.	lin. 23.	immunitati	lege	immanitati.
Pag. 188.	lin. 5.	solitudinis	lege	solitudinis.
Pag. 192.	lin. vltima	illa	lege	ille.
Pag. 195.	lin. 20.	seu	lege	sed.
Pag. 231.	lin. 18.	occurrisset	lege	accurrisset.
Pag. 232.	lin. 3.	religiosa	lege	religiosa.
Pag. 233.	lin. 28.	abstrigillet	lege	obstrigillet.
Pag. 235.	lin. 22.	Vtrumque	lege	utroque vno.
Pag. 239.	lin. 14.	Virginis	lege	Virgini.
Pag. 240.	lin. 13.	Rosa	lege	Rose.
Pag. 244.	lin. 27.	artericarum	lege	arteriarum.
Pag. 248.	lin. 1.	intim	lege	intestin.
Pag. 276.	lin. 9.	&	lege	at.
Pag. 286.	lin. antepenultima	daruam	lege	paruam.
Pap. 334.	lin. 5.	pradierat	lege	prodierat.

Cetera benivolus Lector aut excusabit aut emendabit.

MANTISSA CAPVT PRIMVM

88. Sicuti quicquid est, sic etiam quicquid non est.

TESTATIO AVCTORIS.

Lector aduerte, ut si qua in recensendis elogijs, ac gestis tanta Virginis Sponsa Christi hoc libello complexus fui ultra mores illius, ac vite sanctitatem, & Popularum erga eandem obsequia, superantia vires humanas, qua miracula videri possint, & ad futurorum prasagia, reuelationes, & alia beneficia in mortales collata quoquo modo trahi valeant; Illa tibi propono, ut nolim accipi, tanquam ab Apostolica Sede examinata, & approbata, sed ut ea qua a sola authorum suorum fiat pondus obtineant; nec ideo aliam quam humanam historiam sapiant. Quare etiam inherendo Decretis felicis Urbani VIII. cum declarationibus ab eodem editis quoad venerationem, & cultum, firmiter testatum volo, me hisce lucubrationibus nolle quicquam venerationis aut cultus maioris eidem Virgini Rosae tribuere, vel famam, aut opinionem sanctitatis eiusdem augere, nec illius existimationi aliquid adiungere, vllumque gradum facere ad futuram quandoque illius Canonizationem, aut miraculorum comprobationem, sed omnia à me relinqui in eo statu, quem hisce meis lucubrationibus seclusis per se obtinerent, non obstante quocumque longissimi temporis cursu. Hoc tam sanctè profiteor, quàm decet eum, qui Sanctae Sedis Apostolicae obsequentiissimus filius haberi cupit, & ab illa in omni sua actione dirigi.